Erich Maria Remarque

TANRININ GÖZDESİ YOK

CAN

Almanca aslından
çeviren
AYŞE SELEN

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-429-1

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,

Özal Basımevinde basıldı. (1997)

E Kitap : MERİTOKRASİ - 2015 - Y.S.

Erich Maria Remarque

TANRININ GÖZDESİ YOK

ROMAN

Almanca aslından çeviren

AYŞE SELEN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galasataray, İstanbul Telefon: (0-212)252 56 75-252 59 88-252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı

Der Himmel kennt keine Günstlinge

Erich Maria Remarque (asıl adı Erich Paul Remark) 1878-1970 yılları arasında yaşadı; dünyaca ünlü bir yazar olmadan önce çeşitli işlerde çalıştı. 1929 yılında ‘Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok' adlı romanı yayımlandı ve Birinci Dünya Savaşının acımasızlığını bütün çıplaklığıyla gözler önüne seren bu roman büyük yankı uyandırdı. 1933 yılında Almanya’da kitapları yakıldı. 1938 yılında Alman vatandaşlığından çıkarıldı. *Remarque* 1939 yılında New York’a gitti ve 1947 yılında Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı oldu. Çoğunlukla trajik bir hava taşıyan yapıtlarında gerilim dolu olayları başarıyla betimlemiştir. *Remarque'Dönüş Yolu* ve *Yaşamak Zamanı ve Ölmek Zamanı* adlı kitapları da Can Yayınları arasında çıkacaktır.

1

Clerfayt arabasını bir benzin istasyonunda durdurdu, kornaya bastı; istasyonun önündeki kar temizlenmişti. Kargalar telefon direklerinin çevresinde çirkin sesler çıkarıyorlardı, arka taraftaki küçük atölyeden çekiç sesleri geliyordu. Ses kesildi, on altı yaşlarında bir çocuk dışarı çıktı, kırmızı bir kazak giymişti, metal çerçeveli gözlüğü vardı.

Clerfayt, "Depoyu doldur, " dedi ve arabadan indi.

"Süper mi? "

"Evet. Buralarda yiyecek bir şeyler bulabilir miyim? " Çocuk parmağıyla yolun karşısını gösterdi.

"Karşıda bir lokanta var. Günün yemeği Bern Tabağıydı. Zincir takayım mı? "

"Neden? "

"Yolun yukarısı buradan daha buzlu. "

"Bütün geçit öyle mi? "

"Geçitten geçemezsiniz. Dün yine kapandı. Böyle altı alçak bir spor arabayla oradan geçemezsiniz. "

"Öyle mi? " dedi Clerfayt. "Beni meraklandırıyorsun. "

"Siz de beni, " diye yanıt verdi çocuk.

Lokanta havasızdı, içeriye eski bira ve uzun süren kış mevsiminin kokusu sinmişti. Clerfayt tütsülenmiş sığır eti, ekmek, peynir ve bir şişe Aigle ısmarladı. Garson kıza yemeğini terasa getirmesini söyledi. Dışarıda hava çok soğuktu. Gökyüzü kızıl-mavi renkteydi.

Çocuk "Külüstürü yıkayayım mı? " diye seslendi karşıdan. "Epey kirlenmiş. " "Hayır. Kelebek camını temizle o kadar. "

Gerçekten de araba uzun zamandır yıkanmamıştı. Aix'i geçtikten sonra başlayan sağanak St. Raphaël kumsalının kırmızı tozunu radyatör kapağıyla çamurluklarda batik desenlerine dönüştürmüştü; Fransa'dan geçerken yollardaki su birikintilerinden sıçrayan çamurla solladığı sayısız kamyonun arka lastiklerinden bulaşan pislik de bütün bunların üstüne tüy dikmişti. Ne diye buraya geldim ki? diye düşündü Clerfayt. Kayak mevsimi bitmek üzereydi. Ya merhamet? Merhamet iyi bir yol arkadaşı değildi; yola çıkmak içinse bundan daha kötü bir neden olamazdı. Niye Münih'e gitmiyorum? Ya da Milano'ya? Ama Münih'te ne işim var? Ya da Milano'da? Ya da herhangi başka bir yerde? Yorgunum, diye düşündü. Yaşananlardan ve ayrılıklardan yorgun düşmüştü. Yoksa yalnızca karar vermekten mi yorgunum? Ama karar vermem gereken ne var ki? Şarabını bitirdi, lokantaya girdi.

Garson kız tezgâhın arkasında bardak yıkıyordu. Kızın başının üstünde asılı duran doldurulmuş bir dağ keçisi kafası, donuk gözlerini karşı duvardaki Zürih Birası reklamına dikmişti. Clerfayt cebinden deri kaplı yassı bir şişe çıkardı. "Buna konyak doldurur musunuz? ”

"Courvoisier mi, Rémy-Martin mi, Martell mi? ”

"Martell. ”

Garson kız konyağı bardak bardak ölçmeye başladı. İçeri bir kedi girdi, Clerfayt'ın bacaklarına sürtündü. Clerfayt iki paket sigarayla bir kutu kibrit aldı, hesabı ödedi.

Kırmızı kazaklı çocuk hız göstergesini kastederek ’’Kilometre mi? ” diye sordu.

"Hayır, mil. ” Çocuk bir ıslık çaldı. ’’Alpler’de ne işiniz var? Böyle bir arabayla otoyolda olmalıydınız. "

Clerfayt çocuğa baktı. Parlayan gözlük camları, şiş bir burun, çilli bir yüz, yelken kulaklar; çocukluğun hüznü yerini yeniyetmeliğin getirdiği kusurlara bırakmıştı. "İnsan her zaman doğru olanı yapmaz evlat, ” dedi Clerfayt.

"Hem de yaptığının yanlış olduğunu bile bile. Yaşamın çekiciliği de burada. Çaktın mı? "

Çocuk, "Hayır, " dedi ve burnunu çekti. "Ama geçit boyunca imdat telefonları var. Yolda kalırsanız bizi aramanız yeterli. Gelir sizi alırız. İşte numara. "

"Boynunda şnaps şişesi taşıyan St. Bernhard köpekleriniz yok mu artık? "

"Yok. Şnaps çok pahalı, köpekler de fazla kurnazlaştı. Şnapsı kendileri içiyorlar. Onların yerine şimdi öküzlerimiz var. Araba çeken sağlıklı öküzler. "

Clerfayt ona dik dik baktı; çocuğun gözlük camları parlıyordu. Sonunda "Bugün başımda bir sen eksiktin, " dedi. "Bin iki yüz metre yükseklikte açıkgöz bir Alpli! Yoksa soyadın Pestalozzi ya da Lavater falan mı? "

"Hayır. Göring. "

"Ne? "

"Göring. " Çocuk sırıttı, ön dişlerinden biri eksikti.

"Adım Hubert. "

"Şeyle bir akrabalığınız var mı? "

"Hayır, " diye sözünü kesti Hubert. "Biz Basel’li Göring’leriz. Ötekilerle bir akrabalığımız olsaydı, benzincide çalışıyor olmazdım. Dolgun bir emekli

maaşımız olurdu. "

Clerfayt bir an sustu. Sonra "Tuhaf bir gün, " dedi. "İnsanın başına beklenmedik şeyler geliyor. Bundan sonraki yaşamında her şey gönlünce olsun, evlat. "

"Araba yarışçısısınız öyle değil mi? "

"Nereden anladın? "

Hubert Göring radyatör kapağının altındaki pislikle kaplanmış rakamı gösterdi.

"Demek aynı zamanda dedektiflik de yapıyorsun! " Clerfayt arabaya bindi. "İnsanlığı yeni bir felaketten korumak için belki de seni bir an önce bir yere kapatmak gerekiyor. Başbakan olursan, iş işten geçer. "

Motoru çalıştırdı. "Para vermeyi unuttunuz, " dedi Hubert. "Kırk iki frankçık. "

Clerfayt parayı verdi. "Frankçık ha! Bak şimdi içim rahat etti Hubert. Paradan sevgiyle söz edilen bir ülkede, diktatörlük asla söz konusu olamaz. "

Bir saat sonra araba yolda kaldı. Yamaçtaki birkaç kar bariyeri kırılmış, kar yolu kapatmıştı. Clerfayt gerisin geriye gidebilirdi; ama Hubert Göring’in ölü balık bakışlarıyla bu kadar kısa bir zaman sonra yine karşılaşmak istemiyordu. Ayrıca geri dönmekten hoşlanmazdı. Arabasında sabırla oturdu, sigara ve konyak içti, kargaların sesini dinledi ve Tanrıyı bekledi.

Tanrı bir süre sonra küçük bir kar temizleme makinesi biçiminde gözüktü. Clerfayt kalan konyağını sürücüyle paylaştı. Sonra adam öne geçti, karı kaldırıp yan tarafa atmaya başladı. Sanki devrilmiş büyük beyaz bir ağacı kesiyordu; güneş ışığı altında gökkuşağının bütün renklerine bürünen kar taneleri pırıl pırıl parlıyordu.

İki yüz metre sonra yol yine açıldı. Kar temizleme makinesi kenara çekildi, Clerfayt’ın arabası yanından geçti gitti. Sürücü ardından el salladı. O da,

aynı Hubert gibi, kırmızı kazak giymiş,, gözlük takmıştı. Bu nedenle de Clerfayt onunla kar ve şnaps dışında bir şey konuşmamaya özen göstermişti; bir günde iki Göring'e dayanacak gücü yoktu.

Hubert yalan söylemişti, geçidin yukarısı kapalı değildi. Araba hızla yokuş yukarı çıktı, birdenbire aşağıda vadide, akşamın mavi, yumuşak alacasında beyaz damları, kilisenin eğri kulesi, buz pateni sahaları ve birkaç oteliyle oyuncak gibi bir köy çıktı Clerfayt'ın karşısına; evlerde yakılan ilk ışıklar seçiliyordu. Arabayı bir an için durdurdu, aşağı baktı. Sonra arabayı dönemeçlerden aşağı yavaş yavaş sürdü. Köydeki bir sanatoryumda yardımcı pilotu Hollmann kalıyordu, bir yıl önce hastalanmıştı. Doktor verem tanısı koymuş, Hollmann ise buna gülüp geçmişti; antibiyotiklerin ve mucize yaratan bitkilerin bulunduğu bir çağda böyle bir şey olamazdı, olsa bile insan bir avuç ilaç içer, bir dizi iğne olur iyileşirdi. Ama mucize ilaçlar insanların sandıkları kadar etkili ve kusursuz değildi, özellikle savaş sırasında büyümüş ve kötü beslenmiş insanlara bir yararı dokunmuyordu. İtalya'daki Bin Mil yarışında Hollmann, Roma'ya yaklaştıkları sırada kanama geçirmişti, Clerfayt da daha sonra gelip almak üzere onu bırakmak zorunda kalmıştı. Doktor, Hollmann'ı birkaç aylığına sanatoryuma yatırmak konusunda ısrar etmişti. Hollmann önce karşı koymuş, ama sonra razı olmuştu; ancak sanatoryuma yattığından bu yana aylar değil neredeyse bir yıl geçmişti.

Motor birdenbire teklemeye başladı. Yine bujiler diye düşündü Clerfayt. Bütün dikkatini araba kullanmaya vermediği için oluyordu bunlar! Arabayı yokuş aşağı bıraktı, yol düzleşince sağa çekti, motor kapağını açtı.

Sorun her zaman olduğu gibi ikinci ve dördüncü silindirlerin bujilerindeydi, yağ yakmış olmalıydılar. Bujileri çıkardı, temizledi, yerlerine taktı, marşa bastı. Motor çalıştı, Clerfayt silindirlerdeki fazla yağı atmak için gaz mandalını eliyle birkaç kez yukarı aşağı hareket ettirdi. Doğrul-duğunda, karşı yönden gelmekte olan bir kızağın atlarının motorun çıkardığı ani gürültüden ürktüğünü gördü. Atlar şaha kalktılar, kızağı arabanın üzerine doğru çekmeye başladılar. Clerfayt koştu, soldaki atı geminden tuttu, sürüklenmeye başladı.

Hayvanlar birkaç kez daha sıçradıktan sonra durdular. Titriyorlardı, soluklarının dumanı başlarının üzerinde dalgalanıyordu. Kocaman ürkek

gözleriyle tarih öncesi yaratıklara benziyorlardı. Clerfayt kayışı dikkatle bıraktı. Atlar durmuşlardı, gürültüyle soluyorlardı, çıngırakları sallanıyordu. Clerfayt atların alışılmış kızak atlarına benzemediklerini fark etti.

Siyah kürkten kenarsız bir şapka giymiş olan iriyarı bir adam ayağa kalktı, atları yatıştıracak bir şeyler söyledi. Yanında koltuğuna sıkı sıkı tutunmuş genç bir kadın oturuyordu. Buğday tenliydi, açık renk gözleri vardı.

"Sizi korkuttuğum için özür dilerim, " dedi Clerfayt. "Burada atların arabalara alışık olmadıklarını düşünemedim. "

Adam bir süre daha hayvanlarla ilgilendi; sonra dizginleri gevşetti; Clerfayt'ın yüzüne bakmadan "Böylesi gürültü çıkaran arabalara alışık değiller, " dedi sertçe. "Ayrıca, kızağı ben durdurabilirdim. Bizi kurtarmak istediğiniz için çok teşekkür ederiz. "

Clerfayt adama baktı. Yüzünde kendini beğenmiş bir ifade vardı, Clerfayt'ın gereksiz yere kahramanlık taslamasıyla kibarca alay eder gibiydi. Clerfayt ilk bakışta böylesi-ne itici gelen biriyle epeydir karşılaşmamıştı.

"Sizi değil, arabamı kurtarmak istedim, " dedi soğuk bir bir sesle.

"Umarım bunu yaparken fazla kirlenmemişsinizdir. "

Adam yine hayvanlara döndü. Clerfayt kadına baktı. Demek bunun yüzünden, diye düşündü. Kahramanlığın kendisinde kalmasını istiyor.

"Hayır, kirlenmedim, " dedi, "Bu o kadar kolay değil. "

Bella Vista Sanatoryumu küçük bir tepenin üzerindeydi. Clerfayt arabasını girişin yanında düz bir alana park etti, park yerinde birkaç kızak vardı. Motoru durdurdu, sıcak kalması için motor kapağının üzerine bir örtü örttü. Giriş kapısında biri "Clerfayt! " diye seslendi.

Clerfayt dönüp bakınca Hollmann'ın koşarak geldiğini görüp şaşırdı. Onun yattığını sanıyordu.

"Clerfayt! " diye bağırdı Hollmann, "Sen misin gerçekten? "

"Benim ya! Ya sen? Ortalıkta mı dolaşıyorsun? Yattığını sanıyordum. "

Hollmann güldü. "O eskidenmiş. " Clerfayt'ın sırtına vurdu, sonra arabaya baktı. "Daha aşağıdan gelirken Gi-useppe'nin homurtusunu duyar gibi oldum, sonra yanıldığımı düşündüm. Ama sonra yokuşu çıktığınızı gördüm. Ne sürpriz ama! Nereden geliyorsun? "

"Monte Carlo'dan. "

"Olamaz! " Hollmann heyecanlanmıştı. "Giuseppe'yle ha? Bu yaşlı aslanla! Bunlar beni çoktan unutmuşlardır diyordum kendi kendime! "

Karoseriyi okşadı. Bu arabayla yarım düzine yarışa katılmıştı. İlk ağır kanamasını da bu arabada geçirmişti. "Hâlâ aynı Giuseppe öyle değil mi? Küçük kardeşi falan değil. "

"Hâlâ aynı Giuseppe. Ama artık yarışmıyor. Onu fabrikadan satın aldım. Artık emekli oldu. "

"Benim gibi desene. "

Clerfayt ona baktı. "Sen emekli olmadın. Sen tatildesin. "

"Bir yıl! Bu artık tatil olmaktan çıktı. Neyse, içeri gir-sene! Bunu kutlamalıyız. Hâlâ votka mı içiyorsun? "

Clerfayt başını salladı. "Burada votka var mı ki? "

"Burada konuklar için her şey var. Burası modern bir sanatoryum. "

"Öyle anlaşılan. Bir otele benziyor. "

"Bu da tedavinin bir parçası. Modern terapi. Bizler kür konuklarıyız, hasta değiliz. Hastalık ve ölüm sözcükleri yasak. Onlar yok sayılıyor. Uygulamalı psikoloji, insanın moralini yükseltiyor; ama insan buna karşın ölüyor. Monte Carlo'da neler yaptın? Ralliye katıldın mı? "

"Evet. Artık spor haberlerini okumuyor musun? "

Hollmann bir an duraksadı. "İlk günlerde okuyordum. Ama sonra bıraktım. Aptallık, değil mi? "

"Hayır, mantıklı. Yeniden araba kullanmaya başladığında okursun. "

"Evet, " dedi Hollmann. "Yeniden araba kullanmaya başladığımda. Piyangodan büyük ikramiye çıktığında. Ralliye kiminle katıldın? "

"Torriani'yle. "

Girişe doğru yürüdüler. Batan güneş tepeleri kızıla boyamıştı. Kayak yapanlar bu parlaklığın içinden küçük

siyah noktalar halinde kayıp gidiyorlardı. "Güzel bir yer, " dedi Clerfayt.

"Evet, güzel bir hapishane. "

Clerfayt cevap vermedi. Onun bildiği hapishaneler başkaydı. "Artık hep Torriani'yle mi birlikte olacaksın? " diye sordu Hollmann.

"Hayır. Bazen biriyle, bazen ötekiyle. Seni bekliyorum. "

Doğru değildi. Clerfayt altı aydır spor araba yarışlarına Torriani'yle birlikte katılıyordu. Ama Hollmann spor haberlerini okumadığına göre beyaz bir yalan sayılırdı.

Bu beyaz yalan Hollmann'ın üzerinde şarap etkisi yaptı. Birdenbire alnında ter damlaları oluştu. "Rallide bir-şeyler yapabildin mi? " diye sordu.

"Hiçbir şey yapamadım. Çok geç kaldık. "

"Nereden hareket etmiştiniz? "

"Viyana'dan. Hiç de iyi bir fikir değildi. İki adımda bir Sovyet nöbetçiler bizi durdurdular. Hepsi Stalin'i kaçırmak istediğimizi ya da dinamit yüklü olduğumuzu düşünüyorlardı. Zaten ben de yarışı kazanmak değil,
yeni arabayı denemek istiyordum. Rus sınırındaki yolları görmelisin! Sanki buzul çağından kalmış gibi. "

Hollmann güldü. "Giuseppe senden öc aldı desene! Ondan önce neredeydin? "

Clerfayt elini kaldırdı. "Bırak da birşeyler içelim. Bana bir iyilik yap; burada geçireceğimiz ilk günlerde her şeyden konuşabiliriz, yalnız yarışlardan ve arabalardan söz etmek yok! "

"Ama Clerfayt! O zaman ne konuşacağız? "

"Yalnızca birkaç gün için. "

"Neden? Bir şey mi oldu? "

"Hiçbir şey olmadı. Yorgunum. Dinlenmek istiyorum, birkaç gün için bile olsa insanların makinelerin içinde aşırı hızlı, deli gibi gitmeleri saçmalığından söz etmek istemiyorum. Anlıyorsun değil mi? " "Tabii, " dedi Hollmann. "Ama neden? Ne oldu? " "Hiçbir şey, " dedi sabırsız-

ca Clerfayt. "Yalnızca benim de herhangi biri gibi batıl inançlarım var. Sözleşmemin süresi bitiyor ve henüz yenilenmedi. Uğursuzluk getirir. Hepsi bu. "

"Clerfayt, " dedi Hollmann, "Kim kaza yaptı? "

"Ferrer. Kıyıda yapılan aptal, küçük bir yarışta. "

"Öldü mü? "

"Henüz ölmedi. Ama bir bacağını kestiler. O gezip tozduğu deli karı da, o sahte barones, Ferrer'i görmek istemiyor. Yaptığı tek şey kumarhanede oturup zırlamak. Sakat biriyle birlikte olmak istemiyormuş. Hadi bana bir kadeh şnaps ver. Son konyağım bir kar temizleme makinesinin sürücüsü tarafından tüketildi, adam bizden daha mantıklı; arabası saatte beş kilometreden hızlı gitmiyor. "

Pencerenin yanında küçük bir masaya oturdular. Clerfayt çevresine baktı. "Bunların hepsi hasta mı? "

"Hayır. Aralarında hastaları ziyarete gelmiş sağlıklılar da var. "

"Tabii yâ! Şu solgun yüzlü olanlar mı hasta? " Hollmann güldü. "Onlar sağlıklı olanlar. Buraya yeni geldikleri için solgunlar. Sporcular gibi yanık tenli olanlarsa uzun süredir burada olan hastalar. "

Bir kız Hollmann'a bir bardak portakal suyu, Cler-fayt'a da küçük bir karaf votka getirdi.

"Ne kadar kalmayı düşünüyorsun? " diye sordu Hollmann.

"Birkaç gün. Nerede kalabilirim? "

"En iyisi Otel Palas. İyi bir barı var. "

Clerfayt portakal suyuna baktı. "Sen nereden biliyorsun? "

"Buradan yırttığımız zamanlarda oraya gidiyoruz. "

"Buradan yırttığınız zamanlarda mı? "

"Evet, bazen geceleri kendimizi sağlıklı insanlar gibi hissetmek isteriz. Aslında yasak, ama efkâr bastığında, neden bu hastalığa yakalandığın konusunda Tanrıyla sonuçsuz bir tartışmaya girmektense oraya gitmek daha iyi. "

Hollmann iç cebinden yassı bir şişe çıkardı, bardağına biraz döktü. "Cin, " dedi. "İyi geliyor. "

"İçki içmeniz yasak mı? " diye sordu Clerfayt.

"Tamamen yasak değil, ama böylesi daha kolay. " Hollmann şişeyi yine cebine soktu, "insan burada biraz çocuklaşıyor. "

Bir kızak giriş kapısında durdu. Clerfayt bunun yolda karşılaştığı kızak olduğunu gördü. Siyah kürk şapkalı adam kızaktan indi. "Şunun kim olduğunu biliyor musun? " diye sordu Clerfayt.

"Kadının mı? "

"Hayır adamın. "

"Bir Rus. Adı Boris Volkov. "

"Beyaz Rus mu? "

"Evet. Ama bu kez durum biraz farklı. Çar'ın akrabası yoksul düşmüş bir prens değil. Babası tam zamanında Londra'da bir hesap açtırmış, ama yanlış zamanda Moskova'daymış, onu vurmuşlar. Karısı ve oğlu kaçmışlar. Karısı fındık büyüklüğünde bir zümrütü korsesinin içine dikmiş. 1917'de hâlâ korse giyiliyordu. "

Clerfayt güldü. "Seni ayaklı gazete seni! Bütün bunları nereden biliyorsun? "

"Burada herkes her şeyi kısa zamanda öğrenir, " diye yanıtladı Hollmann, sesi buruktu. "İki hafta sonra, yani kayak mevsimi biter bitmez, bu köy artık küçük bir dedikodu yuvasından başka bir şey değildir. "

Siyahlar giymiş bir grup ufak tefek insan geçti arkalarından. Hararetli bir biçimde İspanyolca konuşuyorlardı. "Küçük bir köy için fazlasıyla uluslararası sayılırsınız, " dedi Clerfayt.

"Evet öyleyiz. Ölüm hâlâ ulus mulus tanımıyor. "

"Artık bundan o kadar emin değilim. " Clerfayt kapıya baktı. "Şuradaki Rus'un karısı mı? "

Hollmann arkasına baktı. "Hayır. "

Rus ve kadın içeri girdiler. "Bunlar da mı hasta? " diye sordu Clerfayt.

"Evet. Yoksa öyle görünmüyorlar mı? ”

"Hayır. "

"Bu sık sık olur. İnsan bir süre capcanlı görünüyor. Sonra bu canlılık yok oluyor; zaten o zaman ayakta duracak halin de kalmıyor. " Rus ve kadın kapının yanında durdular. Adam kadına sertçe birşeyler söyledi. Kadın bir süre dinledikten sonra başını salladı, hızla salona girerek arka tarafa gitti.

Adam bir süre kadının arkasından baktı; sonra dışarı çıkıp kızağa bindi. "Galiba kavga ettiler, " dedi Clerfayt , keyiflenmişti.

"Bu çok sık oluyor. Burada herkes bir süre sonra biraz aklını oynatıyor. Tutuklu kampı psikozu. Orantılar yer değiştiriyor; küçük şeyler önem kazanıyor, önemli şeyler anlamsızlaşıyor. "

Clerfayt, Hollmann’a dikkatle baktı. "Senin için de durum böyle mi? "

"Benim için de durum böyle. İnsan her zaman aynı noktada çakılıp kalamaz. "

"Bu ikisi burada mı kalıyorlar? "

"Kadın burada kalıyor; adam başka bir yerde. "

Clerfayt ayağa kalktı. "Şimdi otele gideyim. Akşam yemeğini nerede yiyebiliriz? "

"Burada. Ziyaretçilerin de girebildiği bir yemek salonumuz var. "

"Güzel. Saat kaçta? "

"Yedide. Dokuzda yatmam gerekiyor. Aynı okulda olduğu gibi. "

"Askerde olduğu gibi, " dedi Clerfayt. "Ya da bir yarıştan önce. Antrenörün Milano’da bizi tavuklar gibi otele nasıl kışkışladığını hatırlıyor musun? "

Hollmann’ın yüzü aydınlandı. "Gabrielli’yi mi? Hâlâ yaşıyor mu? "

"Tabii yaşıyor. Ona hiçbir şey olmaz. Antrenörler yatakta ölürler, generaller gibi. "

Rus’la birlikte içeri girmiş olan kadın geri geldi. Dışarı çıkmak üzereyken gri saçlı bir kadın yanına yaklaştı, ya

vaş, ama kesin bir biçimde bir şeyler söyledi. Kadın hiç yanıt vermedi, geri döndü. Bir an ne yapacağını bilmeden durdu, sonra Hollmann’ı gördü, yanına geldi.

"Timsah dışarı çıkmama izin vermiyor, " diye fısıldadı. "Dışarı çıkmakla hiç iyi etmemişim. Bir daha yapacak olursam, Dalai-Lama’ya haber vermek zorunda kalacak-

mış."

Birden sustu. "Bu Clerfayt, Lillian" dedi Hollmann. "Size ondan söz etmiştim. Sürpriz yapıp gelmiş. "

Kadın başıyla selam verdi. Clerfayt’ı tanımamış gibiydi, yine Hollmann’a döndü. "Yatağa girmek zorundaymışım, " dedi kızgın bir sesle. "Birkaç gün önce biraz ateşim çıktığı için yapıyor bunu. Ama beni hapsetmesine izin vermeyeceğim. Bu akşam hapsolmayacağım! Siz yatmayacak mısınız? "

"Hayır. On taraftaki cehennemde yemek yiyeceğiz. "

"Ben de geleceğim. "

Başıyla Clerfayt ve Hollmann’ı selamladı ve uzaklaştı. "Bütün bunlar senin için Tibetçe değil mi, " dedi Hollmann. "On taraftaki cehennem, ziyaretçilerin girmesine izin verdikleri salon. Dalai-Lama tabii ki başhekim, Timsah da başhemşire. "

"Peki ya şu kadın? "

"Adı Lillian Dunkerque. Annesi Rus, kendisi Belçikalı. Annesiyle babası ölmüş. "

"Bu kadar küçük bir şeye niye bu kadar öfkelendi? "

Hollmann omuzlarını kaldırdı. Sanki birden yorulmuştu. "Söyledim ya, burada herkes biraz oynatıyor. Özellikle de biri öldüğü zaman. "

"Biri mi öldü? "

"Evet. Onun bir kız arkadaşı. Dün, burada sanatoryumda. Bu bizi pek ilgilendirmese de her ölümle birlikte başka birşeyler de ölüyor. Bir parça umut örneğin. "

"Evet, " dedi Clerfayt. "Ama bu her yerde böyle. "

Hollmann başını salladı. "İlkbahar geldiğinde, insanlar burada ölmeye başlıyorlar. Kışın o kadar çok insan ölmüyor. Tuhaf değil mi? "

2

Sanatoryumun üst katları otele pek benzemiyordu; bir hastanede olduğunuzu anlıyordunuz. Lillian Dunkerque, Agnes Somerville'in öldüğü odanın kapısında durdu. İçeriden sesler ve gürültüler geliyordu, kapıyı açtı.

Tabut kaldırılmıştı. Pencereler açıktı, iki temizlikçi kadın odayı köşe bucak temizliyorlardı. Yerler su içindeydi, oda Lizol ve sabun kokuyordu. Mobilyalar ters çevrilmişti, elektrik ışığı odanın her köşesine çiğ bir aydınlık saçıyordu.

Lillian bir an yanlış odaya girdiğini sandı. Sonra bir dolabın üstüne atılmış olan küçük oyuncak ayıyı gördü; bu, ölen kişinin maskotuydu. "Onu götürdüler mi? " diye sordu.

Temizlikçi kadınlardan biri doğruldu. "Onu yedi numaraya götürdüler. Burayı temizlememiz gerekiyor, çünkü yarın yeni biri gelecek. "

"Sağ olun. "

Lillian kapıyı kapattı. Yedi numaranın neresi olduğunu biliyordu; yük asansörünün yanında küçük bir odaydı. Ölüler oraya götürülüyordu, çünkü geceleri oradan asansörle indirilmeleri kolay oluyordu. Bavul gibi, diye düşündü Lillian. Bıraktıkları son izler de arkalarından sabun ve Lizolle yıkanıp temizleniyordu.

Yedi numaralı odada ışık yanmıyordu. Mum da yoktu. Tabut kapatılmıştı. Kapağı, küçük yüzün, parlak kızıl saçların üzerine oturtmuşlar ve vidalamışlardı. Nakliye için her şey hazırdı. Tabutun üzerindeki çiçekler alınmış,hemen yan taraftaki masanın üstünde duran bir muşamba örtünün içine konmuştu. Muşamba örtünün çevresinde halkalar vardı, halkaların içinden bir ip geçiyordu, çiçekleri tek hareketle taşımak mümkündü. Çelenkler yandaydı, bir şapkacı dükkânındaki şapkalar gibi üst üste

konmuştu. Perdeler kapatılmamıştı, pencere açıktı. Oda çok soğuktu. Ayışığı içeri giriyordu.

Lillian ölüyü bir kez daha görmek için gelmişti. Ancak geç kalmıştı. Hiç kimse bir zamanlar Agnes Somerville olan o solgun yüzü ve parlak saçları bir daha göremeyecekti. Bu gece gizlice tabutu aşağı indirecekler, bir kızağa koyup krematoryuma götüreceklerdi. Orada alevlerin birdenbire saldırmasıyla yanmaya başlayacaktı; kızıl saçlar bir kez daha hışırdayacak, kıvılcımlar çıkaracaktı, kaskatı kesilmiş bedeni sanki yeniden canlanmışçasına alevlerin içinde doğrulacaktı; sonra her şey kül olacaktı, geriye kırık dökük birkaç anıdan başka hiçbir şey kalmayacaktı.

Lillian tabuta baktı. Ya yaşıyorsa! diye düşündü birdenbire. Bu acımasız kutunun içinde kendine gelmiş olamaz mıydı? Bazen böyle şeyler olmuyor muydu? Kimbilir bu ne kadar sık oluyordu? Öldüğü sanılan insanların kurtarıldığı bir-iki vakanın dışında kimbilir kaç kişi böyle sessizce boğularak ölmüştü. Agnes Somerville de şu anda, tam şu anda, ipek bezin daracık karanlığının içinde kurumuş gırtlağından tek bir ses bile çıkaramadan bağırmaya çalışıyor olamaz mıydı? Deliriyorum diye düşündü Lillian; neler geliyor aklıma? Buraya girmemeliydim! Niye yaptım ki bunu? Duygusallıktan mı? Şaşkınlıktan mı? Ya da bir yanıt bulabilmek için uçuruma bakar gibi ölü bir yüze bakmak için duyulan dayanılmaz meraktan mı? Işık, diye düşündü, ışığı yakmalıyım!

Kapıya doğru gitti; ama birden durdu ve kulak kabarttı. Bir hışırtı duyduğunu sanmıştı, çok yavaş, ama belirgin, sanki biri tırnaklarını ipeğe geçiriyormuşçasına. Hızla elektrik düğmesini çevirdi. Tavandaki çıplak ampulün yaydığı parlak ışık geceyi, ayışığını ve korkuyu yok etti! Gaipten sesler duyuyorum, diye düşündü. Ses benim giysimden geliyordu! Tırnaklar da benim tırnaklarımdı. Tabutun içinde bir yaşam belirtisi söz konusu değildi.

Şimdi ışığın aydınlattığı tabuta baktı yine. Hayır, bu bronz saplı, cilalanmış siyah kutunun içinde yaşam yoktu. Tam tersine, onun içinde insanlığın bildiği en karanlık tehdit saklıydı. Onun içinde hareketsiz yatan kanı donmuş, ciğerleri iflas etmiş arkadaşı Agnes Somerville değildi artık, onun içinde yatan bir insanın bozulmaya yüz tutmuş mumyası da değildi, hayır, bu kutuda yatan yalnızca hiçlikti, yani gölgesi olmayan gölgeydi; herkesin

yaşamında yer alan, onunla birlikte doğan, büyüyen, öteki hiçliğe karşı sonsuz bir açlık duyan anlaşılmaz hiçlik, bu hiçlik Lillian Dunkerque'nin içinde de vardı, sessizce büyüyordu, gün be gün onun yaşamını yiyip bitiriyordu, ta ki kendinden başka hiçbir şey kalmayana kadar, o zaman o hiçliği saran kabuk aynı buradaki gibi siyah bir sandığa konulacak, çöpe atılacaktı.

Elini kapı koluna uzattı. Dokunduğu anda kapı kolu elinin içinde sertçe döndü. Çığlığı boğazına takıldı. Kapı açıldı. Lillian'ın karşısında bir hizmetli duruyor, şaşkın şaşkın ona bakıyordu. "Ne oldu? ” diye kekeledi hizmetli. "Buraya nasıl girdiniz? ” Perdelerin uçuştuğu odaya bir göz attı. "Burası kilitliydi! İçeri nasıl girdiniz? Anahtar nerede? "

"Kilitli değildi. "

"O zaman biri... " Hizmetli kapıya baktı. "İşte anahtar burada! " Yüzünü sıvazladı. "Biliyor musunuz, bir an sandım ki... "

"Ne sandınız? "

Hizmetli tabutu gösterdi. "Sandım ki, o sizsiniz ve... "

"Ben oyum zaten, " diye fısıldadı Lillian.

"Ne? "

"Hiçbir şey. "

Adam içeri bir atım attı. "Beni anlamıyorsunuz. Sizin ölü olduğunuzu sandım. Olacak şey değil! Oysa bu iş yapı-lirken ben de buradaydım! " Güldü. "Bu, karanlıkta ıslık çalmak gibi bir şey! İyi de siz ne yapıyorsunuz burada? On sekiz numara çoktan kapatılıp vidalandı. "

"Kim? "

"On sekiz numara. Adını bilmiyorum. Gerekli de değil zaten. İş buraya geldi mi, adların en güzeli olsa ne olur, olmasa ne olur? " Hizmetli ışığı söndürdü, kapıyı kapattı. "Onun yerinde olmadığınız için sevinmelisiniz küçük hanım, " dedi sevecenlikle.

Lillian çantasından para çıkarttı. "Benim yüzümden korktunuz. "

Hizmetli, asker selamı verdi ve sakallarını sıvazladı. "Çok teşekkür ederim! Bunu meslektaşım Josef’le paylaşacağım. Böyle üzücü bir iş yaptıktan sonra bir bira her zaman iyi geliyor. O kadar üzülmeyin küçük hanım. Hepimizin sonu aynı. "

"Evet, " diye cevap verdi Lillian. "Bu bir avuntu. Bu gerçekten büyük bir avuntu, öyle değil mi? "

Lillian odasındaydı. Merkezi ısıtmanın homurtusu duyuluyordu. Bütün ışıklar açıktı. Delinin tekiyim, diye düşündü. Geceden korkuyorum. Kendimden korkuyorum. Ne yapacağım şimdi? Bir uyku hapı alıp ışığı açık bırakabilirim. Boris’i arayıp onunla konuşabilirim. Elini telefona uzattı, ama almacı kaldırmadı. Boris’in ne diyeceğini biliyordu. Haklı olduğunu da biliyordu. O sanatoryuma yattıktan sonra Boris’in yalnız başına yaşayamayacağını her mantıklı insan kabul ederdi. İnsan duygularıyla yaşardı ve duygular hak hukuk dinlemezdi.

Pencerenin yanındaki koltuğa oturdu. Yirmi dört yaşındayım, diye düşündü, aynı Agnes gibi. Dört yıldır buradayım. Ondan önce de altı yıl boyunca savaş vardı. Yaşam hakkında ne biliyorum? Yıkım, Belçika’dan kaçış, gözyaşları, korku, annemle babamın ölümü, açlık, sonra da açlık ve kaçışı nedeniyle hastalık. O zamanlar çocuktum. Kentlerin barış zamanında geceleri nasıl gözüktüğünü hatırlamıyorum bile. Binlerce ışık, pırıl pırıl caddeler, bunun ne demek olduğunu bilmiyorum. Bildiğim yalnızca karartmalar, zifiri karanlıkta bombardıman, sonra işgaller, korku, gizlenmek ve soğuk. Ya mutluluk? Bir zamanlar düşleri süsleyen bu sözcük nasıl olmuş da böyle paramparça olmuştu? Buz gibi soğuk bir oda mutluluk demekti, bir ekmek, bir bodrum katı, ateş altında olmayan bir yer mutluluk demekti. Sonra sanatoryuma gelmişti. Pencereden dışarı baktı. Taşıyıcılarla hizmetlilerin giriş kapısının önünde bir kızak duruyordu. Belki de bu kızak Agnes Somerville için bekliyordu. Bir yıl önce kürkler içinde, elinde çiçeklerle sanatoryumun ana kapısından gülerek girmişti; şimdiyse sanki hesabı ödemeden kaçıyormuşçasına hizmetli kapısından gizlice terk ediyordu burayı. Daha altı hafta önce Lillian’la buradan gitme planları yapıyordu. Buradan gitmek bir hayaldi, asla gerçekleşmeyecek bir seraptı.

Telefon çaldı. Önce duraksadı, ama sonra telefonu açtı. "Evet, Boris. "

Dinledi. "Evet, Boris. Evet, mantıklı düşünüyorum; evet, birçok insanın kalp krizinden, kanserden öldüğünü biliyorum; istatistikleri okudum, Boris; evet, burada fazla iç içe olduğumuz için bize öyle geliyor, biliyorum; evet, birçoğu iyileşiyor, tabii tabii; yeni ilaçlar var, evet, Boris, mantıklı düşünüyorum, kesinlikle hayır, gelmene gerek yok; evet, seni seviyorum, tabii Boris. "

Telefonu kapattı. "Mantıklı, " diye fısıldadı, gözlerini aynaya dikti, aynadaki görüntüsü yabancıydı, yabancı gözlerle ona bakıyordu, "mantıklı! " Aman Tanrım, dedi içinden, çok uzun süre mantıklı biri oldum! Ne için? Yük asansörünün yanındaki yedi numaralı odada yirmi ya da otuz numara olmak için mi? İnsanları korkutan siyah kutunun içinde yatan bir şey olmak için mi?

Saate baktı. Dokuza geliyordu. Önünde karanlık ve sonsuz bir gece vardı, sanatoryumda kalan biri için telaş ve can sıkıntısı dolu bir gece; telaşın nedeni hastalıktı, kurallara bağlı yaşamak da can sıkıyordu, bu iki duygu bir arada dayanılmaz oluyordu, çünkü aradaki zıtlık, yoğun bir çaresizlik duygusundan başka bir şeye yol açmıyordu.

Lillian ayağa kalktı. Şimdi yalnız kalmamalıydı! Aşağıda oturanlar olmalıydı; en azından Hollmann ve ziyaretçisi.

Yemek salonunda Hollmann ve Clerfayt'ın dışında üç Güney Amerikalı daha oturuyordu, iki erkekle oldukça şişman, kısa boylu bir kadın. Her üçü de siyahlar giymişti; üçü de suskundu. Salonun ortasında, lambanın altında üç küçük siyah tepecik gibi oturuyorlardı.

"Bogota'dan geldiler, " dedi Hollmann. "Onlara telgraf çekmişler. Kemik gözlük çerçeveli adamın kızı ölmek üzere. Ama onlar buraya geldiğinden bu yana, kız birdenbire iyileşti. Şimdi ne yapacaklarını bilmiyorlar; geri mi gitsinler, yoksa burada mı kalsınlar. "

"Annesi burada kalsın, ötekiler dönsün. "

"Şişman kadın annesi değil. Üvey annesi; Manuela’nın burada kalması için parayı o veriyor. Aslında hiçbiri burada kalmak istemiyor; babası dahil. Kendi ülkelerinde Manuela’yı neredeyse unutmuşlardı. Düzenli olarak çek gönderiyorlar, Bogota’da yaşıyorlardı, Manuela da burada kalıyordu; beş yıldır böyle sürüp gidiyordu, her ay da bir tane mektup yazıyorlardı. Babası ve üvey annesinin başka çocukları oldu, Manuela onları hiç görmedi. Her şey yolundaydı, ta ki Manuela ölmeye bu kadar hevesli oluncaya kadar. O zaman buraya gelmek zorunda kaldılar, adları kötüye çıkmasın diye. Kadın, adamın yalnız başına uçağa binmesine razı olmadı. Adamdan daha yaşlı ve kıskanç, fazla şişman olduğunun da farkında. Destek olsun diye yanma erkek kardeşini de aldı. Bogota’da zaten, Manuela’yı evden zorla attığı konuşulup duruyordu; şimdi onu sevdiğini göstermek istiyor. Yani yalnızca kıskançlık değil, aynı zamanda saygınlığı da söz konusu. Eğer tek başına geri dönecek olursa, söylentiler yine başlayacak. Sonuçta burada böyle oturuyor ve bekliyorlar. "

"Ya Manuela? "

"Babası ve üvey annesi geldikleri ilk günlerde onu çok seviyorlardı, çünkü her an ölebilirdi. Sevgi nedir bilmeyen Manuela o kadar mutlu oldu ki, iyileşmeye başladı. Üvey annesiyle babasının artık sabrı kalmadı. Ayrıca her gün biraz daha şişmanlıyorlar, çünkü sinirden sürekli yiyorlar, yörenin ünlü tatlılarını tıkınıyorlar. Bir hafta sonra, yeterince çabuk ölmediği için Manuela’dan nefret edecekler. "

"Ya da bu köye alışacaklar, bir tatlıcı dükkânı satın alıp buraya yerleşecekler, " dedi Clerfayt. Hollmann güldü. "İç karartıcı bir hayal gücün var. "

"Tersine. İç karartıcı deneyimlerim var. Bütün bunları nereden biliyorsun? "

"Sana burada hiçbir şeyin sır olarak kalmadığını söylemiştim. Rahibe Cornelia İspanyolca biliyor ve üvey annenin sırdaşı. "

Üç siyah insan ayağa kalktı. Aralarında tek sözcük konuşmamalardı. Törensel bir tavır içinde sıraya girip kapıya doğru yürüdüler.

Neredeyse hızla içeri giren Lillian Dunkerque’yle çarpışıyorlardı, şişman kadın korktu, kuş gibi bir ses çıkararak kenara çekildi. Lillian acele acele Hollmann ve Clerfayt’ın masasına gitti, sonra dönüp kadına baktı.

"Ne diye bağırıyor? " diye fısıldadı. "Ben hayalet değilim ki! Yoksa öyle miyim? Hem de şimdiden? " Çantasından ayna çıkardı. "Anlaşılan bu gece herkesi korkutuyorum. "

"Başka kimi korkuttunuz? " diye sordu Hollmann.

"Bir hizmetliyi. "

"Ne? Josef’i mi? "

"Hayır, ötekini, Josef’in yardımcısını. Biliyorsunuz... "

Hollmann başını salladı. "Bizi korkutmuyorsunuz Lillian. "

Aynayı çantasına koydu. "Timsah buraya geldi mi? "

"Hayır. Ama her an gelip bizi dışarı atabilir. "

"Prusyalı bir çavuş kadar dakiktir. "

"Josef bu gece kapıda görevli. Soruşturdum. Dışarı çıkabiliriz. Siz de gelir misiniz? "

"Nereye gideceksiniz? Palas Bar’a mı? "

"Başka gidecek neresi var? "

"Palas Bar eğlenceli değil, " dedi Clerfayt. "Biraz önce oradaydım. " Hollmann güldü. "Bizim için yeterince eğlenceli. Barda hiç kimse olmasa bile eğlenceli. Sanatoryumun dışındaki her şey bizi heyecanlandırıyor. İnsan burada azla yetinmesini öğreniyor. "

"Şimdi süzülerek dışarı çıkabiliriz, " dedi Lillian Dunkerque. "Josef'in dışında ortalıkta kimseler yok. Öteki hizmetli işinin başında. "

Hollmann omuzlarını kaldırdı. "Biraz ateşim var Lillian. Bu akşam birdenbire ateşim çıktı, şeytan bilir, niye! Belki de Clerfayt'ın kirli spor arabasını tekrar gördüğüm içindir. "

İçeri bir temizlikçi kadın girdi ve yerleri silebilmek için sandalyeleri masaların üstüne koymaya başladı. "Daha önceleri ateşliyken buradan kaçtığımız oldu. "

Hollmann çekinerek ona baktı. "Biliyorum. Ama bugün olmaz Lillian. "

"Kirli spor araba yüzünden mi? "

"Belki. Boris'ten ne haber? O da gelmez mi? "

"Boris uyuduğumu sanıyor. Bugün öğleden sonra benimle birlikte çıkması için onu zorladım. Aynı şeyi bir daha yapmaz. " Temizlikçi kadın perdeleri açtı. Görüntü birdenbire bütün görkemiyle ve düşmanca pencerenin önünde belirdi: Ayışığının vurduğu tepeler, simsiyah orman, kar. Üçü de bu görüntü karşısında soluksuz kaldılar. Temizlikçi kadın duvarlardaki lambaları birer birer söndürmeye başladı. Sönen her lambayla görüntü bir adım daha insanlara doğru yaklaşıyordu. "Timsah geldi, " dedi Hollmann.

Başhemşire kapıda duruyordu. Yüzünde sert bir gülümseme vardı, bakışları soğuktu. "Her zaman olduğu gibi gene gece kuşları var! Kapatıyoruz beyler! " Lillian Dunkerque'nin hâlâ yatmamış olmasıyla ilgili hiçbir şey söylemedi. "Kapatıyoruz, " diye tekrarladı. "Yatağa! Yatağa! Yarın yeni bir gün olacak! "

Lillian ayağa kalktı. "Emin misiniz? "

"Evet, eminim, " diye yanıtladı başhemşire, karşısındaki ezecek kadar kibardı. "Komodininizin üzerinde bir uyku hapı var Bayan Dunkerque. Uyku Tanrısının kollarındaymış gibi rahat rahat uyuyacaksınız! "

Başhemşire gittikten sonra Hollmann tiksinerek "Uyku Tanrısının kollarındaymış gibi, " diye tekrarladı. "Timsah, klişeler kraliçesidir. Bu akşam gene kibar davrandı. Niye bu sağlık polisleri hastaneye düşen her

insana böyle korkunç, ısrarcı bir üstünlük taslıyorlar, sanki karşılarında bir çocuk ya da geri zekâlı biri varmış gibi? "

"Meslekleri gereği öc alıyorlar, " dedi Lillian, kızgındı. "Eğer garsonlar ve hastabakıcılar bunu yapamayacak olurlarsa, aşağılık kompleksinden ölürlerdi. "

Koridorda asansörün önünde duruyorlardı. "Şimdi nereye gideceksiniz? " diye sordu Lillian, Clerfayt'a.

Clerfayt ona baktı. "Palas Bar'a. "

"Beni de götürür müsünüz? "

Clerfayt bir an duraksadı. Gergin Rus kadınlarla ilgili bazı deneyimleri olmuştu. Melez Rus kadınlarıyla da. Ama sonra kızaktaki sahneyi ve Volkov'un kendini beğenmiş yüzünü anımsadı. "Neden olmasın? " dedi.

Lillian çaresiz bir biçimde gülümsedi. "Ne acı değil mi? Bir alkoliğin barmene son bir kadeh vermesi için yalvarması gibi biz de biraz özgürlük için yalvarıyoruz. "

Clerfayt başını salladı. "Bunu ben de çok sık yaptım. " Kadın Clerfayt'a ilk kez dikkatle baktı. "Siz mi? " diye sordu. "Neden? " "Herkesin kendine göre bir nedeni vardır.

Taşın bile kendine göre bir nedeni vardır. Sizi nereden alayım? Yoksa hemen şimdi mi gelmek istersiniz? ”

"Olmaz. Ana kapıdan çıkmak zorundasınız. Timsah orayı gözetim altında tutuyor. Sonra ilk dönemece kadar inin, orada bir kızak tutun ve sağa doğru sanatoryumun taşıyıcılar ve hizmetliler kapısına gidin. Ben orada olacağım. ”

"Oldu. ”

Lillian asansöre bindi. Hollmann, Clerfayt'a döndü. "Bu akşam sizinle gelmezsem gücenmezsin değil mi? ”

"Tabii ki gücenmem. Yarın gitmiyorum ya. ”

Hollmann aklından geçenleri anlamak istercesine baktı Clerfayt’a. "Peki ya Lillian? Yalnız kalmayı mı yeğlerdin? ”

"Hiç de bile. Kim yalnız kalmak ister ki? "

Clerfayt boş koridordan geçerek dışarı çıktı. Kapının yanında küçük bir ışık yanıyordu yalnızca. Büyük pencerelerden giren ayışığı büyük yer karolarını aydınlatıyordu. Timsah kapının yanında duruyordu.

"İyi geceler, ” dedi Clerfayt.

"Good night, " diye karşılık verdi kadın. Clerfayt onun birdenbire İngilizce konuşmasına bir anlam veremedi.

Bir kızak bulana kadar dönemeçlerden indi. Arabacıya "Arabanın üstünü kapatabilir misiniz? " diye sordu.

"Böyle bir gecede mi? O kadar soğuk değil ki! "

Clerfayt, Lillian’ı üstü açık bir arabaya bindirmek istemiyordu, arkasında kanıt bırakmaya niyeti yoktu. "Sizin için olmayabilir, ama benim için soğuk. Afrika’dan geldim de, " diye yanıt verdi. "Kızağın üstünü kapatabilir misiniz? "

"O zaman durum değişir. " Arabacı bin bir güçlükle oturduğu yerden tırmanarak arabanın üstünü kapattı. "Böyle iyi mi? ”

"Evet. Şimdi lütfen Bella Vista Sanatoryumuna geri gidin, arka girişe. ”

Lillian Dunkerque bekliyordu. Kuzu yününden yapılmış ince, siyah bir kürke bürünmüştü. Manto giymeden gelmiş olsaydı, Clerfayt hiç şaşırmayacaktı.

"Her şey yolunda gitti, " diye fısıldadı. "Josef’ten anahtarları aldım. Buna karşılık bir şişe kirş alacağım ona. "

Clerfayt kızağa binmesine yardım etti.

"Arabanız nerede? " diye sordu Lillian. "Yıkamada. "

Kızak dönüp sanatoryumun ana kapısının önünden geçerken arabanın karanlığı içinde geriye yaslandı Lillian. "Arabayı bu akşam Hollmann yüzünden mi yukarı getirmediniz? " diye sordu bir süre sonra.

Clerfayt kadına baktı. "Niye Hollmann'ın yüzünden olsun? "

"Arabayı görmesin diye. Onu korumak için. "

Doğruydu. Clerfayt, Hollmann'ın Giuseppe'yi görünce fazla heyecanlandığını fark etmişti. "Hayır, " diye yanıtladı. "Arabanın acilen yıkanması gerekiyordu da ondan. "

Cebinden bir paket sigara çıkardı. "Bana da bir tane verin, " dedi Lillian.

"Sigara içmenize izin veriyorlar mı? "

"Tabii. " Öylesine kaba yanıt vermişti ki, Clerfayt doğru söylemediğini hemen hissetti.

"Yanımda yalnızca Gauloise var. Yabancı Lejyonun siyah, sert tütünü. "

"Biliyorum. İşgal sırasında bu sigarayı içerdik. "

"Paris'te mi? "

"Paris'te bir bodrum katında. "

Clerfayt onun sigarasını yaktı. "Siz nereden geldiniz? " diye sordu. "Monte Carlo'dan mı? "

"Hayır, Vienne'den. "

"Vienne mi? Avusturya'dan mı? "

"Lyon yakınlarındaki Vienne. Orayı biliyorsunuzdur . Uyuşuk bir kasaba, tek özelliği Fransa'nın en iyi lokantalardan birine sahip oluşu: Otel Piramit. "

"Paris üzerinden mi geldiniz? "

"Yolumu çok uzatmış olurdum. Paris kuzeyde kalıyor. "

"Peki hangi yoldan geldiniz? "

Kadının bunu ayrıntısıyla bilmek istemesine şaşırdı. "Bilinen yoldan, " dedi. "Belfort ve Basel üzerinden. Basel'de işim vardı. "

Lillian bir süre sustu. Sonra "Nasıldı? " diye sordu.

"Ne? Yolculuk mu? Sıkıcıydı. Gökyüzü hep griydi. Alpler'e gelene kadar da her yer dümdüzdü. "

Karanlıkta kadının soluğunu duyuyordu. Sonra önünden geçtikleri bir saatçi dükkânının ışığında yüzünü gördü. Şaşkınlık, alay ve acının iç içe olduğu tuhaf bir anlatımı vardı. "Sıkıcı mıydı? " dedi. "Her yerin dümdüz oluşu mu sıkıcıydı? Aman Tanrım, dağları bir kez olsun görmemek için neler verirdim bir bilseniz. "

Clerfayt birdenbire onun neden böyle ayrıntılı sorular sorduğunu kavradı. Burada kalan hastalar için dağlar özgürlüklerini kısıtlayan duvarlardı. Dağlar onların kolay soluk almalarını sağlıyor, onları umutlandırıyordu; ama dağları terk edemiyorlardı. Dünyaları bu yüksek yaylayla kısıtlıydı, bu nedenle de aşağıdan gelen her haber, yitirilmiş cennetten gelen bir haber gibiydi.

"Ne kadar zamandır buradasınız? " diye sordu Clerfayt.

"Dört yıldır. "

"Peki güneye ne zaman ineceksiniz? "

"Dalai-Lama'ya sorun, " diye cevap verdi Lillian acı bir sesle. "Birkaç ayda bir bunun için söz verir, tıpkı art arda dört yıllık kalkınma planları vaat eden batmış hükümetler gibi. "

Kızak ana cadde girişinde durdu. Kayak giysileri giymiş bir grup turist gürültüyle yanlarından geçti. Mavi bir kazak giymiş sapsarı saçlı bir kadın

kollarını atın boynuna doladı. At soludu. "Come, Daisy, Darling, " diye seslendi turistlerden biri. Lillian öfkeyle sigarasını karın içine attı. "Şu insanlar buraya gelebilmek için bir sürü para harcıyorlar, ne komik değil mi? "

"Hayır, değil, " dedi Clerfayt sakin sakin.

Kızak hareket etti. "Bana bir sigara daha verin, " dedi Lillian.

Clerfayt ona paketi uzattı. "Eminim bütün bunları anlamıyorsunuzdur, " diye mırıldandı kadın. "İnsanın kendini burada tutuklu kampındaymış gibi hissetmesini. Hapishanedeymiş gibi değil; orada en azından ne zaman çıkacağını bilirsin. Karar mekanizmasının işlemediği bir kampta gibisin. "

"Anlıyorum, " dedi Clerfayt. "Ben böyle bir kampta kaldım. "

"Siz mi? Bir sanatoryumda mı? "

"Bir tutuklu kampında. Savaşta. Ama bizde durum tam tersineydi. Bizi yerle bir bir bataklığa kapatmışlardı, İsviçre dağları bizim için özgürlük rüyasıydı. Kamptan dağları görebiliyorduk. İçimizden biri buralıydı, anlattıklarıyla çıldırtırdı bizi. Birkaç yıl bu dağlarda yaşamak koşuluyla bizi serbest bıraksalardı, eminim birçoğumuz bunu kabul ederdi. Bu da çok komik öyle değil mi? "

"Hayır, değil. Siz de kabul eder miydiniz? "

"Benim bir kaçış planım vardı. "

"Kimin yok ki? Kaçtınız mı? "

"Evet, " Lillian öne eğildi. "Kaçtınız mı? Yoksa kaçarken yakalandınız mı? "

"Kaçtım. Yoksa burada olmazdım. Üçüncü bir seçenek yoktu. " "Ya öteki adam? " diye sordu Lillian bir süre sonra. "Sürekli dağları anlatan adam? "

"Kampta tifodan öldü. Kurtuluştan bir hafta önce. "

Kızak otelin önünde durdu. Clerfayt, Lillian'ın ayakkabısının karda yürümek için uygun olmadığını gördü. Onu kucağına aldı, otelin girişine kadar taşıdı. "Bir çift

ipek ayakkabıyı kurtardık, " dedi. "Gerçekten bara gitmek istiyor musunuz? "

"Evet. Bir şeyler içmeye ihtiyacım var. "

Barda kayakçılar ayaklarındaki kocaman ayakkabılarıyla dans pistinde tepiniyorlardı.. Garson köşede bir masa hazırladı.

Clerfayt'a "Votka mı? " diye sordu.

"Hayır. Sıcak bir şey istiyorum. Sıcak şarap ya da grog. " Clerfayt, Lillian'a baktı. "Hangisini istersiniz? "

"Votka. Siz zaten votkayla başlamamış mıydınız? "

"Evet, ama yemekten önce içtim. Gelin, Fransızların, kadife pantolonlu Tanrı dedikleri bir şeyde anlaşalım: Bir şişe Bordeaux ısmarlayalım. "

Kadının bakışından söylediklerinin güven uyandırmadığını anladı. Lillian, onun kendisine hasta gözüyle baktığını, korumak istediğini düşünüyordu herhalde. "Sizi kandırmaya çalışmıyorum, " dedi Clerfayt. "Burada yalnız başıma otursaydım, gene şarap ısmarlardım. Yarın yemekten önce istediğiniz kadar votka içeriz. Sanatoryuma gizlice bir şişe sokarız. "

"Pekâlâ. O zaman dün akşam Fransa'da içtiğiniz şaraptan ısmarlayalım, Vienne'deki Otel Piramit'te. "

Clerfayt onun bu adları aklında tutmuş olmasına şaşırdı. Onun yanında dikkatli olmalı diye düşündü; adları böyle aklında tutan biri, başka şeyleri de aklında tutar. "Bir şişe Bordeaux içmiştim, " dedi, "Bir Lafite Rothschild. "

Doğru değildi. Vienne'de bölgede üretilen ve ihraç edilmeyen hafif bir şarap içmişti; ama şimdi bunu açıklamak gereksizdi. "Varsa bize bir şişe

Château Lafite 1937 getirin, " dedi garsona. "Ve lütfen şişeyi sıcak peçeteyle ısıtmayın. Mahzenden çıkardığınız gibi getirin. "

"Şarap chambré beyefendi. "

"Şansa bak! "

Garson bara gitti ve geri döndü. "Telefonunuz var Bay Clerfayt. "

"Kimmiş? ”

"Bilmiyorum efendim. Sorayım mı? "

"Sanatoryumdan arıyorlardır, " dedi Lillian sinirli sinirli. "Timsahtır. "

"Şimdi anlarız. " Clerfayt ayağa kalktı. "Kabin nerede? "

"Dışarıda, barın girişinde sağda. "

"Siz bu arada şarabı getirin. Şişeyi açıp bırakın, hava alsın. "

Döndüğünde Lillian "Arayan Timsah mıydı? " diye sordu.

"Hayır. Monte Carlo’dan aradılar. " Clerfayt bir an duraksadı, ama Lillian’ın yüzünün aydınlandığını görünce, başka yerlerde de insanların öldüğünü duyarsa etkilenmeyeceğini düşündü. "Monte Carlo’daki hastaneden aradılar, " dedi. "Bir arkadaşım ölmüş. "

"Gitmeniz mi gerekiyor? "

"Hayır. Yapacak bir şey yok. Hatta şanslı olduğunu bile düşünüyorum. "

"Şans mı? "

"Evet. Yarış sırasında kaza yaptı, yaşasaydı sakat kalacaktı. " Lillian gözlerini ona dikmişti. Duyduklarına inanamıyordu. Bu sağlıklı küstah adam ne kadar barbarca konuşuyordu, bu nasıl bir saçmalıktı böyle? Son derece alçak bir sesle ve nefretle, "Sakatların da yaşama hakkı yok mu? " diye sordu.

Clerfayt hemen yanıt vermedi. Biraz önce telefon eden kadının sert, metalik ve çaresiz sesi hâlâ kulaklarındaydı: 'Ne yapacağım ben şimdi? Ferrer hiçbir şey bırakmadı! Tek bir kuruş bile! Buraya gelin! Bana yardım edin! Batmış durumdayım! Bunun suçlusu sîzsiniz! Hepiniz suçlusunuz! Her şey lanet olası yarışlarınız yüzünden oldu! '

Sesi aklından uzaklaştırmaya çalıştı. "Bu, duruma bağlı, " dedi Lillian'a. "Bu adam, anlamsız bir biçimde bir kadına âşık olmuştu, kadın onu bir teknisyenle aldatıyordu. Ölen arkadaşım araba yarışını çok seviyordu, ama hiçbir zaman ortalamanın üzerinde bir yarışçı olamadı. Yaşamdan beklediği tek şey büyük bir yarışı kazanmak ve o kadınla birlikte olmaktı. Her iki konuyla ilgili gerçeği anlamadan öldü; bir bacağını kestikleri için kadının onu görmek istemediğini bilmeden öldü. Şanslı derken bunu kastediyordum. "

"Belki bütün bunlara karşın gene de yaşamak isterdi! "

"Bilmiyorum, " dedi Clerfayt, birdenbire aklı karışmıştı. "Ama daha kötü ölümler gördüm. Siz de görmediniz mi? "

"Evet, " dedi Lillian inatla. "Ama hepsi de yaşamayı isterdi. " Clerfayt sustu. Neler söylüyorum? diye düşündü. Ne anlamı var? İnanmadığım bir şeye kendi kendimi ikna etmek için söylüyorum bunları. Ferrer'in kız arkadaşının telefondaki şu sert, soğuk, metalik sesi aklına geldi yine. Sonunda sabırsızca "Hepimizin sonu aynı, " dedi. "Ve kimse ölümün ne zaman yakasına yapışacağını bilmiyor. Kimse zamanı durduramaz. Uzun bir yaşam ne demek? Uzun bir geçmiş demek. Ve gelecek her zaman bir sonraki soluğa kadar ola zamandır. Yoksa bir sonraki yarışa kadar mı demeliydim. Kim bilir? " Kadehini kaldırdı. "Bunun şerefine içelim mi? "

"Neyin şerefine? "

"Hiçbir şeyin şerefine. Belki biraz cesaret şerefine. "

"Ben cesur olmaktan yoruldum, " dedi Lillian. "Avuntulardan da yoruldum. Siz en iyisi bana kıyıları anlatın. Dağların öte yanını. "

"Oralarda yağmurdan başka pek bir şey yok. Haftalardır yağmur yağıyor. "

Lillian bardağını yavaşça masaya bıraktı. "Yağmur! " dedi. Bu sözcüğü sanki "yaşam" dercesine söylemişti. "Burada ekim ayından bu yana yağmur yağmadı. Yalnızca kar yağdı. Yağmurun neye benzediğini hemen hemen unuttum. "

Dışarı çıktıklarında kar yağıyordu. Clerfayt ıslıkla bir kızak çağırdı. Dönemeçli yolu tırmanmaya başladılar. Atların boynundaki çanlar çalıyordu. Yol sessiz ve karanlıktı. Bir süre sonra dağdan aşağı inen ikinci bir çan sesi duydular. Arabacı yukarıdan gelmekte olan öteki kızağa yol açmak için arabayı bir fenerin yanma çekti. At ayağıyla yere vuruyor, burnundan soluyordu, ikinci kızak savrulan karların arasından sessizce geçti gitti. Alçak bir nakliye kızağıydı, içinde siyah bir örtüye sarılmış uzun bir sandık vardı. Sandığın yanında iki tane çadır bezi duruyordu; birinin içinden çiçekler görünüyordu, İkincisi de bir çelenk yığınının üstüne atılmıştı.

Arabacı haç çıkardı, atı tekrar dehledi. Konuşmadan son dönemeçleri de geçtiler, sanatoryumun yan girişinin önünde durdular. Porselen bir lambadan karın üzerine sarı bir ışık dairesi düşüyordu. Dairenin içinde birkaç yeşil yaprak vardı. Lillian arabadan indi. Güçlükle gülümseyerek "Hiçbir şeyin yararı yok, ” dedi. "İnsan kısa bir süre için unutabiliyor, ama ondan kaçamıyor. "

Kapıyı açtı. "Teşekkür ederim, " diye mırıldandı. "Ve özür dilerim, keyifli bir içki arkadaşı değildim. Ama bu akşam yalnız kalamazdım. "

"Ben de. "

"Siz de mi? Neden? "

"Sizinle aynı nedenden. Size anlattım ya. Monte Carlo’dan gelen şu telefon. "

"Ama bunun bir şans olduğunu söylemiştiniz. "

"Çeşit çeşit şans vardır. Ve de insan bazen ne dediğini bilmiyor. " Clerfayt elini paltosunun cebine attı. "İşte hizmetliye söz verdiğiniz kirş. Bu da sizin için bir şişe votka. İyi geceler. "

3

Clerfayt uyandığında hava kapalıydı, rüzgâr pencerelerde uğulduyordu. "Fön,"[1] dedi garson. "Bu sıcak rüzgâr insanı yoruyor. Önceden onu iliklerinizde hissediyorsunuz. Eklemleriniz ağrımaya başlıyor."

"Kayakçı mısınız?"

"Hayır. Bendekiler savaştan kalma yaralar."

"Savaşa İsviçreli olarak mı katıldınız?"

"Ben AvusturyalIyım," dedi garson. "Artık kayak yapamıyorum. Tek ayağım yok. Ama olmayan ayağımın böyle havalarda nasıl ağrıdığını anlatamam."

"Kar yağışı nasıl olacakmış?"

"Aramızda kalsın: Yakamıza öyle bir yapıştı ki bırakmayacak. Otelin hazırladığı rapora göre iyi, yüksek mevkilerde tipi bekleniyor."

Clerfayt kayak yapmayı ertelemeye karar verdi. Zaten kendini yorgun hissediyordu, garson rüzgâr konusunda haklıydı galiba. Başı da ağrıyordu. Dün akşam içtiğim konyak yüzünden, diye düşündü. O tuhaf kızı acıları ve yaşama isteğiyle başbaşa sanatoryumda bıraktıktan sonra ne diye içmeye devam etmişti sanki. Buralarda insanlar bir tuhaftı, derileri yoktu. Ben de bir zamanlar böyleydim diye düşündü. Bin yıl önce. Şimdi tümüyle değiştim. Değişmek zorundaydım. Peki ne kaldı geriye? Alaycı bir tavır ve yapay üstünlük duygusundan başka ne kaldı geriye? Peki bundan sonra ne olacaktı? Daha ne kadar zaman yarışabilecekti? Şimdiden geride kalmaya başlamıştı bile. Ya sonra? Neler olacaktı? Herhangi bir taşra kentinde araba temsilcisi olarak mı çalışacaktı? Hiç bitmeyecek gibi gelen akşamlarda, giderek gücünü yitirerek, acı veren anılar arasında her şeyden vazgeçip

tekdüze yaşamın usandırıcılığı içinde varlığıyla yokluğu arasında herhangi bir ayrım olmadığını düşünecek ve yavaş yavaş yaşlanıp gidecekti.

Dünyevi acılara boğuldum diye düşündü, kalktı. Amacı ve tutunacak bir dalı yoktu, yaşamın orta yerinde öylece duruyordu. Paltosunu giydi, cebinde bir siyah kadife eldiven teki olduğunu fark etti. Dün yalnız başına bara döndüğünde eldiveni masanın üstünde bulmuştu. Lillian Dunkerque unutmuş olmalıydı. Eldiveni Lillian'a geri vermek üzere cebine koydu.

Bir saat kadar yürüdükten sonra, yolun kenarında, ormanın yakınında tek katlı küçük bir ev gördü, evin kubbesinden siyah bir duman çıkıyordu. Clerfayt durdu. Unutmak istediği ve unutabilmek için anlamsız yaşamının birkaç yılını harcadığı iğrenç bir şeye ilişkin bir anı uyandı içinde. Bir dükkânın önündeki karı küreyen küçük bir çocuğa "Bu da ne böyle? " diye sordu.

"Oradaki mi? Krematoryum bayım. " Clerfayt yutkundu. Demek yanılmamıştı. "Burada mı? " dedi. "Burada niye bir krematoryum var? "

"Hastanedekiler için tabii. Ölenler için. "

"Onlar için bir krematoryum mu gerekiyor? O kadar çok insan mı ölüyor? " Çocuk küreğine dayandı. "Artık o kadar çok ölmüyor bayım. Ama önceleri, savaştan önce, yani birinci savaştan önce, ondan sonra da, burada çok insan öldü. Burada kış mevsimi uzun sürer, kışın toprağı kazanmazsınız. Her şey donar. Bu nedenle krematoryum daha kullanışlı oluyor. Hemen hemen otuz yıldır var. "

"Otuz yıldır mı? Öyleyse krematoryumlar gerçekten yaygınlık kazanmadan önce de burada biliniyordu, öyle mi? Krematoryumlar kitleler için kullanılmadan çok önce. "

Çocuk, Clerfayt'ın ne demek istediğini anlamamıştı. "Biz kullanışlı birşeyler yapmak konusunda hep birinciyizdir bayım. Böylesi daha ucuz oluyor, insanlar cesetlerin nakliyesi için o kadar fazla para harcamak istemiyorlar artık. Eskiden böyle değildi. Eskiden aileler ölülerini mü-

hürlenmiş çinko tabutlar içinde kendi ülkelerine götürürlerdi. O günler her şey daha güzeldi! ”

”Buna inanırım. ”

"Hem de nasıl! Babamın anlattıklarını bir dinleseniz! Bütün dünyayı böyle gezmiş! ”

"Nasıl? ”

"Ceset refakatçisi olarak, ” dedi çocuk, karşısındakinin bu kadar cahil oluşuna şaşmıştı. "O zamanlar insanların dine saygısı vardı, bayım. Ölülerinin yalnız başına yolculuk yapmasına izin vermezlerdi. Özellikle denizaşırı yolculuklara. Örneğin babam Güney Amerika’yı avucunun içi gibi biliyor. Orada insanlar zengindi, her zaman ölülerinin ülkelerine gelmesini istiyorlardı. Bu, uçaklar popüler olmadan önceydi. Nakliye, demiryoluyla ve gemilerle yapılıyordu, ölülere yakışır bir biçimde, olması gerektiği gibi. Tabii bu haftalar sürüyordu. Ceset refakatçilerine ne yemekler verildiğini bir bilseniz bayım! Babam menüleri toplayıp paket yaptırırdı. Yolculuklarının birinde -Şilili kibar bir hanımefendiyle birlikte- otuz kilodan fazla almıştı. Her şeyi yemek serbestti, bira bile, ayrıca tabut teslim edildikten sonra güzel bir armağan bile veriyorlardı. Sonra... " Çocuk küp biçimindeki küçük eve ters ters baktı, evin kubbesinden çıkan duman azalmıştı, "Sonra krematoryum yapıldı. Başlangıçta yalnız dinsiz insanlar için kullanılıyordu, ama şimdi çok modern bir şey oldu. "

"Evet öyle, " diye onayladı Clerfayt. "Yalnız burada değil, her yerde. "

Çocuk başını salladı. "Babam, insanlar artık ölüme saygı duymuyorlar, diyor. İki dünya savaşı yüzünden böyle oldu; çok fazla insan öldü. Milyonlarca insan. Bu yüzden mesleğim mahvoldu, diyor babam. Şimdi denizaşırı yerlerde yaşayanlar ölülerinin yakılmasını istiyorlar, küller de uçakla Güney Amerika’ya gönderiliyor. "

"Refakatçi olmadan mı? "

"Refakatçi olmadan bayım. "

Krematoryumdan çıkan duman kesilmişti. Clerfayt cebinden bir paket sigara çıkardı ve geveze çocuğa tuttu. Çocuk paketten aldığı sigarayı incelerken, "Siz babamın getirdiği sigaraları görecektiniz, " dedi. "Havana puroları getirirdi, bayım, dünyanın en iyilerini. Kutular dolusu! İçmeye kıyamazdı, hep burada otellere satardı. "

"Babanız ne yapıyor şimdi? "

"Şimdi burada çiçekçi dükkânımız var. " Çocuk önünde durdukları dükkânı gösterdi. "Çiçek falan isterseniz bayım, bizdekiler köydeki soygunculardan daha ucuzdur. Bazen çok güzel şeyler geliyor. Bu sabah yeni sevkıyat geldi. Bakmak ister misiniz? "

Clerfayt bir an düşündü. Çiçek mi? Neden olmasın? Annesi Rus olan genç ve asi Belçikalı kadına çiçek gönderebilirdi. Kadın sevinirdi. Arkadaşı olan o çok bilmiş Rus bunu öğrenirse daha da iyi olurdu. Clerfayt dükkâna girdi.

Küçük bir çıngırak çaldı. Bir perdenin arkasından bir adam çıktı, garsonla kilise çömezi karışımı bir görüntüsü vardı. Koyu renk bir takım elbise giymişti, şaşırtıcı derecede ufak tefekti. Clerfayt ona ilgiyle baktı. Daha yapılı biriyle karşılaşacağını düşünmüştü; ama sonra bu adamın tabutları taşımakla yükümlü olmadığını anımsadı.

Dükkân oldukça zavallı bir durumdaydı, çiçeklerin görüntüsü de pek parlak değildi, içlerinden yalnızca birkaç tanesi çok güzeldi, onlar da bu dükkâna hiç yakışmıyordu. Clerfayt içinde beyaz leylaklar ve orkideler duran bir vazo gördü. "Taptaze! " dedi ufak tefek adam. "Daha bugün geldi. Bu orkide türünün nefis bir örneği. En az üç hafta tazeliğini korur. Az rastlanan bir tür. "

"Orkide uzmanı mısınız? "

"Evet bayım. Birçok türünü gördüm. Yurtdışındakileri de. "

Güney Amerika’da diye düşündü Clerfayt. Belki de orada tabutu teslim ettikten sonra, evde merakla onu bekleyen çoluk çocuğa anlatacak bir şeyi olsun diye balta girmemiş ormanlarda yapılan küçük bir araştırma gezisine

bile katılmıştır. "Alıyorum, " dedi ve Lillian'ın kadife eldiveni cebinden çıkardı. "Bunu da içine koyun. Kart ve zarfınız var mı? "

Köye geri döndü. Yolda, krematoryumdan çıkan sevimsiz tatlımtırak kokuyu hâlâ duyuyor gibiydi. Kokuyu duymasının olanaksız olduğunu biliyordu; gerçi fön dumanı dağıtmıştı, ama kendisi de kokuyu duyamayacak kadar uzaklaşmıştı oradan. Gece gündüz yanan fırınlâr aklına geldiği için o kokuyu duyduğunu sanıyordu, tutuklu bulunduğu kampın hemen yakınındaki fırınlar. Unutmak istediği fırınlar.

Bir bara girdi. "Duble kirş. "

"Erikliyi deneyin, " dedi barmen. "Çok nefis bir tane var. Kirşe boyuna su karıştırıyorlar. "

"Erik şnapsı bu, öyle değil mi? "

"Fazla yaygın değil ve ihraç edilmiyor. Deneyin. "

"Güzel. Duble olsun. "

Barmen bardağı ağzına kadar doldurdu. Clerfayt bir dikişte içti. "Soluğunuz güçlüymüş, " dedi barmen. "Ama böyle bir dikişte içtiğinizde tadını alıyor musunuz? "

"Tadını almak falan istemiyordum; başka bir tadı yok etmeye çalışıyordum. Bir tane daha verin; bu kez tadını çıkaracağım. "

"Duble mi olsun? "

"Duble olsun. "

"O zaman ben de bir tane içerim, " dedi barmen. "İçki içmek bulaşıcı bir hastalık. "

"Barmenler için de öyle mi? "

"Ben yarı barmenim; yarı da sanatçı. Boş zamanlarımda resim yapıyorum. Kür konuklarından biri sayesinde başladım resme. "

"Güzel, " dedi Clerfayt.

"O zaman sanata içelim. Sanat günümüzde rahatlıkla şerefine içilebilecek birkaç şeyden biri. Manzaralar ateş etmezler. Şerefe! "

Clerfayt, Giuseppe'ye bakmak için garaja gitti. Araba büyük ve loş bir mekânda en arkalarda bir yerde duruyordu, ön tarafı duvara dönüktü.

Clerfayt girişte durdu. Yarı karanlıkta birinin direksiyonda oturduğunu görmüştü. Yanında duran garajın sahibine "Çıraklarınız araba yarışçılığı mı oynuyorlar? " diye sordu.

"Bu çırak falan değil. Sizin arkadaşınız olduğunu söyledi. "

Clerfayt direksiyonda oturana daha dikkatli baktı, Hollmann'ı tanıdı.

"Yoksa doğru değil mi? " dedi garajın sahibi.

"Yo doğru. Ne zamandır burada? "

"Çok olmadı. Beş dakika önce geldi. "

"İlk kez mi geliyor? "

"Hayır; bu sabah da geldi, ama gelmesiyle gitmesi bir oldu. "

Hollmann, Giuseppe'nin direksiyonunda oturuyordu, sırtı Clerfayt'a dönüktü. Kuşkusuz bir yarışa katıldığını düşlüyordu. Vites değiştirdikçe hafif bir ses duyuluyordu. Clerfayt bir an düşündü, sonra garaj sahibine işaret etti, dışarı çıktı. "Onu gördüğümü söylemeyin, " dedi.

Adam ilgisizce başını salladı.

"Bırakın arabayla istediğini yapsın. Alın... " Clerfayt cebinden araba anahtarlarını çıkardı. "Eğer isterse, ona bu anahtarları verin. Eğer istemezse, o buradan gittikten sonra anahtarları kontağa sokun. Bir dahaki gelişi için. Tabii kontağı çevirmeden. Anladınız mı? "

"İstediğini yapmasına izin vereceğim. Anahtarlarla da istediğini yapabilir mi? "

"Hem anahtarla hem de arabayla, " dedi Clerfayt.

Öğle yemeğinde sanatoryumda Hollmann'la buluştu. Hollmann yorgun görünüyordu. "Fön yüzünden, " dedi. "Bu havada herkes kendisi berbat hisseder. İnsan iyi uyuyamaz, uykusu ağırdır, kâbus görür. Ya sen? "

"Akşamdan kalmayım. Çok içtim. "

"Lillian'la birlikte mi? "

"Onu bıraktıktan sonra. İnsan bu yükseklikte ne kadar içtiğinin farkına varmıyor, ama ertesi sabah acısı çıkıyor. "

Clerfayt yemek salonuna bir göz gezdirdi. Pek kimse yoktu. Güney Amerikalılar köşelerinde oturuyorlardı. Lil-lian ortada yoktu. "Bu havada birçoğu yataktan çıkmaz, " dedi Hollmann.

"Sen dışarı çıktın mı? "

"Hayır. Ferrer'den haber aldın mı? "

"Öldü. "

Bir süre ikisi de sustu. Buna söyleyecek söz yoktu.

Sonunda Hollmann. "Bugün öğleden sonra ne yapacaksın? " diye sordu.

"Uyurum, orada burada gezinirim. Sen beni merak etme. Giuseppe'nin dışında hemen hemen hiçbir arabanın bulunmadığı bir yerde olduğum için sevinçliyim. "

Kapı açıldı. Boris Volkov içeri baktı ve başıyla Hollmann'a selam verdi. Clerfayt'ı görmezden geldi. İçeri girmedi, kapıyı hemen kapattı. "Lillian'ı arıyor, " dedi Hollmann. "Tanrı bilir nerede! Odasında olmalı aslında. "

Clerfayt ayağa kalktı. "Ben uyuyacağım. Buranın havası insanı yoruyor, haklısın. Bu akşam hemen yatmasan olmaz mı? Burada birlikte yemek yesek? "

"Tabii olur. Bugün ateşim yok; dünkü ateşi hasta kâğıdına yazmadım. Hemşire bana o kadar çok güveniyor ki, kendi ateşime kendim bakıyorum. Bu da bir başarı öyle değil mi? Termometrelerden nasıl nefret ediyorum bir bilsen! "

"O zaman sekizde görüşürüz. "

"Yedi olsun. Ama başka bir yerde yemek yemeyi yeğlemez miydin? Burada sıkılıyor olmalısın. "

"Aptallaşma. Yaşamım boyunca savaş öncesinde olduğu gibi şöyle huzur dolu bir can sıkıntısı duymak için çok az fırsatım oldu. Böyle bir şey günümüzde az rastlanan büyük bir serüven sayılır, yalnızca İsviçrelilere nasip oluyor, Avrupa'da başka kimse yaşayamıyor bunu. Hatta İsveç'te bile yok; insanlık dört bir yanda kurtarılırken İsveç'te para sürekli değer kaybediyordu. Köyden bir şey istiyor musun? ”

"Hayır. Burada her şeyim var. Bu akşam bir İtalyan kadının odasında parti düzenlenecek, Maria Savini'nin odasında. Gizlice tabii. "

"Sen de gidecek misin? "

Hollmann başını salladı. "Canım istemiyor. Bu çeşit oda partileri hep biri yolculuğa çıktığında yapılır. Yolculuğa çıktı, öldü demek. İçki içilir, herkes birbirini yüreklendirir. "

"Bir çeşit cenaze şöleni desene? "

"Evet, ona benzer bir şey. " Hollmann esnedi. "Zorunlu siesta zamanı. Konuşmadan yatmak kürü. Benim için de geçerli. Akşam görüşürüz Clerfayt. "

Öksürük dinmişti. Lillian Dunkerque bitkin bir halde yatağa uzandı. Sabah faslı bitmişti, bugünün bedeli ödenmişti. Bir gece öncesinin de. Gelip

kendisini almalarını bekliyordu. Haftalık röntgen çektirme günüydü. Her hafta aynı şeyi yapmaktan ölesiye bıkmıştı; ama gene de heyecanlanıyordu.

Röntgen odasındaki mahremlikten nefret ediyordu. Belden yukarısı çıplak olarak durmaktan, asistan doktorun bakışlarını üzerinde hissetmekten nefret ediyordu. Dalai-Lama'dan rahatsız olmuyordu. Onun için yalnızca bir hastaydı, asistan doktor için ise bir kadındı. Çıplak olmaktan o kadar rahatsız olmuyordu; röntgen çekilirken çıplaklıktan öte çıplak olmaktan rahatsız oluyordu. O zaman derisinin içine, kemiklerine, hareket eden, soluk alıp veren organlarına kadar çırılçıplak kalıyordu. Kırmızı karanlıkta parlayan gözlük camlarının karşısında, kendi kendisinin bile görmediği ve göremeyeceği kadar çıplaktı.

Bir süre Agnes Somerville'le birlikte girmişti röntgene. Agnes'in güzel, genç bir insanken yaşayan bir iskelete nasıl dönüştüğünü gözleriyle görmüştü, akciğerler ve mide bu iskeletin içinde görünmeyen hayvanlar gibi oturuyorlar, yaşamı yiyip bitirircesine yayılıyorlardı. İskeletin yana ve öne nasıl hareket ettiğini, nasıl soluk alıp verdiğini, konuştuğunu görmüştü, kendi görüntüsünün de aynen böyle olduğunu biliyordu. Karanlıkta asistan doktorun soluğunu duyarken onun kendisini böyle görmesi çok itici gelmişti.

Hemşire geldi. "Benden önce kim var? " diye sordu Lillian.

"Bayan Savini. "

Lillian sabahlığını giydi, hemşirenin arkasından asansöre doğru yürüdü. Pencereden dışarıdaki gri havaya baktı. "Dışarısı soğuk mu? " diye sordu.

"Değil. Dört derece. "

Yakında ilkbahar gelir, diye düşündü. İnsanı hasta eden şu fön rüzgârı; şu nemli ve ağır hava, sabahları boğu-lurcasına uyanmak. Maria Savini röntgen kabininden çıktı. Siyah saçlarını düzeltti. "Nasıl gitti? " diye sordu Lillian. "Bir şey söylemiyor. Canı sıkkın. Yeni sabahlığımı nasıl buldun? "

"Harika bir ipek. "

"Öyle, değil mi? Floransa'daki Lisia'dan. " Maria'nın yorgun yüzü bir an değişti, güldü. "Yapacak başka ne kaldı ki? Geceleri dışarı çıkamadığımıza göre, biz de giysilerimizi ancak burada teşhir edebiliriz. Bu akşam bana geliyor musun? "

"Henüz bilmiyorum. "

"Bayan Dunkerque, Profesör sizi bekliyor, " diye uyardı hemşire kapıdan.

"Akşam gel! " dedi Maria. "Ötekiler de gelecek! Amerika'dan yeni plaklar geldi. Harika! "

Lillian loş kabine girdi. "Nihayet! " dedi Dalai-Lama. "Bir kere bile zamanında geldiğinizi görmedim! "

"Özür dilerim. "

"Neyse, önemli değil! Ateş seyri. "

Hemşire ateş seyrinin kayıtlı olduğu kartı Profesöre uzattı. Profesör kartı inceledi, asistan doktorun kulağına birşeyler fısıldadı. Lillian ne söylediğini anlamaya çalıştı. Ama başaramadı. Sonunda Dalai-Lama "Işığı söndürün, " dedi. "Lütfen sağa dönün, sola, bir daha. "

Ekrandaki fosforlu görüntü Profesörün saçsız başında ve asistan doktorun gözlüğünde yansıyordu. Lillian her soluk alışında ve tutuşunda fenalaşıyordu, bayılacak gibi oluyordu.

Muayene her zamankinden uzun sürdü. "Hasta kâğıdına bir kez daha bakayım, " dedi Dalai-Lama.

Hemşire ışığı yaktı. Lillian ekranın yanında bekliyordu. "Sizde çift yönlü zatülcenp vardı. Öyle değil mi? " diye sordu Dalai-Lama. "Çift yönlü oluşu kendi dikkatsizliğiniz yüzünden, değil mi? "

Lillian hemen yanıt vermedi. Ne diye soruyordu bunu? Hasta kâğıdında hepsi yazılıydı. Yoksa Timsah gammazlık mı yapmıştı? Profesör de çıngar çıkarmak için kirli çamaşırları mı deşiyordu?

"Bu doğru mu Bayan Dunkerque? " diye tekrar etti Profesör.

"Evet. "

"Şansınız varmış. Yaralar hemen hemen hiç büyümemiş. İyi de neden bu lanet olası... "

Dalai-Lama bir an baktı. "Yandaki odaya geçin. Ciğerleri doldurmak için hazırlık yapın lütfen. "

Lillian hemşirenin arkasından giderken "Ne bu? " diye fısıldadı. "Sıvı bir şey mi? "

Hemşire başını salladı. "Belki ateşin sürekli inip çıkması yüzünden. "

"Ama bunun benim ciğerlerimle bir ilgisi yok ki! Heyecanlanınca oluyor! Bayan Somerville yolculuğa çıktığı için! Sonra bir yandan da fön! Her şeye karşın negatif değil mi? Pozitif değil! Yoksa pozitif mi? "

"Hayır, hayır. Gelin, şuraya yatın! Profesör gelince hazır olmanız gerekiyor. "

Hemşire makineyi yakma çekti. Yararı yok, diye düşündü Lillian. Haftalardır istedikleri her şeyi yaptım, durum iyiye gideceğine daha da kötüleşti. Dünkü kaçamak yüzünden olmuş olamaz; bugün ateşim yok ki, belki de dün gece sanatoryumda kalsaydım ateşim çıkardı, belli olmaz ki. Şimdi bana ne yapacak? Orada burada delikler açıp içimdeki suyu mu çekecek, yoksa beni yorgun bir balon gibi yine havayla mı dolduracak?

Profesör içeri girdi. "Ateşim yok, " dedi Lillian hızlı hızlı. "Yalnızca biraz heyecanlıyım. Bir haftadır ateşim hiç çıkmadı, ondan önce de yalnızca heyecanlanınca çıkıyordu. Organik değil yani. "

Dalai-Lama yanma oturdu, iğneyi sokacak bir yer aramaya başladı. "Birkaç gün odanızdan çıkmayın. "

"Sürekli yatmak istemiyorum. Ateşim bu yüzden çıkıyor zaten. Çıldıracak gibi oluyorum. "

"Odadan çıkmayın yeter. Bugün de yataktan çıkmayın, tentürdiyot hemşire; buradan yapalım. "

Lillian odasında üstünü değiştirirken kahverengi tentürdiyot lekesini inceledi. Sonra çamaşırlarının arasından votka şişesini çıkardı, bir bardağa koydu, bir yandan da koridora kulak kabartıyordu. Hemşire her an akşam yemeğini getirebilirdi, bugün içki içerken yakalanmak istemiyordu. [1]

Henüz o kadar zayıflamadım diye düşündü, aynanın karşısına geçti. Yarım kilo aldım. Büyük başarı. İçkisini içti, sonra şişeyi yine sakladı. Dışarıdan yemek arabasının sesini duydu. Eline bir giysi geçirdi.

"Giyiniyor musunuz? " diye sordu hemşire. "Dışarı çıkmanız yasak. "

"Giyiniyorum, çünkü o zaman kendimi daha iyi hissediyorum. "

Hemşire başını salladı. "Niye yatmıyorsunuz? Benim yemeğimi yatağıma getirmelerini çok isterdim. "

[m]O zaman zatürree olana kadar karın içine yatın, " dedi Lillian. "O zaman yatağınıza servis yapılır. "

"Bana bir şey olmaz. En fazla üşütüp nezle falan olurum. Size bir paket var. Çiçeğe benziyor. "

Boris göndermiştir, diye düşündü Lillian, beyaz karton kutuyu aldı.,

"Açmayacak mısınız, " diye sordu hemşire merakla.

"Sonra açarım. "

Lillian bir süre yemeğiyle oyalandı, sonra sofrayı toplattırdı. Hemşire bu arada yatağını hazırladı. "Radyo dinlemek İstemez misiniz? " diye sordu hemşire, "Sizi oyalar! "

"Siz dinlemek istiyorsanız açın. "

Hemşire düğmelerle oynamaya başladı. Zürih Radyosunda Conrad Ferdinand Meyer hakkında bir konuşma, Lozan Radyosunda haberler vardı.

Hemşire istasyon aramayı sürdürdü, birdenbire Paris Radyosu çıktı. Bir piyanist Debussy çalıyordu. Lillian pencereye gitti, hemşirenin işini bitirip odadan çıkmasını bekliyordu. Gözlerini akşam bastıran sise dikmişti, Paris’ten müzik dinliyordu ve hemşirenin odadaki varlığına dayanamıyordu.

"Paris’i bilir misiniz? " diye sordu hemşire.

"Evet. "

"Ben bilmem. Çok güzel bir yer olmalı! "

"Ben oradayken soğuktu, karanlıktı, tatsızdı ve Almanlar tarafından işgal edilmişti. "

Hemşire güldü. "Bu çoktan geçmişte kaldı. Birkaç yıl öncesinde. Şimdi her şey savaş öncesinde olduğu gibi yerli yerinde. Paris’e bir daha gitmek istemez misiniz? "

"Hayır, " diye yanıt verdi Lillian sertçe. "Kışın Paris’e gitmeyi kim ister? işiniz bitti mi? "

"Birazdan bitiyor. Aceleniz ne? Burada yapacak başka bir şey yok ki. "

Hemşire sonunda gitti. Lillian radyoyu kapattı. Doğru, diye düşündü, burada yapacak başka bir şey yoktu. Yapılabilecek tek şey beklemekti. Beklemek, ama neyi? Yaşamın giderek yalnızca beklemekten oluşmasını mı?

Mavi ipek kurdeleli beyaz karton kutuyu açtı. Boris buradaki yaşama uyum sağladı, diye düşündü ya da en azından öyle söylüyor. Peki ya ben?

Çiçekleri saran ipek kâğıdı açtı, aynı anda da sanki yılan tutmuşçasına karton kutuyu elinden attı.

Yerdeki orkidelere bakakalmıştı. Çiçekleri tanıyordu. Rastlantı, diye düşündü, iğrenç bir rastlantı, bunlar başka çiçekler, onlar değil, başka çiçekler, onların benzerleri! Ama aynı zamanda böyle rastlantıların olmayacağını da biliyordu, bu çeşit orkidelerden köyde fazla bulunmazdı. Bizzat kendisi aramış, bulamamış, sonunda Zürih’ten

getirtmişti. Çiçekleri saydı. Sayıları uyuyordu. Sonra en alttaki çiçeğin bir yaprağının eksik olduğunu gördü; ısmarladığı paket Zürih'ten geldiği zaman da aynı şeyin farkına vardığını anımsadı. Artık hiç kuşku yoktu, halının üzerindeki çiçekler, Agnes Somerville'in tabutunun üzerine koyduğu çiçeklerin aynısıydı.

Deliriyorum, diye düşündü. Bütün bunların bir açıklaması olmalı; kendi kendini görünür kılan düşsel çiçekler değildi ya bunlar; biri bana iğrenç bir şaka yapmış olmalı, iyi ama neden? Ve nasıl? Bu orkideler tekrar buraya nasıl geldiler? Peki; sanki düşsel bir çetenin işaretiymiş gibi tehdit edercesine yerde duran, kararmış ölü bir el gibi gözüken bu eldiven de neyin nesi?

Sanki gerçekten bir yılanmış gibi orkide dalının çevresinde dolaştı. Çiçekler gözüne çiçek gibi gözükmüyordu artık; ölümle bir araya gelince korkutucu olmuşlardı, çiçeklerin beyazı o güne kadar gördüğü her şeyden daha beyazdı. Hemen balkon kapısını açtı, ipek kâğıtla çiçek dalını dikkatle tuttu, her ikisini de balkondan dışarı attı. Karton kutuyu da ardından fırlattı.

Bir an sisin içindeki sesleri dinledi. Uzaktan kızakların çan sesleri geliyordu. İçeri girdi, yerdeki eldiveni gördü. O anda eldiveni tanıdı, Clerfayt'la birlikte Palas Bar'a gittiğinde bu eldivenleri taktığını anımsadı. Clerfavt, diye düşündü, ama onun bu işle ne ilgisi var? Bunu öğrenmeliydi! Hem de hemen!

Clerfayt'ın telefona gelmesi uzun sürdü.

"Eldivenimi bana geri gönderdiniz mi? " diye sordu.

"Evet. Barda unutmuştunuz. "

"Çiçekleri de siz mi gönderdiniz? Orkideleri? "

"Evet. Kartımı almadınız mı? "

"Kartınızı mı? "

"Görmediniz mi? "

"Hayır! " Lillian yutkundu. "Henüz görmedim. Çiçekleri nereden buldunuz. "

"Bir çiçekçi dükkânından, " diye cevap verdi Clerfayt şaşkınlıkla. "Niye sordunuz? "

"Burada köyde mi? "

"Evet, ama niye sordunuz? Çiçekler çalıntı falan mı? "

"Hayır. Ya da belki de öyle. Bilmiyorum... " Lillian sustu.

"Oraya geleyim mi? " diye sordu Clerfayt.

"Evet. "

"Ne zaman. "

"Bir saat sonra; o zaman burası sakin olur. "

"Güzel, bir saat sonra oradayım. Hizmetli girişinde buluşuyoruz değil mi? "

"Evet. "

Lillian derin bir soluk alarak telefonu kapattı. Tanrıya şükür, diye düşündü, hiçbir açıklama yapmak zorunda olmadığı biri vardı. Kayıtsız olduğu ve kendisiyle Boris gibi ilgilenmeyen biri.

Clerfayt yan kapıda duruyordu. "Orkideleri sevmiyor musunuz? " dedi ve karın üzerini gösterdi.

Çiçekler, karton kutu hâlâ oradaydı. "Onları nereden aldınız? " diye sordu Lillian.

"Aşağıdaki küçük çiçekçi dükkânından, köyün biraz dışında. Niye sordunuz? Büyülüler mi? "

"Bu çiçekler, aynı çiçekler, " dedi Lillian güçlükle, "Dün arkadaşımın tabutunun üzerine koymuştum. Tabut götürülmeden önce onları görmüştüm.

Sanatoryum çiçekleri saklamaz. Her şey götürülmüştü. Biraz önce hizmetliye sordum. Her şey krematoryuma gönderilmiş. Nasıl oldu da... "

"Krematoryuma mı? " diye sordu Clerfayt.

"Evet. "

"Aman Tanrım! Çiçekleri aldığım dükkân krematoryumun yakınındaydı. Döküntü bir dükkândı, ben de bu çiçekleri nereden bulduklarına şaşırmıştım. Şimdi her şey anlaşılıyor! "

"Ne? "

"Krematoryumda çalışanlardan biri çiçekleri birlikte yakacağına alıp dükkâna satmış olmalı. "

Lillian gözünü kırpmadan Clerfayt'a bakıyordu. "Bu olacak şey mi? "

"Neden olmasın? Çiçek çiçektir, aralarında pek fazla ayrım yoktur. Kimse bir şey fark etmez. Az bulunan bir orkidenin onu gönderen ellere geri döneceği kimin aklına gelir ki, bu inanılmaz bir rastlantı. "

Clerfayt, Lillian'ın koluna girdi. "Ne yapalım dersiniz? Bu olay karşısında şok mu geçirelim, yoksa insanoğlunun önlenemez ticari zekâsına gülüp geçelim mi? Size önerim şu: Gülüp geçelim, bunu şimdi yapmazsak içinde yaşadığımız bu parlak yüzyılda gözyaşlarına boğuluruz. "

Lillian çiçeklere baktı. "İğrenç, " diye fısıldadı. "Ölüden bir şey çalmak. "

"Başka birçok şeyden daha az ya da daha çok iğrenç değil, " dedi Clerfayt. "Günün birinde cesetlerin üzerinde sigara ve ekmek arayacağımı asla düşünmezdim, ama yaptım. Savaşta. Başlangıçta iğrenç geliyor; ama insan alışıyor, özellikle çok açsan ve uzun zamandır sigara içmediysen. Hadi gelin, birşeyler içelim. "

Lillian hâlâ çiçeklere bakıyordu. "Orada öyle kalsınlar mı? "

"Tabii. Sizinle, ölülerle ve benimle hiçbir işleri kalmadı. Size yarın yenilerini gönderirim. Başka bir dükkândan. "

Clerfayt kızağın kapısını açtı. Bu arada arabacının yüzünü gördü; sakin, ama meraklı bakışlarla orkidelere bakıyordu, Clerfayt arabacının kendisini ve Lillian'ı otele bıraktıktan sonra buraya döneceğini, çiçekleri alacağını biliyordu. Sonra onlarla ne yapacağını Tanrı bilirdi. Clerfayt bir an çiçekleri ayaklarıyla ezmeyi düşündü, ama kendisinin Tanrı rolünü üstlenmesine ne gerek vardı? Ne kazandırırdı? Kızak durdu. Otel girişinin önündeki ıslak karın üstüne tahtalar konmuştu. Lillian indi. Birdenbire Cler-fayt'ın gözüne olağanüstü değişik gözüktü; incecikti, hafif kamburdu, ince paltosuna sıkı sıkı sarınmıştı, tepinip duran sporcuların arasında ince ayakkabılarıyla yürüyordu, bütün bu gürültücü sağlıklı insanlar arasında hastalığının getirdiği karanlık bir çekicilik taşıyordu.

Kadının ardından yürüdü. Nasıl bir işe giriyorum? diye düşündü. Ve kiminle? Bir saat önce Roma'dan arayan Lydia Morelli'den çok farklı olduğu kesindi. Lydia Morelli her türlü numarayı biliyordu ve kimseyi unutmuyordu.

Kapıda Lillian'a yetişti. Bu akşam, " dedi, "dünyanın en yüzeysel konularından başka bir şey konuşmayalım. "

Bir saat sonra bar tıklım tıklım dolmuştu. Lillian kapıya baktı. "Boris geliyor, " dedi. "Düşünmeliydim. "

Clerfayt, Rus'u daha önce görmüştü. Volkov barın çevresinde salkım saçak duran insanların arasından güçlükle ilerliyordu. Clerfayt'ı görmezden geldi. "Kızağın dışarıda bekliyor Lillian, " dedi. "Kızağı geri gönder Boris, " diye yanıtladı kadın. "İhtiyacım yok. Bu Bay Clerfayt. Onunla daha önce karşılaşmıştın. "

Clerfayt pek de istemeden ayağa kalktı.

"Öyle mi? " dedi Volkov. "A, evet gerçekten de öyle! Özür dilerim. " Clerfayt'a şöyle bir baktı. "Atları korkutan spor araba, değil mi? "

Clerfayt, Boris'in sesindeki gizli alayı hissetti. Yanıt vermedi, hâlâ ayakta duruyordu. Volkov, "Herhalde yarın gene röntgen çekileceğini unuttun, " dedi Lillian'a.

"Unutmadım Boris. "

"Dinlenmiş ve uykunu almış olmalısın. "

"Bunu biliyorum. Daha zamanım var. "

Söz anlamayan bir çocukla konuşur gibi ağır ağır konuşuyordu. Clerfayt, bunun Lillian'ın denetim altında tutulmasına karşı duyduğu öfkeyi bastırmak için bulduğu tek yol olduğunu fark etti. Rus'a neredeyse acımaya başlamıştı, durumu umutsuzdu.

"Oturmaz mısınız? " dedi Rus'a yarım ağızla.

"Teşekkür ederim, " dedi Volkov, siparişini almak isteyen bir garsonla konuşurcasına soğuktu. Bu kez o Cler-fayt'ın sesindeki alayı sezmişti.

"Birini bekliyorum, " dedi Lillian'a. "Sen bu arada kızağa... "

"Hayır, Boris! Ben daha kalkmıyorum. "

Clerfayt için bu kadarı yeterdi. "Bayan Dunkerque'ye buraya kadar ben eşlik ettim, " dedi sakin bir biçimde. "Öyle sanıyorum ki onu ben geri götürebilirim. "

Volkov hızla Clerfayt'a baktı. Yüzü değişmişti. Gülümsüyordu. "Korkarım beni yanlış anladınız. Ama bunu açıklamanın bir anlamı yok. "

Lillian'ı eğilerek selamladı, kendini beğenmiş maskesi bir an için düşer gibi olmuştu; sonra kendini toparladı, bara gitti. Clerfayt yerine oturdu. Kendinden memnun değildi. Neler yapıyorum ben, diye düşündü. Artık yirmi yaşında değilim! "Niye onunla birlikte dönmediniz? " diye sordu keyifsizce.

"Benden kurtulmak mı istiyorsunuz? "

Clerfayt kadına baktı. Umutsuz gibi görünüyordu, ama Clerfayt umutsuzluğun bir kadında olabilecek en tehlikeli şey olduğunu biliyordu, çünkü hiçbir kadın gerçekten umutsuz değildi.

"Tabii ki hayır, " dedi. "Öyleyse kalıyoruz! "

Lillian bara doğru baktı. "Gitmiyor, " diye fısıldadı. "Beni gözetliyor. Daha fazla dayanamayacağımı sanıyor. "

Clerfayt şişeyi aldı, bardakları doldurdu. "Güzel. Görelim bakalım önce kim pes ediyor. "

"Onu anlamıyorsunuz, " dedi Lillian kesin bir dille. "Kıskançlıktan yapmıyor. "

"Öyle mi? " "Evet, öyle. Mutsuz ve hasta, benim için kaygılanıyor. "

Clerfayt şişeyi masaya bıraktı. Şu sadakat dolu küçük vahşi hayvan yok muydu! Daha kurtarılır kurtarılmaz kendisini kurtaran eli gagalıyordu. "Olabilir, " dedi kayıtsızca. "Ama insanın sağlıklı olması suç mu? " Kadın ona döndü. "Tabii değil, " diye mırıldandı. "Ne dediğimi bilmiyorum. En iyisi ben gideyim. "

Çantasına el attı, ama ayağa kalkmadı.

Clerfayt bugünlük bu kadından da bıkmıştı, ama Vol-kov barda oturup onu beklediği sürece ne pahasına olursa olsun kadının gitmesine izin vermezdi. O kadar da yaşlı değilim, diye düşündü. "Benimle olduğunuz sürece aşırı dikkatli olmanıza gerek yok, " dedi. "Fazla duyarlı değilimdir. "

"Burada herkes duyarlıdır. " "Ben buralı değilim. "

"Evet. " Lillian birden güldü. "İşte bu! "

"Ne? "

"Bizi rahatsız eden bu. Anlamıyor musunuz? Hatta Hollmann'ı, arkadaşınızı da rahatsız eden bu. "

"Olabilir, " diye cevap verdi Clerfayt, şaşırmıştı. "Belki de buraya gelmemeliydim. Volkov'u da rahatsız ediyor muyum? "

"Bunu fark etmediniz mi? "

"Olabilir. O zaman bunu bana belli etmek için neden bu kadar çok çaba harcıyor? "

"Gidiyor, " dedi Lillian.

Clerfayt, Boris'in gittiğini gördü. "Ya siz? " diye sordu. "Sizin de sanatoryuma gitmeniz daha iyi olmaz mıydı? "

"Bunu kim bilebilir? Dalai-Lama mı? Ben mi? Timsah mı? Tanrı mı? " Kadehini eline aldı. "Peki kim sorumlu? Kim? Ben mi? Tanrı mı? Kim kimden sorumlu? Hadi gelin dans edelim! "

Clerfayt kalkmadı. Kadın ona bakıyordu. "Siz de benim için korkuyor musunuz? Siz de benim... "

"Ben hiçbir şey demiyorum, " dedi Clerfayt. "Ben dans etmesini bilmem de; ama istiyorsanız deneyebiliriz. "

Dans pistine doğru yürüdüler. "Agnes Somerville, Da-lai-Lama'nın söylediği her şeyi harfi harfine yerine getirmişti, " dedi Lillian; tepinip duran turistlerin gürültüsü onları sarmıştı. "Her şeyi! "

1

Özellikle Kuzey Alpler'de esen kuru ve sıcak rüzgâr. (Çev.)

4

Sanatoryum sessizdi. Hastaların dinlenme saatiydi. Yataklarında ve şezlonglarında hiç konuşmadan yatıyorlardı, kurbanlık koyunlar gibiydiler, yorgun solukları ciğerlerinin sıcak karanlığında gizlenerek onları yiyip bitiren düşmana karşı sessiz bir savaş veriyordu. Lillian Dunkerque balkonda oturuyordu, açık mavi bir pantolon giymişti. Gece çok uzaktaydı ve unutulmuştu. Burada sabahları hep böyle olurdu, gece boyunca duyulan telaş ufuktaki bir gölge gibi silinip gider, geriye hiçbir şey kalmazdı. Lillian gerindi, havada sabah saatlerinin aydınlığı vardı. Bu aydınlık, dünü örten, yarını gerçekdışı kılan göz kamaştıran yumuşak bir perde gibiydi. Gece boyunca balkonda biriken karların içinde Clerfayt'ın ona verdiği votka şişesi duruyordu.

Telefon çaldı. Lillian ahizeyi kaldırdı. "Efendim Boris, hayır, tabii ki değil, bunu yapacak olsaydık ne duruma düşeceğimizi düşünsene! Bu konuda konuşmayalım, tabii buraya gelebilirsin. Evet, yalnızım, yanımda kim olabilir ki? "

Tekrar balkona çıktı. Bir an votka şişesini saklamayı düşündü; ama sonra bir bardak aldı, şişeyi açtı. Votka çok soğuktu ve iyiydi. Kapının açıldığını duyunca "Günaydın Boris, " dedi. "Votka içiyorum. Sen de ister misin? O zaman bir bardak getir. "

Şezlonga uzandı, bekledi. Volkov balkona çıktı, elinde bir bardak vardı. Lillian derin bir soluk aldı, Tanrıya şükür, vaaz vermeye kalkışmadı. Volkov bardağına votka koydu. Lillian ona kendi bardağını uzattı. Boris onun bardağını ağzına kadar doldurdu. "Neden, Duşa? " diye sordu Boris.

"Röntgen korkusu mu? "

Lillian başını salladı.

"Ateşin mi var? "

"Hayır, o da değil. Hatta ateşim çok düşük. "

"Dalai-Lama filmlerinle ilgili bir şey mi söyledi? "

"Hayır. Ne söyleyebilir ki? Ayrıca bir şey bilmek de istemiyorum. "

"İyi, " dedi Volkov. "Buna içilir. "

Volkov votkasını bir yudumda bitirdi, şişeyi yere bıraktı. "Bana bir bardak daha ver, " dedi Lillian.

"İstediğin kadar veririm. "

Lillian, Volkov'a baktı. İçki içmesinden nefret ettiğini biliyordu; ama şu anda artık içmemesi konusunda onu ikna etmeye çalışmayacağını da biliyordu. Bunu yapmayacak kadar akıllıydı; Lillian'ı iyi tanırdı. "Bir tane daha ister misin? " diye sordu. "Bardaklar küçük. "

"Hayır. " Lillian içindekini içmeden bardağı yanına bıraktı. "Boris, " dedi ve bacaklarını altına topladı. "Fazlasıyla iyi anlaşıyoruz. "

"Gerçekten mi? " "Evet. Sen beni fazlasıyla anlıyorsun, ben de seni, zavallılığımız burada işte. "

Volkov güldü. "Özellikle de fön estiği havalarda. "

"Yalnızca fön estiği havalarda değil. "

"Ya da buraya yabancılar geldiğinde. "

"Gördün mü, " dedi Lillian. "Nedenini biliyorsun işte. Her şeyin açıklamasını yapabiliyorsun. Bense hiçbir şeyi açıklayamıyorum. Benimle ilgili her şeyi önceden biliyorsun. Bu ne kadar çok yoruyor bir bilsen! Bu da bir çeşit fön mü acaba? "

"Fön ve ilkbahar. "

Lillian gözlerini kapadı. Basınçlı, sıkıntılı havayı hissediyordu.

"Sen niye kıskanç değilsin? " diye sordu.

"Kıskancım. Hem de her zaman. "

Lillian gözlerini açtı. "Kimi kıskanıyorsun? Clerfayt’ı mı? "

Volkov başını salladı.

"Tahmin etmiştim. Neyi kıskanıyorsun peki? "

Volkov yanıt vermedi. Ne diye soruyordu sanki? Üstelik bu konuda ne biliyordu ki? Kıskançlık bir insanla başlayıp bir insanla son bulmazdı. Sevilen insanın soluduğu havayla başlardı ve asla son bulmazdı. Ötekinin ölümüyle bile.

"Neyi, Boris? " diye sordu Lillian, "Clerfayt’ı neden kıskanıyorsun? "

"Bilmiyorum. Belki de onunla birlikte buraya gelen şeyi kıskanıyorumdur. "

"Ne geliyor buraya? " Lillian uzandı, yine gözlerini kapadı. "Kıskanmana gerek yok. Clerfayt birkaç gün sonra gidecek, o bizi unutacak, biz de onu. "

Lillian bir süre konuşmadan şezlongda yattı. Volkov arkasında oturuyor, kitap okuyordu. Güneş biraz daha ilerledi, Lillian’ın gözlerini buldu; sıcak, turuncu renkli altın ışık göz kapaklarını geçerek Lillian’ın gözlerini ısıttı.

"Bazen saçma sapan bir şey yapmak istiyorum Boris, " dedi Lillian. "Buradaki sırça cendereyi yerle bir edecek bir şey. Kendimi herhangi bir yerç atmak istiyorum. "

"Bunu kim istemez. "

"Sen de ister misin? "

"Ben de isterim. "

"O zaman niye yapmıyoruz? "

"Bu hiçbir şeyi değiştirmez. Cendereyi daha fazla hissederiz o kadar. Ya da onu kırarız, kırıklar batar, bir yerimiz kanar. "

"Sen de ister misin? "

Boris önünde yatan zayıf insana baktı. Lillian onunla ilgili ne kadar az şey biliyordu, oysa Boris'i anladığını sanıyordu!

"Ben o cendereyi kabullendim, " dedi, ama doğru söylemediğini biliyordu. "Böylesi daha kolay, Duşa. İnsan ona karşı anlamsız bir nefret duyarak kendini yiyip bitireceğine, onunla birlikte yaşamanın yollarını aramalı. "

Lillian yorgunluğun dalga dalga geldiğini hissetti. İnsanın örümcek ağına yakalanmışçasına kapıldığı konuşmalar başlamıştı yine. Hepsi doğruydu, ama bir yararı yoktu.

"Kabullenmek teslimiyettir, " diye mırıldandı bir süre sonra. "Bunun için yeterince yaşlı değilim. "

Niye çıkıp gitmiyor? diye düşündü. Ve ben istemediğim halde niye kalbini kırıyorum? Benden daha uzun bir zamandır burada kaldığı ve benden farklı düşünecek kadar şanslı olduğu için niye sitem ediyorum ki ona? Onu öldürmedikleri için Tanrıya şükreden bir tutukta gibi davranıyor olması neden itici geliyor bana? Oysa ben özgür olmadığı için Tanrıdan nefret eden bir tutukta gibiyim.

"Sen bana bakma Boris, " dedi. "Öylesine konuşuyorum işte. Öğle saati, votka ve fön yüzünden. Belki de gerçekten röntgen korkusudur nedeni, kabul etmek istemiyorumdur. Burada, yukarıda hiçbir haber kötü haber değildir. "

Köydeki kilisenin çanları çalmaya başladı. Volkov kalktı, güneş gelmesin diye perdeyi çekti. "Eva Moser yarın taburcu oluyor, " dedi. "İyileşmiş. "

"Biliyorum. Daha önce de iki kez taburcu olmuştu. "

"Bu kez gerçekten iyileşmiş. Timsah doğruladı. "

Lillian birdenbire çan sesleri arasından Giuseppe'nin sesini duydu. Araba dönemeçlerden hızla çıktı, durdu.

Clerfayt’ın onu yukarı çıkarmasına şaşırmıştı; geldiğinden bu yana bunu ilk kez yapıyordu. Volkov ayağa kalktı, balkondan aşağı baktı.

’’Umarım arabayla kayak yapmaz, " dedi alaylı alaylı.

"Yapmaz tabii. Neden? "

"Çam ağaçlarının arkasındaki yamaca park etti. Acemilerin çalışma sahasının yanma; otelin önüne değil. "

"Bir nedeni vardır herhalde. Onu görmeye neden dayanamıyorsun? "

"Şeytan bilir! Belki de bir zamanlar onun gibi olduğum içindir. "

"Sen mi? " diye yanıtladı Lillian uykulu uykulu. "Çok uzun zaman önce olmalı. "

"Evet, " diye doğruladı Volkov acı acı. "Çok uzun zaman önceydi. "

Yarım saat sonra Lillian, Clerfayt’ın arabasının gittiğini duydu. Bir süre daha gözleri kapalı yattı, göz kapaklarının arasından havanın aydınlığına baktı. Sonra kalktı, aşağı indi.

Clerfayt’ın sanatoryumun önünde bir bankta oturduğunu görünce çok şaşırdı. "Biraz önce arabayla aşağı doğru gittiğinizi sandım, " dedi ve Clerfayt’ın yanma oturdu. "Hayal mi görmeye başladım? "

"Hayır. " Gözlerini kırpıştırarak günışığına baktı. "Giden Hollmann’dı. "

"Hollmann mı? "

"Evet. Bir şişe votka alsın diye köye yolladım onu. "

"Arabayla mı? "

"Evet, " dedi Clerfayt. "Arabayla. O arabaya binmesinin zamanı geldi de geçti bile. "

Motorun sesi yine duyuldu. Clerfayt ayağa kalktı, kulak kabarttı. "Bakalım şimdi, neler yapıyor, bakalım adam gibi uslu uslu yukarı mı geliyor, yoksa Giuseppe'yle fırlayıp gidiyor mu? "

"Gidiyor mu? Nereye? "

"İstediği yere. Depoda yeterli benzin var. Neredeyse Zürih'e kadar gidebilir. "

"Ne? " dedi Lillian. "Neler söylüyorsunuz siz? "

Clerfayt yine kulak kabarttı. "Geri dönmüyor. Köy yolundan geçerek göle, karayoluna doğru gidiyor. Gördünüz mü, geldi bile. Palas Oteli'nin arkasında şimdi. Tanrıya şükür! "

Lillian ayağa fırlamıştı. "Tanrıya şükür mü? Delirdiniz mi siz? Onu üstü açık bir arabayla nasıl gönderirsiniz? Ne demek isterse Zürih'e bile gidebilir? Onun hasta olduğunu bilmiyor musunuz? "

"Tam da bu nedenle işte. Araba kullanmayı unuttuğunu sanıyordu. "

"Ya üşütürse ne olacak? "

Clerfayt güldü. "Sıkı giyindi. Araba yarışçıları için araba kullanmak kadınların tuvalet giymeleri gibidir, eğer ondan zevk alıyorlarsa asla üşütmezler. "

Lillian gözlerini kırpmadan Clerfayt'a bakıyordu. "Ya buna karşın üşütürse! Burada bu ne demektir biliyor musunuz? Akciğerlerde su, yaraların büyümesi, hastalığın nüksetmesi demektir! İnsan burada üşütünce ölebilir! "

Clerfayt onu inceledi. Bir önceki akşama göre çok daha fazla hoşuna gidiyordu.

"Akşamları yatacağınıza Palas Bar'a kaçamak yaptığınız zaman bu söylediklerinizi dikkate alacağım, " dedi. "Üstelik incecik bir giysi ve ipek ayakkabılarla. "

"Bunun Hollmann'la hiçbir ilgisi yok. "

"Eminim yoktur. Ama ben yasak olanın iyileştirici bir yönü olduğuna inanıyorum. Şu ana kadar öyle düşünüyordum en azından, ya siz? "

Lillian bir an ne diyeceğini şaşırdı. Sonra "Başkaları için böyle olmayabilir, " dedi.

"Güzel. İnsanların çoğu bunun yalnızca başkaları için geçerli olduğuna inanırlar. " Clerfayt aşağı göle baktı. "İşte orada! Onu görüyor musunuz? Dinleyin bakın dönemeç-lerden nasıl geçiyor! Vites değiştirmesini unutmamış. Bu akşam bambaşka bir insan olacak. "

"Nerede? Zürih’te mi? "

"Her yerde. Burada da. "

"Bu akşam ateşi çıkacak ve yatağa düşecek. "

"Sanmıyorum. Olursa da ziyanı yok! Süngüsü düşmüş bir biçimde arabanın çevresinde dolaşıp kendisinin özürlü olduğunu düşüneceğine birazcık ateşi çıksın, daha iyi. "

Lillian sertçe döndü. Özürlüymüş, diye düşündü. Hasta olduğu için mi? Bu, dünyadan habersiz sağlıklı kaba adam ne sanıyordu kendini böyle? Yoksa onu da özürlü biri olarak mı görüyordu? Palas Bar’da Monte Carlo’yla telefon görüşmesi yaptığı geceyi anımsadı. O zaman da özürlü birinden söz etmemiş miydi? "Birazcık ateş burada çok kısa bir sürede ölümcül bir akciğer iltihabına dönüşebilir, " dedi düşmanca. "Ama anlaşılan bu sizin pek umurunuzda değil! Hatta, bir kez daha bir spor arabada oturup büyük bir yarışçı olduğuna inandıktan sonra ölmesi Hollmann için bir şanstı bile diyebilirsiniz. "

Bunları söylediğine ânında pişman oldu. Birdenbire niye böyle bir çıkış yaptığını kendisi de anlamamıştı. "Çok iyi bir belleğiniz var, " dedi Clerfayt alay ederek. "Bunu daha önce de fark etmiştim. Sakin olun; araba göründüğü kadar hızlı gitmiyor. Lastiklerdeki zincirlerle yarış hızına ulaşmak olanaksız. " Clerfayt kolunu kadının omzuna attı. Lillian sustu ve hiç kıpırdamadı. Giuseppe’nin gölün yanındaki ormanın ardından küçük siyah bir nokta halinde geldiğini gördü. Güneşin altındaki karın göz alıcı

parlaklığı içinde vızıldayan bir yabanarısına benziyordu. Motor sesinin dağlardaki yankısını duyuyordu. Araba, öte yana açılan geçide giden yolda durdu; birdenbire onu böylesine heyecanlandıran şeyin bu olduğunu anladı. Arabanın dönemecin ardında gözden yittiğini gördü. Şimdi yalnızca motorun sesi duyuluyordu, hızlı, davetkâr bir davul sesi, bilinmeyene bir çağrıydı bu, Lillian için gürültüden öte bir şeydi.

"Umarım gerçekten kaçıp gitmez, " dedi Clerfayt.

Lillian hemen yanıt vermedi. Dudakları kurumuştu. "Niye kaçıp gitsin ki? " dedi sonra güçlükle. "Neredeyse tamamen iyileşti. Neden her şeyi riske atsın? "

"İnsan bazen tam da bu anda her şeyi riske atar. "

"Onun yerinde olsaydınız bunu yapar mıydınız? "

"Bilmiyorum. "

Lillian içini çekti. "Bir daha asla iyileşmeyeceğinizi bilseydiniz, gene de bunu yapar mıydınız? " diye sordu.

"Burada kalmak yerine mi? "

"Burada birkaç ay daha sıkıntıdan patlamak yerine. "

Clerfayt gülümsedi. İnsanın sıkıntıdan patlaması için başka nedenler olduğunu biliyordu. "Bu, sıkıntıdan patlamaktan ne kastettiğinize bağlı, " dedi.

"Dikkatli yaşamak, " diye yanıt verdi Lillian hızlı hızlı.

Clerfayt güldü. "Bunu özellikle bir araba yarışçısına söylememelisiniz. "

"Siz yapar mıydınız? "

"Hiçbir fikrim yok. İnsan böyle bir şeyi önceden kestiremez. Belki yaşamın ne demek olduğunu iliklerimde hissedebilmek için yapardım, hem de zamana hiç aldırış etmeden, belki de her şeyi saatinde yaparak yaşardım,

her bir günü, her bir saati sayarak. İnsan ne olacağını asla önceden bilemez. Yaşamım boyunca oldukça tuhaf sürprizlerle karşılaştım. "

Lillian omzunu Clerfayt'ın kolunun altından çekti. "Her yarıştan önce bu konuda kendi kendinizle hesaplaşmanız gerekmiyor mu? "

"Böyle bir şey olduğundan daha dramatik gözükür. Ben romantik bir insan olduğum için yarışlara katılıyor değilim. Para için yarışıyorum -ve belki de elimden başka bir şey gelmediği için- ama serüvenciliğimden değil. O lanet olası yıllarda istemediğimiz kadar serüven yaşadık. Öyle sanıyorum ki, bu sizin için de geçerli. "

"Evet, " diye yanıtladı Lillian. "Ama benimkiler yaşanmaması gereken serüvenlerdi. "

Birden motorun sesini yine duydular. "Geri geliyor, " dedi Clerfayt.

"Evet, " dedi Lillian ve rahat bir soluk aldı. "Geri geliyor. Hayal kırıklığına mı uğradınız? "

"Hayır. Ben yalnızca bir kere olsun arabayı kullanmasını istiyordum. Arabaya son oturuşunda ilk kanamasını geçirmişti. "

Lillian, Giuseppe'nin yol boyunca hızla yaklaştığını gördü^. Birden Hollmann'ın pırıl pırıl parlayan yüzünü görmeye dayanamayacağını düşündü. "İçeri girmeliyim, " dedi hırsla. "Timsah beni arıyordur! " Girişe yöneldi. "Geçitten ne zaman geçeceksiniz? " diye sordu. "Ne zaman isterseniz, " diye yanıtladı Clerfayt.

Günlerden pazardı, sanatoryumda pazar günleri haftanın diğer günlerinden daha dayanılmaz oluyordu. Hafta içi günlerinin alışılmış hareketliliğinin yaşanmadığı aldatıcı bir sakinliği vardı pazar günlerinin. Doktorlar yalnızca gerekli olduğu zamanlarda odalara geliyorlardı, bıi nedenle insan sağlıklı olduğunu sanabilirdi. Ve gene bu nedenle hastalar pazar günleri her zamankinden daha huzursuz oluyorlardı, hemşire akşam olunca yatakta bulunması gereken hastaları başka odalardan toplamak zorunda kalıyordu.

Lillian yasağa karşın akşam yemeği için aşağı indi; Timsah genel olarak pazar günleri denetim yapmazdı. Lillian iki bardak votka içmişti, kendini akşam alacasının hüznünden kurtarmak istiyordu; ama başaramamıştı. Sonra en iyi giysisini giymişti -giysiler bazen her türlü avuntudan daha çok işe yarıyorlardı- ama bu kez bunun da bir yararı olmamıştı. Burada kalan herkesin yakından tanıdığı, birdenbire hiç nedensiz gelip insanın içine yerleşen iç acısı ve Tanrıya karşı duyulan isyandan kurtulamamıştı. Bu duygular siyah bir kelebek gibi Lillian'ın çevresinde uçuşup duruyordu.

Yemek odasına ayak bastığı anda duyduğu sıkıntının nedenini anladı. Oda hemen hemen doluydu, ortada bir masada Eva Moser oturmuştu, çevresinde bir sürü arkadaşı vardı, önünde bir pasta, bir şişe şampanya ve renkli kâğıtlara sarılmış armağanlar vardı. Eva Moser'in buradaki son akşamıydı. Ertesi gün öğleden sonra gidiyordu.

Lillian önce gerisin geriye çıkmak istedi; sonra Holl-mann'ı gördü. Manuela'nın ölümünü bekleyen siyahlar giymiş üç Güney Amerikalının masasının yanında bir masada oturmuştu, Lillian'a el sallıyordu.

"Bugün Giuseppe'yi kullandım, " dedi. "Gördünüz mü? "

"Gördüm. Başka görenler de oldu mu? "

"Kim? "

"Timsah örneğin? Ya da Dalai-Lama? "

"Hiç kimse görmedi. Araba idman pistinde duruyordu. Onu orada kimse göremez. Hem görse ne olacak? Ben mutlu oldum ya, siz ona bakın. Neredeyse o lanet olası düldülü artık kullanamayacağıma inanmaya başlamıştım. "

"Anlaşılan bu akşam herkes mutlu, " dedi Lillian acı acı. "Şuraya baksanıza! " Kıskanç bakışlarla, kendisini izleyen arkadaşlarının ortasında sıcaktan kızarmış dolgun yüzüyle oturan, Eva Moser'in masasını gösterdi. Büyük ikramiyeyi kazanmış ve bu kadar çok insanın bu mutluluğu «kendisiyle paylaşmasına şaşıran biri gibi oturuyordu Eva Moser.

"Peki ya siz? " diye sordu Lillian, Hollmann'a. "Ateşinizi ölçtünüz mü? "

Hollmann güldü. "Yarın ölçerim. Bugün bunu düşünmek istemiyorum. "

"Ateşiniz yok mu dersiniz? "

"Fark etmez. Ayrıca bence yok. "

Ne diye ona bunu soruyorum ki, diye düşündü Lillian. Yoksa onu kıskanıyor muyum, aynı herkesin Eva Moser'i kıskanması gibi. "Clerfayt bu akşam gelmeyecek mi? " diye sordu.

"Hayır. Bugün öğleden sonra beklenmedik bir konuğu geldi. Hem niye ikide birde buraya gelsin ki? Onun için sıkıcı olmalı. "

"O zaman niye buradan çekip gitmiyor? " diye sordu Lillian kızgınlıkla.

"Gidecek, ama birkaç gün sonra. Çarşamba ya da perşembe günü. "

"Bu hafta içinde mi? "

"Evet. Öyle sanıyorum ki konuğuyla birlikte gidecek. "

Lillian yanıt vermedi; Hollmann'ın bütün bunları kasten anlatıp anlatmadığını bilmiyordu, bunu bilmediği için de kasten olduğunu sanıyordu, bu nedenle de başka soru sormadı. "Yanınızda içecek bir şey var mı? " dedi.

"Tek damla bile yok. Cinimin kalanını bugün öğleden sonra Charles Ney'e verdim. "

"Bugün bir şişe votka almamış mıydınız? "

"Onu da Dolores Palmer'a verdim. "

"Neden? Birdenbire örnek hasta olmaya mı karar verdiniz? "

"Aşağı yukarı öyle bir şey, " diye yanıt verdi Holl-mann çekinerek.

"Ama bugün öğle saatlerinde tümüyle başka biriydiniz. "

"İşte bu yüzden, " dedi Hollmann. "Yine araba kullanmak istiyorum. "

Lillian tabağını itti. "Peki ben bundan sonra akşamları kiminle kaçamak yapacağım? "

"Bir sürü insan var. Clerfayt da bir süre daha burada. "

"Evet. Ya sonra? "

"Boris bu akşam gelmeyecek mi? "

"Hayır, gelmeyecek. Ayrıca Boris'le kaçamak yapılmıyor. Ona başımın ağrıdığını söyledim. "

"Gerçekten başınız ağrıyor mu? "

"Evet. " Lillian ayağa kalktı. "Hatta bu akşam herkes mutlu olsun diye Timsahı bile mutlu edeceğim. Yatmaya

gidiyorum. Morpheus'un kollarına atacağım kendimi. İyi geceler Hollmann. "

"Bir şey mi oldu Lillian? "

"Her zaman olan şey oldu. Sıkıntı. Dalai-Lama olsaydı, bu iyiye işarettir derdi. Eğer biri kendini gerçekten kötü hissederse, artık telaşlanmazmış. Telaşlanmak için bile gücü kalmazmış. Tanrı ne kadar yüce gönüllü, değil mi? "

Gece hemşiresi akşam turunu bitirmişti. Lillian yatağında oturmuş, kitap okumaya çalışıyordu. Bir süre sonra kitabı bir kenara bıraktı. Gene önünde gece uzanıyordu, uykuyu bekleyecekti; uyuyacak, sonra da uykusundan korkarak uyanacaktı, kendi kendisini tanıyamadığı; nerede olduğunu bilemediği o güçsüzlük ânını yine yaşayacaktı; korkunç karanlığın içinde geçmek bilmeyen saniyeler boyunca sisli bir ölüm korkusundan başka hiçbir şey duyumsamayarak kalakalacaktı; ta ki pencere yavaş yavaş yine seçilebilecek denli aydınlanıncaya, belirsizliklerle dolu karmaşık gölgeler

yok olana kadar; o zaman pencere yine pencere, oda yine oda olacaktı; korku ve sessiz çığlıktan oluşan yumak çözülüp yine Lillian Dunkerque’ye dönüşecekti, dünya yüzüne kısa bir süre önce gelmiş olan Lillian Dunkerque’ye.

Kapıya vuruldu. Charles Ney kırmızı bir robdöşambr ve terliklerle kapının önünde duruyordu. "Her şey ayarlandı, " diye fısıldadı. "Dolores’in odasına gel! Eva Moser’in veda partisi var. "

"Niye? Niye çekip gitmiyor? Niye çok gerekliymiş gibi bir de gidişini kutluyor? "

"Veda partisini isteyen bizleriz. O değil. "

"Yemek odasında kutlayacağınızı kutladınız ya! "

"O yalnızca hemşireyi aldatmak içindi. Hadi gel, bırak kendi kendine kahretmeyi! "

"Canım istemiyor. "

Charles Ney, Lillian’ın yatağının yanında diz çöktü. "Hadi Lillian, mehtap, gümüş ve dumanı tüten ateşten

oluşan gizem! Burada kalacak olursan, yalnız kaldığın için kızacaksın, oraya gelecek olursan, geldiğin için kızacaksın. Yani bir şey fark etmeyecek, o yüzden gel işte! ” Charles Ney koridora kulak kabarttı, sonra kapıyı açtı. Dışarıdan koltuk değneklerinin sesi geliyordu. İnce, uzun, yaşlı bir kadın odanın önünden geçip gitti. "Bak herkes geliyor! Streptomycin-Lilly gitti bile. Andre’yle Schirmer de geliyorlar. ”

Sakalları ağarmış bir adam tekerlekli sandalyeyle geçti, genç bir adam sandalyeyi çarliston adımlarıyla itiyordu. "Görüyorsun, Bayan Moser’e Ave Caesar, morituri te sa-lutan diyebilmek için ölüler bile ayaklanıyorlar, ” diye açıklama yaptı Charles Ney. "Bir akşam olsun Rus kanı taşıdığını unut, neşe dolu bir Güney Belçikalı olan babanı anımsa. Giyin ve gel! "

"Giyinmeyeceğim. Pijamamla geleceğim! "

"Pijamanla gel, yeter ki gel! "

Dolores Palmer, Lillian’ın bir kat altında oturuyordu. Uç yıldır bir yatak odası, bir oturma odası ve bir banyodan oluşan bir dairede yaşıyordu. Sanatoryumda en yüksek kirayı o ödüyor, insanların bu duruma gösterdikleri saygıyı düşüncesizce kötüye kullanıyordu.

"Senin için banyoda iki şişe votka sakladık, " dedi Lillian’a. "Nerede oturmak istersin? Sağlıklı yaşama ilk adımını atan şu aceminin yanma mı, yoksa burada kalmak konusunda ısrarlı olanların yanma mı? Kendine bir yer beğen. "

Lillian çevresine baktı. Bildiği bir görüntüyle karşı karşıyaydı; lambaların üzerine örtüler konmuştu, sakalı ağarmış adam gramofon çalıyordu, gramofonun borusunun içine çamaşırlar tıkılmıştı, Streptomycin-Lilly ilaçlar nedeniyle dengesi bozulduğu ve ikide birde düştüğü için bir köşede yerde oturuyordu. Ötekiler, geceleri oturma yasağını delen yaşlı çocuklar gibi bu yapay bohem ortamının içinde oraya buraya dağılmışlardı. Dolores Palmer bir

Çin kostümü giymişti, yırtmaçlı uzun bir giysiydi bu. Kendisinin algılayamadığı trajik bir güzelliği vardı. Hayranları, serap gören çöl yolcuları gibi onun bu güzelliği karşısında deliye dönüyorlardı. Onlar bu hayranlıklarını dile getirmek için aşırı davranışlar içinde debeleniyorlardı, oysa Dolores yalın bir yaşam sürmekten başka hiçbir şey istemiyordu, her türlü konforu içeren bir küçük burjuva yaşamıydı istediği. Büyük duygular onu sıkıyordu, ama böyle duyguları körüklüyor, bu nedenle de bunlarla savaşmak zorunda kalıyordu.

Eva Moser pencerenin yanına oturmuş dışarı bakıyordu. Akşamki mutluluğundan eser kalmamıştı. "Zırlıyor! ” dedi Maria Savini, Lillian’a. "Buna ne buyrulur? "

"Neden ağlıyor? "

"Ona sor; duyduklarına inanamayacaksın. Burası evi gibiymiş. "

"Burası benim evim, " dedi Eva Moser. "Burada mutlu olmuştum. Arkadaşlarım burada. Buranın dışında kimseyi tanımıyorum. "

Herkes bir an için sustu. "Burada kalabilirsiniz, " dedi sonra Charles Ney. "Kimse size engel olmaz. "

"Yo, olur. Babam. Burada kalırsam pahalıya mal olurum. Bir meslek öğrenmemi istiyor. Ne öğrenebilirim ki? Elimden hiçbir şey gelmez benim! Yapabildiğim birkaç şeyi de burada unuttum. "

"İnsan burada her şeyi unutuyor, " dedi Streptomy-cin-Lilly sakin sakin köşesinden. "Burada birkaç yıl kalan, buradan çıkmaya cesaret edemez. "

Dalai-Lama yıllardır Lilly’yi yeni iyileştirme yöntemleri için deneme tahtası olarak kullanıyordu. Şu sıralarda onun üzerinde Streptomycin’in etkisini deniyordu. Bütün bunlara çok zor dayanıyordu, ama Dalai-Lama vazgeçip onu taburcu edecek olsaydı, Lilly için durum Eva Mo-ser’in durumundan farklı olurdu. Sanatoryumun o bölgede doğan tek hastasıydı, her yerde kolaylıkla iş bulabilirdi. Olağanüstü iyi bir aşçıydı.

"Ben ne yapacağım? " diye sızlandı Eva Moser telaşla. "Sekreterlik mi yapacağım? Beni kim işe alır? Doğru dürüst daktilo yazmasını bilmem. Ayrıca birçok insan bir sanatoryumdan gelen sekreterden korkar. "

"O zaman siz de veremli birinin sekreterliğini yaparsınız, " dedi aksakallı kısık bir sesle.

Lillian, Eva’ya sanki birden yerdeki çatlaktan çıkıver-miş tarih öncesi bir yaratıkmış gibi bakıyordu. Daha önce de taburcu olan, ama orada kalmak istediklerini söyleyen hastalar görmüştü, ancak bu geride kalanlara karşı gösterilen kibar bir saygıdan başka bir şey değildi, taburcu edilirken duyulan kaçak olmak duygusunu azaltmaya da yarıyordu. Ama Eva Moser’de durum farklıydı; gerçekten düşündüğünü söylüyordu. Gerçekten çaresizdi. Sanatoryuma alışmıştı. Dışarıdaki yaşamdan korkuyordu.

Dolores Palmer, Lillian’a bir bardak votka uzattı. "Ne biçim bir insan! " dedi ve Eva’ya iğrenerek baktı. "Görgüsüz! Baksanıza nasıl davranıyor! Rezillik, öyle değil mi? "

"Ben gidiyorum, " dedi Lillian. "Buna dayanamayacağım. "

"Gitme! " dedi Charles Ney, Lillian’a doğru eğildi. "Bilinmeyenin göz kırpan güzel ışığı, biraz daha kal! Gece gölgelerle dolu ve yavan, Eva Moser’in korkunç ayaklarının altında ezilmemek için, paramparça olmuş yelkenlerimizin önünde senin ve Dolores’in koruyuculuğunuza ihtiyacımız var. Hadi, bir şarkı söyle Lillian. "

"Bir bu eksikti! Ne yani? Asla doğmayacak çocuklara ninni mi söyleyeceğim. "

"Eva’nın çocukları olacak! Bir sürü hem de, hiç merak etme! Sen bir daha geri gelmeyecek olan bulutların, yüreklerin gömüldüğü karın şarkısını söyle. Dağlara mahkûm olanların şarkısını. Bizim için söyle! Mutfak cadısı Eva için değil. Kendi kendimizle gurur duymamızın derin uyuşukluğuna ihtiyacımız var, inan bana. Sınırsız duygusallık, gözyaşlarından daha iyidir. "

"Charles bir yerden yarım şişe konyak ele geçirmiş, " diye bir saptamada bulundu Dolores ve uzun bacaklarıyla gramofona doğru gitti. "Yeni Amerikan plaklarını çal, Se-kirmer. "

"Canavar kadın, " diye içini çekti Charles Ney onun ardından. "Dış görünüşü şiir gibi, beyniyse istatistik gibi. Onu balta girmemiş bir ormanı sever gibi seviyorum, ama o bir sebze bahçesi gibi tepki veriyor. Sence ne yapmalı? "

"Acı çekmeli ve mutlu olmalı. "

Lillian doğruldu. Aynı anda kapı açıldı, Timsah kapıda duruyordu. "Tahmin etmiştim! Sigara! Alkol! Sefahat! Demek siz bile buradasınız Bayan Ruesch! " diye tısladı Streptomycin-Lilly’ye. "Koltuk değnekleriyle sürüne sürüne buraya geldiniz demek! Ve Bay Schirmer, siz de buradasınız demek! Sizin yatakta olmanız gerekirdi! "

"Benim çoktan ölmem gerekirdi, " diye karşılık verdi aksakallı adam neşeyle. "Kuramsal olarak da ölüyüm zaten. " Gramofonu susturdu, borudaki ipek iç çamaşırını çıkardı, havada salladı. "Ben saklı bir yaşam sürüyorum! Burada, alışılmış yaşam yasalarından başka yasalar geçerli. "

"Öyle mi? Ne gibi sorabilir miyim? "

"Yaşamdan olabildiğince fazla şey elde etmeye yönelik yasalardan pek farklı değil. Bunun nasıl elde edildiği ise herkesin kendi sorunu. "

"Derhal yatağa girmeniz gerekiyor. Sizi buraya kim getirdi? "

"Mantığım. " Aksakallı adam tekerlekli sandalyesine tırmandı. André onu itip itmemek konusunda kararsız kaldı. Lillian bir adım öne çıktı. "Ben sizi geri götüreyim. " Sandalyeyi kapıya doğru itti.

"Demek sîzdiniz! " dedi Timsah. "Bunu düşünmeliydim! "

Lillian tekerlekli sandalyeyi koridora çıkardı. Charles Ney ve ötekiler arkasından geldiler. Suçüstü yakalanmış çocuklar gibi kıkırdıyorlardı. "Bir dakika! " dedi Schirmer, sandalyeyi bir kez daha kapıya çevirdi. Timsah vakur bir

biçimde kapının önünde duruyordu. "Sizin yaşamda elinizden kaçırdığınız şeyle, " dedi Schirmer, "üç hasta burada mutlu olabilirdi. Demir gibi bir bilinçle bezenmiş kutsal bir gece diliyorum size. "

Schirmer sandalyeyi koridora çevirdi. Charles Ney onu itmeye başladı. "Niye bu kadar heyecanlanıyorsun Schirmer? " diye sordu. "Uslu hayvan yalnızca görevini yapıyor. "

"Biliyorum. Ama görevini lanet olasn bir üstünlük duygusuyla yapıyor. Ama onun da üstesinden geleceğim! Ondan öncekinin de üstesinden gelmiştim, yalnızca kırk dört yaşındaydı, birdenbire dört hafta içinde kanserden öldü, bu mikrobu da... Sahi Timsah kaç yaşında? Altmışın üstünde olduğu kesin! Ya da yetmişinde! Onun da üstesinden geleceğim! "

"Güzel bir amaç! Bizler soylu insanlarız! " diye sırıttı Charles.

"Hayır, " diye cevap verdi aksakallı hınzırca. "Bizler ölüme mahkûmuz. Ama yalnızca biz değil. Ötekiler de ölüme mahkûm! Herkes! Aradaki tek fark biz bunu biliyoruz, ötekiler bilmiyor. "

Eva Moser yarım saat sonra Lillian'ın odasına geldi. "Yatağım burada mı? " diye sordu.

"Yatağınız mı? "

"Evet. Odamı toplamışlar. Giysilerimi de almışlar. Bir yerde yatıp uyumam gerekiyor. Acaba eşyalarım nerede? " Sanatoryumdan biri taburcu olacağı zaman eşyalarını saklamak her zaman yapılan şakalardan biriydi. Eva Moser ne yapacağını bilmiyordu. "Her şeyi ütülettirmiştim. Ya kirletmişlerse! Parama göz kulak olmalıyım, özellikle de şimdi, buradan çıkacakken. "

"Babanız dışarıda sizin geçiminizi sağlamayacak mı? "

"Babam benden kurtulmak istiyor. Sanıyorum yine evlenmek niyetinde. "

Lillian birdenbire, bu kıza bir dakika daha katlanamayacağını hissetti. "Asansöre gidin, " dedi. "Charles Ney asansörden çıkana kadar saklanın. Bana gelecek. O zaman onun odasına gidin; kapı kilitli olmayacak. Oradan beni arayın. Eğer yatağınız ve eşyalarınız hemen geri getirilmezse, Charles'ın smokinini sıcak suya atacağınızı, çamaşırlarının üstüne mürekkep dökeceğinizi söyleyin. Anladınız mı? "

"Evet, ama... "

"Eşyalarınızı yalnızca sakladılar. Kim sakladı bilmiyorum. Ama Charles Ney bir şey bilmiyorsa şaşarım. "

Lillian ahizeyi kaldırdı. "Charles? "

Eva Moser'e gitmesini işaret etti.

"Charles, " dedi, "bir dakika bana gelebilir misin? Tamam mı? Güzel. " Charles birkaç dakika sonra geldi. "Timsah ne dedi? " diye sordu Lillian. "Her şey yolunda. Dolo-res bu konuda çok usta. Yalan dolana ne gerek var!

Açıkça gerçeği söyledi, burada kalma zorunluluğumuz karşısında duyduğumuz çaresizliği gidermek istediğimizi anlattı. Harika bir fikirdi. Öyle sanıyorum ki giderken Timsahın gözünde yaşlar vardı. "

Telefon çaldı. Eva Moser'in sesi, Charles'ın duyabileceği kadar yüksek çıkıyordu. "Senin banyonda, " dedi Lillian. "Küvete sıcak su dolduruyormuş. Sol elinde senin smokinin, sağ elinde de dolmakalem mürekkebin varmış. Ona sürpriz yapmaya kalkışma. Kapıyı açtığın anda harekete geçecekmiş. Al, konuş onunla. "

Charles'e almacı verdi, pencereye gitti. Köydeki Palas Otel ışıl ışıldı. İki-üç hafta sonra bu da kalmayacaktı. Turistler göçmen kuşlar gibi çekip gidecekler, uzun ve tekdüze bir yıl başlayacak, ilkbahar, yaz ve sonbahar geçecek, sonunda gene kış gelecekti.

Telefonun kapatıldığını duydu. "Kahpe! " dedi Charles Ney kuşkuyla. "Bunu kendi akıl etmiş olamaz! Sen beni neden buraya çağırdın? "

"Timsahın ne dediğini öğrenmek istemiştim. "

’’Genelde bu kadar aceleci değilsindir! " Charles sırıttı. "Yarın bu konuyu konuşacağız. Şimdi smokinimi kurtarmam gerekiyor. Yoksa o geri zekâlı giysimi haşlayacak! İyi geceler. Olağanüstü bir geceydi! ”

Charles kapıyı arkasından kapattı. Lillian terliklerin koridor boyunca çıkardığı sesleri dinledi, Charles hızlı hızlı yürüyordu. Smokini, diye düşündü, sağlığına kavuşma umudunun, özgürlüğünün, dışarıdaki gecelerin sembolüydü, Charles'ın maskotuydu, aynı Lillian'ın iki gece elbisesi gibi, hiçbir işe yaramaksızın öyle duruyorlardı, ama sanki yaşamı bu iki giysiye bağlıymışçasına onlardan vazgeçmiyordu. O giysilerden vazgeçmesi demek, umudunu yitirmesi demekti. Yine pencereye gitti, aşağıdaki ışıklara baktı. Olağanüstü bir akşamdı! Buna benzeyen sıkıntı dolu bir sürü olağanüstü akşam yaşamıştı!

Perdeleri kapattı. İşte telaş yine başlamıştı! Sakladığı uyku ilaçlarını aramaya başladı. Bir an için Clerfayt'ın arabasının sesini duyduğunu sandı. Saatine baktı. Clerfayt onu bu uzun geceden kurtarabilirdi; ama Clerfayt'ı arayamazdı. Hollmann, Clerfayt'ın konuğu olduğunu söylememiş miydi?

Kimdi peki bu konuk? Paris ya da Milano ya da Monte Carlo'dan gelen sağlıklı bir kadın mı? Canı cehenneme, nasıl olsa birkaç gün içinde gidecekti! Uyku ilaçlarını içti. Teslim olmalıyım, diye düşündü, Boris'in dediklerini yapmalıyım, hastalığımla birlikte yaşamasını öğrenmeliyim, ona karşı savaşmamalıyım, teslim olmalıyım, ama teslim olursam, yitip giderim!

Masasına oturdu, mektup kâğıdı çıkardı. "Sevgilim, " diye yazdı. "Belli belirsiz yüzünle, bilinmeyen, hiç gelmeyen, hep beklenen sen, zamanın akıp gittiğini hissetmiyor musun? " Sonra yazmayı bıraktı; içinde hiç gönderilmemiş, adreslerini bilmediği birçok mektup olan çekmeceyi itti, beyaz yatağına baktı; ne diye ağlıyorum sanki? Hiçbir şey değişmiyor ki, diye düşündü.

5

Yaşlı adam örtünün altında yatıyordu, öyle zayıftı ki bedeni dümdüzdü. Başı küçülmüştü, gözleri çukurlarına kaçmıştı, ama masmaviydiler; buruşmuş bir ipek kâğıdı andıran derisinin altından kalın mavi damarları görünüyordu. Dar bir odada, dar bir yatakta yatıyordu. Yatağın yanındaki komodinin üzerinde bir satranç tahtası duruyordu.

Adamın adı Richter'di. Yetmiş yaşındaydı, yirmi yıldır sanatoryumda yaşıyordu. Başlangıçta birinci katta iki odadan oluşan bir dairede kalıyordu; sonra ikinci katta balkonlu bir tek odaya geçti; son olarak da üçüncü katta balkonsuz bir odada kalmaya başladı; şimdiyse, hiç parası kalmadığından bu yana, bu daracık odada yaşıyordu. Adam sanatoryumun örnek hastasıydı. Dalai-Lama hastalarını cesaretlendirmek için onu örnek olarak gösterirdi; doğrusu Richter de onun yüzünü kara çıkarmıyordu. Ölüp ölüp diriliyordu.

Lillian, Richter'in yatağının yanında oturuyordu. ''Şuna bir bakın! " dedi Richter ve satranç tahtasını gösterdi. ''Adam ayakta uyuyor. Atını böyle oynadığı için on hamle sonra mat olacak. Ne oldu bu Régnier'ye? Eskiden iyi oynardı. Savaş sırasında burada mıydınız? "

’’Hayır, ” dedi Lillian.

"Régnier savaş sırasında geldi, 1944’te sanırım. Kurtulmuştum! Daha önceleri -sevgili küçük hanım- daha önceleri Zürih’teki bir satranç kulübüne karşı oynamak zorundaydım. Burada satranç oynayacak kimse yoktu. Çok sıkıcıydı. ”

Satranç, Richter’in tek merakıydı. Sanatoryumda karşılıklı satranç oynadığı insanlar savaş sırasında ya gitmişler

ya da ölmüşlerdi, yerlerine yenileri gelmemişti. Mektuplaşarak satranç oynadığı iki Alman arkadaşı Rusya’da ölmüşlerdi; bir diğeri Stalingrad’da tutuklanmıştı. Richter birkaç ay boyunca satranç oynayacak hiç kimseyi bulamamıştı; bunun üzerine yaşamaktan bezmiş, zayıflamıştı. Sonra başhekim Zürih’teki bir satranç kulübünün üyelerine karşı oynamasını sağlamıştı. Ama bunların birçoğu Richter için yeterince güçlü rakipler değillerdi; bazılarıyla karşılıklı oynamak ise fazlasıyla sıkıcıydı. İlk günlerde Richter hamlesini telefonda söylüyordu, ama bu çok pahalıya gelince mektupla oynamaya başladı, ancak mektupların gidip gelmesi uzun sürdüğü için iki günde bir, bir hamle yapabiliyordu. Zamanla bu yöntemden de vazgeçerek kitaplardaki eski oyunları yinelemekle yetinmek zorunda kaldı. Derken Régnier geldi. Richter’le bir el satranç oynadı, Richter yine dikkate değer bir rakip bulduğu için mutluydu; ama Almanların elinden kurtarılmış bir Fransız olan Régnier, Richter’in Alman olduğunu duyunca oynamaya devam etmek istememişti. Ulusal düşmanlıklar sanatoryumda da dur durak dinlemiyordu. Richter’in sağlığı yine kötüye gitmeye başlamıştı; Régnier de yataktan çıkamaz olmuştu. Her ikisi de sıkılıyordu; ama hiçbiri ödün vermek istemiyordu. Hıristiyan olmuş Jamaica’lı bir Zenci sonunda bir çözüm buldu. O da yataktan çıkamıyordu. İki ayrı mektupla Richter ve Régnier’yi kendisiyle tek tek satranç oynamaya çağırdı, yattıkları yerden telefonla oynayacaklardı. Her ikisi de çok sevinmişti. Tek sorun Zencinin hiç satranç bilmiyor olmasıydı, ama buna da basit bir çözüm buldu. Richter’e karşı beyaz taşlarla, Régnier’ye karşı siyah taşlarla oynuyordu. Beyaz taşlar ilk hamleyi yaptığı için, Régnier bu hamleyi yatağının yanında duran satranç tahtasında yapıyor, sonra bunu telefonla Zenciye bildiriyordu. Zenci de bu hamleyi kendi hamlesi olarak telefonla Richter’e bildiriyordu. Sonra Richter’in karşı hamle yapmasını bekliyor, bu hamleyi de yine kendi

hamlesi olarak Régnier’ye telefonla bildiriyordu. Régnier’nin ikin-ci hamlesini yine Richter’e, Richter’in yanıtını da yine Régnier’ye telefonda söylüyordu. Zencinin bir satranç tahtası bile yoktu, Régnier ve Richter’i haberleri bile olmadan karşılıklı oynatmaktan başka bir şey yapmıyordu. İşin sırrı birine karşı beyaz, ötekine karşı siyah taşlarla oynuyor olmasındaydı; her ikisiyle de beyaz ya da her ikisiyle de siyah taşlarla oynuyor olsaydı, hamleleri bir diğerine iletemez, bizzat kendisi hamle yapmak zorunda kalırdı.

Savaş bittikten kısa bir süre sonra Zenci öldü. Régnier ve Richter geçen zaman içinde yoksullaştıkları için daha küçük odalara taşınmak zorunda kalmışlardı; biri yatağa mahkûm olarak üçüncü, diğeriyse ikinci katta kalıyordu. Satranç partilerinin sürdürülebilmesi için Zencinin rolünü bu kez Timsah üstlendi, oda hemşireleri de rakiplerin hamlelerini bir diğerine iletiyorlardı, çünkü onlar hâlâ Zenciyle karşılıklı oynadıklarını sanıyorlardı, Régnier ve Richter’e Zencinin ilerlemiş gırtlak veremi nedeniyle artık konuşamadığını söylemişlerdi. Régnier ayağa kalkacak duruma gelinceye kadar her şey yolunda gitti. Ayağa kalkar kalkmaz da ilk iş olarak Zenciyi ziyaret etmek isteyince durum ortaya çıktı.

Bu arada ulusal heyecanlar biraz yatışmıştı. Régnier, Richter’in ailesinin Almanya’da bir bombardıman sırasında öldüğünü duyunca ateşkes ilan etti; o zamandan beri sakin sakin karşılıklı satranç oynuyorlardı. Zamanla Régnier yine yatağa yatmak zorunda kalınca, her ikisinin de odasında artık telefon olmadığı için, birkaç hasta onlar için ulak görevini yerine getirmeye başladılar. Bu hastaların arasında Lillian da vardı. Ancak Régnier üç hafta önce ölmüştü. Richter o sıralarda o kadar kötülemişti ki onun da öleceğini sandılar, kimse ona Régnier’nin öldüğünü söylemek istememişti. Richter’i kandırmak için Timsah kendini rakip olarak ortaya atmış, bu arada satranç oynamasını öğrenmişti, ama Richter için yeterince güçlü bir rakip değildi. Bu nedenle hâlâ Régnier’yle oynadığını sanan Rich-ter, Régnier gibi iyi bir satranç oyuncusunun nasıl böyle birdenbire budalaca oynadığını yadırgamı§tı.

Timsahın oynadığı son hamleyi kendisine ileten Lilli-an’a "Satranç öğrenmek istemez misiniz? " diye sordu Richter. "Size çok çabuk öğretebilirim. "

Lillian onun mavi gözlerindeki korkuyu gördü. Yaşlı adam, Régnier'nin yakında öleceğini sanıyordu, çünkü Régnier çok kötü oynuyordu, Richter böylece arkadaşsız kalmaktan korkuyordu. Kendisini ziyaret eden herkese satranç öğrenmek isteyip istemediğini soruyordu.

"Çok kısa zamanda öğrenilir. Size bütün oyunları gösteririm. Ben Lasker'e karşı bile oynadım. "

"Beceremem. Ayrıca yeterince sabırlı da değilim. "

"Herkes becerebilir. İnsan geceleri uyuyamıyorsa sabırlı olmak zorundadır. Yapılacak ne var ki? Dua mı edeceksiniz? Hiçbir yararı olmaz. Ben tanrıtanımaz biriyim. Felsefenin de yararı yok. Polisiye romanlar kısa bir süre için yardımcı oluyor. Her şeyi denedim, hanımefendi. Yalnızca iki şey insana yardımcı oluyor. Bunlardan biri yanınızda bir başkasının olması; bu nedenle de evlendim. Ama karım çoktan öldü. "

"Peki ya öteki? "

"Satranç problemleri çözmek, insana özgü olan her şeyden o kadar uzak bir şey ki -kuşkulardan ve korkulardan yani- insanı sakinleştirecek kadar soyut bir şey. Telaş ve ölümün olmadığı bir dünya. Yararı oluyor! En azından bir gece boyunca; daha fazlasını da istemiyoruz zaten, öyle değil mi? İstediğimiz tek şey bir sonraki sabaha kadar dayanmak. "

"Evet. İnsan burada daha fazlasını istemiyor. "

Odanın penceresinden bulutlardan, karla kaplı bir tepeden başka bir şey görünmüyordu. Bulutlar sarı ve altın rengindeydi, öğleden sonranın bu ilk saatlerinde gökyüzünde oradan oraya süzülüp duruyorlardı. "Öğreteyim mi? " diye sordu Richter. "Hemen başlayabiliriz. "

Yarı ölü kafatasındaki canlı gözler ışıldadı. Arkadaşlık etmek için yanıp tutuşuyor, diye düşündü Lillian, satranç problemleri için değil. Kapı açılıp içeri sessiz rüzgârdan başka bir şey girmediği zaman odada olabilecek biri için yanıp tutuşuyordu bu gözler; bu rüzgârlarla birlikte kan insanın gırtlağından fışkırıp ciğerlerini dolduruyordu, ta ki boğulana kadar. "Ne zamandan beri buradasınız? " diye sordu Lillian.

"Yirmi yıldır. Koca bir yaşam, değil mi? "

"Evet, koca bir yaşam. "

Bir yaşam, diye düşündü Lillian, ama nasıl bir yaşam! Her gün bir öncekinin aynısıydı, sonsuz bir tekdüzelik içinde gün gün ilerleyen bir yaşamdı bu; bir yılın sonunda da günler sanki hepsi tek bir günmüşçesine üst üste yığılıyordu, öylesine birbirlerine benziyorlardı; yıllar da sanki tek bir yılmışçasına üst üste yığılıyorlardı, onlar da birbirlerinin tıpatıp aynısıydı. Hayır, diye düşündü Lillian, öyle değil! Benim sonum böyle olmamalı! Böyle değil!

"Bugün başlayalım mı? " diye sordu Richter.

Lillian başını salladı. "Anlamı yok. Ben burada uzun süre kalmayacağım. "

"Buradan gidiyor musunuz? " diye fısıldadı Richter.

"Evet. Birkaç gün sonra. "

Neler diyorum ben, diye geçirdi aklında, heyecanlanmıştı. Doğru değil ki! Ama sözcükler bir daha çıkmamacasına beyninde yankılanıyordu. Şaşkın bir biçimde ayağa kalktı.

"iyileştiniz mi? "

Richter’in kısık sesi öyle kızgındı ki, sanki Lillian ona kazık atmıştı.

"Uzun bir süre için değil, " dedi acele acele. "Kısa bir süre için. Geri geleceğim. "

"Herkes geri gelir, " diye fısıldadı Richter, sakinleşmişti. "Herkes. "

"Regnier’ye hamlenizi götüreyim mi? "

"Anlamı yok. " Richter satranç taşlarını devirdi. "Neredeyse mat oldu zaten. Söyleyin ona, yeni bir oyuna başlamalıyız. "

"Tamam. Yeni bir oyun. Tamam. "

Lillian huzursuzdu. Öğleden sonra, ameliyathanede genç bir hemşireyi, çekilen son röntgen filmlerini kendisine göstermesi için ikna etmişti. Hemşire, Lillian'ın filmlerden bir şey anlamayacağını sandı, filmleri getirdi.

"Bir süre burada alıkoyabilir miyim onlari? " diye sordu Lillian.

Hemşire kararsız kaldı. "Kurallara aykırı. Filmleri size göstermem bile doğru değil. "

"Profesör onları bana hemen hemen her zaman gösterir ve açıklamalar yapar. Bu kez unuttu. " Lillian dolaptan bir giysi çıkardı. "İşte size söz verdiğim giysi. Şimdi alıp gidebilirsiniz. "

Hemşire kızardı. "Sarı giysi mi? Emin misiniz? "

"Neden olmasın? Bana olmuyor artık. Çok zayıfladım. "

"Daralttırabilirsiniz. "

Lillian başını salladı. "Hadi alın şunu. "

Hemşire giysiyi sanki camdan yapılmış gibi özenle aldı, üzerine tuttu. "Öyle sanıyorum ki bana olacak, " diye fısıldadı, aynaya baktı. Sonra giysiyi sandalyelerden birinin arkasına koydu. "Onu birkaç dakikalığına burada bırakıyorum. Filmleri de. Sonra gelir hepsini alırım. Yirmi altı numaraya gitmem gerekiyor. Yolculuğa çıktı da. "

"Yolculuğa mı çıktı? "

"Evet. Bir saat önce. "

"Yirmi altı numara kim? "

"Bogota'lı ufak tefek Güney Amerikalı kız. "

"Hani şu üç akrabası burada olan mı? Manuela mı? "

"Evet. Ani oldu ama bekleniyordu. "

"Neler saçmalıyoruz biz? " dedi Lillian, sanatoryumda kullanılan dikkatli jargon onu kızdırmıştı. "Yolculuğa falan çıkmadı, öldü, artık yok! "

"Evet, tabii, " diye yanıtladı hemşire çekinerek, göz ucuyla giysiye baktı, sarı bir karantina bayrağı gibi sandalyede asılı duruyordu. Lillian bunu gördü.

"Hadi gidin, " dedi, biraz sakinleşmişti. "Haklısınız; geri geldiğinizde hepsini alır gidersiniz. "

"Tamam. "

Lillian filmleri zarftan hızla çıkardı, pencerenin yanına gitti. Gerçekten de filmlerden bir şey anlamıyordu. Dalai-Lama ona gölgelerin ve renk değişimlerinin olduğu yerleri sık sık gösterirdi; önemli olan buralarıydı. Birkaç aydır da bunu yapmıyordu.

Yaşamı için belirleyici olan parlak gri ve siyah renklere baktı. İşte omuz kemikleri, omuriliği, kaburgaları, iskeleti oradaydı ve bunların arasında sağlık ya da hastalık anlamına gelen gölge biçiminde ürkütücü bir şey vardı. Daha önce çekilen filmlerini, gri renkli dumanlı lekeyi anımsadı, gözünün önüne getirmeye çalıştı. Lekeyi görür gibi olduğunu sandı, leke büyümüş gibi geldi. Pencereden uzaklaştı, ışığı yaktı. Daha fazla ışık elde edebilmek için abajuru çıkardı ve birdenbire kendi kendini ölmüş gördü, yıllar sonra mezara girdiğini, bedeninin parçalanarak toprağa karıştığını, yalnızca kemiklerinin artakaldığını görür gibi oldu. Filmleri masanın üzerine koydu. Yine saçmalıyorum, diye düşündü, ama buna karşın gidip aynaya baktı, yüzünü inceledi; kendisinin olan ama kendisinin olmayan bir yüzdü; aynada sağ tarafı solda, sol tarafı sağda gözüken, yabancı ama yine de kendisinin yüzüydü.

Yüzümün gerçekten nasıl göründüğünü, başkalarının bu yüzü nasıl gördüğünü bilmiyorum, ben yalnızca bu aldatıcı düşsel görüntüyü biliyorum; başkalarının solda gördüğü, bu aldatıcı görüntüde sağda yer alıyor, benim bildiğim gibi, renkler ve biçimler gibi; ama bu arada ben yüzeye çıkabilmek için içimde sessiz sedasız çalışan iskeleti, yani gerçek olanı bilmiyorum. İşte bu, diye geçirdi içinden ve parlak siyah filme baktı, işte bu var olan tek gerçek ayna. Alnına ve yanağına dokundu, derinin

altındaki kemikleri hissetti, kemikler deriye eskisine göre daha çok yaklaşmış gibi geldi. Et erimeye başladı bile, diye düşündü, asla kaçılamayan o adsız şey göz çukurlarımdan bakmaya başladı bile, yoksa omzumun üstünden mi bakıyor da gözlerimiz aynada buluşuyor?

"Siz ne yapıyorsunuz orada? " diye sordu genç hemşire, arkasında belirivermişti. Ses çıkarmayan lastik ayakkabılarıyla girmişti içeri.

"Aynaya bakıyorum. Son iki ay içinde üç kilo verdim. "

"Kısa bir süre önce yarım kilosunu aldınız ya. "

"Onu tekrar verdim. "

"Fazlasıyla huzursuzsunuz. Daha fazla yemek yemelisiniz. Gayet iyi dinlendiğinizi düşünüyorum. "

Lillian hızla döndü. "Neden bize hep çocukmuşuz gibi davranıyorsunuz? " dedi, çok kızmıştı. "Bize anlattığınız her şeye inandığımızı mı sanıyorsunuz? İşte! " Hemşireye röntgen filmlerini uzattı, "Şunlara bir bakın! Bu konuda yeterince bilgim var! Herhangi bir iyileşme olmadığını siz de biliyorsunuz! "

Hemşire, Lillian’a korkuyla baktı. "Röntgen filmlerinden anlıyor musunuz? Bunu öğrendiniz mi? "

"Evet, öğrendim. Bunun için yeterince zamanım vardı. "

Söyledikleri doğru değildi. Ama artık geri dönüşü yoktu. Sanki yükseklerde bir ipin üzerinde duruyordu, ellerini tutunduğu yerden çekip kendini boşluğa bırakmak üzereydi. Şu anda susarsa olup bitecek her şeyi engelleyebilirdi, istediği de buydu; ama korkudan daha güçlü olan bir şey onu ileri doğru itiyordu. "Bu sır değil ki, " dedi sakin sakin. "Durumumun iyiye gitmediğini Profesör kendi söyledi. Kötüye gidiyorum! Bunu bir de kendi gözlerimle görmek istedim, bu nedenle filmleri göstermenizi rica ettim. Hastaların önünde niye bu kadar rol kesildiğini anlamıyorum. Durumu açıkça kabul etmek çok daha iyi. "

"Hastaların çoğu buna dayanamıyor. "

"Ben dayanırım. Siz de bana bunu bu yüzden söylemediniz mi? "

Lillian, kocaman bir sirk çadırında sessiz bekleyiş sürüyormuş gibi, hissediyordu. "Siz kendiniz bildiğinizi söylediniz zaten, " diye yanıtladı hemşire tereddüt ederek.

"Ne? " dedi Lillian bir çırpıda.

"Filmleriniz, bakınca anladınız işte... "

Bekleyişin sessizliği artık sessizlik değildi, insana yabancı gelen yüksek bir uğuldamaya dönüşmüştü. "Tabii ki hastalığımın iyiye gitmediğini biliyorum, " dedi Lillian güçlükle. "Bu oldukça sık rastlanan bir durum. "

"Tabii, " diye kekeledi hemşire, rahatlamıştı. "İniş çıkışlar her zaman olabilir. Küçük düşüşlere hep rastlanır. Özellikle de kışın. " "Ve ilkbaharda, " dedi Lillian. "Ve yazın. Ve sonbaharda. "

Hemşire güldü. "Müthiş bir mizah anlayışınız var. Biraz da sakin olabilseniz! Ve Profesörün söylediklerini dinleseniz! Ne de olsa her şeyin en iyisini o biliyor. "

"Dediklerinizi yapacağım. Giysinizi unutmayın! "

Lillian hemşirenin giysiyi ve filmleri alıp gitmesini sabırsızlıkla bekledi. Sanki ölümün soluğu Manuela’nın odasından hemşirenin beyaz üniformasının kıvrımlarına saklanarak Lillian’ın odasına gelmişti. Hemşire hiçbir şeyin farkında değil! diye düşündü. Bizler hiçbir zaman birbirimizin farkında değiliz! Neden gitmiyor buradan? Giysiyi ne kadar yavaş ve ne kadar iğrenç bir zevkle koluna alıyor!

"O birkaç kiloyu kısa zamanda alırsınız, " dedi hemşire. "Yeter ki iyi yemek yiyin! Örneğin bu akşam! Bu akşam tatlı olarak vanilya soslu nefis bir çikolata tatlısı var. "

Ben kendim meydan okudum, diye düşündü Lillian. Ama bunu yürekli olduğum için değil, korktuğum için yaptım. Yalan söyledim. Tam tersini

duymak istedim! In-san her şeye karşın hep tam tersini duymak ister! Kapı vuruldu ve Hollmann içeri girdi. "Clerfayt yarın gidiyor. Bu akşam dolunay var. Yukarıdaki dağ kulübesinde bilindik şenlik yapılacak. Bir kez daha kaçıp onunla birlikte yukarı çıkalım mı? "

"Siz de mi? "

"Evet. Son kez. "

"Manuela öldü. "

"Duydum. Herkes rahatladı. Üç akrabasının rahatladığı kesin herhalde. Manuela da rahatlamıştır. "

"Clerfayt gibi konuşuyorsunuz, " dedi Lillian düşmanca.

"Öyle sanıyorum ki hepimiz zamanla Clerfayt gibi konuşmalıyız, " diye yanıtladı Hollmann sakin sakin. "Ölümle arasındaki uzaklık fazla değil, bu nedenle de söyledikleri kulağa daha keskin geliyor. İki yarış arasında yaşıyor. Her yıl şansı giderek azalıyor. Bu akşamı onunla birlikte geçirelim mi? "

"Bilmiyorum. "

"Bu onun son akşamı. Ne yaparsak yapalım Manuela'yı geri getiremeyiz. "

"Yine onun gibi konuşuyorsunuz. "

"Neden konuşmayayım ki? "

"Ne zaman gidiyor buradan? "

"Yarın öğleden sonra. Kar yine bastırmadan dağlardan uzaklaşmak istiyor. Hava durumuna göre yarın gece kar yağacakmış. "

"Yalnız başına mı gidiyor? " diye sordu Lillian sorunun yanıtından korkarak.

"Evet. Bu akşam geliyor musunuz? "

Lillian yanıt vermedi. Aynı anda bir sürü şey üstüne üstüne geliyordu. Düşünmek zorundaydı. Ama düşünecek ne vardı ki? Aylardır düşünmekten başka bir şey yaptığı yoktu. Yapılması gereken tek şey karar vermekti.

"Şu andan itibaren daha dikkatli olmanız gerekmez mi? " diye sordu Lillian.

"Bu akşam değil. Dolores, Maria ve Charles da gelecekler. Kapıda Josef var. Saat onda buradan sıvışırsak, teleferiği yakalarız. Bu gece saat bire kadar çalışıyor. Sizi gelip alırım. " Hollmann güldü. "Yarından itibaren yine Bella Vista'nın en uslu ve dikkatli sakini olacağım. Bugün kutlayalım. "

"Neyi? "

"Herhangi bir şeyi. Dolunay oluşunu. Giuseppe'nin gelişini. Hâlâ yaşıyor oluşumuzu. Ayrılığı. "

"Yarın yine ideal hastalar olacağımızı da mı? "

"Bunu da. Sizi gelir alırım. Maskeli bir balo olacak. Unutmadınız değil mi? "

"Hayır. "

Hollmann kapıyı kapatıp çıktı. Yarın, diye düşündü Lillian. Yarın, ne olmuştu böyle birdenbire? Dün sabahtan ve daha önceki sabahlardan başka bir sabahtı. Yarın akşam Clerfayt gitmiş olacaktı, sanatoryumun tekdüzeliği yine her şeyi saracaktı, aynı, hastalıklı rüzgârı beraberinde getiren ve her şeyi örten, her şeyi yavaş yavaş boğan ıslak kar gibi. Beni boğamayacak! diye düşündü. Beni değil!

Dağ kulübesi köyün tepesindeydi; kışın ayda bir dolunay zamanında geceleri açılır, meşalelerle kayak yapılırdı. Palas Otel bu eğlence için küçük bir çingene orkestrasını yukarı yollamıştı, orkestra iki keman ve bir çembalodan oluşuyordu. Çingeneler çembaloyu yanlarında getirmişlerdi; kulübede piyano yoktu.

Konuklar kayak giysileriyle ya da kostümlerle geliyorlardı. Charles Ney ve Hollmann tanınmamak için bıyık takmışlardı. Charles Ney smokin giymişti.

Bunu kostüm niyetine giymişti, yoksa smokin giyme fırsatını asla bulamazdı. Maria Savini Ispanyol kostümü giymiş, saçlarına da küçük bir tül takmıştı. Dolores Palmer Çin kostü-müyleydi; Lillian Dunkerque ise açık mavi bir pantolon ve kısa bir kürk ceket giymişti. Kulübe ağzına kadar doluydu, ama Clerfayt pencerenin yanında bir masa ayırt-

mıştı; Palas Otel'in şef garsonu kulübeye de bakıyordu ve araba yarışı tutkunuydu.

Lillian çok heyecanlıydı. Geceyi seyrediyordu. Dağların tepelerinde bir yerlerde fırtına uğulduyor, ama aşağıda duyulmuyordu. Ay, parçalı bulutların arasından kayarak çıkıyor, sonra yine bulutların arkasında yitip gidiyordu; bulutların gölgeleri beyaz dağları hareketlendiriyordu, sanki dev flamingo gölgeleri büyük kanat hareketleriyle dünyanın çevresinde uçuyorlardı.

Kulübenin şöminesinde büyük bir ateş yanıyordu, içecek olarak sıcak punç ve şarap vardı. "Ne içmek istersiniz? " diye sordu Clerfayt. "Dağıtılan içkilerin hepsi sıcak; punç ve sıcak şarap var, ama istersek şef garson bizim için votka ve konyak bulur. Bugün öğleden sonra ona köyün içinde Giuseppe'yle bir tur attırdım. Bujilerden iki tanesinin yağ yakmasına neden oldu, mutluydu. Konyak ister misiniz? Sıcak şarabı tavsiye ederim. "

"İyi, " dedi Lillian. "Sıcak şarap olsun. "

Garson kadehleri getirdi. "Yarın kaçta gidiyorsunuz? " diye sordu Lillian.

"Hava kararmadan önce. "

"Nereye peki? "

"Paris'e. Siz de gelir misiniz? "

"Evet, " diye yanıt verdi Lillian.

Clerfayt güldü; Lillian'a inanmamıştı. "Oldu, " dedi. "Ama yanınıza fazla eşya alamazsınız. Giuseppe fazla bavul için uygun değil. "

"Fazla eşyaya ihtiyacım yok. Gerisini arkamdan yollarlar. İlk molayı nerede veriyoruz? "

"Önce karı geride bırakırız, çünkü kardan nefret ediyorsunuz. Uzun sürmez. Dağlan aşarak Tessin'e gideriz. Lago Maggiore'ye. Oraya şimdiden bahar gelmiştir. "

"Ya sonra? "

"Cenevre'ye. "

"Ya sonra? "

"Paris'e. "

"Peki doğrudan Paris'e gidilemez mi? "

"O zaman bu geceden yola çıkmalıyız. Yolu bir günde alamayız. "

"Peki Lago Maggiore'den Paris'e bir günde gidilir

mi? "

Clerfayt birdenbire Lillian'a dikkatle baktı. O âna kadar her şeyi oyun sanmıştı; ama Lillian bir oyun için fazla ayrıntılı sorular soruyordu.

"Uzun bir günde gidilebilir, " dedi. "Ama neden? Cenevre'deki nergis bahçelerini görmek istemiyor musunuz? Herkes onları görmeye can atıyor. "

"Geçip giderken de görebilirim onları. "

Terasta havai fişekler atılıyordu. Işık topları yükseliyor, ışıktan halkalar, kıvılcımlar saçarak dönüyor, kıpkırmızı gülleler yukarı fırlıyor, tam yere düşecek sanıldığı bir anda, yeşil mavi ve altın renginde ışık demetlerine ayrışıyor, yüzlerce parlak top biçiminde yine yere düşüyorlardı.

"Aman Tanrım! " diye fısıldadı Hollmann birdenbire. "Dalai-Lama! "

"Nerede? "

"Kapıda. Şimdi geldi. "

Profesör gerçekten de soluk benzi ve kabak kafasıyla girişte duruyor, kulübedeki şamatayı izliyordu. Üzerinde gri bir takım elbise vardı. Biri başına kâğıttan yapılmış bir külah taktı. Profesör külahı çıkardı, kapının yakınında bir masaya yöneldi.

"Kimin aklına gelirdi bu? " dedi Hollmann. "Şimdi ne yapacağız? "

"Hiçbir şey, " dedi Lillian.

"Kalabalığa karışıp kendimizi dışarı atalım mı. "

"Hayır. "

"Sizi tanıyamaz Hollmann, " diye açıkladı Dolores Palmer. "Bıyığınız var. "

"Ama sizi tanır. Ve de Lillian’ı. Özellikle Lillian’ı. "

"Sizin yüzlerinizi görmeyeceği biçimde oturabiliriz, " dedi Charles Ney, ayağa kalktı. Dolores onunla yer değiştirdi, Maria Savini de Hollmann’ın yerine oturdu. Clerfayt neşeyle gülümseyerek Lillian’a baktı, kendisiyle yer değiştirmek isteyip istemediğini öğrenmek istiyordu. Lillian başını salladı. "Yer değiştirin, " dedi Charles. "Yoksa sizi tanır ve yarın kıyamet kopar. Bu ay zaten hanemize bir sürü çentik atıldı. "

Lillian, Dalai-Lama’nın solgun yüzüne baktı, donuk gözleri masalarda geziniyordu, gözleri zaman zaman kalabalığın arkasında yitip gidiyor, zaman zaman görünüyordu, aynı gökyüzünde ayın bulutların arasında bir görünüp bir yitip gitmesi gibi.

"Hayır, " diye cevap verdi Lillian. "Burada oturacağım. "

Kayakçılar hareket etmek için hazırlanıyorlardı. Dolores, Clerfayt’a "Siz de kaymayacak mısınız? " diye sordu. Clerfayt kayak giysileri giymişti.

"Düşünmüyorum. Benim için fazla tehlikeli. "

Dolores güldü. "Şaka yapmıyor, " dedi Hollmann. "İnsanın tam olarak hâkim olmadığı bir şey her zaman tehlikelidir. "

"Peki insan hâkimse? " diye sordu Lillian.

"O zaman daha da tehlikelidir, " dedi Clerfayt. "O zaman insan hafife alır. "

Yamaçtan aşağı kayacak olan kayakçıları izlemek için dışarı çıktılar. Hollmann, Charles Ney, Maria Savini ve Dolores kalabalığın kargaşasından yararlanarak dışarı süzüldüler; Lillian acele etmeden Clerfayt'la birlikte Profesörün donuk gözlerinin önünden geçti.

Düzleştirilmiş patikayı geçerek start yerine gittiler. Havai fişeklerin ateşi karın üzerinde insanların yüzünde yansıyordu. İlk kayakçılar ellerinde meşalelerle ayın aydınlattığı yamaçtan aşağı bıraktılar kendilerini. Kısa bir süre sonra kırmızı ateş toplarına dönüşmüşlerdi, öteki dik yamaçların ardında gözden yittiler. Lillian kayakçıların ardından baktı; yaşamın içine atlarcasına kendilerini yamaçtan aşağı bırakıyorlardı; aynı, ulaşabilecekleri en yüksek

noktaya ulaştıklarında yıldız yağmuru biçiminde kendini yere bırakan havai fişekler gibi.

"Yarın kaçta gidiyoruz? " diye sordu Clerfayt'a.

Clerfayt ona baktı. Anlamıştı. "Ne zaman isterseniz, " diye yanıtladı. "İstediğiniz zaman gidebiliriz. Hava karardıktan sonra bile. Ya da daha önce ya da işiniz bitmezse daha sonra. "

"Gerek yok. Çabuk toplanabilirim. Siz ne zaman hareket etmek istiyorsunuz? "

"Saat dörde doğru. "

"Saat dörtte hazır olabilirim. "

"Güzel. Sizi alırım. " Clerfayt yine kayakçılara baktı.

"Benim için kaygılanmanıza gerek yok, " dedi Lillian. "Beni Paris’te indirebilirsiniz. Ben şey gibi... "

Doğru sözcüğü arıyordu. "... Yolda duran ve bir sonraki kente kadar birlikte giden biri gibi mi? " diye sordu Clerfayt.

"Evet, aynen öyle. "

"Güzel. "

Lillian titrediğini hissediyordu Clerfayt’ı inceliyordu. Clerfayt başka bir şey sormadı. Ona bir şey açıklamak zorunda değilim, diye düşündü.

Benim için yaşamsal, ama onun için günlük bir karar. Belki de benim öyle ağır hasta olduğumu falan düşünmüyordun böyle düşünmesi için insanın yarış sırasında kaza geçirmesi gerekiyor belki de. Uzun zamandır taşıdığı yükün birdenbire omuzlarından kalktığını şaşırarak fark etti. Yıllardır ilk kez biri hastalığıyla ilgilenmiyordu. Bu onu fazlasıyla mutlu ediyordu. Sanki daha önceleri geçilemez gibi gelen bir sınırı geçmiş gibiydi. Kendisiyle dünya arasında puslu bir pencere gibi duran hastalık bir anda yok olmuştu, buna karşılık yaşam, dolunayın aydınlığında soluk kesecek kadar açık seçik ve uçsuz bucaksız ayaklarının altına serilmişti; bulutları, vadileri, yazgılarıyla birlikte; ve Lillian bu yaşama aitti, artık onun dışında değildi, aynı ötekiler gibi, sağlıklı insanlar gibi; start yerinde duruyordu, elinde yanan ve kıvılcımlar çıkaran bir meşale vardı, kendini aşağı ve yaşamın içine bırakmaya hazırdı. Clerfayt bir keresinde ne demişti? Yaşamda elde etmeye değer tek şey kendi ölüm biçimini seçebilmekti, bu nedenle de insan hazır olmadığı sürece ölüm canının istediğine bir fareye vurur gibi vuramaz, canının istediğini ortadan kaldıramaz, canının istediğinin boğazını sıkamazdı. Lillian hazırdı. Titriyordu, ama hazırdı.

6

Volkov ertesi sabah Lillian’ı bavullarını toplarken buldu. "Toplanıyor musun Duşa? Daha çok erken değil mi? "

"Evet Boris, toplanıyorum. "

"Neden? Birkaç gün sonra her şeyi yine yerine yerleştireceksin. " Daha önceleri de birkaç kez Lillian’ın böyle toplandığını görmüştü. Göçmen kuşların her yıl ilkbahar ve sonbaharda gitmeleri gibi Lillian da her yıl böyle eşyalarını toplardı. Bavullar birkaç gün, hatta birkaç hafta ortalıkta durur, sonra Lillian’ın cesareti kırılır, gitmekten vazgeçerdi.

"Gidiyorum Boris, " dedi. Bunu söylemekten korkuyordu. "Bu kez gerçekten gidiyorum! "

Boris kapıya dayandı, Lillian’ı inceledi. Giysiler ve mantolar yatağın üzerindeydi, kazaklarla gecelikler pencere mandallarında, kapıda asılıydı. Yüksek topuklu ayakkabılar tuvalet masasında, sandalyelerin üzerinde duruyordu. Kayak malzemeleri balkon kapısının yanına üst üste atılmıştı.

"Gerçekten gidiyorum, " diye yineledi Lillian sinirli sinirli, çünkü Boris ona inanmıyordu.

Boris başıyla onayladı. "Yarın gidersin. Sonra öbür gün ya da bir hafta sonra eşyaları yine yerlerine yerleştiririz. Niye kendine boş yere işkence ediyorsun? "

"Boris! " diye bağırdı Lillian. "Kes artık! Artık hiçbir yararı yok! Gidiyorum. "

"Yarın mı? "

"Hayır, bugün. " Boris’in yumuşadığını, ona inanmadığını hissediyordu; bu duygular Lillian’ı yine sarmalayan, hareket etmesine engelleyen örümcek ağlarıydı. "Gidiyorum, " dedi kararlı bir biçimde. "Bugün. Clerfayt’la. "

"Evet. " Lillian, Boris'e baktı. Bir an önce bu konuyu kapatmak istiyordu. "Yalnız başıma gidiyorum. Ama Clerfayt'ın arabasına bineceğim, çünkü Clerfayt bugün gidiyor ve ben tek başıma gidecek kadar yürekli değilim. Yoksa onunla birlikte gitmemin başka bir nedeni yok. Burada olup bitene tek başıma karşı koyacak kadar güçlü değilim. "

"Bana karşı koyacak kadar mı? "

"Sana karşı da, ama sandığın gibi değil. "

Volkov odanın içine bir adım attı. "Gidemezsin, " dedi.

"Yo, gidiyorum Boris. Sana yazacaktım. Bak... " masanın yanında duran pirinç çöp sepetini gösterdi, sepetin içinde buruşturulup atılmış bir mektup kâğıdı vardı. "Ama yapamadım. Durumu açıklamaya çalışmak anlamsızdı. "

Anlamsız, diye düşündü Volkov. Ne demekti bu? Daha dün var olmayan bir şey, neden bugün anlamsızlaşıyor-du? Giysilere ve ayakkabılara baktı, bir saniye önce sevimli bir düzensizlik içindeydiler, oysa şimdi birdenbire ayrılığın habercisi olmuşlar, yüreğini tehdit eden silahlara dönüşmüşlerdi. Artık gözüne sevimli bir kargaşa olarak gözükmüyorlardı, sevilen birinin mezarının başında durulduğunda ya da beklenmedik bir anda ona ait bir eşya görüldüğünde duyulan acıyla bakıyordu eşyalara, bir şapka, çamaşırlar, bir çift ayakkabı. "Burada kalmak zorundasın, " dedi.

Lillian başını salladı. ''Açıklayamayacağımı biliyorum. Zaten tam da bu yüzden seni görmeden gitmek istiyordum. Buradan gittikten sonra sana yazacaktım, ama bunu da yapamazdım. Durumu benim için güçleştirme, Boris. ”

Durumu benim için güçleştirme, diye düşündü Boris. Zarif, bencil ve çaresiz kadınlar, birinin yüreğini paramparça etmek istedikleri zaman hep böyle söylerlerdi. Durumu benim için güçleştirme! Bunu söylerken, durumu karşı taraf için güçleştirdiklerinin farkında mıydılar acaba? Ama eğer bunun gerçekten farkında olsalardı, durum daha da kötü olmaz mıydı? Bu, elindeki ısırgan otuyla karşısındaki insanı dikkatsizce okşayan ölümcül bir merhamet anlamına gelmez miydi?

’’Demek Clerfayt’la birlikte gidiyorsun? ”

"Clerfayt’ın arabasıyla gidiyorum, " diye yanıtladı Lillian işkence çekerek. "Bir adamın, yolun kenarında duran bir yayayı arabasına alışı gibi alıyor beni arabasına. Paris’te birbirimizden ayrılacağız. Ben orada kalacağım, o devam edecek. Amcam Paris’te yaşıyor. Sahip olduğum bir miktar parayı o yönetiyor. Orada kalacağım. ”

"Amcanın yanında mı? ”

"Paris’te. "

Lillian doğru söylemediğinin farkındaydı, ama o anda doğru söylüyormuş gibi geldi. "Anla beni Boris! " diye yalvardı.

Boris bavullara baktı. "Neyi anlamamı istiyorsun? Gidiyorsun ya işte. " Lillian başını öne eğdi. "Haklısın, vurmaya devam et. " Vurmaya devam et, diye düşündü Boris. insan bir an için sert çıkmayagörsün, hemen vurmaya devam et derlerdi, sanki terk eden kendileri değilmiş gibi. Akıllarında yalnızca söylenen son söz kalırdı, ondan önce söylenen her şey sanki olmamış gibi ânında unutulur giderdi. Çığlığa neden olan şey değil, yalnızca çığlığın kendisi belirleyiciydi.

"Senin yanında kalmamı istiyorsun. "

var. ”

Ben de yalan söylüyorum, diye düşündü Boris. Tabii ki istediğim tek şey yanımda kalması, sahip olduğum tek ve en son şey o; dünya gezegeni benim için bu köyden ibaret, köyün nüfusunu ezbere söyleyebilirim, hemen hemen herkesi tanıyorum, burası benim dünyam ve o, bu dünyada sahip olmak istediğim tek şey; onu kaybedemem, kaybetmemeliyim, onu zaten kaybettim. "Yaşamını değersiz bir para gibi har vurup harman savurmanı istemiyorum, " dedi Boris.

"Bunlar sözde kalan şeyler. Hapishanede olan bir insana bir yıl özgür kalmak, ondan sonra da ölmek; ya da hapishanede sürünmek gibi iki seçenek sunulsa, ne yapar? "

"Sen hapishanede değilsin, Duşa! Buranın dışındaki yaşam hakkında tümüyle yanlış düşüncelerin var senin. "

"Biliyorum. O yaşamı tanımıyorum çünkü. Yalnızca savaş, ihanet ve sefaletten oluşan yönünü biliyorum, geri kalan kısmı hayal kırıklıklarıyla dolu olsa bile, benim yaşadıklarımdan daha kötü olamaz; benim bilmediğim daha bir sürü şey olmalı. Orada başka birşeyler olmalı, bilmediğim birşeyler, beni huzursuz eden ve çağıran birşeyler... " Bir an sustu, "Artık konuşmayalım Boris, söylediğim her şey yanlış, ağzımdan çıktığı anda yanlış, sözcükler yanlış, basit ve duygusal, demek istediğimi anlatmıyorlar, bıçak gibi keskinleşiyorlar, oysa ben seni kırmak istemiyorum, ama dürüst olmaya çalışınca her sözcük kırıcı oluyor; dürüst olduğumu düşünsem bile aslında dürüst değilim; bundan kendimin bile emin olmadığımı görmüyor musun? "

Lillian Boris’e aşk, merhamet ve düşmanlıkla baktı. Boris onu neden bin kez söylediği, ama artık unutmak istediği şeyleri tekrar etmesi için zorluyordu?

"Bırak Clerfayt gitsin, birkaç gün sonra bu fare avcısının peşine takılmakla ne kadar yanlış bir iş yapmış olacağını anlarsın, " dedi Volkov.

"Boris, " diye cevap verdi Lillian umutsuzca. "Buradan gitmemin nedeni Clerfayt değil. Mutlaka başka bir erkek mi olması gerekiyor? "

Boris cevap vermedi. Ona niye bunları söylüyorum ki, diye düşündü. Delinin tekiyim, onu elimden kaçırmak için her şeyi yapıyorum! Niye ona gülümseyerek haklı olduğunu söylemiyorum? Niye şu eski numarayı yapmıyorum? Sıkı sıkı tutmak isteyenin kaybedeceğini,
kaçanın kovalanacağını bilmiyor muyum sanki? Ne çabuk unuttum bunu.
"Hayır, " dedi Boris. "Mutlaka başka bir erkek olması gerekmiyor. Ama eğer böyle bir şey söz konusu değilse, neden benim de seninle gelmek isteyip istemediğimi sormuyorsun? "

"Sen mi? "

Yanlış, diye düşündü Boris, yine yanlış oldu! Niye kendimi ona zorla kabul ettirmeye çalışıyorum ki? O hastalıktan kaçmak istiyor, o zaman niye hasta

birini yanına almak istesin? Birlikte yolculuğa çıkmak isteyeceği en son erkek benim!

"Yanıma hiçbir şey almak istemiyorum, Boris" diye yanıtladı. "Seni seviyorum, ama yanıma hiçbir şey almak istemiyorum. "

"Her şeyi unutmak mı istiyorsun? "

Yine yanlış bir şey söyledim, diye düşündü Boris çaresizlik içinde. "Bilmiyorum, " dedi Lillian bezgince. "Buraya ait hiçbir şeyi almak istemiyorum yanıma. Yapamam. Bana işkence çektirme! "

Boris bir süre hiç konuşmadı. Artık bir şey söylememesi gerektiğini biliyordu; ama öte yandan, her ikisinin de çok uzun süre yaşayamayacaklarını, Lillian'ın şu anda yaşamda böylesine kolay harcadığı şeyin, yani zamanın, her şeyden daha fazla önem kazanacağını, saatlerin ve günlerin çok değerli olacağını, şu anda tam tersini hissetse de zamanı böyle kolay harcadığı için çaresizlik içinde kalakalacağını ona söylemenin son derece önemli olduğunu düşünüyordu, ama bunları söylemeye kalkıştığında ağzından çıka-

cak her sözcüğün ayağa düşeceğini, gerçeğin kendisinin bile bu sözcükleri dayanılabilir kılmayacağını da biliyordu. Artık çok geçti. Artık Lilüan'a ulaşamazdı. Daha dün her şey elinin altındaydı, her şey tanıdık geliyordu, oysa şimdi aralarında camdan bir duvar örülüydü, aynı bazı arabalarda şoförle arka koltuk arasında olduğu gibi. Birbirlerini görüyorlar, ama anlamıyorlardı, birbirlerini duyuyorlar, ama birbiriyle çakışmayan farklı diller konuşuyorlardı. Artık yapacak bir şey yoktu. Gece süresince ortaya çıkmış olan yabancı kadın her yeri dolduruyordu. Her bakışta, her el hareketinde bu yabancı kadın ortaya çıkıyordu. Artık yapacak bir şey yoktu. "Adieu, Lillian, " dedi.

"Affet beni Boris. "

"Aşkta affedilecek bir şey yoktur. "

Lillian'ın düşünecek zamanı yoktu. Bir hemşire geldi, Dalai-Lama'nın onu beklediğini söyledi. Profesör iyi sabun ve antiseptik çamaşır kokuyordu.

"Sizi dün akşam dağ kulübesinde gördüm, " dedi sertçe.

Lillian başıyla onayladı.

"Dışarı çıkmanızın yasak olduğunu biliyorsunuz, öyle değil mi? "

"Evet, bunu biliyorum. "

Dalai-Lama'nın solgun yüzü bir an için pembeleşti. "Anlaşılan o ki, bu yasağa uyup uymamanız pek umurunuzda değil. Sanatoryumu terk etmenizi rica etmek zorundayım. Belki istediklerinizi rahatlıkla yapabileceğiniz başka bir yer bulabilirsiniz kendinize. "

Lillian karşılık vermedi; bu çok güçlü bir dokundurmaydı.

Lillian'ın suskunluğunun korkudan kaynaklandığını düşünen Dalai-Lama "Başhemşireyle konuştum, " diye sürdürdü konuşmasını. "Bana bu olayın ilk kez olmadığını söyledi. Sizi daha önce de sık sık uyarmış. Dikkate almamışsınız. Böyle bir şey sanatoryumun düzenini bozar. Bunu hoşgörmeyiz, çünkü... "

''Anlıyorum, " diye sözünü kesti Lillian. "Sanatoryumu bugün öğleden sonra terk edeceğim. "

Dalai-Lama şaşkın şaşkın baktı Lillian'a. "O kadar acelesi yok, " dedi sonra. "Kendinize yeni bir yer bulana kadar kalabilirsiniz. Yoksa buldunuz mu? "

"Hayır. "

Profesör bunu beklemiyordu. Kendisine bir şans verilmesi için Lillian'ın ağlayıp yalvarmasını bekliyordu. "Sağlığınızı bozmak için neden bu kadar çaba harcıyorsunuz Bayan Dunkerque? " diye sordu sonunda.

"Bütün kurallara uyduğum zaman da sağlığım düzelmiyor. "

"Ama sağlığınız biraz kötüleşti diye kuralları hiçe saymanız için hiçbir neden yok ki, " diye bağırdı Profesör, kızmıştı. "Tam tersine! İnsan o zaman özellikle dikkat etmeli! "

Ama sağlığınız biraz kötüleşti diye, düşündü Lillian. Dün hemşire bunu söylediğinde çok daha fazla etkilenmişti. "İnsanın kendi kendine böyle zarar vermesi ne kadar saçma! " diye söylenmeyi sürdürdü Dalai-Lama, sert görüntüsünün altında altın bir yüreğe sahip olduğuna inanıyordu. "Bu saçmalığı kafanızdan çıkarıp atın! "

Profesör, Lillian'ı omuzlarından tuttu, onu hafifçe sarstı. "Neyse, şimdi odanıza gidin ve şu andan itibaren kurallara harfi harfine uyun. "

Lillian bir hareketle omuzlarını Profesörün ellerinden kurtardı. "Kuralları hiçe saymayı sürdüreceğim, " dedi sakin sakin. "Bu nedenle sanatoryumu terk etmemin daha iyi olacağını düşünüyorum. " Dalai-Lama'nın, durumuyla ilgili olarak söyledikleri onu korkutmadığı gibi, birdenbire kendine güven gelmiş, soğukkanlı davranmaya başlamıştı. Tuhaf bir biçimde Boris için duyduğu acı da azalmıştı, çünkü seçim yapma özgürlüğü elinden alınıyormuş gibi gelmişti. Uzun bir bekleyişten sonra yürüyüşe geçme emri almış bir asker gibi hissediyordu kendini. Bu emre uymaktan başka yapacak bir şey yoktu. Yürüyüş emri nasıl asker üniformasının ve savaşın -ve belki de askerin sonunun-bir parçası ise, yeni yaşam da Lillian'ı öyle etkisi altına almıştı.

"Güçlük çıkarmayın, " diye söylendi Dalai-Lama. "Burada doğru dürüst başka sanatoryum yok, nereye gideceksiniz? Pansiyona falan mı? "

İşte, sanatoryumun yüce gönüllü tanrısı, karşısında duruyor ve sabırsızlanıyordu, çünkü bu inatçı dişi kedinin sanatoryuma geri alınmasını sağlayabilmek için kovulmasıyla ilgili sözlerine takılıp kaldığını sanıyordu. "Kurallara uyup uymamak sizin bileceğiniz iş, " diye homurdandı. "Burada anarşi çıkarsa ne yaparız? Öyle değil mi? Burada hapiste değiliz ki. Yoksa sizce öyle mi? "

Lillian gülümsedi. "Artık değil, " dedi. "Ben de artık bir hasta değilim. Benimle yine bir kadınla konuşur gibi konuşabilirsiniz. Yani bir çocukla ya da cezalı bir çocukla konuşur gibi konuşmanıza gerek yok artık. "

Dalai-Lama'nın yine kızardığını gördü. Hemen dışarı çıktı.

Bavullarını toplamayı bitirdi. Bu akşam, diye düşündü, dağları terk etmiş olacağım. Yıllardır ilk kez yerine gelecek bir beklenti içindeydi; bu kez beklentisinin sonucu yıllarca uzakta olan ve ikide birde gözünde canlanan bir serap değildi, birkaç saat içinde gerçekleşecek bir düştü. Geçmişle gelecek hassas bir dengede duruyorlardı, hissettiği ilk şey terk edilmişlik değil, gerginlik yüklü bir yalnızlıktı. Yanma hiçbir şey almıyor, nereye gideceğini bilmiyordu. Volkov'un tekrar odasına gelmesinden korkuyor, ama onu bir kez daha görmek istiyordu. Bavullarını kapattı, gözlerindeki yaşlardan çevresini görmüyordu. İyice sakinleşinceye kadar bekledi. Hesabını ödedi, Timsahın iki saldırısını geçiştirdi, sonuncusunu Dalai-Lama sayesinde atlattı. Dolores Palmer, Maria Savini ve Charles Ney'le vedalaştı, hepsi ona Japonların savaşta kamikaze pilotlarına baktıkları gibi bakıyorlardı. Odasına geri döndü, beklemeye başladı. Sonra kapısının tırmalandığını ve bir havlama sesi duydu. Kapıyı açtı, Volkov'un çoban köpeği içeri girdi. Hayvan onu sever, sık sık tek başına Lillian'ın odasına gelirdi. Bu kez köpeği Boris'in gönderdiğini, birazdan kendisinin de geleceğini sandı. Ama Boris gelmedi. Onun yerine oda hemşiresi geldi, Manuela'nın akrabalarının, ölülerini çinko bir tabutun içinde Bogota'ya göndereceklerini anlattı.

"Ne zaman? ” diye sordu Lillian salt bir şey sormuş olmak için.

"Hemen bugün. Olabildiğince çabuk yola çıkmak istiyorlar. Kızak dışarıda bekliyor bile. Genellikle gece oluncaya kadar beklenir; ama tabutun gemiye yetiştirilmesi gerekiyormuş. Akrabaları uçakla gideceklermiş. ”

"Artık gitmeliyim, ” diye mırıldandı Lillian. Clerfayt'ın arabasının sesini duymuştu. "Hoşça kalın. ”

Kapıyı arkasından kapattı, kaçmakta olan bir hırsız gibi beyaz koridor boyunca yürüdü. Kimse fark etmeden salondan geçip gitmeyi umuyordu, ama Timsah asansörün yanında bekliyordu.

"Profesör burada kalabileceğinizi bir kez daha söylememi istedi size. Burada kalmanız gerektiğini. ”

"Teşekkür ederim, ” dedi Lillian ve yürümeye devam

etti.

"Mantıklı olun Bayan Dunkerque! Durumunuz hakkında fazla bilginiz yok. Dağları terk edemezsiniz. Bu yılı çıkaramazsınız. "

"Tam üstüne bastınız. "

Lillian yürümeye devam etti. Birkaç kişi başını kaldırıp baktı, salon hemen hemen boştu. Hastaların dinlenme saatiydi. Boris orada değildi. Hollmann çıkışta duruyordu.

"Mutlaka gitmek istiyorsanız, bari trenle gidin, " dedi Timsah.

Lillian hiç konuşmadan başhemşireye kürkünü ve yünlü giysilerini gösterdi. Timsah küçük gören bir hare-

ket yaptı. "Bunların hiçbir yararı yok. Zorla kendinizi öldürmeye mi çalışıyorsunuz? "

"Bunu hepimiz yapıyoruz, birimiz daha çabuk, ötekimiz daha yavaş. Arabayı dikkatli süreceğiz. Çok uzağa da gitmeyeceğiz. "

Artık çıkış kapısı çok yakındaydı. Güneş göz kamaştırıcı bir biçimde içeri doluyordu. Bir-iki adım daha, diye düşündü Lillian, sonra bu geçit töreni bitecek. Bir adım daha! "Sizi uyardık, " dedi yanındaki tekdüze ve soğuk ses. "Bizden günah gitti. "

Pek içinden gelmiyordu, ama Lillian gülümsedi. Timsah son bir basmakalıp sözle işin içinden sıyrılmıştı. "Siz zaten bigünahsınız, " dedi Lillian. "Adieu! Her şey için teşekkür ederim! "

Dışarı çıkmıştı. Kar, güneş ışığını o denli güçlü yansıtıyordu ki, hemen hemen hiçbir şey görmüyordu. "Hoşça kalın Hollmann! "

"Güle güle Lillian. Yakında ben de geleceğim. "

Lillian başını kaldırdı. Hollmann güldü. Tanrıya şükür, diye düşündü Lillian, sonunda akıl öğretmeyen biri çıktı. Hollmann, Lillian’ı kucakladı.

"Hızlı gitmeyeceğiz, " dedi Clerfayt. "Güneş battığında, arabanın üstünü kapatırız. Yan siperlikler şimdilik sizi rüzgârdan korur. "

"Evet, " diye cevap verdi Lillian. "Gidelim mi? "

"Unuttuğunuz bir şey var mı? "

"Hayır. "

"Olsa bile, arkanızdan gönderirler. "

Lillian bunu düşünmemişti. Birdenbire sevindi. Buradan ayrıldığında bütün bağlantılarının kopacağını sanmıştı. "Evet gerçekten, arkamdan gönderirler, " dedi.

Garsonla kilise çömezi karışımı kısa boylu bir adam hızla meydanı geçti. Clerfayt ona şaşkınlıkla baktı. "Ama bu... "

Adam girişe doğru giderken arabanın hemen yanından geçti, Clerfayt onu tanımıştı. Koyu renk takım elbise giymiş, siyah bir şapka takmıştı, elinde de bir bavul vardı. Bu ceset refakatçisiydi; sanki tümüyle değişmişti, ezik büzük ve aksi yüzlü değildi, neşeliydi, otoriter bir tavrı vardı. Bogota'ya gidecekti.

"Kim bu? " diye sordu Lillian.

"Kimse değil. Tanıdık birine benzettim. Hazır mısınız? "

"Evet, " dedi Lillian. "Hazırım. "

Araba hareket etti. Hollmann el salladı. Boris görünürde yoktu. Köpek bir süre daha arabanın arkasından koştu, sonra o da geride kaldı. Lillian çevresine baktı. Biraz önce boş olan terasta şimdi bir sürü insan ip gibi dizilmiş duruyordu. Yukarıda şezlonglarında yatmakta olan hastalar ayağa kalkmışlardı. Sanatoryumun yeraltından çalışan haberleşme sistemi sayesinde olup biteni çoktan öğrenmişlerdi, şimdi de motor sesini duymuşlar, masmavi gökyüzünün altında siyah bir ip gibi dizilmiş, aşağıya bakıyorlardı.

"Arenanın en üst locası gibi, " dedi Clerfayt.

"Evet, " diye cevap verdi Lillian. "Peki biz hangisiyiz? Boğa mı, matador mu? "

"Biz her zaman boğayız. Ama kendimizi matador sanıyoruz. "

7

Araba beyaz bir derbentten yavaşça geçiyordu, yukarıda kızıl-mavi gökyüzü nehir gibi akıyordu. Geçidi geride bırakmışlardı, ama yolun iki yanında karın yüksekliği hemen hemen iki metreye ulaşıyordu. Kar yığınlarının arkasını görmek olası değildi. Kardan oluşan duvarlardan ve yukarıda mavi bir nehir gibi akan gökyüzünden başka hiçbir şey yoktu. Uzun süre sırtüstü yatılsa, yer gök ayırdedi-lemez olacak, neresinin mavi neresinin beyaz olduğu birbirine karışacaktı.

Bir süre sonra reçine ve çam kokusu havayı doldurdu, bir köye yaklaşıyorlardı. Clerfayt arabayı durdurdu. "Sanıyorum artık kar zincirlerini çıkarabiliriz. " Benzinciye "Aşağıda yol nasıl? " diye sordu.

"Dişli. "

"Ne? "

Clerfayt çocuğa baktı. Kırmızı bir kazak, yeni bir deri ceket giymişti, metal çerçeveli gözlüğü vardı, yüzü çilliydi, yelken kulaklıydı. "Seninle tanışmıştık. Adın Herbert miydi, Helmut muydu? "

"Hubert. "

Çocuk istasyonda asılı duran tahta bir levhayı gösterdi. H. Göring, Garaj ve Oto Tamiri.

"Bu levha yeni değil mi? " diye sordu Clerfayt.

"Hem de yepyeni! "

"On adını neden yazdırmadın? "

"Böyle daha kullanışlı da ondan. Birçoğu adımın Hermann olduğunu sanıyor. "

"Oysa adını böyle koskocaman yazdıracağına değiştirmelisin. "

"Bu çok aptalca olurdu, " diye açıkladı çocuk. "Giderek daha çok Alman arabasının gelmeye başladığı şu günlerde yapılacak iş mi bu? Ne kadar çok bahşiş aldığımı bir bilseniz! Yo, bayım, adım altın yumurtlayan bir tavuk. "

Clerfayt çocuğun deri ceketine baktı. "Bunu da adın sayesinde mi aldın? "

"Sayılır. Ama sezon bitmeden bir çift kayak çizmesiyle bir palto alacağıma eminim. "

"Belki de yamlıyorsundur. Bazıları özellikle adın yüzünden sana bahşiş vermeyecektir. "

Çocuk sırıttı, zincirleri arabanın içine attı. "Kış sporları yapmak için buraya yine gelebilecek durumda olanlar için geçerli değil bu. Ayrıca benim sırtım yere gelmez; bazıları, o adamın ortadan yok olmasına sevindikleri için,bazıları da o adamla ilgili güzel anıları olduğu için bahşiş veriyor, yani sonuçta hemen hemen herkes bahşiş veriyor. Bu levhayı buraya astığımdan beri yeterince deneyim edindim. Benzin koyayım mı bayım? ”

"Yetmiş litre benzin gerekiyor, " dedi Clerfayt. "Ama senden almayacağım, senin kadar işgüzar olmayan birinden alacağım. Dünya görüşünü gözden geçirmenin zamanı gelmiş Hubert. "

Bir saat sonra karı arkalarında bırakmışlardı. Yol boyunca dereler çağıldıyor, evlerin damlarından sular akıyor, ağaç gövdeleri ıslak ıslak parlıyordu. Pencerelerde akşam güneşinin kızıllığı yansıyordu. Çocuklar sokaklarda oynuyorlardı. Tarlalar kara ve ıslaktı, çayırlar bir önceki yıl biten sarı ve gri-yeşil otlarla doluydu. "Bir yerde mola verelim mi? " diye sordu Clerfayt.

"Daha değil. "

"Karın arkamızdan gelip bize yetişeceğinden mi korkuyorsunuz? "

Lillian başıyla onayladı. "Bir daha asla kar görmek istemiyorum. "

"En azından önümüzdeki kışa kadar. "

Lillian yanıt vermedi. Önümüzdeki kış, diye düşündü. Bu, Akyıldız ya da Ülker gibi bir şeydi. Onu asla göremeyecekti.

"Birşeyler içmek istemez misiniz? " diye sordu Clerfayt. "Kirş ve kahve örneğin? Önümüzde uzun bir yol var. "

"Evet, " dedi Lillian. "Lago Maggiore’ye ne zaman varacağız? "

"Birkaç saat sonra. Geceye doğru. "

Clerfayt arabayı bir lokantanın önünde durdurdu. Birlikte salona girdiler. Bir garson kadın ışıkları yaktı. Duvarlarda çiftleşme zamanında bağıran geyiklerle dişisini çağıran yaban horozu resimleri vardı. "Aç mısınız? " diye sordu Clerfayt. "Öğle yemeğinde ne yediniz? "

"Hiçbir şey. "

"Tahmin etmiştim. " Clerfayt, garson kadına döndü. "Yiyecek ne var? "

"Salam, landjeger, [1] bir de schüblig[2] var. Schüblig sıcak. "

"İki schüblig, birkaç tane şuradaki siyah ekmekten de birkaç parça. Tereyağ ve açık şarap. Fendant var mı? "

"Fendant ve Valpolicella var. "

"Fendant olsun. Ya siz? "

"İsterseniz size bir Pflümli getireyim, " dedi garson kadın.

"Olur. "

Lillian köşede pencerenin yanında oturmuştu. Cler-fayt’la garson kadının konuşmalarıyla fazla ilgilenmemişti. Lambanın kırmızımtırak ışığı bardaki şişelerde yeşil ve kırmızı renklerde yansıyordu. Pencerenin önündeki ağaçlar, akşam saatinin yeşilimsi göğüne doğru simsiyah uzanıyorlardı, evlerde ilk ışıklar yakılmıştı. Her şey çok sakin ve doğaldı, korkudan ve öfkeden iz yoktu, olması gerektiği gibi sakin ve doğal bir akşamdı. Oradan kaçıp kurtulmuştu! Bunu düşündüğü zaman soluğu tıkanır gibi oluyordu.

"Schüblig yağlı bir köy sosisi çeşididir, " dedi Clerfayt. "Nefistir, ama belki de siz sevmezsiniz. "

"Her şeyi severim, " dedi Lillian. "Burada olan her şeyi! ”

Clerfayt ona düşünceli düşünceli baktı. "Korkarım doğru söylüyorsunuz. "

"Bundan neden korkuyorsunuz? "

Clerfayt güldü. "Her şeyi seven bir kadından daha tehlikeli bir şey yoktur. Tek bir şeyi sevmesi nasıl sağlanabilir bilmiyorum. "

"Hiçbir şey yapmayarak. "

"Bu da doğru. "

Garson kadın şarabı getirdi. Küçük şarap kadehlerine koydu. Sonra erik rakısıyla dolu olan kendi kadehini kaldırdı. "Şerefe! " Üçü de içtiler. Clerfayt eski lokantaya şöyle bir baktı. "Pek Paris’e benzemiyor, " dedi gülümseyerek. "Yo, benziyor! " diye yanıt verdi Lillian. "Burası Paris’in dış mahallesi. Paris buradan başlıyor bile. "

Göschenen’e kadar hava açıktı, gökyüzünde yıldızlar parlıyordu. Clerfayt arabasını, peronda hazır bekleyen yük vagonlarından birine soktu.

Onların dışında iki Limuzin ve kırmızı bir spor araba daha tüneli geçmek üzere vagondaydı. "Arabada mı kalmak istersiniz, yoksa yolcu vagonuna mı gelirsiniz? " diye sordu Clerfayt.

"Arabada kalırsak çok mu kirleniriz? "

"Hayır. Lokomotif elektrikli. Arabanın üstü de kapatılacak. "

Görevli memur arabanın tekerlerinin altına takozlar koydu. Öteki sürücüler de arabalarında oturuyorlardı. Her iki Limuzin’in iç ışıkları yanıyordu. Tren hareket etti; Gotthard Tüneli’ne girdi.

Tünelin duvarları ıslaktı. Tünel ışıkları yanlarından hızla kayıp gidiyordu. Birkaç dakika sonra Lillian, bir kuyunun içinden geçerek dünyanın

merkezine doğru gidiyormuş hissine kapıldı: Hava boğuklaştı ve azaldı. Trenin gürültüsü Lillian'ın çevresinde yankılanıyordu. Lillian, iç ışıkları yanan önündeki iki Limuzine baktı, sallana sallana cehenneme giden iki kabine benziyorlardı. "Bu hep böyle mi devam edecek? " diye bağırdı.

"On beş dakika sonra bitecek. " Clerfayt lokantada doldurttuğu şişeyi Lillian'a uzattı. "Tünellere alışmak gerek, " dedi. "Çevremizde olup biten onca şeye bakılacak olursa, yakında hepimiz böyle yaşayacağız, sığınaklarda ve yeraltı kentlerinde. "

"Çıkış nereden? "

"Airola'dan. Güney orada başlıyor. "

Lillian bu ilk akşamdan korkmuştu hep. Anıların ve pişmanlık'duygusunun karanlıktan fırlayan sıçanlar gibi üzerine geleceğini sanmıştı. Oysa dünyanın taştan oyulmuş göbeğine doğru yaptıkları bu gürültülü yolculuk her türlü düşünceyi çıkarmıştı aklından. Dünyanın içinde değil de dünya yüzeyinde yaşayan her yaratığın duyduğu şu korku, yani gömülmek korkusu nedeniyle, ışığı ve gökyüzünü yine görmek için öylesine sabırsızlanıyordu ki, geri kalan her şey silinip gitmişti. Her şey neredeyse fazla hızlı seyrediyor, diye düşündü. Birkaç saat önce dağların tepesinde pinekliyordum ve aşağı inmek istiyordum, şimdiyse dünyanın merkezine doğru gidiyorum ve yine yukarı çıkmak istiyorum. Limuzinlerden birinin camından uçan bir kâğıt arabanın kelebek camına çarptı. Parçalanmış bir güvercin gibi cama yapıştı kaldı. "Her an her yerde birşeyler yemek zorunda olan çağdaşlarımız var, " dedi Clerfayt. "Tereyağlı ekmeklerini cehenneme bile götürecekler neredeyse. " Clerfayt kâğıdı camdan aldı.

ikinci bir paket kâğıdı yerde uçuştu. Lillian güldü. Ardından ön camın çerçevesine çarpan bir şeyin gürültüsü duyuldu.

"Bir ekmek, " dedi Clerfayt. "Önümüzdeki beyzadeler yalnızca sosisleri yiyorlar, ekmekleri atıyorlar. Yeryüzünün pisliği, kokuşmuş burjuvalar. "

Lillian koltuğuna iyice yaslandı. Tünel, daha önce çevresinde uçuşup duran her şeyi Lillian'dan söküp almışa benziyordu. Sanki gürültü, sert bir fırça gibi her şeyi silip süpürmüştü. Sanatoryumun üzerinde yer aldığı eski

gezegen sonsuza dek geride kalmıştı; artık oraya geri dönemezdi, insan Styx'i[1] iki kez geçemezdi. Yeni bir gezegende yeniden var olacaktı; dünyadan oraya fırlatılmış, öylesine atılıvermiş, sanki arkasından itilmiş olarak, kafasında tek bir düşünceyle: Buradan çıkmak ve soluk almak. Sanki son dakikada mezarın içine sarkıtılan bir borunun içine girerek oradan kurtulmuştu, borunun duvarları Lillian geçtik-

'Yeraltı ülkesinin esrar dolu ırmağı. (Çev.)

ten hemen sonra yıkılıyor ve toprakla örtülüyordu, Lilli-an böylece ışığa doğru ilerliyor, ışık büyük bir hızla Lilli-an'a doğru yaklaşıyordu, birdenbire beyaz bir yaratık gibi karşısına çıkacaktı.

Akheron'un[3] gürültüsü olağan bir tıkırtıya dönüştü ve sustu. Tren durmuştu, kül rengi ve altın sarısının egemen olduğu ılık havada yumuşak bir esinti vardı. Tünelin soğuk ve ölü havasından sonra bu, yaşam dolu bir havaydı. Lillian ancak bir süre sonra yağmur yağdığını fark etti. Arabanın üzerine vuran yağmur damlalarına kulak kabarttı, yumuşak havayı içine çekti, elini yağmura uzattı. Kurtuldum, diye düşündü. Styx'in üzerinden aştım ve kurtuldum.

"Tam tersi olmalıydı, " dedi Clerfayt. "Yağmur öbür tarafta yağacaktı, burada da hava açık olacaktı. Hayal kırıklığına mı uğradınız? " Lillian başını salladı. "Ekim ayından bu yana yağmur görmedim. "

"Dört yıldır da dağlardan aşağı inmemiştiniz değil mi? İnsan yeniden doğmuş gibi olur. Anılarla dolu bir yeniden doğuş. "

Clerfayt benzin almak için arabayı yola doğru sürdü. "Sizi kıskanıyorum. Her şeye yeni baştan başlıyorsunuz. Gençliğin verdiği güçle, ama gençliğin getirdiği çaresizliği aşmış olarak. "

Tren hareket etti, kırmızı ışıklarıyla birlikte yağmurun içinde gözden yitip gitti. Benzinci arabanın anahtarlarını geri getirdi. Araba geri geri caddeye çıktı. Clerfayt manevra yapmak için arabayı durdurdu. Bir an için Lillian'a baktı, üstü örtülü arabanın içinde, o küçücük mekânda oturuyordu, panelin yumuşak ışığı yüzüne vurmuştu, dışarıda yağmur parıldayarak tıkırdıyordu. Lillian her zamankinden farklı görünüyordu. Kilometre göstergesinin,

saatlerin, zaman ve hız ölçerlerin ışığı yüzünü aydınlatıyordu; oysa aynı yüz yürek atışlarının birden durmasıyla, zamansız ve kıpırtısız, yaşama veda etmiş gibiydi; zamansız, diye düşündü Clerfayt birdenbire, aynı ölüm gibi, her türlü araba yarışının yanında çocuk oyuncağı gibi kaldığı yarışlara birlikte başladığı ölüm gibi. Onu Paris’te indireceğim ve yitireceğim, diye düşündü. Hayır, onu alıkoymaya çalışmalıyım! Bunu denememek budalalık olur!

"Paris’te neler yapacağınızı düşündünüz mü? " diye sordu.

"Orada bir amcam var. Paramı idare ediyor. Şimdiye kadar aylık taksitler halinde gönderdi bana. Şimdi bütün paramı alacağım elinden. Kıyamet kopacak. Benim hâlâ on dört yaşında olduğumu sanıyor. "

"Gerçekten kaç yaşındasınız? "

"Yirmi dört ve seksen. "

Clerfayt güldü. "İyi bir bileşim. Ben de bir zamanlar otuz altı ve altmış yaşındaydım, savaştan döndüğüm sıralarda. "

"Peki ne oldu? "

"Kırk yaşına bastım, " dedi Clerfayt ve arabayı hareket ettirdi. "Çok acıklıydı. "

Araba tren yoluyla anayol arasındaki yamacı tırmandı, sonra yokuş aşağı inen uzun bir yolda gitmeye başladı. Aynı anda da arkalarında başka bir araba belirdi. Bu, onlarla birlikte tünelden geçmiş olan kırmızı spor arabaydı. Şoför bir ambarın arkasına gizlenerek beklemişti. Şimdi dört silindirli arabasıyla on altı silindirlik bir gürültü çıkararak peşlerine takılmıştı.

"Bu her zaman olur, " dedi Clerfayt. "Bizimle yarışmak istiyor. Ona bir ders verelim mi, ne dersiniz? Yoksa dünyanın en hızlı arabasına sahip olduğunu düşlemesine izin mi verelim? "

"Bırakalım, bugün herkes istediğini düşlesin. "

"Peki. "

Clerfayt, Giuseppe’yi durdurdu. Kırmızı spor araba da arkasında durdu, kornaya basmaya başladı. Oysa rahatlıkla geçip gideceği kadar yer vardı, ama o mutlaka yarışmak istiyordu.

"İşte böyledir, " dedi Clerfayt içini çekerek ve yine yola koyuldu. "İnsanoğlu hep kendi felaketini ister. "

Kırmızı araba Faida’ya kadar peşlerinden ayrılmadı. İkide birde onları sollamaya çalışıyordu. "Kafası üstü çakılacak, " dedi Clerfayt sonunda. "Biraz önceki dönemeçte neredeyse yoldan çıkıyordu. "

"Bırakalım geçip gitsin. "

Clerfayt frene bastı, ama hemen sonra yine gaz verdi. "Beceriksiz herif! Geçip gideceğine kıçımıza girecekti neredeyse! Arkamızda da önümüzde olduğu kadar tehlike saçıyor. " ’

Clerfayt direksiyonu yolun sağma kırdı. Bir kereste ambarından tahta kokusu geliyordu. Clerfayt, Giuseppe’yi ambarın önünde durdurdu. Kırmızı araba bu kez durmadı. Hızla geçti gitti. Şoför onlara küçümseyerek el salladı ve güldü.

Çevrede çıt çıkmıyordu. Yalnızca bir derenin şırıltısı duyuluyor, yağmur sessizce yağıyordu. İşte mutluluk bu, diye düşündü. Lillian ıslak, verimli, koyu bir beklentiyle dolu olan bu sessiz dakikalar. Bu dakikaları asla unutmayacaktı; bu geceyi, sessizce yağan yağmuru, pırıl pırıl parlayan ıslak caddeyi.

On beş dakika sonra sise girdiler. Clerfayt sis ışıklarını yaktı. Arabayı çok yavaş sürüyordu. Bir süre sonra sis açıldı, yolun kenarını yine görebiliyorlardı. Yüz metre boyunca yağmur sisi dağıtmıştı; sonra aşağılardan yükselen bir bulutun içine girdiler yine.

Clerfayt birdenbire çok sert fren yaptı. Sisin içinden henüz çıkmışlardı. Kırmızı spor araba ileride, bir kilometre taşına çarpmış, uçurumdan

yuvarlanmasına ramak kalmıştı. Arabanın yanında onu kullanan adam duruyordu, yaralı değildi. "İşte buna şans derler, ". dedi Clerfayt.

"Şans mı? " diye yanıtladı adam kızgın kızgın. "Peki ya araba? Şuraya bakın! Kasko sigortası yok. Ya kolum ne olacak? "

"Kolunuz en fazla burkulmuşum Baksanıza, oynatabiliyorsunuz. Ayakta durabildiğinize şükredin. "

Clerfayt arabadan indi, enkaza baktı. "Kilometre taşları bazen çok işe yarıyor. "

"Suç sizde! " diye bağırdı adam. "Sizin yüzünüzden aşırı hızlı gitmek zorunda kaldım. Bunun sorumlusu sîzsiniz! Geçip gitmeme izin vermeliydiniz, benimle yarışmamalıy-dınız. "

Lillian güldü. "Hanımefendi niye gülüyor? " diye sordu adam kızarak. "Bu sizi ilgilendirmez. Ama bugün günlerden çarşamba olduğu için size açıklayacağım. Hanımefendi başka bir gezegenden geliyor ve bizim âdetlerimizi henüz bilmiyor; gülüyor, çünkü yaşadığınız için sevineceğinize arabanız için sızlanıyorsunuz. Hanımefendi bunu anlamakta güçlük çekiyor. Ben ise bundan ötürü size hayranlık duyuyorum. Yoldaki ilk yerleşim yerinden bir çekici yollayacağım size. "

"Durun! Bu kadar kolay kurtulamazsınız! Eğer beni yarışmaya zorlamasaydınız sakin sakin gidecektim ve bu... "

"Dilek kiplerini birbirine karıştırıyorsunuz, " dedi Clerfayt. "En iyisi yitirilen savaşı her şeyden sorumlu tutun. "

Adam Clerfayt’ın plakasına baktı. "Fransız! Bu durumda paramı nasıl alacağım? " Sol elindeki kurşun kalem ve bir parça kâğıtla sağa sola gidip geliyordu. "Plakanızı! Plakanızı yazın şuraya! Sol elimle yazamıyorum, görmüyor musunuz? "

"O zaman öğrenin. Ben çok daha kötü şeyleri öğrenmek zorunda kaldım. "

Clerfayt arabasına bindi. Adam ardından geldi. "Sorumluluktan kaçabileceğinizi mi sanıyorsunuz. "

"Evet. Ama yine de size bir çekici göndereceğim. "

"Ne? Beni bu yağmurda* yolun ortasında mı bırakacaksınız? " "Evet. Bu iki kişilik bir araba. Derin soluk alın, dağlara bakın, yaşadığınıza şükredin, sizden daha iyi insanların ölmek zorunda kaldıklarını unutmayın. "

Biasca’da bir garaj buldular. Sahibi akşam yemeğini yiyordu. Evinden çıktı, yanma bir şişe Fiasko Barbera şarabı almıştı. "Biraz alkole ihtiyacı olabilir, " dedi. "Belki benim de olabilir. "

Clerfaythn arabası dağdan aşağı inmeyi sürdürdü. Dönemeçler arka arkaya sıralanıyordu. "Burası cansıkıcı bir yoldur, " dedi Clerfayt. "Locarno’ya kadar böyle gider. Sonra deniz başlar. Yoruldunuz mu? "

Lillian başını salladı. Yorgunluk! diye düşündü. Can sıkıntısı! Yanımdaki bu sağlıklı canlı varlık her tarafımın titrediğini hissetmiyor mu? içimde neler olup bittiğini anlamıyor mu? Yeryüzünün donmuş resminin içimde birdenbire eridiğini, hareketlendiğini, konuştuğunu, yağmurun, ıslak kayaların, gölgeleriyle ışıklarıyla birlikte bütün vadinin ve caddenin konuştuklarını hissetmiyor mu? Kendimi onlarla bir daha asla şimdi olduğu kadar iyi hissetmeyeceğimi anlamıyor mu; sanki bir beşikte yatıyorum, bilinmeyen bir tanrının kollarındayım, küçük bir kuş kadar başkasına bağımlı ve ürkeğim, ama yine de bütün bunların benim için bir kereye özgü olduğunu biliyorum, onlar bana, ben de onlara kavuşurken aynı zamanda da birbirimizi yitiriyoruz; bu cadde, bu köyler, mola yerlerinin önündeki kamyonlar, aydınlanmış pencerelerin ardından duyulan bu şarkı, bu gri ve gümüş renklere bürünmüş gökyüzü ve bu adlar, Osogna, Cresciano, Claro, Castione ve Bellinzona, güçlükle okunan bu adlar sanki hiç varolmanmışçasına hemen ardımdan gölgeler gibi yıkılacaklar. Bir yandan elinden her şeyi kaçıran bir elek, öte yandan da her şeyi toplayan bir sepet olduğumu görmüyor mu? Yüreğim dolup taştığı için sözcüklerin boğazıma takıldığını, yüreğime yazılı birkaç adın arasında onun adının da bulunduğunu,

ama her adın tek bir anlama geldiğini, yani yaşam demek olduğunu fark etmiyor muydu?

"Buralarda karşılaştığınız ilk insanla ilgili ne düşünüyorsunuz? " diye sordu Clerfayt. "Sahip olduğu mal için sızlanan, ama yaşıyor olmasını doğal karşılayan bir adam. Buna benzer birçok adam tanıyacaksınız. "

"Benim için değişiklik oldu. Yukarıda, dağlarda herkes için kendi yaşamı olağanüstü önemlidir. Benim için de öyle. "

Yol birdenbire genişledi, ışıklar, evler, kemerli geniş bir alan göründü. "On dakika sonra oradayız, " dedi Clerfayt. "Burası Locarno. " Bir tramvay tangırdayarak yaklaştı, son anda yollarını kesti. Clerfayt, Lillian'ın tramvaya, hayalet görmüş gibi baktığını fark edince güldü. Dört yıldır tramvay görmemişti Lillian. Dağlarda tramvay yoktu.

Birdenbire karşılarına göl çıktı, kocaman, gümüşi ve çalkantılıydı. Yağmur dinmişti. Bulutlar hızla ve alçaktan ayın önünden akıp gidiyorlar. Ascona, piazza'sıyla[4] birlikte kıyıda sessiz sedasız duruyordu.

"Nerede geceleyeceğiz? " diye sordu Lillian.

"Göl kenarında. Otel Tamaro'da. "

"Bütün bunları nereden biliyorsunuz? "

"Savaştan sonra bir yıl boyunca burada yaşadım, " diye yanıtladı Clerfayt. "Nedenini yarın sabah anlarsınız. "

Clerfayt arabayı küçük bir otelin önünde durdurdu, bagajı boşalttı.

"Otelin sahibinin bir kitaplığı var, " dedi. "Adam bilgin gibi bir şey. Yukarıda dağlarda oteli olan başka biri her yere Cézanne, Utrillo ve Lautrec tabloları asmış, burada böyle şeylerle karşılaşabiliyorsunuz. Hemen yemek yemeye gidelim mi? "

"Nerede yiyeceğiz? "

"İtalyan sınırındaki Brissago’da. Buradan on dakika uzakta. Giardino adında bir lokantada. "

Lillian çevresine baktı. "Morsalkımlar açmış! "

Mavi salkımlar evlerin beyaz duvarlarını sarmıştı. Sarı ve yeşil mimozalar bahçe duvarlarını kaplamıştı. "İlkbahar, " dedi Clerfayt. "Tanrı Giuseppe’yi kutsasın. Mevsimlerin yerini değiştirdi. "

Araba kıyı boyunca yavaş yavaş ilerliyordu. "Mimozalar, " dedi Clerfayt ve deniz kıyısındaki çiçek açmış ağaçları gösterdi. "Her yan ağaç dolu. Şuradaki yamaçlar süsen çiçekleriyle, nergislerle dolu. Bu köyün adı Porto Ronco. Şu dağın tepesindeki köyün adı da Ronco. Romalılardan kalma. "

Clerfayt arabayı yüksek, taş bir merdivenin yanına park etti. Merdivenlerden çıkarak küçük bir lokantaya girdiler. Clerfayt bir şişe Soave, jambon, pilav garnitürlü Scampis ve Valle Maggia peyniri ısmarladı.

Lokanta tenhaydı. Pencereler açıktı. Hava yumuşaktı. Masada beyaz kamelyalar vardı.

"Siz burada mı yaşadınız? " diye sordu Lillian. "Bu kıyılarda mı? "

"Evet. Hemen hemen bir yıl boyunca. Kaçtıktan sonra, savaştan sonra. Aslında birkaç gün kalmak istiyordum, ama çok daha uzun kaldım. Buna ihtiyacım vardı. Kendi kendime kür uyguladım: Hiçbir şey yapmamak, güneş, duvarların üzerinde kertenkeleler, kıpırdamadan gökyüzünü, gölü seyretmek ve sabit bir biçimde bir noktaya bakamayacak kadar her şeyi unutmak; doğanın, insanlığın yirmi yıllık çılgınlığından hiç etkilenmediğini fark etmek. Şerefe! "

Lillian hafif Italyan şarabını içti. "Bana mı öyle geliyor, yoksa yemek gerçekten şaşılacak kadar lezzetli mi? " diye sordu.

"Yemek şaşılacak kadar lezzetli. - Aşçı, herhangi büyük bir otelde şef olabilirdi. "

"Niye olmadı? "

"Bir zamanlar öyleydi. Doğduğu köyü daha çok seviyor. "

Lillian başını salladı. "Geri dönmek istedi öyle mi, çıkıp gitmek istemedi? "

"Dışarıdaydı ve geri döndü. "

Lillian kadehini masanın üzerine bıraktı. "Mutluyum, Clerfayt, " dedi. "Ama bu arada bu sözcüğün ne anlama geldiğini hiç bilmiyorum. "

"Ben de bilmiyorum. "

"Siz hiç mutlu olmadınız mı? "

"Çok sık. "

Lillian, Clerfayt'a baktı. "Her seferinde başka türlü, " diye ekledi Clerfayt.

"En çok ne zaman? "

"Bilmiyorum, her seferinde farklıydı. "

"En çok ne zaman? "

"Yalnızken, " dedi Clerfayt. Lillian güldü. "Şimdi nereye gidiyoruz? Burada büyülü başka lokantalar, oteller yok mu? "

"Çok. Geceleri dolunayda, gölün ortasından camdan yapılmış bir lokanta çıkar. Neptün'ün oğullarından birine aittir. Orada her türlü İtalyan şarabını içebilirsiniz. Ama şimdi öyle bir bara gidiyoruz ki, orada içeceğimiz şarap Paris'te tükendi bile. "

Ascona'ya geri döndüler. Clerfayt arabayı otelin önüne bıraktı. Piazza'yı boylu boyunca geçip bir bodrum katına indiler. Aşağıda küçük bir bar vardı.

"Artık bir şey içmeme gerek kalmadı, " dedi Lillian. "Mimozalar beni sarhoş etti. Burası mimoza kaynıyor. Göldeki adalar ne adası? "

"Romalılar zamanında adada Venüs tapınağı varmış. Şimdi orada bir lokanta açıldı. Ama dolunayın çıktığı gecelerde eski tanrılar oralarda

dolaşıyorlar. Lokantanın sahibi bir sabah kalkmış bakmış ki bütün şarap şişeleri boşalmış, ama mantarları yerli yerinde duruyor. Bazen Pan adada sızıp kalıyor, öğlene doğru uyanıyor. O zaman flütünün sesi duyuluyor, bütün radyo yayınlarında parazit oluşuyor. "

"Bu şarap harika. Ne şarabı bu? "

"Dinlenmiş şampanya, bu bodrumda iyi korunuyor. Allahtan Roma tanrıları bunu sevmiyorlar, yoksa çoktan içip bitirirlerdi. Şampanya ancak Ortaçağ'da keşfedildi. " Otele geri döndüler. Evlerden birinin duvarında çarmıha gerilmiş Isa heykeli asılıydı. Karşısında bir lokantanın kapısı vardı. Mesih sessizce, kahkahaların çınladığı gürültülü salona bakıyordu. Lillian önce bir şey söylemeyi düşündü, ama sonra vazgeçti. Her şey uyum içindeydi.

Lillian odasında pencerenin kenarında duruyordu. Dışarıda göl, gece ve rüzgâr vardı. İlkbahar, piazza'daki çınar ağaçlarında ve bulutlarda kendini hissettiriyordu. Clerfayt içeri girdi. Kolunu Lillian'ın omzuna koydu. Lillian döndü, ona baktı. Clerfayt onu öptü. "Korkmuyor musun? " diye sordu Lillian.

"Neden? "

"Hastalığımdan. "

"Ben yarışta iki yüz kilometre hızla giderken ön lastiklerden birinin patlamasından korkarım, " dedi Clerfayt.

Lillian derin bir soluk aldı. Birbirimize benziyoruz, diye düşündü, ikimizin de geleceği yok! Onun yaşamı bir sonraki yarışa kadar sürüyor; benimki de bir sonraki kanamaya kadar. Lillian gülümsedi.

"Size bir öykü anlatacağım, " dedi Clerfayt. "Bir zamanlar Paris'te bir adam giyotine götürülüyormuş. Hava soğukmuş, yol uzunmuş. Nöbetçiler içmek için yolda durmuşlar. Kendileri içtikten sonra mahkûma da şarap ikram etmişler. Mahkûm şişeyi almış, incelemiş, sonra: 'Herhalde içimizden kimsede bulaşıcı bir hastalık yoktur, ' demiş ve içmiş. Yarım saat sonra başı sepete düşmüş. Bu öyküyü ben on yaşındayken büyükannem anlatmıştı.

Büyükannem her gün bir şişe Calvados içerdi. Herkes onun zamanından önce öleceğini söylüyordu. Hâlâ yaşıyor. Kehanette bulunanların hepsi çoktan öldü. Bodrum bardan bir şişe şampanya getirdim. İlkbaharda diğer mevsimlere göre da ha çok köpürdüğünü söylerler. Yaşamı duyumsuyor anlaşılan. Size bırakıyorum. "

Şişeyi pencerenin içine bıraktı, ama sonra hemen kaldırdı. "Şarap ayışığına konmaz. Ayışığı kokusunu yok eder. Bunu da büyükannem söylemişti. "

Clerfayt kapıya doğru yürüdü. "Clerfayt, " dedi Lillian.

Adam döndü. "Ben oradan yalnız kalmak için ayrılmadım, " dedi Lillian.

1

Fazla pişmiş bir çeşit sosis, (Çev.)

2

Bir çeşit sosis, (Çev.)

3

Akheron Yunanistan'ın Epir bölgesinde akan bir ırmağın adıdır. İlkçağ bu ırmağın yeraltı dünyasına aktığına inanmıştı. (Çev.)

4

İtalyan kentlerinde pazar yeri. (Çev.)

8

Paris, dış mahalleleriyle birlikte gri, çirkin ve yağmurlu bir kent olarak karşılarında duruyordu; ama kentin içinde ilerledikçe büyülenmeye başladılar. Köşe başları, kuytu yerler ve caddeler Utrillo ve Pissarro'nun tabloları gibiydi, gri renk değişmiş, neredeyse gümüş rengine dönüşmüştü, birdenbire karşılarına köprüleri ve römorkörleriyle nehir çıkmıştı, ağaçlar çiçek açmıştı, Seine kıyısının sağ yanında rengârenk sahaf dükkânları ve eski evler yan yana dizilmişti.

"İşte şuradan, " dedi Clerfayt. "Marie Antoinette'i alıp giyotine götürmüşler. Karşıdaki lokantanın yemekleri çok iyidir. İnsan burada her yerde açlığını tarihi bir olayla ilişkilendirerek giderebilir. Nerede kalmak istiyorsunuz? "

"Orada, " diye cevap verdi Lillian ve nehrin öte yanındaki küçük bir oteli gösterdi.

"Bildiğiniz bir otel mi? "

"Nasıl yani? "

"Burada yaşadığınız dönemden bildiğiniz bir otel mi? "

"Burada yaşadığım dönemde genellikle bir manavın bodrumunda saklanıyordum. "

"On altıncı mahallede kalmayı yeğlemez miydiniz? Ya da amcanızın yanında? "

"Amcamın eli o kadar sıkıdır ki, herhalde tek göz bir odada kalıyordun O otele gidelim, boş odaları var mı bir soralım. Siz nerede kalacaksınız? "

"Ritz'de. "

"Tabii, " dedi Lillian.

Clerfayt başını salladı. "Başka bir yerde oturacak kadar zengin değilim. " St. Michel Bulvarı Köprüsünden geçip Grande-Augustin Rıhtımına girdiler, Otel Bisson’un önünde durdular. Tam arabadan inmek üzereyken, bir komi elinde bavullarla otelden çıktı. "İşte odam, " dedi Lillian. "Biri otelden ayrılıyor. "

"Burada kalmak istediğine emin misin? Oteli yalnızca karşıdan görüp seçtin. "

Lillian başını salladı. "Hatta burada yaşamak istiyorum. Önerilerden ve önyargılardan tümüyle uzak olarak. "

Oda boştu. Otelin asansörü yoktu, ama oda şansına birinci kattaydı. Merdivenler aşınmıştı, eskiydi. Oda küçüktü, içinde çok az eşya vardı, ama yatak rahata benziyordu ve bir banyo vardı. Mobilyalar moderndi, yalnız küçük bir Barok masa, köleler arasındaki prens gibi duruyordu. Yer halısı yıpranmıştı. Işık yetersizdi; buna karşın, pencerenin dışında Conciergerie, [1] rıhtımların sıralandığı nehir ve Notre-Dame’ın kuleleri ışıl ışıldı.

"İstediğin anda buradan çıkabilirsin, " dedi Clerfayt. "Bazı insanlar bunu unuturlar. "

"Nereye gidebilirim? Senin yanına, Ritz’e mi? "

"Benim yanıma değil, Ritz’e, " diye yanıtladı Clerfayt. "Savaş sırasında altı ay orada kaldım. Sakal bırakmıştım, adımı da değiştirmiştim. Ucuz odalarından birinde kalıyordum, Cambon Caddesine bakan odalardan birinde. Öteki tarafta, Vendöme Meydanına bakan odalarda ileri gelen Almanlar kalıyorlardı. Çok tuhaftı. "

Hizmetli, bavulları yukarı çıkardı. Clerfayt kapıya doğru yürüdü.

"Bu akşam benimle birlikte yemek yemek ister misin? "

"Saat kaçta? "

"Dokuz iyi mi? "

"Dokuzda görüşürüz. "

Lillian onun arkasından baktı. Yolculuk boyunca Asama'daki akşamdan hiç söz etmemişlerdi. Fransızca rahat bir dil, diye düşündü. Sen dediğin birine rahatlıkla siz diyebiliyorsun, ya da tersi, üstelik bu hiç zor olmuyor, oyun gibi bir şey. Giuseppe'nin homurtusunu duydu, pencereye yaklaştı. Belki yine gelir, diye düşündü, belki de gelmez. Bunu bilmiyordu, çok da önemli değildi. Önemli olan Paris'te oluşuydu,. akşam olmuştu ve soluk alıp veriyordu. St. Michel Bulvarında arabalara yeşil yandı, Citroén'ler, Renault'lar ve kamyonlardan oluşan bir araba ordusu sürek avına çıkmış gibi köprüyü hızla geçti, arkalarından Giuseppe geliyordu. Lillian daha önce bu kadar çok araba görüp görmediğini hatırlamıyordu. Savaş sırasında çok az araba vardı. Gürültü çok fazlaydı, ama Lillian'ın kulağına bir org sesi gibi geliyordu, sanki demir eller görkemli bir *TeDeum*[2] çalıyordu.

Eşyalarını yerleştirdi. Yanına fazla bir şey almamıştı. Yanında fazla para da yoktu. Amcasına telefon etti. Kimse açmadı. Bir daha aradı. Telefonu yabancı biri açtı. Amcası yıllar önce telefonu devretmişti.

Biraz telaşlandı. Parası her ay banka aracılığıyla geliyordu. Lillian uzun süredir amcasından haber almamıştı. Ölmüş olamaz, diye düşündü. Ne tuhaf, insanın aklına önce bu geliyor! Belki de başka bir yere yerleşmiştir. Otelden bir telefon rehberi istedi. Savaşın ilk yılından kalma eski bir rehber vardı, yenisi yoktu.

Otelin yakacak fazla kömürü de kalmamıştı. Akşam oda soğudu. Lillian mantosunu giydi. Sanatoryumdan ay-

rılırken gerekebilir diye birkaç yünlü giysi almıştı yanına, onları burada birilerine hediye ederim diye düşünmüştü. Şimdi bunları aldığı için seviniyordu. Akşamın gri ve kirli alacası pencereden içeri sızmaya başlamıştı. Lillian ısınmak için yıkandı ve yatağa uzandı. Sanatoryumdan ayrıldığından bu yana ilk kez yalnız kalmıştı. Yıllardır ilk kez gerçekten yalnızdı. Parası en çok bir hafta yeterdi. Karanlık çökünce yine telaşlanmıştı. Amcasını nasıl bulacaktı? Belki de birkaç haftalığına yolculuğa çıkmıştı. Belki de başına bir kaza gelmişti, belki de ölmüştü. Belki Clerfayt da tanımadığı bu kentte yok olmuş gitmişti, başka bir otelde,

başka bir yerdeydi, belki de ondan bir daha asla haber almayacaktı. Ürperdi. Romantizm, gerçeklerin, soğuğun ve yalnızlığın karşısında çabucak dağılmıştı. Sanatoryumun sıcak kafesinde kalorifer boruları vınlıyordu şu anda.

Kapı vuruldu. Bir otel görevlisi elinde iki paketle kapının önünde duruyordu. Paketlerden birinde çiçekler vardı. Clerfayt göndermiş olmalıydı. Odanın loşluğunda adama gereğinden yüklü bir bahşiş verdi. İkinci paketten yün bir battaniye çıktı. "Buna ihtiyacınız olabilir, " diye yazmıştı Clerfayt. "Paris’in hâlâ yeterince kömürü yok. " Lillian battaniyeyi açtı. İçinden iki küçük karton kutu düştü. İçlerinde ampuller vardı. "Fransız otelleri ışık konusunda her zaman eli sıkıdır, " diye bir not yazmıştı Clerfayt. "Lambalarınıza bu ampulleri takın, dünya bir anda iki katı aydınlanacaktır. "

Lillian, Clerfayt’ın önerisine uydu. Şimdi en azından birşeyler okuyabilecekti. Hizmetli bir gazete getirmişti. Lillian gazeteye göz gezdirdi, ama bir süre sonra elinden bıraktı. Bütün bunlar artık onu ilgilendirmiyordu. Fazla zamanı yoktu. Bir sonraki yıl kimin başkan olacağını asla öğrenemeyecekti, seçimleri hangi partinin kazanacağını da bilemeyecekti. İlgilenmiyordu zaten; istediği tek şey yaşamaktı. Kendi hayatını yaşamak.

Giyindi. Amcasının kaldığı son adres elindeydi; altı ay kadar önce bu adresten mektup almıştı. Oraya gidecek ve amcasının nerede olduğunu öğrenmeye çalışacaktı.

Ama buna gerek kalmadı. Amcası hâlâ aynı adreste oturuyordu; yalnızca telefonunu devretmişti.

"Paranı mı istiyorsun? " dedi. "Nasıl istersen. Her ay sana İsviçre’ye para yolluyordum; parayı ülke dışına çıkarmak için izin almak çok güç oldu. Sana her ay Fransa’da ödeme yapılmasını sağlayabilirim. Havaleyi nereye yaptırayım? "

"Ben aydan aya istemiyorum. Paranın tamamını hemen almak istiyorum. "

"Neden? "

"Kendime giysiler alacağım. "

Yaşlı adam Lillian’a dikkatle baktı. "Aynı baban gibisin. Eğer o... "

"Babam öldü, Gaston Amca. "

Gaston büyük sarı ellerine baktı. "Senin artık fazla paran yok. Burada ne yapacaksın? Aman Tanrım, keşke benim İsviçre’de yaşama şansım olsaydı! "

"Ben İsviçre’de yaşamadım. Ben bir hastanede yaşadım. "

"Sen paranın ne olduğunu bilmiyorsun. Birkaç hafta içinde hepsini bitirirsin. Kaybedersin. "

"Olabilir, " dedi Lillian.

Adam korkmuştu, Lillian’a baktı. "Peki ya parayı kaybedecek olursan, ne olacak o zaman? "

"Sana yük olmam. "

"Evlenmeliydin. İyileştin mi? "

"İyileşmeseydim burada olmazdım. "

"O zaman evlenmeksin. "

Lillian güldü. Açıkça belliydi; amcası Lillian’ın sorumluluğunu bir başkasına yüklemek istiyordu. "Evlenmeksin, " diye yineledi Gaston. "Birkaç kişiyle tanışmanı ayarlayabilirim. " Lillian yine güldü; ama yaşlı adamın ne ler yapacağını da merak ediyordu. Neredeyse seksen yaşındaydı, ama seksen yıl daha yaşayacakmış gibi davranıyordu.

"Pekâlâ, " dedi Lillian. "Söylesene: Yalnız kaldığın zaman ne yapıyorsun? "

Adam şaşkın şaşkın baktı. "Öylesine birşeyler, ne bileyim ben, oyalanacak birşeyler buluyorum işte; ne tuhaf soru! Neden sordun? "

"Arasıra sahip olduğun her şeyi toplayıp kendini yaşamın içine atmayı, har vurup harman savurmayı düşünmüyor musun? "

"Aynı baban gibi! " diye yanıtladı yaşlı adam küçümseyerek. "O da görev ve sorumluluklarının asla bilincinde değildi! Seni velayet altına almalıydım. "

"Bunu yapamazsın. Paramı boşa harcayacağımı sanıyorsun, ben de senin kendi yaşamını boşa harcadığını düşünüyorum. Konuştuğumuz gibi. Parayı yarma hazırla. Giysileri en kısa zamanda almak istiyorum. "

"Nereden? " diye sordu amca.

"Balenciaga'dan olabilir. Paranın bana ait olduğunu unutma. "

"Annen... "

"Yarın görüşürüz, " dedi Lillian, Gaston'u alnından hafifçe öptü.

"Dinle, Lillian, saçma bir iş yapma! Üstün başın gayet düzgün. Bu modaevlerindeki giysiler dünyanın parasıdır! "

"Herhalde öyledir, " diye yanıtladı Lillian, karanlık avlunun karşı tarafındaki evlere baktı, pencerelerde akşamın son ışıkları yansıyordu, sanki cilalı arduvazdan yapılmışlardı.

"Aynı baban gibi! " Yaşlı adam gerçekten dehşet içinde kalmıştı. "Aynı! Onun o düşsel projeleri olmasaydı, sen şimdi rahat rahat yaşıyor olacaktın. "

"Gaston Amca. Günümüzde paradan kurtulmanın iki yolu olduğunu seslediler bana. Bunlardan biri parayı bi riktirmek ve enflasyonda eritip bitirmek; İkincisi de harcamak. Sen nasılsın, onu söyle. "

Gaston sert bir hareket yaptı. "Görüyorsun işte. Bugünlerde yaşamak zor. Zaman kötü! Parasızım. "

Lillian çevresine bakındı. Güzel antika mobilyalar, üzerlerine kılıflar geçirilmiş yastıklı koltuklar, beze sarılmış kristal bir avize, birkaç iyi tablo

vardı. "Sen her zaman cimriydin Gaston Amca, " dedi Lillian. "Niye hâlâ cimrilik yapıyorsun? "

Adam koyu renk gözleriyle Lillian'ı inceledi. "Burada mı kalacaksın? Fazla yerim yok. "

"Yerin var, ama ben burada kalmayacağım. Sen kaç yaşındasın? Babamdan yirmi yaş büyüksün değil mi? "

Yaşlı adam şaşırmıştı. "Biliyorsan neden soruyorsun? "

"Ölümden korkmuyor musun? "

Gaston bir an sustu. "Davranış biçimin iğrenç, " dedi sonra yavaşça.

"Doğru. Sana bunu sormamalıydım. Ama bu soruyu kendime o kadar sık soruyorum ki, başkalarının bundan korktuğunu unutuyorum. "

"Kendimi gayet iyi hissediyorum. Kısa zamanda mirasıma konacağını sanıyorsan, aldanıyorsun. "

Lillian güldü. "Bunu kesinlikle düşünmüyorum! Ayrıca otelde kalıyorum ve sana yük olmayacağım. "

"Hangi otelde? " diye sordu Gaston aceleyle.

"Bisson'da. "

"Tanrıya şükür. Ritz'de kalıyor olsaydın hiç şaşmazdım. "

"Ben de, " dedi Lillian.

Clerfayt gelip Lillian'ı aldı. Restaurant Le Grand Vefour'a gittiler. "Buradaki dünyayla ilk karşılaşmanız nasıl gitti? " diye sordu Clerfayt.

"Sonsuza kadar yaşayacaklarını sanan insanların ara-sındayım. En azından öyle davranıyorlar. Mallarını mülklerini korumak uğruna bütün yaşamlarını harcıyorlar. "

Clerfayt güldü. "Ama hepsi son savaş sırasında, hayatta kalacak olurlarsa, bir daha asla aynı yanlışları yapmayacaklarına yemin etmişlerdi. Unutmakta insanoğlunun üstüne yoktur. "

"Sen de unuttun mu? " diye sordu Lillian.

"Çok çaba harcadım. Ama herhalde tam anlamıyla başaramadım. "

"Seni bu nedenle mi seviyorum acaba? "

"Sen beni sevmiyorsun. Beni sevseydin, o sözcük bu kadar kolay çıkamazdı ağzından, bana bunu söylemezdin. "

"Geleceği düşünmediğin için mi seviyorum seni yoksa? "

"O zaman sanatoryumdaki her erkeği severdin. Burada kızarmış bademli dilbalığı yiyeceğiz, yanında da taze bir Montrachet içeceğiz. "

"O zaman seni neden seviyorum? "

"Buradayım da ondan. Yaşamı seviyorsun da ondan. Ben senin için bilinmeyen bir yaşam dilimiyim. Bu çok tehlikeli. "

"Benim için mi? "

"Bilinmeyen için. Yerine her zaman başka bir şey konulabilir. "

"Benim için de geçerli, " dedi Lillian. "Benim için de geçerli. "

"Bundan o kadar emin değilim. Akıllı olsaydım, mümkün olduğu kadar çabuk yırtardım bu işten. "

"Zaten gerçekten burada değilsin ki. "

"Yarın gidiyorum. "

"Nereye? " diye sordu Lillian, inanmamıştı.

"Çok uzaklara. Roma'ya gitmek zorundayım. "

"Ben de Balenciaga’ya gidiyorum, giysi alacağım. Orası Roma’dan da uzak. "

"Ben gerçekten gidiyorum. Sözleşmemle ilgilenmek zorundayım. "

"Peki, ” dedi Lillian. "Bu, bana modaevlerine saldıracak zaman kazandırır. Gaston Amcam beni velayet altına almayı düşünüyor ya da evlendirmeyi. "

Clerfayt güldü. "Daha özgürlüğün ne demek olduğunu bile anlamadan seni ikinci bir hapishaneye sokmak istiyor desene. "

"Özgürlük nedir? "

"Ben de bilmiyorum. Ama ne sorumsuzluk ne de amaçsızlık anlamına gelmediğini biliyorum. Ne olmadığını bilmek, ne olduğunu bilmekten daha kolay. "

"Ne zaman döneceksin? " diye sordu Lillian.

"Birkaç gün sonra. "

"Roma’da bir sevgilin var mı? "

"Evet, " dedi Clerfayt.

"Tahmin etmiştim. "

"Neden? "

"Yalnız yaşıyor olsaydın garipserdim. Sen geldiğinde ben de yalnız yaşamıyordum. "

"Ya şimdi? "

"Şimdi, " dedi Lillian, "Bunu düşünemeyecek kadar kendi kendimin sarhoşu oldum burada. "

Lillian ertesi gün öğleden sonra Balenciaga’ya gitti. Spor eşyalarının dışında yalnızca birkaç giysisi vardı. Bu giysilerin bazıları savaş zamanının

modasına göre dikilmişti, ötekileri ise annesi vermişti, tamir işleri yapan bir terzi onları Lillian'ın üstüne uydurmuştu.

Çevresinde oturan kadınlara dikkatle baktı. Giysilerini inceledi ve onların yüzlerinde de kendi beklentisinin aynısını aradı. Ama bulamadı. Aşırı boyanmış öfkeli ve yaşlı papağanlardı bu kadınlar, göz kapakları seçilemeyen buruşuk gözleriyle kendilerinden daha genç kadınlara bakıyorlardı, genç olanlar ise kırılgan bir zarafet içindeydiler, kuşku dolu bakışlarından hiçbir şey kaçmıyordu, yalnızca yaşıyor olmanın anlaşılmaz büyüsünün ise farkında değillerdi. Aralarında bir sürü güzel Amerikalı kadın vardı, gevezelik ediyorlar, cıvıldıyorlardı, dünyadan haberleri yoktu.

Bu heyecanlı grup içinde arada sırada zayıf bir ışık parıldıyordu, vitrinlerin arasından geçip giden zayıf bir fener ışığı gibiydi, büyülü bir yüzdü bu; ortayaşın üzerindeydi ama yaşlanıyor olmanın telaşı içinde değildi, tam tersine bunun az rastlanır büyüsünü taşıyordu, bu büyü sanki değerli bir kabın üzerini pas gibi değil de soylu bir eskilik gibi kaplayarak onun güzelliğine güzellik katıyordu.

Mankenler defileye başladılar. Lillian dışarıdan kentin boğuk gürültüsünü duyuyordu; çelik, beton ve'makinelerden oluşan balta girmemiş modern bir ormandan gelen özenli bir davul sesi gibiydi. Mankenler ince bacaklarıyla bu ormanın içinden çıkıp gelmiş yapay hayvanlara, boyu uzatılmış bukalemunlara benziyorlardı, deri renklerini değiştirir gibi giysilerini değiştiriyorlar, sandalyelerin önünde sessizce kayıp gidiyorlardı.

Lillian beş giysi seçti. Satıcı ''Hemen denemek ister misiniz? '' diye sordu.

''Deneyebilir miyim? ''

''Tabii. Şu üçü size uyacaktır; ötekiler biraz bol. ''

''Onları ne zaman alabilirim? '' diye sordu Lillian.

''Ne zamana lazım? ''

''Hemen. ''

Satıcı güldü. "Burada hemen demek, en erken üç-dört hafta demektir. ”

"Bana hemen lazım. Üzerime uyan modelleri satın alabilir miyim? ”

Satıcı başını salladı. "Hayır, onlar bize her gün lazım oluyor. Ama elimizden geleni yapacağız. İşimiz başımızdan aşkın Matmazel. Talepleri sırayla yerine getirecek olursak, altı hafta beklemek zorunda kalırsınız. Siyah gece giysisini şimdi deneyelim mi? ”

Giysiler, aynalarla dolu bir kabine getirilmişti. Terzi ölçü almak için birlikte geldi. "Seçiminiz olağanüstü Matmazel, ” dedi satıcı. "Giysiler sanki sizin için dikilmiş. Mösyö Balenciaga onları sizin üstünüzde görseydi çok mutlu olurdu. Ne yazık ki burada değil. ”

"Nerede? " diye sordu Lillian kibarca ve düşüncesizce, bir yandan da giysisini düzeltiyordu.

"Dağlarda. " Satıcı, Lillian’ın geldiği yerin adını söyledi. Lillian’a sanki Tibet’ten söz ediliyormuş gibi geldi. "Orada dinleniyor, " dedi satıcı kadın.

"Evet, dinlenmek için iyi bir yerdir. "

Lillian doğruldu, aynaya baktı. "Gördünüz mü! " dedi satıcı. "İşte demek istediğim buydu. Kadınların çoğu hoşlarına gideni alırlar. Oysa siz, size uygun olanı aldınız. Sizce de öyle değil mi? " diye terzi kadına sordu.

Terzi kadın başıyla onayladı. "Şimdi de mantoya bakalım! "

Gece giysisi simsiyahtı, Meksika kırmızısından saçakları vardı, dar bir giysiydi; buna karşın manto bol bir pelerin gibiydi, yarı saydam bir kumaştan dikilmişti, kolalanmış gibi sertti.

"Dramatik, " dedi satıcı kadın. "Bunların içinde bir melek gibi görünüyorsunuz. "

Lillian kendine baktı. Uç yanını saran büyük aynadan üç kadın ona bakıyordu, iki tanesi yanlardan, bir tanesi de karşıdan; biraz kenara çekildiğinde ise arkasındaki aynada dördüncü kadını görebilirdi, dördüncü kadın ona sırtını dönmüştü, oradan çıkıp gidecek gibiydi. *

"Dramatik! " diye yineledi satıcı kadın. "Lucille'in üstünde neden böyle durmuyor? "

"Lucille kim? "

"En iyi mankenimiz. Giysiyi defilede giyen. "

Onun üstünde niye böyle dursun ki? diye düşündü Lillian. Daha binlerce başka giysi giyecek, daha yıllarca bu işi yapacak, sonra evlenecek, çocukları olacak ve yaşlanacak. Ama ben bu giysiyi yalnız bu yaz giyeceğim. "Dört haftadan önce bitiremez misiniz? " diye sordu Lillian. "Hiç olmazsa bir tek bunu? Fazla zamanım yok. "

"Ne dersiniz Matmazel Claude? " diye sordu terzi kadın.

Satıcı kadın başıyla evet dedi. "Hemen başlarız. "

"Ne zaman? " diye sordu Lillian.

"İki hafta sonra hazır olur. "

"İki hafta... " İki yıl gibiydi.

"Belki on gün sonra biter. Birkaç kez prova etmeliyiz. "

"Peki. Başka çaresi yoksa, ne yapalım. "

"Başka çaresi yok. "

Lillian her gün provaya gitti. Kabinin içindeki sessizlik onu tuhaf bir biçimde etkiliyordu. Bazen dışarıdan öteki kadınların sesleri geliyordu, ama kendisi kabinin gri ve gümüşi renkleri içinde kentin kargaşasından soyutlanmış gibiydi. Terzi kadın çevresinde, puta tapan bir rahibe gibi dolanıyordu. İşaret alıyor, kumaşı topluyor, katlıyor, kesiyor, ağzında iğnelerle anlaşılmayan birşeyler mırıldanıyor, diz çöküyor, çekiyor, dikkatle düzleştiriyor, sürekli olarak yinelenen bir törendeymişçesine ileri geri hareket ediyordu. Lillian sessizce duruyor ve aynadaki üç kadına bakıyordu; kadınlar kendisine benziyorlardı, ama aynı zamanda da Lillian'la aralarında soğuk bir uzaklık vardı, gözlerinin önünde olup

bitenler hem onları pek ilgilendimiyormuş gibiydi, hem de onları derinden değiştiriyordu. Bazen kabinin perdesi açılıyor, başka bir satıcı kadın dikkatle içeri bakıyordu, kendi cinsinin yorulmaz savaşçılarına özgü bakışlardı bunlar, merak doluydular ve her zaman temkinliydiler. Lillian onlarla ortak bir yanı olmadığını hissetti. O bir erkeğin değil, yaşamın peşindeydi.

Günler geçtikçe giydikleri her yeni giysiyle değişime uğrayan aynadaki tuhaf kadınlarla Lillian arasında ilginç bir samimiyet oluştu. Lillian onlarla ağzından tek sözcük çıkmadan konuşuyordu; aynadaki kadınlar gülümsemeksizin ona gülüyorlardı. Yüz ifadeleri ciddiydi, aralarında sessiz ve hüzünlü bir güven vardı, birbirlerinden ayrı büyümüş ve bir gün görüşeceklerini asla beklemeyen kızkardeş-ler gibiydiler. Şimdiyse görüşüyorlardı, rüya gibi bir şeydi, hüzün dolu suskun bir buluşmaydı, kısa bir süre yine birbirlerinden ayrılmak zorunda kalacaklar, bir daha asla görüşmeyeceklerdi. Giydikleri İspanyol havalı giysiler de sanki bunu anlatıyordu; kadifelerin koyu ve hüzünlü siyahı; ipeklerin gözalıcı ve alev alev yanan tropik kırmızısı; bedeni neredeyse görünmez kılan geniş mantolar; insana kumu, güneşi ve ani ölümü çağrıştıran kısa torero ceketlerinin ağır dibası.

Balenciaga geri geldi. Hiçbir şey söylemeden bir provayı izledi. Satıcı kadın ertesi gün kabine gümüş gibi bir şey getirdi, hiç güneş yüzü görmemiş balık sırtına benziyordu. "Mösyö Balenciaga bu giysiyi almanızı istiyor, " dedi satıcı kadın.

"Artık yeter. Zaten satın alabileceğimden fazlasını aldım, her gün bir şey daha ekledim. "

"Bunu deneyin. Mutlaka alacaksınız. " Satıcı kadın gülümsedi. "Fiyatı da size uygun gelecektir. Balenciaga Modaevinin giysilerini taşımanızdan mutluluk duyacağız. "

Lillian gümüşten yapılmış nesneyi giydi. Hemen hemen inci rengindeydi, ama onu solgun göstereceğine, yüzünün ve omuzlarının rengini altın sarısı bronz bir tona dönüştürdü. Lillian içini çekti. "Alıyorum. Böyle bir giysiyi reddetmek, Don Juan’la Apollon’u reddetmekten daha zor. "

Her zaman değil belki, diye düşündü, ama şu anda öyle. Gri ve gümüşi renklerle bezenmiş, yer çekimi olmayan bir dünyada yaşıyordu. Öğlene kadar uyuyor, sonra Ba-lenciaga'ya gidiyor, ardından amaçsızca sokaklarda dolaşıyor, akşamları da otelin lokantasında tek başına oturuyordu. Bu lokanta Paris'in en iyi lokantalarından biriydi; Lillian daha önceleri bunu bilmiyordu. Tek başına olmaktan sıkılmıyordu, Clerfayt'ı biraz özlüyordu. Sokaklardan, kahvehanelerden ve lokantalardan, yani dört bir yandan üzerine gelen o bilinmeyen yaşam yeterince güçlüydü ve o denli yeniydi ki, kişisel yaşamını o kadar çok aramıyordu. Sürükleniyordu, kalabalık onu oradan oraya taşıyor, ama onu sarsmıyordu; Lillian bu kalabalığı seviyordu, çünkü o yaşamın kendisiydi; bilinmeyen, düşüncelerden uzak, saf bir yaşam, düşüncelerden uzak ve saf amaçları vardı, bu amaçlar rüzgârlı bir deniz üzerindeki rengârenk şamandıralar gibi yaşamın dalgalanmaları arasında inip çıkıyordu.

"Akıllı bir alışveriş yaptınız, " dedi satıcı kadın son provada. ''Bütün bu giysilerin modası asla geçmeyecek. Yıllarca giyebilirsiniz. "

Yıllar, diye düşündü Lillian, ürperdi ve gülümsedi.

1

Fransız devriminde Paris Adalet Sarayında tutukevi. (Çev.)

2

Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde söylenen bir övgü ve yakarış şarkısı; Te Deum lauda-mus. (Çev.)

9

Lillian tatlı bir sarhoşluktan uyanır gibiydi. Şarap mahzeninde yatıp kalkan bir alkolik gibi neredeyse iki haftasını giysiler, şapkalar ve ayakkabılar arasında geçirmişti. Hazırlanan elbiseleri göndermişlerdi, Lillian da faturayı Gaston Amca'ya göndermişti; Gaston aylık taksitin dışında başka para yollamamıştı otele. İşlemlerin uzun sürdüğünü bahane etmişti.

Gaston ertesi gün heyecan içinde geldi. Burnundan soluyordu, Lillian'ı sorumsuzlukla suçladı ve kendi dairesine taşınmasını isteyerek onu şaşırttı.

''Beni kontrol altında tutabilmek için mi? ”

"Paranı tutumlu harcaman için. Giysi için bu kadar çok para harcamak cinayet. Altından mı bu giysiler? ”

"Evet altından; ama sen göremiyorsun. ”

"Bir-iki tane paçavra için faiz getiren kâğıtları satmak... " diye sızlandı Gaston. "Senin velayet altına alınman gerekiyor! "

"Dene. Fransa'daki bütün yargıçlar beni anlayacaklar ve senin gözetim altında tutulmana karar vereceklerdir. Eğer en kısa zamanda paramı bana vermeyecek olursan, iki misli fazla giysi alacağım. Faturaları da sana göndereceğim. ”

"İki misli paçavra ha? Sen... ”

"Hayır, Gaston Amca, ben deli değilim, deli olan şensin. Nefret ettiğin ve hiç tanımadığın bir düzine mirasçı paraları har vurup harman savuracak diye hiçbir şeyden zevk almıyorsun. Neyse, keselim bu konuyu artık! Yemeğe kalsana. Buradaki lokantanın yemekleri olağanüstü iyi. Senin şerefine yeni aldığım giysilerden birini giyeceğim. "

"Olmaz! Bir de bunun için mi para... "

"Seni ben davet ediyorum. Burada kredim var. Yemekte, aklı başında insanların nasıl yaşadıklarını anlatmayı sürdürürsün. Altı saat idman yapmış kayakçılar gibi acıktım. Yo, daha da açım! Giysi provası insanı acıktırıyor. Aşağıda bekle beni. Beş dakika içinde hazırlanırım. "

Lillian bir saat sonra indi aşağıya. Gaston, üzerinde yapraklı bir bitkiyle birkaç gazetenin bulunduğu küçük bir masanın yanında oturuyordu, öfkeden ve beklemekten rengi solmuştu. Kendine aperitif ısmarlamamıştı. Lillian, Gaston'un onu hemen tanıyamamasından büyük keyif aldı. Gaston, Lillian'ın yarı karanlık merdivenlerden indiğini görünce bıyık burdu, ayağa kalktı ve kadını demode bir çapkının bakışlarıyla süzdü. "Benim Gaston Amca, " dedi Lillian. "Umarım ensest ilişki nedir, biliyorsundur. "

Gaston öksürdü. "Saçmalama, " dedi dişlerini gıcırdatarak. "Gözlerim iyi görmüyor, o kadar. Seni en son ne zaman gördüm düşünsene. "

"İki hafta önce. "

"Onu demek istemiyorum. Daha önce. "

"Aşağı yukarı dört yıl önce; o zamanlar yarı aç ve tamamen şaşkındım. "

"Ya şimdi? "

"Şimdi hâlâ yarı açım, ama çok kararlıyım. "

Gaston cebinden kıstırma bir gözlük çıkardı. "Bu giysileri kimin için aldın? "

"Kendim için. "

"Senin hiç... "

"Dağlarda evlenebilecek tek erkek kayak hocalarıdır. Kayak giysileri içinde fena değillerdir, ama onun dışında köylü gibidirler. "

"Tamamen yalnız mısın? "

"Evet, ama senin gibi değil, " dedi Lillian ve önden yürüyerek lokantaya girdi.

"Ne yemek istiyorsun? " diye sordu Gaston. "Tabii ki sen benim davetlimsin. Ben aç değilim. Sen ne yiyeceksin? Herhalde hafif bir hasta yemeği tercih edersin. Omlet, sebze salatası, maden suyu... "

"Ben, " diye cevap verdi Lillian, "önce deniz kestanesi istiyorum, hem de bir düzine ve bir votka. "

Gaston belli etmeden fiyatlara baktı. "Deniz kestanesi sağlığa zararlıdır! "

"Cimriler için öyle. Yerken ağızlarına batar Gaston Amca. Sonra da bir Filet poiré. "

"Ağır gelmez mi? Haşlanmış tavuk daha iyi olmaz mı, sanatoryumda yulaf ezmesi falan yemiyor muydunuz? "

"Evet, Gaston Amca, dağlarda muhteşem bir doğa görüntüsü karşısında yaşamım boyunca yetecek kadar yulaf ezmesi ve haşlanmış tavuk yedim. Yetti de arttı bile! Filet'yle birlikte bir şişe Château Lafite ısmarla. Yoksa sevmez misin? "

"içebilecek durumda değilim. Hiç param yok sevgili Lillian. "

"Biliyorum. Seninle yemek yemenin en dramatik yanı da bu. "

"Ne? "

"Her yudumda kanının bir damlası da içiliyor. "

"Vay canına! " dedi Gaston, birden doğallaşmıştı. "Ne benzetme ama! Ne şarapmış! Hadi, başka şeylerden söz edelim. Deniz kestanelerinden tadabilir miyim? "

Lillian ona tabağı uzattı. Gaston acele acele üç tane yedi. Yemek konusunda eli sıkı davranmıştı, ama şarabı düşünmeden içti. Madem parasını ödeyecekti, o zaman hakkını almalıydı.

"Evlat, " dedi şişe bittiğinde, "zaman nasıl da geçiyor! Hatırlıyorum da, sen... "

Lillian keskin, ama kısa süren bir acı duydu. "Hiçbir şey bilmek istemiyorum Gaston Amca. Bana tek bir şey söyle: Neden adımı Lillian koydular? Bu addan nefret ediyorum. "

"Baban öyle istedi. "

"Neden? "

"Kahveyle birlikte likör içmek ister misin? Ya da konyak? Chartreuse yok mu? Peki Armagnac? Tahmin etmeliydim! " Gaston belirgin bir biçimde neşelenmişti. "Tamam, iki Armagnac olsun. Evet, baban... "

"Ne? "

Amcası göz kırptı. "Gençliğinde birkaç ay New York'ta kalmıştı tek başına. Sonra senin adının Lillian konmasında diretti. Annen için fark etmiyordu. Daha sonra New York'ta bir... yani çok romantik bir macera yaşadığını duydum. Adı Lillian olan biriyle. Özür dilerim, ama öğrenmek isteyen şendin. "

"Tanrıya şükür! " dedi Lillian. "Ben de annem bu adı bir kitapta falan okumuş sanıyordum. Çok okurdu. "

Gaston başıyla onayladı. "Evet, öyleydi. Baban da bir o kadar az okurdu. Peki sen Lilly? Sen burada mı... " -Gaston çevresine bakındı- "yaşayacaksın? Sence yanlış olmaz mı bu? "

"Ben de aynı şeyi sana soracaktım. Şarabı içtikten sonra insanileştin. "

Gaston konyağını yudumladı. "Senin şerefine küçük bir parti vereceğim. "

"Beni daha önce de bununla tehdit ettin. "

"Gelir misin? "

"Çay partisi ya da kokteyl parti olursa gelmem. "

"Akşam yemeği olacak. Birkaç şişe şarabım var; yalnızca birkaç şişe, ama buradakilere beş basar. "

"Güzel. "

"Güzel bir kız oldun, Lilly. Ama sertsin! Sert! Baban böyle değildi! "

Sert? diye düşündü Lillian. Ona göre sert nedir? Ben öyle miyim? Yoksa istenmeyen gerçekleri, akıllı uslu davranış biçimleriyle örtbas etmeye çalışan ve bunu da nezaket olarak tanımlayan masum aldatmacaya ayıracak zamanım mı yok?

Lillian penceresinden Sainte-Chapelle'in kulelerini görebiliyordu. Conciergerie'in gri duvarlarının üstünden gökyüzüne uzanıyorlardı. O kiliseye gittiği günleri anımsadı. Ertesi gün hava güneşliydi, Lillian Sainte-Chapelle'e girdi.

Öğle saatleriydi; güneş yüksek, renkli camlı mekâna dolmuştu, ışık demetlerinden oluşmuş saydam bir; kule gibiydi. Sanki pencerelerden başka bir şey yoktu; gök mavisi, ateş kırmızısı, sarı ve yeşil iç içeydi. Işık o denli güçlüydü ki insan, renkli bir ışıkta yıkanıyormuşçasına renkleri derisinin üzerinde hissediyordu. Lillian'ın dışında birkaç Amerikalı asker vardı, onlar da kısa bir süre sonra gittiler. Sıralardan birine oturdu, en hafif ve en törensel giysilerle sarmalanmış gibi ışık içindeydi; soyunup bu saydam dibanın derisinin üstünden kayıp gittiğini görmek isterdi. Işık, tatlı bir sarhoşluk, düşüş ve uçma duygusu aynı anda bir aradaydı; ışık soluyor gibiydi; mavi, kırmızı ve sarı renkler akciğerlerinde ve kanında oynaşıyordu sanki; deriyle bilinç arasındaki ayrım kalkmıştı, ışık içine akıyordu, röntgen çekimleri sırasında görünmeyen ışınlar karşısında hissettiklerine benziyordu bu; ancak ışınlar orada iskeleti kabuğundan soyup ortaya çıkarırken, burada yürek atışlarını ve kanın akışını hızlandıran o gizemli gücü aydınlatıyordu. Yaşamın kendisi işte buydu ve orada hiç kıpırdamadan oturduğunda ışık üzerine ve içine akarken, tümüyle yaşama aitti, yaşamla bir bütün olmuştu; artık soyutlanmış yalnız bir insan değildi, ışık onu almış, korumuştu; birdenbire asla ölmeyeceği gibi mistik bir duyguya kapıldı, böyle düşünebildiği ve içinde varolan birşeyler asla ölmediği sürece, içindeki birşeyler bu gizemli ışıkla ilgiliydi. Bu, Lillian için büyük bir avuntu olmuştu, asla unutmayacaktı; yaşamı da böyle olmalıydı; birkaç gündür

yaşadığı gibi, buradaki gibi; dünyanın en hafif ışıktan yapılmış balıyla dolu bir arı kovanı gibi, gölge düşmeyen ışık, acı çekilmeyen yaşam, kül bırakmayan yangın gibi; Sainte-Chapelle’e son kez gittiği günü anımsadı. Annesi getirmişti. Gestapo’nun babasını aradığı günlerdi. O zamanlar gündüzleri kiliselerde yaşıyorlardı, çünkü bu en güvenli yoldu. Lillian böylece Paris’teki kiliselerin büyük bir kısmını görmüştü, hep en karanlık köşelere sinip dua ediyormuş gibi dudaklarını oynatırdı. Ama bir süre sonra kiliselere de casuslar sokmaya başlamışlardı, Notre-Dame’ın karanlığı da güvenli bir yer olmaktan çıkmıştı. Annesinin arkadaşları Sainte-Chapelle’e gitmelerini salık vermişlerdi; o kilisenin bekçisi güvenilir bir adamdı. O zamanlar Lillian kilisenin alev alev yanan ışığın altında kendini, saklandığı karanlık yerden çıkarılarak polis arabalarının acımasız bir aydınlık saçan farlarının önüne itilen bir suçlu gibi hissetmişti ya da bir ameliyathanenin göz kamaştırıcı beyaz aydınlığına sokulan bir cüzamlı gibi. Nefret etmiş ve asla unutmamıştı.

Şu anda bütün bunlardan tek bir iz bile kalmamıştı. Geçmişin gölgesi, ışığın ilk yumuşak saldırısında sis gibi dağılıp gitmişti. Artık nefret değil, mutluluk duyuyordu. Bu ışığa karşı konulamaz diye düşündü. Belleği o korkunç yeteneğini yitiriyordu. Geçmişle ilgili anılardan ders almak yerine, onları geleceğe taşımak ve istiflemek; aynı bir odayı kullanılmayan eski eşyalarla doldurmak gibi bir şeydi bu; gerçekten ulaşması gereken nokta, deneyimlerle güçlenmiş, bilinçlenmiş olarak yaşamaktı. Lillian ışığın altında gerindi. Işığı duyuyor gibiydi. İnsan yeterince sessiz olabilirse, çok şey duyabilir, diye düşündü. Yavaş yavaş ve derin soluk alıp verdi. Altın sarısını, maviyi, şarap kırmızısını içine çekti. Sanatoryumun ve onun son izlerinin de bu renklerin içinde yok olup gittiğini hissetti, gri ve siyah röntgen filmleri buruşup küçük, aydınlık bir ateşin içinde yandılar. Bunu bekliyordu Lillian. Buraya bu nedenle gelmişti. Mutluluk ışığı, diye düşündü, dünyanın en kolay mutluluğu.

Bekçi iki kez seslenmek zorunda kaldı. "Kapatıyoruz Matmazel. "

Lillian ayağa kalktı, adamın gamlı yüzüne baktı. Bir an için kendi hissettiklerini adamın hissetmediğini anlayamadı, ama anlaşılan o ki, mucizelere zamanla alışılıyordu. "Ne zamandır buradasınız? " diye sordu Lillian.

"İki yıldır. "

"Savaş sırasında burada çalışan bekçiyi tanıyor musunuz? "

"Hayır. "

"Bütün günü burada geçirmek keyifli olmalı. "

"Geçinip gidiyoruz işte, " dedi adam. "Kıt kanaat da olsa enflasyon, malum. "

Lillian çantasından kâğıt para çıkardı. Bekçinin gözleri parladı. Bu da onun için mucize, diye düşündü Lillian, söyleyecek bir şey yok, ekmek, şarap, yaşam ve bir de mutluluk. Gri avluya çıktı. İnsan alışınca, diye düşündü, mucizeler gerçekten sıradanlaşır mı? Buralarda yaşam kavramının gündelik bir anlam kazanması gibi, mucizeler de sıradanlaşır mı acaba, aynı ışığın, pırıl pırıl parlayan bir kilise olarak kalmaktansa sürekli ışıldaması gibi, tekdüzeleşir mi?

Çevresine bakındı. Güneş yandaki hapishanenin damını tekdüze bir biçimde aydınlatıyordu, oysa kilisede ışık şenliğini sergileyen bütün ışınları taşıyordu. Avludan polisler geçtiler, demirli camlarının ardından insan yüzlerinin seçilebildiği bir araba Lillian'ın önünden geçti. Güneş ışınlarının mucizesi polis yapıları, adliye makamları tarafından çevrelenmişti, dosya dolapları, suçlar, cinayetler, duruşmalar, kıskançlık, öfke ve insanoğlunun adalet olarak tanımladığı şu zavallı ucubeden oluşan bir ortamdı bu. Karşıtlık çok güçlüydü, ama Lillian bunun da derin bir anlam taşıyıp taşımadığından, mucizenin mucize olarak kalabilmesi için böyle olması gerekip gerekmediğinden pek de emin değildi. Birden Clerfayt'ı düşündü. Gülümsedi. Hazırdı. Clerfayt gittiğinden bu yana ondan hiç haber almamıştı. Bundan dolayı acı çekmiyordu; onun kendisini aramasını beklemiyordu. Clerfayt'a henüz ihtiyacı yoktu; ama onun varolduğunu bilmek güzeldi.

Clerfayt, Roma'da bürolarda, kahvehanelerde, atölyelerde dolaşıp durmuştu. Akşamlarını Lydia Morelli'yle geçirmişti. İlk günlerde Lillian'ı sık sık düşünmüş; sonra günlerce hiç aklına gelmemişti. Kadınlar konusunda kolay kolay başına gelmeyecek biçimde etkilenmişti Lillian'dan.

Clerfayt'ın gözünde Lillian, yaptığı her şeyi abartan güzel bir köpek yavrusu gibiydi. Herhalde alışacak, diye düşündü. Lillian hâlâ kaçırdığını sandığı her şeye yetişmeye çalışıyordu. Kısa bir süre sonra hiçbir şey kaçırmadığını anlayacaktı. Kendi yolunu bulacaktı, aynı ötekiler gibi, Lydia Morelli gibi, ama belki onun kadar mükemmel olmayacaktı. Ne Lydia'nın kuşkucu zekâsına, ne de kadınsı umursamazlığına sahipti. Lillian'a, ona bol bol zaman ayırabilecek, şair ruhlu, biraz duygusal bir adam gerekiyor, diye düşündü, ama kendisine uygun değildi. Volkov'un yanında kalmalıydı. Anlaşılan Volkov yalnızca Lillian için yaşıyordu, bu nedenle de onu yitirmişti. Clerfayt başka türlü yaşamaya alışmıştı. Hiçbir şeye kapılıp gitmek istemiyordu. Lydia Morelli onun için doğru seçimdi. Lillian tatilde yaşadığı sevimli ve kısa bir maceraydı. Paris için fazlasıyla taşralıydı, zor beğeniyordu, müşkülpesent ve deneyimsizdi.

Vardığı karar nedeniyle rahatlamıştı. Paris'e dönünce, Lillian'a telefon edecek, her şeyi açıklamak için onunla bir kez daha görüşecekti. Belki de açıklayacak bir şey yoktu. Açıklayacak bir şey tabii ki yoktu. Lillian mutlaka kendi kendine çoktan açıklamıştı. O zaman neden onu bir kez daha görmek istiyordu? Bunu daha fazla düşünmedi. Neden olmasındı? Aralarında hemen hemen hiçbir şey geçmemişti. Sözleşmesini imzaladı, iki gün daha Roma'da kaldı. Lydia Morelli de onunla aynı gün Paris'e hareket etti. Clerfayt, Giuseppe'yle gidiyordu. Lydia ise trenle; araba yolculuklarından ve uçaklardan nefret ederdi.

10

Lillian gecelerden hep korkmuştu. Geceleri boğulu-yormuş gibi oluyordu; ölümün korkunç ve dayanılmaz yalnızlığını taşıyan görünmez eller boğazını sıkıyordu sanki. Sanatoryumda aylarca geceleri ışığı açık bırakmıştı; çünkü dolunayın ışıldadığı karlı gecelerin göz kamaştıran berraklığından; dünyanın en renksiz şeyiymiş gibi gelen gri karın her yanı kapladığı karanlık ve solgun gecelerin baskısından kaçmak istiyordu. Paris'te geceler daha rahat geçiyordu. Dışarıda nehir ve Notre-Dame vardı; arasıra sarhoşun biri geçiyordu sokaktan, kaldırım taşlarında ayak sesleri yankılanıyordu; ya da caddede giden bir arabanın tekerlek hışırtısı duyuluyordu. İlk giysiler geldiğinde Lillian onları dolaba değil, odanın dört bir yanına asmıştı. Bir tanesi, kadifeden olanı, yatağın üstünde asılıydı, gümüş renkli olanı hemen

onun yanındaydı; uykusundan, o eski karabasanlardan sıçrayarak uyandığında, sonsuz bir karanlıktan çıkıp sonsuz bir karanlığın içine düşerken boğazında düğümlenen bir çığlıkla yapayalnız uyandığında, uzanıp giysilere dokunabiliyordu, yalnızca kolunu uzatması yeterliydi; gümüş ve kadifeden yapılmış iplere benziyorlardı, bu iplere tutunup biçimlerin seçilemediği grilikten çıkarak duvarlara, zamana, ilişkilere, mekâna ve yaşama geri çekebiliyordu kendini. Giysileri okşuyor, kumaşı hissediyordu; sonra kalkıp odada dolaşıyordu, genellikle çıplak oluyordu; giysiler arkadaşları gibiydiler, duvarlarda, dolapların kapaklarında asılıydılar; altın sarısı, kahverengi ve siyah ayakkabılar, ince ve yüksek ökçeleriyle komodinin üzerinde yan yana dizilmişlerdi; kısa bir süre için Sain-te-Chapelle'e geceyarısı duası için uçup gitmiş ve tanyeri ağardığında geri gelecek olan bir grup zarif Botticelli meleği tarafından oraya bırakılmış gibiydiler. Bir şapkanın ne kadar büyük bir avuntu olduğunu ancak bir kadın bilebilir, diye düşündü. Geceleri eşyalarının arasında dolaşıyor, brokar kumaşı ayışığına tutuyor, şapkalarından birini başına oturtuyor, birkaç çift ayakkabıyı, bazen de bir giysiyi deniyordu; solgun ışığın altında aynanın önünde duruyor, kendini inceliyordu; yüzüne bakıyordu; düşüp düşmediklerini anlamak için omuzlarına bakıyordu; göğüslerini inceliyordu, acaba sarkmışlar mıydı; bacaklarına bakıyordu, acaba zayıflıktan iyice incelmişler miydi? Henüz değil, diye düşünüyordu, henüz değil; böylece sessiz düş oyununu sürdürüyor, başka bir çift ayakkabıyı giyiyor; saçların üzerinde nasıl durduğuna akıl sır ermeyen küçücük bir şapkayı başına oturtuyordu; sahip olduğu bir-iki parça mücevher geceleri büyülüymüş gibi parlıyordu; aynadaki görüntüsü ona bakıyor, gülümsüyor, sorular soruyordu, sanki bu görüntü Lillian'ın bildiğinden daha çok şey biliyordu.

Yeniden karşılaştıklarında Clerfayt, Lillian'a bakakaldı, kadın o kadar çok değişmişti ki. Paris'e döndükten iki gün sonra Lillian'a telefon etmişti; biraz merakla karışık tatsız bir görevi yerine getirmek için yapmıştı bunu; Lillian'la bir-iki saat birlikte olmayı amaçlıyordu. Bütün akşam onun yanında kaldı. Dikkatini çeken yalnızca giysiler değildi, bunu hemen fark etmişti. İyi giyinmiş birçok kadın görmüştü; ayrıca Lydia Morelli giyim kuşamdan, bir eğitim çavuşunun eğitimden anladığından daha çok anlıyordu. Değişen Lillian'ın kendisiydi. Birkaç hafta önce arkasında büyümemiş, sakar bir kız çocuğu bırakmıştı; oysa şimdi karşısına yeniyetmelikle yetişkinlik arasındaki gizemli sınırı yeni aşmış; gençliğin

çekiciliğinin yanısıra kendinden emin genç ve güzel bir kadının büyüsünü de taşıyan biri çıkmıştı. Clerfayt, Lillian'ı terk etmeyi düşünmüştü; şimdiyse onu elinde tutabilmek için son bir şansa sahip olduğuna seviniyordu. Lillian'dan ayrı kaldığı günlerde, kadının taşralı özelliklerini gözünde büyütmüş ve abartmıştı; Lillian'da gözlemlediği aşırı gerginlikle güçsüz beden yapısı arasındaki uyumsuzluğun isteri olduğunu düşünmüştü. Ama şu anda bundan eser yoktu. Sakin ve güçlü bir ateş yanıyordu; Clerfayt bunun sık rastlanmayan bir şey olduğunu biliyordu. Gümüş şamdanlarda sayısız mum yanıyordu; gençlik ateş demekti; ta ki bu ateş hesaplı davranışların ve vazgeçişlerin sonucunda ışığını yitirinceye dek, ama şimdi durum farklıydı. Bunu neden daha önce görmemişti? Gerçi birşeyler hissetmişti, ama adını koyamamıştı. Daha önce gördüğü kadın, kendine küçük gelen bir akvaryumun içine konmuş bir alabalıktı; beceriksizce akvaryumun camlarına çarpıyor, bitkileri koparıyor, suyu bulandırıyordu. Şimdiyse birdenbire, akvaryumun içindeki taşları aşmış, kendi nehrine kavuşmuştu, sağa sola çarpmıyordu, kendi hızını bulmuştu; pürüzsüz cildinde şimşek gibi yansıyan gökkuşağı renkleri ışıldıyordu.

"Gaston Amcam benim için bir parti vermek istiyor, " dedi Lillian birkaç akşam sonra.

"Öyle mi? "

"Evet. Beni evlendirmek istiyor. "

"Hâla mı? "

"Her zamankinden daha çok! Giysi almaya devam edecek olursam, yalnız benim değil kendisinin de mahvolacağından korkuyor. " Yine Grand Vefour'da oturuyorlardı. Garson yine, aynı ilk gidişlerinde olduğu gibi, kızarmış badem garnitürlü dil balığı getirmişti, yine taze bir Montrachet şarabı içiyorlardı. "Roma'ya gittin gideli tek heceli konuşur olmuşsun, " dedi Lillian.

Clerfayt ona baktı. "Öyle mi? "

Lillian gülümsedi. "Yoksa biraz önce içeri giren kadın o mu? "

"Hangi kadın? "

"Göstermeme gerek var mı? "

Clerfayt, Lydia Morelli'nin içeri girdiğini görmemişti. Ancak o anda farkına vardı. Lanet olsun, ne diye buraya gelmişti sanki? Lydia'nın birlikte geldiği adamı tanımıyor, ama adının Johnson olduğunu biliyordu, çok zengin bir adamdı. Sabah Lydia'ya bu akşam da buluşamayacaklarını söylediğinden bu yana kadın hiç zaman yitirmemişti doğrusu. Şimdi, Lydia'nın neden buraya geldiğini de anımsadı, bir yıl önce buraya sık sık birlikte gelirlerdi. İnsan müdavimi olduğu lokantalar konusunda dikkatli davranmalı, diye düşündü kızgın kızgın.

"Onu tanıyor musun? ”

"Bazıları kadar; daha çok ya da daha az değil. ”

Clerfayt, Lydia'nın Lillian'ı incelediğini gördü, Lillian'ın üzerindeki giysiyi nereden ve kaça aldığını yüzde yüz biliyordu. Hatta görmese bile Lillian'ın ayakkabılarına da fiyat biçtiğine emindi. Lydia bu konuda tam bir falcıydı. Lydia'nın buraya gelebileceğini akıl etseydi, bu duruma engel olmuş olurdu, ama madem ki buradaydı, bu durumdan yararlanmaya karar verdi. En yalın tepkiler her zaman en etkili tepkilerdi. Bunlardan biri de rekabetti. Lil-lian'ın kıskanması işine gelirdi.

”Ne kadar şık, " dedi Lillian.

Clerfayt başıyla onayladı. "Bu konuda ünlüdür. "

Şimdi Lydia'nın yaşıyla ilgili bir şey söylemesini bekliyordu. Lydia kırk yaşındaydı, gündüzleri otuzunda, akşamları -hele bir de ışık uygunsa- yirmi beşinde gösterirdi. Lydia'nın gittiği lokallerde ışık her zaman uygun olurdu. Ama Lillian onun yaşıyla ilgili bir şey söylemedi. "Güzel kadın, " dedi Lilly. "Onunla ilişkin oldu mu? "

"Hayır, " diye cevap verdi Clerfayt.

"Aptallık etmişsin, " dedi Lillian.

Clerfayt şaşırarak baktı. "Neden? "

"Çok güzel bir kadın. Nereli? "

"İtalyan. "

"Romalı mı? "

"Evet, ” dedi Clerfayt. "Romalı. Neden sordun? Kıskandın mı? "

Lillian sarı renkli Chartreuse dolu kadehini masaya koydu. "Zavallı Clerfayt, " diye cevap verdi. "Kıskanmadım. Buna ayıracak zamanım yok. "

Clerfayt gözünü kırpmadan Lillian’a baktı. Bu sözleri başka bir kadın söyleseydi, inanmazdı; ama Lillian yalan söylemiyordu. Düşündüğünü söylüyordu. Clerfayt nedenini bilmeden her geçen saniye biraz daha öfkeleniyordu. "Başka bir şey konuşalım. "

"Neden? Paris’e başka bir kadınla döndün diye mi? "

"Saçmalama! Bu kadar saçma bir şeyi nereden çıkarıyorsun? "

"Doğru değil mi? "

Clerfayt bir an için kendini topladı. "Evet, doğru. "

"Zevkli adammışsın. "

Clerfayt sustu, bir sonraki soruyu beklemeye başladı. Gerçeği söylemeye karar vermişti. İki gün önce Lillian’ı yedekte tutabileceğini düşünmüştü; oysa şimdi iki kadını yan yana görünce, yalnızca Lillian’ı istediğini anlamıştı. Kendi kendine yakalandığını biliyor, buna kızıyordu; ama hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini de biliyordu, mantığı üstün geliyordu. Lillian elinden kaçmıştı, hem de en tehlikeli biçimde, herhangi bir kavga falan olmadan. Onu geri kazanmak için bir çarpışma sırasında yapılabilecek en tehlikeli şeyi göze almaktan başka çaresi kalmamıştı, aslında bu yalnızca aynaların karşısında yapılabilirdi: Umudunu yitirmeden her şeyi itiraf etmek.

"Sana âşık olmayı istemiyordum Lillian, " dedi.

Lillian gülümsedi, "İstemekle olmuyor bu işler. Bunu okul çocukları yapar. "

"Aşk söz konusu olunca herkes çocuktur. "

"Aşk! " dedi Lillian. "Ne kadar geniş anlamlı bir sözcük! Neler anlatıyor, neler! " Lydia Morelli'ye baktı. "Her şey çok daha basit Clerfayt. Gidelim mi? "

"Nereye? "

''Otele gitmek istiyorum. "

Clerfayt bir şey söylemedi, hesabı ödedi. Geçti, diye düşündü. Lydia Morelli'nin oturduğu masanın yanından geçerek dışarı çıktılar; Lydia, Clerfayt'ı görmezden geldi. Park yeri görevlisi Clerfayt'ın arabasını dar sokakta tam lokantanın önüne, kaldırıma park etmişti. Lillian, Giuseppe'yi gösterdi. "İşte seni gammazlayan bu. Beni otele bırak. "

"Hayır. Gel Palais Royal'e gidelim. Bahçe açık mı? " diye adama sordu.

"Kemerlerden geçin efendim. "

"O bahçeyi biliyorum, " dedi Lillian. "Niyetin ne? Çok eşli mi olmak istiyorsun? "

"Bırak bunları artık! Hadi gel. "

Palais'nin kemerlerinin arasından geçtiler. Toprak ve ilkbahar kokan serin bir akşamdı. Bahçede esen rüzgâr, duvarların arasına sıkışmış geceden daha sıcaktı. Clerfayt durdu. "Bir şey söyleme. Benden açıklama da bekleme. Yapamam. "

"Açıklanacak ne var ki? "

"Hiçbir şey yok mu? "

"Gerçekten hiçbir şey yok, " dedi Lillian.

"Seni seviyorum. "

"Sorun çıkarmadığım için mi? "

"Hayır, " dedi Clerfayt. "Bu korkunç bir şey olurdu. Alışık olmadığım sorunlar çıkardığın için seviyorum seni. "

Ben sana hiç sorun çıkarmıyorum, " diye karşılık verdi Lillian, ceketinin kürk yakasını kaldırdı. "Öyle sanıyorum ki bunun nasıl yapıldığını bile bilmiyorum. "

Lillian, Clerfayt'ın önünde duruyordu, saçları rüzgârda uçuşuyordu. Clerfayt'ın gözüne tamamen yabancı görünüyordu, hiç tanımadığı ve yitirdiği yabancı bir kadın. "Seni seviyorum, " diye yineledi Clerfayt, kadını kollarına aldı ve öptü. Saçlarının hafif kokusuna, acı parfümünün kokusu karışıyordu. Lillian ona karşı koymadı. Kollarında öylece duruyordu, gözleri açıktı, sanki rüzgârı dinliyordu.

Clerfayt birdenbire Lillian'ı sarstı. "Bir şey söylesene! Bir şey yapsana! Mesela, git buradan, de! Tokat at bana! Ama böyle heykel gibi durma. "

Lillian doğruldu, Clerfayt onu bıraktı. "Niye gidecekmişsin buradan? " diye sordu.

"Yani kalmamı mı istiyorsun? "

"Bir şey istemek bu akşam sırça bir sözcük sanki. Ne işe yarayacak? Sırça çabuk kırılır. Rüzgârı hissediyor musun? Sence rüzgârın istediği ne? "

Clerfayt ona baktı. "Galiba ne düşünüyorsan onu söylüyorsun, " dedi bir süre sonra, çok şaşkındı. Lillian gülümsedi. "Neden olmasın? Her şeyin sandığından çok daha basit olduğunu söylemiştim sana. "

Clerfayt bir an sustu. Ne yapacağını bilmiyordu. "Pekâlâ, seni otele bırakayım, " dedi sonunda.

Lillian sakin sakin onunla, onun yanında yürüyordu. Neler oluyor bana, diye düşündü Clerfayt. Aklım karmakarışık, ona ve Lydia Morelli'ye kızgınım; oysa kızgın olmam gereken tek bir kişi var, o da ben'im.

Arabanın yanında duruyorlardı. Tam o sırada Lydia Morelli ve kavalyesi kapıdan çıktılar. Lydia, Clerfayt'ı yine görmezden gelecekti, ama Lillian'a karşı duyduğu merak ağır basıyordu. Ayrıca o dar sokakta, Clerfayt arabasını yan yana park etmiş arabaların kargaşasından çıkarana dek beklemek zorundaydılar, ancak ondan sonra kendi arabalarına ulaşabileceklerdi. Lydia çok ustaca, hiçbir şey yokmuş gibi Clerfayt'ı selamladı, kavalyesini tanıştırdı. Lillian'ın kim olduğunu, nereden geldiğini öğrenme konusundaki becerisi şaşkınlık vericiydi. Clerfayt, Lilliân'ı koruması gerektiğini düşündüyse de bir süre sonra bunun gereksiz olduğunu anladı. Park yeri görevlileri bağıra çağıra arabaları ileri geri çekip trafiği açmaya çalışırlarken Cler-fayt'la Lillian'ın kavalyesi arabalar üzerine konuşuyorlardı; iki kadın ise masum gözüken bir sohbete dalmışlardı, çok sevimli bir saldırı ve savunma söz konusuydu. Lydia Morelli kendi açısından kuşkusuz zafer kazanmıştı, yaşça Lillian'dan daha büyük, çok daha becerikli ve art niyetliydi, ama sanki pamuklara karşı dövüşüyor gibiydi. Lillian ona karşı öylesine silahsız, masum ve saygılıydı ki, Morelli'nin gösterdiği dikkat hiçbir işe yaramadı; saldıran taraf olarak maskesi düşmüş, böylece de yarı yarıya yenilmişti. Kavalyesi bile iki kadından daha meraklı olanın Lydia olduğunu anlamıştı. Ve de daha yaşlı.

"Arabanız efendim, " dedi park yeri görevlisi, Clerfayt'a.

Clerfayt arabayı sokağın köşesine kadar sürdü. "Birinci sınıf bir işti, " dedi Lillian'a. "Kim olduğunu, nereden geldiğini, nerede oturduğunu bilmiyor. "

"İsterse bütün bunları yarın öğrenebilir, " diye cevap verdi Lillian kayıtsızca.

"Kimden? Benden mi? "

"Terzimden. Giysimi nereden aldığımı biliyor. "

"Bu da umurunda değil, öyle mi? "

"Hem de hiç! " dedi Lillian ve gecenin havasını içine çekti. "Hadi Concorde Meydanından geçelim. Bugün pazar, fıskiyeler ışıklandırılmıştır. "

"Galiba hiçbir şey umurunda değil senin, öyle değil mi? " diye sordu Clerfayt.

Lillian ona döndü, gülümsedi. "Dar anlamda, evet. "

"Tahmin etmiştim. Ne oldu sana? "

Öleceğimi biliyorum, diye düşündü Lillian, sokak fenerlerinin ışığı yüzünü yalıyordu. Senin bildiğinden daha fazla şey biliyorum, hepsi o kadar; bu nedenle de senin için gürültü demek olan benim için hıçkırık demek, senin için acı çığlığı demek olan benim için sevinç çığlığı demek, senin için sıradan olan benim için olağanüstü bir şey demek. Clerfayt arabayı meydanda ağır ağır sürüyordu. Parlak ışıklar gümüşi Paris göğüne yükselmiş, birbirine karışmış, iç içe girmişti; çeşmeler çağıldıyordu; dikilitaş ışıl ışıldı, uçuşan onca şey arasında dimdik ve aydınlık bir mihver gibi yıllardır orada duruyordu; fıskiyeler göğe yükseliyor, bir an için yerçekimine meydan okuyarak havada duruyor, sonra yine yere düşerken yeryüzünün en eski ninnisini söylüyorlardı: Bu ninni suyun çağıltısıydı; maddenin bitimsiz dönüşümünün insanın ölümlülüğünün tekdüze şarkisiydi bu.

"Ne güzel bir meydan! " dedi Lillian.

"Evet, " diye cevap verdi Clerfayt. "Bu meydanda giyotin kuruluyormuş. Marie Antoinette’in başını şurada uçurmuşlar. Giyotinin olduğu yerde şimdi fıskiyeler var. "

"Bir de Rond-Point’a gidelim, " dedi Lillian. "Orada da fıskiyeler var. "

Clerfayt arabayı Champs-Elysees’den aşağı doğru sürdü. Rond-Point’da suyun beyaz köpüklerine ve şarkısına, mızrak gibi dimdik duran sarı lalelerden oluşan minyatür bir orman eşlik ediyordu, laleler süngü takmış Prusyalı askerler gibi, çiçeklerine hazırol’da durmasını öğretir gibiydiler.

"Bütün bunlar da mı umurunda değil? " diye sordu Clerfayt.

Lillian bir an düşündü. Suyun çağıltısından ve geceden gözlerini yavaşça ayırdı. Kendi kendine işkence yapıyor, diye düşündü. Bunu ne kadar da kolay yapıyor!

"Beni sakinleştiriyor, " dedi Lillian. "Anlamıyor musun? "

"Hayır. Ben sakinleşmek istemiyorum; ben coşkuyu yaşamak istiyorum. "

"Ben de bunu demek istiyorum. İnsan buna karşı koymadığı sürece kendi kendine daha çok yardımcı oluyor. "

Clerfayt arabayı durdurmak ve onu öpmek istiyordu; ama olacaklardan pek emin değildi. Tuhaf bir biçimde kendini aldatılmış hissediyordu; arabayı sarı lale tarlasına sürmek, onları ezip geçmek, çevresindeki her şeyi kenara fırlatmak, Lillian'ı elinden tutup onunla birlikte bir yerlere gitmek istiyordu; ama nereye? Bir mağaraya mı, bir sığınağa mı, herhangi bir yere mi; ya da dönüp dolaşıp onu tam anlamıyla görmüyormuş gibi bakan Lillian'ın mavi gözlerindeki kayıtsızlığa mı?

"Seni seviyorum, " dedi Clerfayt. "Gerisini boşver. O kadını unut. "

"Neden? Tabii ki biriyle ilişkin olacak. Bütün o süre boyunca benim de yalnız olduğumu mu sanıyorsun? "

Giuseppe sarsıldı ve stop etti. Clerfayt motoru yeniden çalıştırdı. "Sanatoryumda mı yani? " dedi.

"Paris'te demek istiyorum. "

Clerfayt kadına baktı. Lillian gülümsedi. "Ben yalnız yaşayamam. Şimdi beni otele götür. Yorgunum. "

"Peki. "

Clerfayt'ın arabası Louvre'u, Conciergerie'yi geride bıraktı, St. Michel Bulvarı Köprüsünü geçti. Clerfayt öfkeli ve çaresizdi. Lillian'ı pataklamak isterdi, ama kendinde değildi, kendisinin daha önce Lillian'a itiraf ettiği bir şeyi, şimdi Lillian ona itiraf etmişti, kendisi bunu yaparken tereddüt bile etmemişti. Şimdi istediği tek şey Lillian'ı yeniden kazanmaktı. Lillian

birdenbire yaşamındaki en önemli ve elde etmeye değer şey olmuştu. Ne yapması gerektiğini bilmiyordu, ama birşeyler yapmalıydı; onu otele bırakıp giderse bir daha asla geri gelmezdi Lillian; bu Glerfayt'ın son şansıydı, onu elinde tutabilmek için o büyülü sözcüğü bulmalıydı; yoksa Lillian arabadan inecek, şöyle bir gülümseyecek, Clerfayt'ı öpecek, Bouillabaisse[1] ve sarımsak kokan otele girecek, gözden yitecek; otel görevlisinin, yanında bir parça Lyon sosisi ve bir şişe *Vin ordinaire'le* miskin miskin oturduğu küçük resepsiyonun önünden geçerek aşınmış, eğri büğrü merdivenden çıkacaktı; Clerfayt'ın görebileceği son şey otel girişinin yarı karanlığında merdivenleri çıkan ince ve beyaz ayak bilekleri olacaktı; yukarıda, odasına girdiğindeyse belki de altın sarısı bolero ceketinden iki tane kanat çıkacak, Lillian pencereden hızla uçup gidecekti, Clerfayt'a sözünü ettiği Sainte-Chapelle'e doğru değil de, büyük bir olasılıkla Balenciaga ya da Di-

or'dan alınmış çok zarif bir cadı süpürgesinin üzerine binerek, Platon'dan Heidegger'a kadar her şeyi bilen, bunun yanısıra piyano virtüözü, dünya boks şampiyonu ve şair olan, altı yabancı dili anadilleri gibi konuşabilen, her türlü hız rekorunu kırmış fraklı şeytanların katıldığı cadılar bayramına uçacaktı.

Otel görevlisi esnedi ve uyandı. "Mutfağın anahtarı sizde mi? " diye sordu Clerfayt.

"Evet efendim. Ne istersiniz. Vichy? Şampanya? Bira? "

"Buzdolabından bir kutu havyar getirin. "

"Onu açamam efendim. Anahtarı Madam'da. "

"O zaman köşedeki Restaurant Laperouse'a koşun. Oradan bir kutu havyar getirin. Hâlâ açıktır. Biz burada bekliyoruz. Siz gelene dek buraya ben bakarım. "

Clerfayt cebinden para çıkardı.

"Ben havyar istemiyorum, " dedi Lillian.

"Ne istiyorsun? "

Lillian ikircikli kaldı. "Clerfayt, " dedi sonunda. "Şimdiye kadar hiçbir erkek bu saate kadar yanımda kalmadı. Öğrenmek istediğin buydu, değil mi? " ,

"Bu doğru, " diye söze karıştı otel görevlisi. "Madam hep tek başına gelir. *Ce nestpas normal*, Mösyö. Şampanya getireyim mi? 1934 Dom Perignon var. "

"Getirin delikanlı, " diye bağırdı Clerfayt. "Yiyecek ne var? "

"Ben şu sosisten istiyorum, " Lillian otel görevlisinin gece yemeğini gösterdi.

"Size benimkini vereyim Madam. Mutfakta daha çok var bunlardan. "

"Onları da getirin, " dedi Clerfayt. "Siyah ekmek, bir parça da Brie. [1]"

"Bir şişe de bira, " dedi Lillian.

"Şampanya istemiyor musunuz Madam? " Çocuğun yüzü asıldı. Alacağı yüzdeyi düşünüyordu.

"Dom Perignon'u zaten getiriyorsunuz, " dedi Cler-fayt. "Tek başıma bile içebilirim. Kutlamak istediğim bir şey var. "

"Neyi? "

"Duyguların zaferini. "

Clerfayt otel görevlisinin yerine yerleşti. "Hadi gidin! Ben yerinize bakarım. "

"Müşterilere hizmet edebilecek misin? " diye sordu Lillian.

"Tabii. Bunu savaşta öğrendim. "

Lillian dirseklerini masaya dayadı. "Savaşta çok şey öğrendin, öyle değil mi? "

"Bildiklerimin birçoğunu. Hemen hemen her zaman savaştayız. "

Clerfayt bir şişe su siparişini not etti. Ertesi sabah saat altıda uyandırılmak isteyen bir müşterinin adını yazdı. Şaşkın şaşkın bakan kel kafalı bir adama on iki numaralı odanın; iki genç İngiliz'e de yirmi dört ve yirmi beş numaralı odaların anahtarlarını verdi. Oldukça sarhoş bir adam içeri girdi, Lillian'ın boş olup olmadığını ve fiyatını sordu. "Bin dolar, " dedi Clerfayt.

"Buna hiçbir kadın değmez aptal, " diye yanıtladı adam ve çırpıntılı gecenin içinde rıhtıma doğru gidip gözden kayboldu.

Otel görevlisi şişeleri ve sosisi getirdi, başka birşeyler daha isterlerse Tour d'Argent'a ya da Laperouse'a gitmeye hazır olduğunu söyledi. Bisikleti vardı. "Yarın gidersin, " dedi Clerfayt. "Boş odanız var mı? "

Çocuk, Clerfayt'a delirdiniz mi dercesine baktı. "Madam'ın odası var ya. "

"Madam evli. Benimle, " diye ekledi Clerfayt; çocuğun aklı bir kez daha karışmıştı, çünkü bu durumda Dom Perignon'u ne diye ısmarladığını anlamıyordu.

"Altı numaralı oda boş, " dedi. "Madam'ın odasının yanı. "

"Güzel. Her şeyi yukarı çıkarın. "

Otel görevlisi her şeyi yukarı çıkardı, bahşişi görünce de gerekirse bütün gece boyunca bisikletiyle istedikleri her şeyi getirebileceğini söyledi. Clerfayt bir kâğıda diş fırçası, sabun ve birkaç şey daha yazdı, bunları ertesi sabah kapıya bırakmasını istedi. Adam söz verdi, gitti. Bir kez daha geldi, buz getirdi; sonra bir daha dönmemek üzere ortadan kayboldu.

"Seni bu akşam yalnız bıraksaydım, bir daha asla göremeyeceğimi sandım, " dedi Clerfayt.

Lillian pencerenin kenarına oturdu. "Ben bunu her gece düşünüyorum. "

"Neyi? "

"Her şeyi bir daha asla göremeyeceğimi. "

Clerfayt büyük bir acı duydu. Lillian'ın yumuşak yüz hatlarına baktı, kadın birdenbire çok yalnız gözüktü gözüne, terk edilmiş değil, yalnız. "Seni seviyorum, " dedi Clerfayt. "Sana yardımcı olur mu bilmiyorum, ama doğru söylüyorum. "

Lillian bir şey söylemedi. "Bunu, bu akşam olanlar yüzünden söylemediğimi biliyorsun, " dedi Clerfayt, yalan söylediğinin ayırdında değildi. "Bu akşamı unut. Bir rastlantıydı, aptalcaydı, her şey karmakarışıktı. Seni asla kırmak istemem. "

Lillian bir süre daha sustu. "Öyle sanıyorum ki bazı açılardan kırılmam olanaksız, " dedi sonra düşünceli düşünceli. "Buna gerçekten inanıyorum. Belki de bu ötekini dengeliyordun"

Clerfayt ne söyleyeceğini bilemedi. Lillian'ın ne demek istediğini belli belirsiz hissediyordu; ama bunun tam tersine inanmak isterdi. Lillian'a baktı.

"Cildin geceleri inci gibi, " dedi Clerfayt. "Parıldıyor. Işığı çekmiyor da yansıtıyor sanki. Gerçekten. Bira içmek istiyor musun? "

"Evet. Bir parça da Lyon sosisi versene bana. Ekmek de. Çok mu rahatsız oluyorsun? "

"Artık hiçbir şeyden rahatsız olmuyorum. Sanki yıllardır bu geceyi beklemişim gibi geliyor. Dünya, aşağıda uykulu ve sarımsak kokulu resepsiyonun arkasında yerle bir oldu. Biz kendimizi son anda kurtardık. "

"Öyle mi dersin? "

"Evet. Her taraf ne kadar sessiz, duymuyor musun? "

"Sen sessizleştin, " diye yanıtladı Lillian. "Çünkü istediğin şeye ulaştın. "

"Ulaştım mı dersin? Bir moda atölyesindeymişim gibi geliyor. "

"Ha, onlar benim suskun dostlarım! " Lillian hâlâ sağda solda asılı olan giysilere baktı. "Geceleri bana nefis balo ve karnaval öyküleri anlatıyorlardı. Bu akşam onlara ihtiyacım yok. Toplayıp dolaba kilitleyeyim mi onları? "

"Bırak asılı kalsınlar. Sana neler anlattılar? "

"Çok şey. Şenliklerden, kentlerden ve aşktan söz ettiler. Denizle ilgili bazı şeyler anlattılar. Denizi hiç görmedim. "

"Gidebiliriz. " Clerfayt ona soğuk birayla dolu bardağı verdi. "Birkaç gün sonra Sicilya'ya gitmek zorundayım. Bir yarışa katılacağım. Ama kazanmayacağım. Sen de gel! "

"Her zaman kazanmak mı istersin? "

"Bazen iyi geliyor. İdealist insanlar parayla çok şey yapabilirler. "

Lillian güldü. "Bunu Gaston Amcama söyleyeceğim. "

Clerfayt yatağın başucunda asılı duran ince brokardan dikilmiş gümüş giysiyi inceledi. "Bu tam Palermo'ya göre, " dedi.

"Birkaç gün önce bir gece giydim. "

"Nerede? "

"Burada. "

"Yalnız miydin? "

"Öyle istiyorsan yalnızdım, diyelim. Sainte-Chapelle' in, bir şişe Pouilly'nin, Seine'in ve ayın katıldığı bir şenlik düzenlemiştim. "

"Bundan sonra hiç yalnız olmayacaksın. "

"Sandığın anlamda yalnız değildim. "

"Biliyorum, " dedi Clerfayt. "Seni sevdiğimi söylerken sanki bana bunun için teşekkür borçluymuşsun gibi söylüyorum, ama aslında böyle düşünmüyorum. Alışık olmadığım için kendimi bu kadar ilkel bir biçimde ifade ediyorum. "

"Kendini ilkel bir biçimde ifade etmiyorsun. "

"Yalan söylemediği zaman her erkek bunu yapar. "

"Hadi, " dedi Lillian. "Dom Perignon şişesini aç. Ekmek, sosis ve birayla birlikte gözüme fazlasıyla tehlikeli, sıradan ve filozofça görünüyorsun. Neyi koklayıp duruyorsun öyle? Ne kokuyorum? "

"Sarımsak, ayışığı ve ortaya çıkaramadığım yalanların kokusunu alıyorum. "

"Tanrıya şükür! Hadi yeryüzüne geri dönelim ve oraya sıkı sıkı tutunalım. Dolunay olduğu gecelerde yeryüzünden uçup gitmek kolaylaşıyor. Düşler yerçekimi falan dinlemiyor. "

11

Bir kanarya ötüyordu. Clerfayt onu uykusunda duyuyordu. Uyandı, çevresine bakındı. Bir dakika sonra nerede olduğunu anladı. Güneşin, beyaz bulutların ve suyun yansısı odanın tavanında dans ediyorlardı, oda sanki tepetaklak olmuştu. Tavan açık yeşil saten bir kumaşla kaplanmış gibiydi. Banyonun kapısı ve penceresi açıktı, Clerfayt avlunun karşı tarafında bir pencerede asılı olan kuş kafesini görebiliyordu. İri göğüslü sarışın bir kadın kafesin arkasında bir masaya oturmuş yemek yiyordu, gördüğü kadarıyla kadın kahvaltı etmiyor, yarım şişe Burgunder şarabıyla birlikte öğle yemeğini yiyordu.

Clerfayt saatini aradı. Yanılmamıştı; saat on ikiydi. Aylardır bu kadar çok uyumamıştı, birdenbire çok acıktı-

ğını hissetti. Kapıyı dikkatle açtı. Bir önceki ak§am ısmarladığı şeyler oradaydı. Otel görevlisi sözünü tutmuştu. Paketi aldı; suyu açtı, yıkanıp giyindi. Kanarya hâlâ ötüyordu. Şişman sarışın kadın şimdi de elma pastası yiyor, kahve içiyordu. Clerfayt, rıhtıma bakan öteki pencereye gitti. Dışarıda trafik tüm hızıyla uğulduyordu. Sahaflar açıktı, nehirden bir römorkör geçiyordu, kıç tarafta Spitz cinsi bir köpek havlıyordu. Clerfayt öne eğildi, yandaki pencerede Lillian'ın yüzünü gördü. Lillian pencereye yaslanmış, Clerfayt'ın onu incelediğinden habersiz, bütün dikkatiyle aşağı bir sepet sarkıtıyordu. Aşağıda lokantanın kapısının tam önünde bir istiridye satıcısı duruyordu. Anlaşılan satıcı bu âdeti biliyordu. Sepetin içini ıslak yosunlarla döşedi, yukarı baktı.

"Marennes? Bêlons? [1] Bêlons bugün daha iyi. ”

"Altı tane Bêlons, ” diye yanıt verdi Lillian.

”On iki olsun, ” dedi Clerfayt.

Lillian döndü ve güldü. "Kahvaltı etmek istemiyor musun? "

"İşte kahvaltı. Portakal suyu yerine de hafif bir Pou-

illy. ”

"On iki tane mi istiyorsunuz? " diye sordu istiridye satıcısı.

"On sekiz tane olsun, " diye yanıt verdi Lillian, sonra da Clerfayt'a dönüp "Benim odama gel. Gelirken şarabı da getir, " dedi.

Clerfayt lokantadan bir şişe Pouilly ve iki kadeh aldı. Ekmek, tereyağ ve bir parça eski Pont l'Evêque peyniri de getirmişti.

"Bunu sık sık mı yaparsın? " diye sordu Clerfayt.

"Hemen hemen her gün. " Lillian bir mektup gösterdi. "Gaston Amcanın akşam yemeği öbür gün. Sen de davet edilmek ister misin? "

"Hayır. "

’’Güzel. Gelseydin yemeğin amacını sabote etmiş olurdun: Amaç bana zengin bir adam bulmak. Yoksa sen zengin misin? "

"Genellikle bir-iki haftalığına. Bulunan adam yeterince zenginse onunla evlenecek misin? "

"Bana şarap ver, " diye yanıtladı Lillian. "Ve de aptal aptal konuşma. "

"Senden her şey beklenir. "

"Ne zamandan beri? "

"Senin hakkında düşündüm biraz. "

"Ne zaman? "

"Uykumda. Senin ne yapacağın hiç belli olmuyor. Benim bilmediğim yasalar geçerli senin için. "

"İyi, " dedi Lillian. "Bunun kimseye zararı olmaz. Bu gün ne yapıyoruz? "

"Bugün seni Otel Ritz’e götürüyorum. Ben odama çıkıp üstümü değiştirinceye kadar salonun kuytu bir köşesinde on beş dakika oturup dergilere bakarsın. Sonra öğle yemeği, akşam yemeği yeriz, sonra yine öğle yemeği, akşam yemeği, sonra yine öğle yemeği yeriz; Gaston Amcayı sabote etmek için öbür gün de akşam yemeği yeriz. "

Lillian pencereden dışarı baktı, yanıt vermedi. "Eğer istersen seninle birlikte Sainte-Chapelle’e de gelirim, " dedi Clerfayt. "Ya da Notre-Dame’a ya da bir müzeye; sen Mavi Çoraplılarla[1] Bizans’a sürülmüş Yunanlı bir fahişe karışımı tehlikeli bir kadınsın biliyor musun? Hatta Eyfel Kulesine gitmeye ya da Bateau-Mouche’la [2] tur yapmaya bile hazırım. "

"Seine Nehrinde yapılan turlardan birine daha önce katılmıştım. Orada bir kasabın metresi olarak kendime ait üç odalı bir dairede yaşayabilirdim. "

"Eyfel Kulesine de gittin mi? "

"Oraya seninle gideceğim sevgilim. "

"Tahmin etmiştim. Mutlu musun? "

"O ne? "

"Hâlâ bilmiyor musun? Ama mutluluğun gerçekten ne olduğunu kim biliyor ki? Belki de mutluluk bir iğnenin ucunda dans etmektir. "

Lillian, Gaston Amcanın verdiği akşam yemeğinden döndü. Peystre Vikontu arabasıyla onu otele bırakmıştı. Nefis yemeklerin yendiği aşırı sıkıcı bir akşam geçirmişti. Birkaç kadınla altı erkek katılmıştı yemeğe. Kadınlar öylesine merak dolu bir düşmanlık saçıyorlardı ki, birer kirpi gibi dikenliydiler. Erkeklerin dördü bekâr, hepsi zengin, ikisi gençti, Peystre Vikontu içlerinde en yaşlı ve en zengin olanıydı. "Neden Rive Gauche'da[1] oturuyorsunuz? " diye sordu. "Romantik nedenlerle mi? "

"Rastlantı sonucu. Bildiğim en iyi neden bu. "

"Siz Vendöme Meydanında kalıyor olmalıydınız. "

"Şaşırtıcı bir şey, " dedi Lillian. "Nerede oturmam gerektiğini benden daha iyi bilen o kadar çok insan var ki. "

"Vendöme Meydanında hiç kullanmadığım bir dairem var. Modern döşenmiş bir atölye. "

"Bana kiralamak mı istiyorsunuz? "

"Neden olmasın? "

"Kirası ne kadar? "

Peystre hızlı hızlı yanıt verdi: "Ne diye paradan konuşuyoruz ki? Önce daireyi bir görün. İsterseniz sizin olabilir. "

"Koşulsuz mu? "

"Koşulsuz. Ancak benimle bir kere yemeğe çıkmanızdan zevk duyarım tabii, ama bu da koşul sayılmaz. "

Lillian güldü. "Hâlâ yalnızca kendi çıkarını düşünmeyen insanlar var demek. "

"Daireyi ne zaman görmek istersiniz? Yarın olur mu? Yarın öğle yemeği için sizi alayım mı? "

Lillian beyaz bıyıklı, küçük kafalı adamı inceledi. "Aslında amcam beni evlendirmek istiyordu, ” dedi.

"Bunun için henüz çok gençsiniz. Amcanız eski kafalı biri. "

"Daireniz iki kişinin yaşayabileceği kadar büyük mü? "

"Öyle sanırım. Neden sordunuz? "

"Orada bir erkek arkadaşımla birlikte yaşamak istersem diye sordum. " Peystre bir an Lillian'a baktı. "Bunu da konuşabiliriz, " dedi sonra. "Gerçi, açık söylemek gerekirse, daire iki kişi için pek uygun değil. Ama neden bir süre yalnız yaşamak istemiyorsunuz? Paris'e geleli daha birkaç hafta oldu. Önce kenti şöyle iyice bir gezin. Neler göreceksiniz, neler. "

"Haklısınız. "

Araba durdu, Lillian indi. "Yarın kaçta? " diye sordu Vikont.

"Düşünmem gerek. Gaston Amcama sormamın sizce bir sakıncası var mı? "

"Yerinizde olsam bunu yapmazdım. Kafasında gereksiz düşünceler oluşabilir. Bunu yapmayacağınızı biliyorum. "

"Öyle mi? "

"Yapacak olsaydınız, bana sormazdınız. Çok genç ve güzelsiniz Matmazel. İhtiyacınız olan yaşamı size sağlamaktan zevk duyardım. Ama artık yaşlanmakta olan bu adama inanın: Bu sizin için çekici, ama boşuna geçen bir yaşam. Gaston Amcanın sözünü bile etmeyelim. Size gereken şey lüks bir yaşam. Çok lüks bir yaşam. İltifatımı hoşgörün; ama gördüğümü söylüyorum. İyi geceler Matmazel. "

Lillian merdivenlerden çıktı. Gaston Amcanın onu görücüye çıkartması tuhaf bir biçimde hem eğlendirici, hem de cesaret kırıcı olmuştu. Önce kendini can çekişen bir asker gibi hissetmişti, sanki başucunda biri ona bolluk

içinde bir yaşama dair öyküler anlatıyordu. Sonra yabancı bir gezegendeymiş gibi olmuştu, bu gezegende insanlar ölümsüzdü ve sorunları vardı. Konuştuklarını anlamıyordu. Lillian için önemsiz olan bir şey, onlar için çok anlamlıydı, Lillian'ın peşinde olduğu şey onlar için tuhaf bir biçimde tabuydu. Peystre Vikontunun önerisi bütün bunların içinde en mantıklısı gibi görünmüştü.

"Gaston Amca elinden geleni yaptı mı? " diye sordu Clerfayt koridorda.

"Ne zaman geldin? Bir yerlerde içtiğini sanıyordum. "

"Artık canım istemiyor. "

"Beni mi bekledin? "

"Evet, " dedi Clerfayt. "Beni düzenli bir insan yaptın. Artık canım içki içmek istemiyor. Artık sensiz içmek istemiyor. "

"Daha önceleri içer miydin? "

"Evet. İki yarış arasında. Ve de genellikle iki felaket arasında. Sanırım korkaklığımdan ya da kendi kendimden kaçmak için. Ama artık geçti. Bugün Sainte-Chapelle'e gittim. Yarın da Cluny Müzesine gideceğim. Bizi birlikte gören biri, senin müzedeki halıların üzerinde bulunan tek boynuzlu hanımefendiye benzediğini söyledi. Çok başarılısın. Bir yerlere gitmek ister misin? "

"Bu akşam değil. "

"Bu akşam yaşamın bir mutfak, bir salon ve bir yatak odasından ibaret olduğunu sanan burjuvalarla birlikteydin, onlar yaşamın her an devrilebilecek yelkenli bir gemi olduğunu bilmiyorlar. Onun için senin kendine gelmen gerekiyor. "

Lillian’ın gözleri parlamaya başladı. "Sen yine de içmişsin. "

"Yanımda sen olunca buna gerek kalmıyor. Biraz dolaşmak istemez misin? "

"Nereye gideceğiz? "

"Bir zamanlar adını duymuş olduğun her yere, her lokale. Çok güzel giyinmişsin, bu şıklık Gaston Amcanın talipleri tarafından harcandı gitti. En azından bu giysiyi teşhir etmeliyiz, sen istemesen de. İnsanın giysilere karşı sorumlulukları vardır. ”

"Pekâlâ. Ama arabayı yavaş kullanacaksın. Bütün caddelerden geçeceğiz. Karla kaplı olmayan bütün caddelerden. Köşelerinde çiçek satıcıları olan caddelerden. Bir araba dolusu menekşe alalım. ”

Clerfayt, Giuseppe’yi rıhtımın karışıklığının içinden çıkardı, otelin kapısında beklemeye başladı. Yandaki lokanta kapatıyordu.

"Seni kart zampara seni, ” dedi yanıbaşında bir ses. "Bu tür roller için biraz fazla yaşlı değil misin? ”

Konuşan Lydia Morelli’ydi. Kavalyesinden önce lokantadan çıkmıştı.

"Kesinlikle öyleyim, ” diye yanıtladı Clerfayt. "Zaten çekici olan da bu! "

Lydia beyaz kürk etolünü omzuna attı. "Demek yeni rolün bu! Oldukça taşra işi hayatım. Genç bir kuzuyla hem de! "

"İltifat ediyorsun, " dedi Clerfayt. "Sen böyle söylediğine göre, o büyüleyici bir kadın demektir. "

"Büyüleyici mi? Burada bir odada kalan ve sırtında üç tane Balenciaga giysisi olan o aptal şey mi büyüleyici? "

"Uç tane mi? Ben otuz tane var sanıyordum. Her giyişinde öylesine değişiyorlar ki. " Clerfayt güldü. "Lydia! Ne zamandan beri kuzularla aptal şeylerin peşinde casusluk yapıyorsun? Bu huyumuzdan uzun zaman önce vazgeçmemiş miydik? "

Lydia öfkeyle tam yanıt verecekti ki kavalyesi dışarı çıktı. Lydia silaha sarılır gibi onun koluna girdi ve uzaklaştı.

Lillian bir-iki dakika sonra geldi. "Biraz önce biri bana senin büyüleyici bir kadın olduğunu söyledi, " dedi Clerfayt. "Seni saklamanın zamanı geldi. "

"Beklerken sıkıldın mı? "

"Hayır. Uzun süre hiçbir şeyi beklemediysen, beklemek on yıl gençleştiriyor. Hatta yirmi yıl. Bundan sonra asla bekleyeceğim bir şey olmayacak sanıyordum. "

"Ben her zaman bir şey bekledim. " Lillian, yanında kel kafalı bir adamla birlikte lokantadan çıkan bir kadının arkasından baktı; krem renginde yüksek ökçeli ayakkabıları, fındık büyüklüğünde elmaslardan yapılmış bir kolyesi vardı. "Nasıl da parlıyor! " dedi Lillian.

Clerfayt hiç yanıt vermedi. Mücevher tehlikeli bir konuydu; Lillian mücevhere düşkünse, isteklerini ondan daha iyi yerine getirebilecek erkekler vardı.

"Bana göre değil, " dedi Lillian gülerek, sanki Cler-fayt’ın aklından geçenleri okumuştu.

"Bu giysi yeni mi? " diye sordu Clerfayt.

"Evet. Bugün gönderdiler. "

"Kaç tane giysin oldu? "

"Bununla birlikte sekiz tane. Neden sordun? "

Lydia Morelli’nin edindiği bilgi doğruydu demek. Bu nedenle üç tane demişti.

"Gaston Amca dehşetler içinde, " dedi Lillian. "Faturaları gönderdim ona. Hadi şimdi bu. kentin en iyi gece kulübüne gidelim. Haklısın. Giysiler hak iddia ediyorlar! "

"Başka bir yere daha gidelim mi? " diye sordu Clerfayt. Saat sabaha karşı dört olmuştu.

"Bir yere daha, " dedi Lillian. "Yoksa yoruldun mu? "

Clerfayt, ona yorulup yorulmadığını soramayacağını biliyordu. "Daha yorulmadım, " dedi. "Hoşuna gidiyor mu? "

"Harika. "

"Güzel, o zaman başka bir kulübe gidelim. Çingenelerin olduğu bir yer olsun. " Montmartre ve Montparnasse hâlâ savaş sonrasının ateşiyle sarsılmaktaydı. Renkli mağaralara benzeyen kabareler ve gece kulüpleri su altındaymışlar gibi sisler içinde yüzüyorlardı. Her şey her zaman olduğu gibiydi, hep aynıydı. Lillian olmasaydı Clerfayt

çok sıkılacaktı, ama Lillian için her şey yeniydi; her şeyi olduğu gibi değil, görmek istediği ve de gördüğü gibi algılıyordu. Aşırı pahalı lokaller onun için yaşam ateşiyle doluydu; bahşiş bekleyen orkestralar onun için düşlerin konserlerini veriyorlardı; jigololarla, sonradan görmelerle, ne yapacaklarını bilemedikleri için evlerine gitmeyen ya da bir serüven ya da iş peşinde koşan insanlarla, çaresiz ve aptal kadınlarla ağzına kadar dolu olan yerler onun için göz kamaştırıcı bir varoluş ayiniydi, çünkü böyle olmasını istiyordu ve bu nedenle gelmişti.

Onu buradaki öteki kadınlardan farklı kılan işte bu, diye düşündü Clerfayt. Ötekiler içinde bulundukları boşluğu doldurmak için bir serüvenin, bir işin, biraz uyumlu bir kargaşanın peşindeler; oysa o yaşamın peşinde, yalnızca yaşamın peşinde; masaldaki beyaz geyiğin ve tek boynuzlu gergedanın izini süren mecnun bir avcı gibi yaşamın peşinden koşuyor; bu koşuda öylesine yorulmak nedir bilmiyor ki, yanındakini de etkiliyor; engel tanımıyor, gözünü avından hiç ayırmıyor; insan onun yanında kendini kimi zaman yaşlı, kimi zaman yıpranmış, kimi zaman da çocuk gibi hissediyor; unutulup gitmiş duygular, arzular, düş kırıntıları, yılların gerisinden çıkıp geliyorlar; ve her şeyden önce çoktan gömdüğünüz bir duygu yeniden canlanıyor: Yaşamın eşsiz bir şey olduğu duygusu alacakaranlıkta çakan bir şimşek gibi parıldıyor. Çingeneler masanın çevresini sarmış, bir şarkı çalıyorlardı. Lillian hayranlıkla dinliyordu. Onun için bunların hepsi bir

zamanlar gerçekti, diye düşündü Clerfayt; şarkı Pussta'yı[1] geceler boyu karanlığı, yalnızlığı, insanoğlunun kendini korumak için sığındığı ilk ateşi anlatıyordu; en eski, en yıpranmış, en duygusal şarkı bile Lillian için insanlığın, tutunma isteğinin ama tutunamayışın hüzünlü şarkisiydi. Lydia Morelli haklıydı, bu açıdan bakıldığında taşraya özgüydü her şey; ama tam da bu nedenle ona tapınılması gerekmiyor muydu?

"Galiba çok fazla içtim, " dedi Clerfayt.

"Çok fazla ne demek? "

"insan kendini bilmeyecek duruma geldiyse çok fazla içmiş demektir. "

"O zaman ben hep çok fazla içmeliyim. Kendimi hiç sevmiyorum. "

Hiçbir şeyden korkmuyor, diye düşündü Clerfayt. Bu meyhane onun için nasıl yaşamın suretiyse, en basit sözcük de ilk söylendiği anda olduğu kadar çekici geliyor ona. Buna dayanmak çok güç! Ölecek, bunu biliyor, ama bu durumu değişik bir Uyku Tanrısı olarak kabulleniyor, onun gözünde her şeyi değiştiren de bu kabulleniş; hiçbir şeyden korkmuyor, hiçbir şeyi Tanrıya hakaret saymıyor; hiçbir şey onun için basit değil ve -lanet olsun- ben neden burada öyle oturuyor ve çevreme ürküntüyle bakıyorum, neden ben de kendimi bu gamsız kargaşanın içine atmıyorum?

"Sana tapıyorum, " dedi Clerfayt.

"Bunu bu kadar sık söyleme, " dedi Lillian. "Bunun için insanın tamamen bağımsız olması lazım. "

"Sen söz konusu olunca değil. "

"Her zaman söyle, " dedi Lillian. "Hava ve şarap kadar ihtiyacım var buna. " Clerfayt güldü. "İkisi de doğru. Ama bir şeyin doğru olup olmadığı kimin umurunda! Şimdi nereye gidiyoruz? "

"Otele. Taşınmak istiyorum. "

Clerfayt artık hiçbir şeye şaşırmamaya karar verdi.

"Peki. Gidip eşyalarını toplayalım, " dedi.

"Eşyalarım toplandı bile. "

"Nereye taşınmak istiyorsun? "

"Başka bir otele. İki gündür tam bu saatlerde biri telefon ediyor. Bir kadın ait olduğum yere geri dönmem gerektiğini anlatıyor, başka birşeyler daha söylüyor... "

Clerfayt ona baktı. "Gece nöbetçisine telefon bağlamamasını söyleseydin. "

"Söyledim. Ama kadın onu atlatmayı başardı. Dün annem olduğunu söylemiş. Aksanlı konuşuyor, Fransız değil. "

Lydia Morelli, diye düşündü Clerfayt. "Neden bana bir şey söylemedin? "

"Niye söyleyeyim ki? Ritz dolu mu? "

"Hayır. "

"Güzel. Gaston Amca yarından itibaren kalacağım yeri öğrenince fenalık geçirecek. "

Lillian eşyalarını toplamamıştı. Clerfayt gece nöbetçisinden bir bavul ödünç aldı, bir Alman binbaşı giderken bavulunu otelde bırakmıştı; Clerfayt, Lillian’ın eşyalarını bavula yerleştirdi. Lillian yatağa oturmuş gülüyordu. "Buradan ayrılacağıma üzülüyorum, " dedi. "Buradaki her şeyi çok sevmiştim. Ama benim sevgimde üzüntüye yer yok. Bunu anlıyor musun? "

Clerfayt başını kaldırdı. "Korkarım evet. Bir şeyi terk etmek seni üzmüyor. "

Lillian yine güldü; bacaklarını uzatmıştı, elinde bir kadeh şarap vardı. "Artık fark etmiyor. Sanatoryumu terk ettikten sonra, istediğim her yere gidebilirim. "

Belki beni de terk edecek, diye düşündü Clerfayt. Aynı otel değiştirir gibi. "Bak bir Alman binbaşının kılıcı, " dedi. "Heyecandan burada unutmuş, bir

Alman subayı için ne kadar aşağılayıcı bir davranış. Kılıcı bavula koyuyorum. Çok tatlı sarhoş oldun. İyi ki iki gün önce Ritz'de senin için bir oda ayırtmışım. Yoksa resepsiyonun önünden geçmemiz biraz zor olurdu. "

Lillian, binbaşının kılıcını aldı, oturduğu yerde selam durdu. "Çok hoşuma gidiyorsun. Neden seni hiç ilk adınla çağırmıyorum? "

"Bunu kimse yapmıyor. "

"Benim yapmam için yeterli bir neden bu. "

"Tamam, " dedi Clerfayt. "Kılıcı da almak istiyor musun? "

"Burada bırak onu. "

Clerfayt anahtarları cebine koydu, Lillian'a mantosunu uzattı.

"Çok mu zayıfım? " diye sordu Lillian.

"Hayır; galiba biraz kilo aldın. "

"Önemli olan tek şey bu, " diye mırıldandı Lillian.

Bavulları arkalarından gelecek bir taksiye yüklettirdiler.

"Ritz'deki odam Vendöme Meydanına mı bakıyor? " diye sordu Lillian.

"Evet. Cambon Caddesine bakmıyor. "

"Savaş sırasında sen nerede kalıyordun? "

"Tutuklu kampından döndükten sonra Cambon Caddesine bakan bir odada. Saklanmak için iyi bir yerdi; kimse orada olduğumu tahmin edemedi. Erkek kardeşim o zamanlar Vendöme Meydanına bakan tarafta, yani Almanların tarafında kalıyordu. Biz Alsaslıyız. Kardeşimin babası Alman, benim babam Fransız. "

"Erkek kardeşin seni koruyamadı mı? "

Clerfayt güldü. "Burada olduğumdan haberi bile yoktu. Sibirya'da olduğumu duysa sevinirdi. Olabildiğince uzakta. Gökyüzünü görüyor musun? Sabah oluyor. Kuşları duyuyor musun? Kentlerde onları yalnız bu saatlerde duyabilirsin. Doğa dostları evlerine dönerken ardıç kuşlarını duyabilmek için gece kulüplerinde zaman geçirmek zorundalar. "

Vendöme Meydanına saptılar. Gri, geniş meydan sessizlik içindeydi. Bulutların arasından sapsarı bir gün doğuyordu. "İnsanların eskiden ne kadar güzel binalar inşa ettiklerini görünce onların bizden daha mutlu olduklarını düşünmeden edemiyorum, " dedi Lillian. "Sen ne dersin? " "Hayır, " diye yanıt verdi Clerfayt. Arabayı girişin önünde durdurdu. "Ben şu anda mutluyum, " dedi. "Mutluluğun ne olduğunu bilip bilmememiz hiç önemli değil. Ben şu anda mutluyum, bu sessizlik içinde, bu meydanda, seninle birlikte. Uykunu aldıktan sonra yola çıkarız. Dinlene dinlene güneye ineriz. Sicilya'ya, sana daha önce sözünü ettiğim yarışa: Targo Florio'ya. "

12

Targo Florio yarışının yaklaşık on dört bin dönemeçli yüz sekiz kilometrelik yolu, idman için her gün birkaç saatliğine trafiğe kapatılıyordu. Sürücüler bu saatlerin dışında da dönemeçleri, çukurları ve yolun durumunu ezberlemek için yolda yavaş yavaş çalışıyorlardı; böylece araba motorlarının homurtusu yoldan ve çevreden hiç eksik olmuyordu. Clerfayt'ın yardımcı pilotu Alfredo Torriani adında yirmi dört yaşında bir Italyan'dı. İkisi de hemen hemen bütün gün çalışıyorlar, akşamları da yüzleri güneşten yanmış, acıkmış ve susamış olarak dönüyorlardı.

Clerfayt, Lillian'a idmanlara gelmeyi yasaklamıştı. Lillian'ın, öteki sürücülerin karıları ve kız arkadaşları gibi, elinde kronometre ve kâğıtlarla, araba tamiri, benzin ikmali ve lastik değiştirme için yapılan yerlerde oturup bir işe yaramaya çalışmasını istemiyordu. Bunun yerine onu, deniz kıyısında evi olan bir arkadaşıyla tanıştırmış, oraya götürmüştü. Adamın adı Levalli'ydi, orkinos avlayan bir filonun sahibiydi. Clerfayt onu özellikle seçmişti: Levalli kel kafalı, koca göbekli, eşcinsel bir estetti.

Lillian bütün gününü deniz kıyısında ya da Levalli'nin villasını çevreleyen bahçede geçiriyordu. Bahçe yabani bitkilerle doluydu, romantikti,

Eichendorff’un şiirlerinde olduğu gibi mermer heykellerle süslenmişti. Lillian’ın Clerfayt’ı araba sürerken izlemek gibi bir isteği yoktu; ama portakal bahçelerinin sessizliğine kadar ulaşan motor seslerini seviyordu. Rüzgâr, çiçeklerin ağır kokusuyla birlikte getiriyordu sesi; bu ses denizin sesiyle birleşince heyecan verici bir konser çıkıyordu ortaya. Sanki Clerfayt onunla konuşuyordu. Bütün gün çevresinde dolanan bu sese kendini bırakıyordu, tıpkı sıcak Sicilya göğüne, deni-

zin göz kamaştıran pırıltısına kendini bıraktığı gibi. Cler-fayt her zaman onunla birlikteydi; fıstık ağaçlarının gölgesinde uyurken, bankta oturup Petrarca ya da Augusti-nus’un itiraflarını okurken, deniz kıyısında hiçbir şey düşünmeden pineklerken ya da alacakaranlık çökmeden önceki gizemli saatlerde terasta otururken, İtalyan kadınlar *felicissima notte* dediklerinde ve her sözcüğün ardında bilinmeyen bir tanrıya dair bir soru işareti bulunduğunda, o homurtu uzaktan duyuluyordu hep, gökyüzünün ve akşamın davul sesleriydi bunlar; sesler Lillian’ın hafif hafif kaynayan kanında yanıtını buluyordu. Akşamları Clerfayt o homurtuyla birlikte geliyordu, araba yaklaştıkça homurtu gök gürültüsüne dönüşüyordu.

"Antik Yunan Tanrıları gibi, " dedi Levalli, Lillian’a. "Bizim modern Condottieri, Jüpiter’in oğulları gibi gök-gürültüsü ve şimşeklerle geliyorlar. "

"Hoşlanmıyor musunuz. "

"Artık motorları sevmiyorum. Bana savaştaki bombardıman uçaklarını hatırlatıyorlar. "

Bu duygulu şişman adam gramofona Chopin’in bir piyano konçertosunu koydu. Lillian ona düşünceli düşünceli baktı.

Ne tuhaf, diye düşündü, insan kendi deneyimleri ve kendi açısından tehlikeli olan şeyler konusunda ne kadar tek taraflı davranıyor: Acaba bu sanat uzmanı estet, orkinosların yakalandıkları zaman neler hissettiklerini hiç düşünmüş müydü?

Levalli birkaç gün sonra bir şenlik düzenledi. Yaklaşık yüz kişi çağırmıştı. Her yanda mumlar ve fenerler yanıyordu; gökyüzünde yıldızlar sayılıyordu;

sıcak bir geceydi; deniz kıpırtısızdı, koskocaman ayın yansıdığı muhteşem bir ayna gibiydi; ay başka bir gezegenden gelen kıpkırmızı bir balon gibi ufukta süzülüyordu. Lillian hayran olmuştu. "Hoşunuza gitti mi? " diye sordu Levalli.

"İstediğim her şey burada. "

"Her şey mi? "

"Hemen hemen her şey. Dağlarda kardan duvarlar arasında hapis yaşadığım dört yıl boyunca bunları düşledim durdum. Burada ne kar var, ne de dağlar. "

"Sevindim, " dedi Levalli. "Çok ender şenlik düzenlerim. "

"Neden? Yoksa alışkanlığa mı dönüşüyor? "

"Hayır. Beni, nasıl söylesem, hüzünlendiriyor. İnsan şenlik düzenliyorsa genellikle birşeyleri unutmaya çalışıyor demektir, ama unutamaz. Ötekiler de unutamaz. "

"Ben hiçbir şeyi unutmak istemiyorum. "

"Öyle mi? " diye sordu Levalli kibarca.

"Artık istemiyorum, " diye yanıtladı Lillian.

Levalli gülümsedi. "Burada eskiden Romalılara ait bir ev varmış, Romalı güzel kadınların katıldığı büyük şenlikler düzenlenirmiş; meşaleler ve Etna Yanardağının saçtığı ışık ortalığı aydınlatırmış. Romalıların sırrı çözmeye yaklaştıklarına inanıyor musunuz? "

"Hangi sırrı? "

"Yaşamın sırrını? "

"Biz yaşıyor muyuz? "

"Belki de bu soruyu sorduğumuz için yaşamıyoruz-dur. Bunları söylediğim için özür dilerim. Italyanlar hüzünlü insanlardır; tam tersiymiş gibi gözükürler, ama değillerdir. "

"Kim öyle ki? " dedi Lillian. "Ahır uşakları bile sürekli mutlu değiller. "

Lillian, Clerfayt'ın arabasının geldiğini duydu, gülümsedi. "Söylenceye göre, " dedi Levalli, "bu evin Romalı son sahibesi sabah olunca sevgililerini öldürtürmüş. Romantik bir kadınmış, gecenin yarattığı yanılsamadan sonra büyünün bozulmasına dayanamıyormuş. "

"Ne kadar zahmetli, " dedi Lillian. "Sabah olmadan onları yollasaydı daha kolay olmaz mıydı? Ya da kendi gitseydi? "

Levalli, Lillian'a kolunu verdi. "Çekip gitmek her zaman o kadar kolay değildir, eğer insan kendisini de birlikte götürüyorsa. "

"Sahip olma isteğinin insanı sınırlamaktan başka bir işe yaramadığı bilinirse çekip gitmek çok kolaylaşır, insan hiçbir şeyi elinde tutamaz; kendi kendini bile. "

Müziğin çalındığı yere yaklaşıyorlardı. "Sahip olmak istediğiniz hiçbir şey yok mu? " diye sordu Levalli.

"Çok fazla şeye sahip olmak istiyorum, " diye yanıt verdi Lillian. "Bu nedenle de hiçbir şey istemiyorum. Neredeyse aynı kapıya çıkıyor. "

"Neredeyse! " Levalli onun elini öptü. "Şimdi sizi servilerin olduğu yere götüreceğim. Oraya alttan ışıklandırılan camdan bir dans pisti yaptırdık. Bunu Riviera'daki lokallerin bahçelerinde görmüştüm, aynısını yaptırdım. İşte dansçılarınız da geliyor, Napoli'den, Palermo'dan, Roma'dan. "

"ister seyirci kalırsın, ister oyuna katılırsın, " dedi Levalli, Clerfayt'a. "Ya da her ikisini de yaparsın. Ben seyirci kalmayı yeğliyorum. Her ikisini de seçen, ikisini de yarım yamalak yapar. "

Terasta oturuyorlar ve servilerin önündeki ışıklandırılmış cam pistte dans eden kadınları izliyorlardı. Lillian, Prens Fiola'yla dans ediyordu.

"Ateş gibi, " dedi Levalli, Clerfayt'a. "Nasıl dans ediyor bakın! Pompei mozaiklerindeki kadınları bilir misiniz? Sanatta kadınların güzelliği, rastlantısal olanın yok olmasıyla ortada salt güzel olanın kalması demektir. Girit'teki Minos Sarayında bulunan resimleri gördünüz mü? Ya da Akhenaton döneminin Mısırlı kadınlarını? Uzun gözlü, ince yüzlü kadınları, ahlaksız dansçıları ve genç kraliçeleri? Onların hepsinin içinde yanan bir ateş vardır. Şu dans pistine bakın! Cam, elektrik ve tekniğin oluşturduğu bu yapay cehennem ateşinin içinde kadınlar sanki havada uçuyorlar; bu pisti bu nedenle yaptırdım. Yapay cehennemin ışığı onları aşağıdan aydınlatıyor, ateş, giysilerinin altında yanıyor ve yukarı doğru onları yalayıp geçiyor; ayın soğuk ışığı yıldızların aydınlığıyla birlikte şakaklarına ve omuzlarına düşüyor; bu bir alegori, insan buna gülüp ge

çebileceği gibi birkaç dakika için kendini düşlere de bırakabilir. Onlar, kadınlar yani, çok güzeller; bizden burjuva aile babaları olmamızı, para kazanmamızı isteyerek Tanrı katma ulaşmamızı engelliyorlar; oysa bizi Tanrısallaştıra-caklarını söyleyerek kandırıyor, tuzaklarına düşürüyorlar. Sizce de güzel değiller mi? "

"Evet güzeller, Levalli. "

"Her biri birer Kirke. [1] Asıl ilginç olan buna kendilerinin asla inanmamaları. Orada dans ederlerken gençliğin ateşiyle yanıp tutuşuyorlar, ama burjuvazinin gölgesi peşlerini bırakmıyor: Kilo alma korkusu, aile yaşamının sıkıcılığı, sınırlı istek ve amaçların körüklediği hırs, yorulmak ve bir kenara çekilmek olgusu, tekdüzelik ve yavaş yavaş yıpranıyor olmak. Yalnız içlerinden birinde bunlar yok: Fiola'yla dans eden kadında. Sizin buraya getirdiğiniz kadında. Bunu nasıl başardınız? "

Clerfayt omuz silkti.

"Onu nerede buldunuz? "

Clerfayt tereddüt etti. "Sizin tarzınızda konuşmak gerekirse, cehennemin kapılarında. Yıllardır sizin bu kadar şiirsel konuştuğunuzu duymamıştım. "

"O kadar sık fırsat ulamıyorum da ondan. Demek cehennemin kapılarında buldunuz onu. Başka bir şey öğrenmek istemiyorum. Düş gücünü

çalıştırmak için bu kadarı yeter. Onu umutsuzluğun alacakaranlığında bulmuş olmalısınız, bu umutsuzluktan kurtulmayı bir tek Orpheus başarmıştı. Ama bedelini de ödemişti; bir kadını cehennemden çıkarmak istediği için, oldukça çelişkili gibi gözükse de, iki misli yalnızlığa mahkûm olmuştu. Siz de bedel ödemeye hazır mısınız Clerfayt? " Clerfayt gülümsedi. "Benim körinançlarım vardır. Yarıştan hemen önce bu tür soruları yanıtlamam. "

Oberon'un gecesi, diye düşündü Lillian, Fiola ve Torriani'yle dans ederken. Her şey ışıkların, mavi gölgelerin

' Büyücü tanrıça Kirke, Kalypso gibi Odysseus'un serüvenlerinde başlıca rol oynayan kişilerdendir. (Çev.)

büyüsü altındaydı; yaşamla düş iç içe girmişti. Ayak sesleri duyulmuyordu; sanki müzik eşliğinde ayakları yerden kesilmiş gibiydi. Karla kaplı dağlarda, yatağımın üzerindeki ateş seyir çizelgesiyle birlikte odamda oturup Napoli ve Paris radyolarından yayınlanan konserleri dinlerken hep bunları düşlüyordum. Ayın, denizin, mimozaların ve portakal çiçeklerinin kokusunu getiren hafif esintinin bir arada olduğu böyle bir gecede insan kendini ölümsüz hissediyordu. İnsan bir an kendine geliyor, sonra yine kendinden geçiyor, derken başka birinin kollarında uyanıyordu; yüzler değişiyor, ama eller hep aynı kalıyordu. Acaba gerçekten aynı mı, diye düşündü Lillian. İşte sevdiğim adam orada, bu masal bahçesinin geçici sahibi olan melankolik adamla konuşuyor; benim hakkımda konuşuyorlar. Konuşan melankolik adam; mutlaka bana sorduğu sorunun yanıtını öğrenmek istiyordur. Yaşamın sırrını! Eski bir masal vardır, cücenin biri, kimse sırrını bilmediği için gizli gizli gülüp dururmuş. Cücenin sırrı kendi adıymış.

Lillian gülümsedi. "Ne düşünüyorsunuz? " diye sordu Fiola, onun gülümsediğini fark etmişti.

"Aklıma bir masal geldi, adamın birinin sırrı, kimsenin onun adını bilmemesiymiş. "

Fiola güldü. Güneşten iyice yanmış yüzünde dişleri bembeyaz parlıyordu. "Bu sizin de sırrınız değil mi? "

Lillian başını salladı. "Bir ad nedir ki? "

Fiola, dans pistinin kenarında, palmiyelerin altında oturan annelere baktı. "Bazı insanlar için her şey demektir, " dedi.

Lillian dans ederken, Clerfayt'ın düşünceli düşünceli kendisini izlediğini gördü. Beni sıkı sıkı tutuyor; var olduğu ve soru sormadığı için ben de onu seviyorum. Soru sormaya ne zaman başlayacak? Umarım asla başlamaz. Belki başlamaz. Bunun için zamanımız olmayacak ki. "Çok mutluymuş gibi gülümsüyorsunuz, " dedi Fiola. "Yoksa bu da sizin sırrınız mı? "

Ne kadar aptalca sorular soruyor, diye düşündü Lilli-an. Neden okulda, kadınlara mutlu olup olmadıklarının asla sorulamayacağını öğrenmemiş.

"Sizin sırrınız ne? " dedi Fiola. "Uzun bir gelecek mi? "

Lillian başını yine salladı. "Hiçbir sırrım yok, " diye neşeyle. "Bunun her şeyi nasıl kolaylaştırdığını bilemezsiniz. "

"Fiola'ya bakın, " dedi yaşlı Kontes Vitelleschi, annelerin arasında bir köşede oturuyordu. "Sanki bu yabancının dışında başka genç kadın yokmuş gibi davranıyor. "

"Bu oldukça doğal bir şey, " diye yanıt verdi Teresa Marchetti. "Eğer bizim kızlarımızdan biriyle bu kadar uzun süre dans etmiş olsaydı, nişanlanmış sayılacaklardı ve eğer o kızla evlenmeyecek olursa, kızın erkek kardeşleri bu duruma fena halde alınacaklardı. "

Vitelleschi monokluyla Lillian'a baktı. "Bu kadın nereli? "

"İtalyan değil. "

"Bunu görüyorum. Herhalde rastgele bir melez. "

"Tıpkı benim gibi, " dedi Teresa Marchetti, biraz alınmıştı. "Amerikalı, Hintli, İspanyol; ama bu durum, Ugo Marchetti'yi iflastan kurtarmaya, yıkılmaya yüz tutmuş Palazzo'sunu sıçanlardan temizlemeye, eve bir banyo yaptırmaya ve metreslerini doyurmaya yetti de arttı bile. "

Kontes Vitelleschi duymamış gibi yaptı. "Öyle demeyin. Bir oğlunuz ve bir banka hesabınız var. Benim dört kızım ve borçlarım var. Fiola’nın evlenme zamanı geldi. Elimizdeki birkaç zengin delikanlı modaya uyup İngiliz mankenlerle evlenecek olursa halimiz ne olur? Bu ülkeyi soyup soğana çevirirler. "

"Bunu engelleyecek bir yasa çıkarmalılar, " dedi Teresa Marchetti alayla. "Ayrıca, parası olmayan genç erkeklerin, canım cicim ayları geçtikten sonra Ortaçağa özgü tek kişilik bir hareme, yani Italyan evliliğine düşeceklerinden

haberi olmayan zengin Amerikalı kadınlarla evlenmelerini de engelleyecek bir yasa çıkarmalılar. "

Kontes yine dinlememişti. Kızlarından iki tanesini yönlendirmekle uğraşıyordu. Fiola masalardan birinin önünde durmuştu. Lillian ona veda etti; Torriani, Lillian’a Clerfayt’ın yanma kadar eşlik etti.

"Neden benimle dans etmiyorsun? " diye sordu Clerfayt’a.

"Seninle dans ediyorum, " diye yanıt verdi Clerfayt, "Ama ayağa kalkmadan. "

Torriani güldü. "Dans etmeyi sevmez. Yabanidir. "

"Doğru, " dedi Clerfayt. "Çok kötü dans ederim, Lillian. Palace Bar’ı hatırlasana. "

"Orayı çoktan unuttum. "

Lillian, Torriani’yle birlikte dans pistine geri döndü. Levalli yine Clerfayt’ın yanına oturdu. "Sönük bir ateş, " dedi. "Ya da bir hançer. Bu ışıklandırılmış cam pist sizce gerçekten zevksiz değil mi? " dedi bir süre sonra kızgınlıkla. "Ay yeterince ışık saçıyor Luigi! " diye bağırdı.

"Dans pistinin altındaki ışığı söndür. Şu eski grappa’dan getir. Lillian beni hüzünlendiriyor. " Karanlıkta yüzü allak bullak görünüyordu.

"Güzel bir kadın beni hüzünlendirir. Neden? "

"Çünkü insan elinden kaçıp gideceğini bilir, oysa kalmasını ister. "

"Bu kadar basit mi? "

"Bilmiyorum. Ama benim için bu açıklama yeterli. "

"Sizi de hüzünlendirir mi? "

"Hayır, " dedi Clerfayt. "Beni hüzünlendiren çok başka şeyler var. "

"Anlıyorum. " Levalli, grappa'sından içti. "Onları da biliyorum. Ama onlardan kaçıyorum. Her zaman şişman bir Pierrot olarak kalmak istiyorum. Bu grappa'yı deneyin. "

içkilerini içtiler, suskun oturdular. Lillian yine önlerinden geçti. Benim geleceğim yok, diye düşündü. Bu, yer-

çekiminin olmayışı gibi bir şeydi. Clerfayt'a baktı ve dudaklarını oynatarak, sessiz bir cümle söyledi. Clerfayt karanlıkta oturuyordu. Lillian onun yüzünü pek seçemiyordu. Gerek de yoktu. Yaşamın yüzünü görmesi gerekmiyordu. Hissetmesi yeterliydi.

1

1750 yılında Londra'da bir araya gelen, birliğin göstergesi olarak mavi çoraplar giyen kadınların oluşturduğu edebiyat topluluğu. Burada 'dediğim dedik' anlamında kullanılmış. (Çev.)

2

Macaristan'da hiç ağaç olmayan kırlara verilen ad. (Çev.)

13

"Kaçıncı sıradayım? " diye sordu Clerfayt gürültünün arasında, deponun önünde durmuştu.

"Yedinci, " diye bağırdı Torriani. "Yol nasıl? "

"İğrenç. Sıcak, lastikleri yiyip bitiriyor. Lillian’ı gördün mü? "

"Evet. Tribünde. "

Torriani, Clerfayt’ın ağzına limonata şişesini dayadı. Takımın yöneticisi yanlarına geldi. "Tamam mı? " diye bağırdı. "Hadi! Hadi! "

"Yapıyoruz işte, " diye bağırdı şef teknisyen. "Şeytan bile lastikleri otuz saniyede değiştiremez. "

"Hadi! Çabuk olun! "

"Depoya benzin dolduruldu, Clerfayt, " dedi takımın yöneticisi. "Önünüzde Duval var. Peşinden ayrılmayın. Pes edene kadar ensesinden ayrılmayın. Sonra onu geride bırakın. Fazlasına ihtiyacımız yok. Onun önündeki iki yeri tutuyoruz. "

"Hadi! Tamam! " diye bağırdı şef teknisyen.

Araba ok gibi fırladı. Dikkat, diye düşündü Clerfayt, fazla dönmemeliyim. Tribünleri gördü, rengârenk ve göz kamaştırıcıydı; sonra yoldan, parlak mavi gökyüzünden, ufukta bir toz bulutundan, Duval ve onun nokta gibi gözüken arabasından başka hiçbir şey görmez oldu. Yol dört yüz metreye kadar yükseliyordu; Madonie sıradağları yaklaşıyordu, limon bahçeleri, zeytin ağaçlarının gümüş pırıltısı, U dönüşler, dönemeçler, sert virajlar, uçuşan moloz

lar, motorun sıcak soluğu, gözlüğe kurşun gibi çarpan bir böcek, kaktüsler, iniş çıkışlar, kayalıklar, birbiri ardına gelen kilometreler, sonra eski bir kale

kenti olan gri ve kahverengi Caltavutura; toz, daha çok toz ve birdenbire örümceğe benzer bir böcek: Bir araba.

Clerfayt dönemeçleri öteki arabadan daha hızlı alıyordu. Öndeki arabaya yavaş yavaş yaklaşıyordu. On dakika sonra arabayı tanıdı; bu Duval olmalıydı. Clerfayt peşine takıldı, ama Duval geçit vermiyordu. Clerfayt onu geçmek istediğinde engel oluyordu. Clerfayt'ı görmemiş olmasına olanak yoktu. Arabalar çok keskin bir dönemeçte birbirine iki kez öylesine yaklaşmışlardı ki, sürücüler göz göze gelmişlerdi; Duval dönemecin önünde, Clerfayt gerisindeydi. Duval, Clerfayt'a bilerek engel oluyordu. Arabalar arka arkaya büyük bir hızla gidiyorlardı. Clerfayt tozlu yerlerde ağırdan aldı, yolun görünmesini, görüş açısının düzelmesini bekliyordu. Birazdan geniş bir dönemecin geleceğini biliyordu; Duval dönemece açıktan girdi, böylece Clerfayt'ın sağdan geçmesini engellemek için dönemeci tam ortalamayı amaçlıyordu. Clerfayt bunu hesaplamıştı; dönemece Duval'den önce sert girdi, dönemeci içeriden aldı; araba kaydı, Clerfayt arabaya hâkim oldu, şaşkına dönen Duval bir saniye için yavaşlayınca Clerfayt onu geçti gitti. Toz bulutu artık geride kalmıştı, birdenbire karşısına bütün görkemiyle Etna Yanardağı çıktı, dumanlı başıyla kızgın gökyüzüne uzanıyordu; yarış devam ediyordu, Clerfayt öndeydi; Polizzi'ye, yarışın en yüksek noktasına doğru çıkıyordu.

Kilometreler boyunca toz bulutlarının içinde gittikten sonra anlık bir geçişle birdenbire karşısına masmavi gökyüzü çıkmıştı; temiz hava tozdan kuruyan yüzüne çarpmıştı; çılgın gibi giden motorun sıcaklığı, güneş, uzaktaki yanardağ, yarışla ve insanlarla herhangi bir ilgisi olmayan basit, büyük ve sessiz bir dünya; araba doruğa çıktığında Prometheus'a özgü bir duygu; bunların hepsi Clerfayt'ın ayaklarını yerden kesmiş, oradan oraya savurmuş-tu, artık hiçbir şey düşünmüyordu; ama her şey bir aradaydı: Elleriyle tuttuğu araba; kökleri cehenneme kadar inen, tepesi mavi ve sıcak bir metale benzeyen gökyüzüne saldıran yanardağ. Birkaç saniye sonra yol yine aşağı doğru inmeye başladı; dönemeçler arka arkaya sıralanıyordu; sürekli vites değiştirmek gerekiyordu, en hızlı vites değiştiren kazanırdı; yol Fiume Grande Vadisine doğru iniyordu, sonra hemen yine dokuz yüz metre yukarı çıkacak, sonra yine aşağı inecekti, tıpkı dev bir salıncak gibi, ta ki Collesano'da palmiyeler başlayana dek bu böyle sürecekti; o zaman her taraf sarı sabır çiçekleri ve başka çiçeklerle kaplı olacak, yeşillik ve deniz iç

içe girecekti; Campo Feli-ce yarışın tek düz etabıydı, kıyı boyunca yedi kilometre sürüyordu. Clerfayt lastik değiştirmek üzere durduğunda yine Lillian'ı düşündü. Tribünlerde renkler bir çiçek sandığı gibi birbirine karışmıştı; motorun homurtusu giderek uzaklaştı; aslında var olmayan, ama onun duyduğu sessizliğin içinde kendini yanardağın ağzından fırlatılmış gibi hissetti, şimdi sanki Ikarus gibi asbest kanatlarla yeryüzüne doğru iniyordu; aşktan da öte olan sonsuz bir duygu kollarını açmış onu bekliyordu; bu duygu tribünlerde bir yerde bir kadın, bir ad ve bir çift dudakta ifadesini buluyordu.

"Haydi! " diye bağırdı takımın yöneticisi.

Araba yine ok gibi fırladı; ama Clerfayt artık yalnız değildi. O duygu yükseklerde uçan bir flamingonun gölgesi gibi Clerfayt'la birlikteydi; bazen rüzgâr olup ardına düşüyor, bazen de görünmez bir bayrak olup öne geçiyordu, ama ne olursa olsun Clerfayt'ın yanından hiç ayrılmıyordu.

Bir sonraki etapta araba dans etmeye başladı. Clerfayt arabayı düz tutmaya çalışıyordu, ama arka tekerlekler kayıp duruyordu, Clerfayt, direksiyonu ters tarafa kırıyordu; karşısına bir dönemeç çıktı; pastaya üşüşmüş sinekler gibi insan kaynıyordu, Clerfayt hâlâ arabayı kontrolü altına alamamıştı, araba kaydı ve savruldu, Clerfayt vites değiştirdi, dönemece çok yaklaşmıştı, gaza bastı, ama arabayı düz tutmak kollarını zorluyordu, omzunda bir yırtılma hissetti; dönemeç pırıl pırıl gökyüzüne doğru devleşiyordu sanki, insanlar da çoğalmış, devleşmişlerdi; onlara çarpmamak olanaksız görünüyordu, gözü karardı, sanki biri kolunu çekip koparıyordu, ama Clerfayt sıkı sıkı tutunuyordu; omzuna sıcak lav dökülüyordu; çevresinde her şey tepetaklak olmuştu, yalnızca bir parça mavilik gözünü kamaştırıyordu, sonra iki bacaklı dev sineklerin kımıldaşmdığı bir delik gördü; bir kez daha direksiyona asıldı, gaz pedalına bastı ve -mucize- araba ona boyun eğdi, o delikten geçti, yokuşu tırmandı, çalılarla taşların arasına daldı, arka lastiğin parçalanan dış yüzü kırbaç gibi şaklıyordu, araba durdu.

İnsanların kendisine doğru geldiklerini gördü. İçine taş atılmış su gibi sağa sola saçılmışlar, bağırıyorlardı, yüzleri değişmişti, yumruklarını sallıyorlardı, ağızları kara delikler gibiydi. Clerfayt öldürmeye mi, kutlamaya mı geldiklerini ayırdedemiyordu, zaten umurunda da değildi: arabaya dokunmaları, ona yardım etmeleri yasaktı, yoksa yarış dışı

kalırdı. "Gidin! Dokunmayın! " diye bağırdı, ayağa kalktı, aynı acı yine saplandı, bir sıcaklık hissetti, burnundan gelen kan mavi tulumunun üzerine yayılıyordu; Clerfayt tek kolunu kaldırabildi, çevresindekileri tehdit ederek uzaklaştırmaya çalıştı: "Dokunmayın! Yardım etmeyin! " Arabadan sendeleyerek indi, "Yardım etmeyin! Yasak! "

insanlar oldukları yerde kaldılar. Clerfayt'ın yürüyebildiğim görmüşlerdi. Burnunun kanaması tehlikeli değildi; yalnızca yüzünü çarpmıştı. Clerfayt arabanın çevresinde döndü. Lastiklere baktı. Dış lastik parçalanmıştı. Küfretti. Oysa lastik daha yeniydi! Hızla lastiği kesti, çıkardı, sonra tekerleği yokladı. Basıncı iyiydi; biraz az gibiydi, ama dönemeçlere aşırı hızlı girmezse yolu kavramaya yetecek kadar şişkindi. Omuzu kırılmamıştı, ama kolu zedelenmişti. Yalnızca sağ kolunu kullanarak yarışı sürdürmeye çalışacaktı. Depoya ulaşması gerekiyordu; Torriani ora-

elaydı, Clerfayt'ın yerine geçerdi, teknisyenlerle doktor da oradaydı.

"Yoldan çekilin! " diye bağırdı. "Arabalar geliyor! "

Başka bir şey söylemesine gerek kalmadı. Arkadan gelen arabanın sesi tepelerin ardından duyuluyor, giderek yükseliyordu; insanlar yamaca tırmandılar, arabanın homurtusu her yanı kapladı, lastikler cayırdıyordu, araba bir roketten fırlatılmış toz bombası gibi viraja girdi.

Clerfayt arabasına binmişti. Arkasındaki arabanın uğultusu en etkili ilaç olmuştu. "Çekilin! " diye bağırdı. "Ben geliyorum! "

Araba geri kaydı, direksiyonu çevirip arabanın burnunu doğrultunca motor çalıştı. Clerfayt arabayı vitese taktı, yine direksiyona yapıştı, yola çıktı, direksiyonu sıkı sıkı tutuyor, yavaş yavaş ilerliyordu; aklında tek bir şey vardı: Araba depoya ulaşmalıydı, o kadar uzakta değildi; bütün iş yolun düzleştiği yere kadar gidebilmekti, ondan sonrası rahattı, fazla dönemeç yoktu.

Arkasındaki araba kükreyerek yaklaşıyordu. Clerfayt yapabildiği sürece yolun ortasından gidiyordu. Dişlerini sıkmıştı; ötekini engellediğini, bunun yasak olduğunu, sportmenliğe sığmadığını biliyordu, ama yapabileceği bir şey yoktu; arkasındaki araba bir virajda onun sağından geçene dek yolun

ortasından gitti. Tozdan bembeyaz olmuş sürücü geçerken elini kaldırdı. Clerfayt'ın kan içindeki yüzünü ve lastiğin durumunu görmüştü. Clerfayt'ın içini bir anda dostluk duyguları kapladı; sonra arkasından gelen ikinci arabanın sesini duydu, dostluk yerini öfkeye bıraktı, bu öfke hepsinden beterdi: Nedensiz ve çaresizdi çünkü içinden bir ses bütün bunların, dikkatini toplayacağına düş kurduğu için başına geldiğini söylüyordu! Araba kullanmak yalnızca amatörlere romantik gelebilir, bu işi yaparken araba ve sürücüden başka bir şey yoktur, bunun dışındaki üçüncü şey tehlike demektir ya da tehlikeye davetiye çıkartır; flamingo kuşlarının canı cehenneme, bütün duyguların canı cehenneme; arabaya hâkim olabilmeliydim, dönemeçlere daha yumuşak girebilmeliydim, lastikleri korumalıydım; artık çok geç, çok zaman yitirdim: İşte lanet olası bir araba daha geçiyor beni, bir tane daha; yolun dümdüz oluşu aleyhime işledi; eşek arıları gibi sürüler halinde geliyorlar ve ben geçip gitmelerine izin vermek zorunda kalıyorum; Lillian'ın canı cehenneme, onun burada ne işi var; benim de canım cehenneme, benim onunla ne işim var?

Lillian tribünde oturuyordu. Omuz omuza oturan insanlar onu içlerine çekiyor, Lillian ise kendini onlardan uzak tutmaya çalışıyordu; ama kurtulmak olanaksızdı. Motorların gürültüsü çok etkili bir narkoz gibiydi, kulaklarından girip beynini uyuşturuyor, sürüklüyor, kalabalığın heyecanına katılmaya zorluyordu.

Bir süre sonra buna alıştı, birdenbire tuhaf bir ses duydu. Bu ses pistteki gürültüden farklıydı. Rengârenk küçük arabalar hızla geçip giderken apayrı bir ses duyulmuştu. Her şey çocuk oyunu gibiydi; beyaz ya da renkli tulumlar giymiş insanlar tekerlekleri ve krikoları oradan oraya taşıyorlar, takım yöneticileri bayrakları ve tabelaları havaya kaldırıyorlar, bu arada hoparlörden zamanlamaları dakika ve saniye olarak söyleyen spikerin yapay sesi duyuluyordu, söyledikleri bir süre geçtikten sonra anlaşılıyordu. At yarışına ya da boğa güreşine benziyordu; tehlike bilerek ve isteyerek oyuna ve oyuncağa dönüşüyordu, insan işin içinde olmadığı sürece bunun ne kadar ciddi bir şey olduğuna inanamazdı.

Lillian, içinde birşeylerin bu büyüye karşı çıktığını hissediyordu. Ölümle o kadar uzun süre öylesine burun buruna yaşamıştı ki, ölümle oynanan bu oyunu hafife alamıyordu. Sanki bir grup çocuk hızla gelmekte olan

arabaların önünden karşıdan karşıya geçmeye çalışıyordu. Tavukların bunu yaparken öldüklerini biliyordu; insanların bunu yapmaları onaylanacak bir şey değildi. Yaşam fazlasıyla büyük bir şeydi, ölüm de öyle, onunla oyun olmazdı. Cesur olmak başkaydı, korkmamak başka; birincisi tehlikenin bilincinde olmak demekti, İkincisi ise cehalet.

"Clerfayt! " dedi yanında biri. "Nerede kaldı? "

Lillian korktu. "Ona bir şey mi oldu? "

"Çoktan geçmesi gerekiyordu. "

Tribündeki insanlar huzursuzlaşmışlardı. Lillian, Torriani'yi gördü, ona bakıyor, el sallıyordu; sonra yine yolu gösteriyor, yine Lillian'a bakıyor, el sallıyordu, Lillian, sakin ol, hiçbir şey olmadı demek istiyordu. Bu, Lillian'ı iyice korkuttu. Kaza yaptı, diye düşündü ve hiç ses çıkarmadan oturdu. Bu lanet olası yarışın dönemeçlerinden birinde alınyazısı işlemişti, hem de Lillian'ın hiç fark etmediği bir anda. Saniyeler kurşun gibi ağırlaşmış, dakikalar saatler sürmeye başlamıştı. Atlı karınca karabasana dönüşmüştü, göğsü beklemekten sıkışıyordu. Sonra hoparlörün mekanik sesi duyuldu: "Clerfayt'ın on iki numaralı arabası virajda yoldan çıkmış. Edinebildiğimiz bilgi bu kadardır. "

Lillian başını yavaşça kaldırdı. Her şey biraz önceki gibiydi, gökyüzü; mavi aydınlık; tribündeki giysilerin oluşturduğu renkli demet; insanın aklını başından alan Sicilya baharının beyaz sıcaklığı; ama bir yerlerde renksiz bir nokta vardı, o noktada Clerfayt sisle boğuşuyordu, belki de sisin içinde boğulmuştu. Ölümün inanılmazlığı yine ıslak elleriyle Lillian'ın boğazını sıkmaya başlamıştı, soluksuz kalmayı ve ardından gelen sessizliği anlamakta güçlük çekiyordu; ortadan yok olmanın sessizliğini.
Yavaşça aşağı ve çevresine baktı. Acaba bir tek kendisi mi görünmez bir cüzam hastalığı nedeniyle öteki insanlardan farklıydı? Bir tek kendisi mi bütün hücrelerinin parçalandığını, her bir hücresinin soluksuz kalıp öldüğünü hissediyordu? İnsanların yüzlerine baktı.

İnsanlar için önemli olan heyecandı; açıkça olmasa bile gizliden gizliye, ölümün çekiciliğinin tadını çıkaran aç-

gözlülerdi hepsi; sahte bir üzüntü, sahte bir korku içindeydiler; kendi başlarına gelmediği için memnundular; lenfatik bünyeli bir insana dijital iğnesi yapılmışçasına, o âna dek umurlarında bile olmayan yaşama sevinci kısa bir süre için şahlanmıştı.

"Clerfayt yaşıyor, " diye açıkladı spiker. "Yarası ağır değil. Arabayı kendisi yola çıkarmış. Şu anda ilerliyor. Yine yarışta. "

Lillian tribünleri kaplayan fısıltıları duydu. Yüzlerin değiştiğini gördü. Şimdi hem rahatlamış, hem de hayal kırıklığına uğramışlardı, öte yandan hayranlık içindeydiler. Tehlikeyi atlatmış, cesaret göstermiş, yere düşmemişti, yarışı sürdürüyordu. Tribündeki herkes birdenbire kendi içinde aynı cesareti duyumsadı, sanki yarışı sürdüren ken-disiydi; birkaç dakika için en çıtkırıldım jigolo bile kendini kahraman gibi hissetmiş, en mızmız sözde kahraman bile gözünü kırpmadan ölümün kucağına atlayabileceğini düşünmüştü. İnsanın yüz yüze kalmadığı her türlü tehlikenin ayrılmaz parçası olan cinsellik, izleyicilerin kanma adrenalin salgılamıştı. İnsanlar bu nedenle giriş parası ödüyorlardı!

Öfke, parıltılı bir perde gibi sarmıştı Lillian'ı. Birdenbire çevresindeki insanlardan nefret etti, her birinden nefret ediyordu; kasılan erkeklerden, albenilerini hülyalı bakışlarla sunan kadınlardan nefret ediyordu; şimdi tribüne dalga dalga yayılan duygudaşlıktan nefret ediyordu; kurbanını elinden kaçıran kitlenin eliaçıklığından nefret ediyordu; Clerfayt'tan nefret ediyordu, ancak bunun, duyduğu korkuya bir tepki olarak ortaya çıktığını da biliyordu, ama ölümle oynanan bu çocukça oyuna katıldığı için Clerfayt'tan yine de nefret ediyordu. Sanatoryumu terk ettiğinden bu yana ilk kez Volkov'u düşündü. Sonra Clerfayt'ın aşağıdan geldiğini fark etti. Kan içindeki yüzünü ve arabadan indiğini gördü.

Teknisyenler arabayı gözden geçirdiler. Lastikleri değiştirdiler. Torriani, Clerfayt'ın yanında duruyordu. "La-

net tekerlek! " dedi Clerfayt. "Burnumu çarptım, kolum da incindi. Arabada bir şey yok. Sen devam etmelisin. "

"Doğru! " diye bağırdı takım yöneticisi. "Hadi, Torri-

ani! "

Torriani sıçrayıp arabaya bindi. "Hazır! " diye bağırdı birinci teknisyen. Araba ok gibi fırladı.

"Koluna ne oldu? " diye sordu takım yöneticisi, Cler-fayt’a. "Kırık mı? "

"Hayır. İncindi galiba. Omzuma bir şey oldu. "

Doktor geldi. Clerfayt korkunç bir acı duyuyordu. Bir sandığın üzerine oturdu. "Bitti mi? " diye sordu. "Umarım Torriani sonuna kadar dayanır. "

"Yarışa devam edemezsiniz, " dedi doktor.

"Bandaj, " diye yanıt verdi takım yöneticisi. "Omzunu sarın. Her ihtimale karşılık da ucunu yapıştırın. "

Doktor başını salladı. "Bunun yararı olacağını sanmıyorum. Direksiyona oturduğunda rahatsız edecektir. " Takım yöneticisi güldü. "Geçen yıl her iki ayağının da tabanı yanmıştı. Buna karşın yarışı sürdürmüştü. Dikkatinizi çekerim: Gerçekten yanmıştı, şöyle böyle değil. "

Clerfayt sandığın üzerinde oturuyordu. Kendini yorgun ve içi boşalmış hissediyordu. Doktor omzunu sıkı sıkı bandajladı. Dikkatli olmalıydım, diye düşündü Clerfayt. Kendi hızını aşmak, Tanrı katma ulaşmak demek değildi ki. Yalnızca insanoğlunun beynini çalıştırarak kendi doğal hızını aşacak araçlar bulabildiği doğru değildi. Bir kartalın kanadına yerleşmiş bir bit kendi hızını aşmış olmuyor muydu?

"Ne oldu? " diye sordu takım yöneticisi.

"Lanet olası tekerlekler! Virajda kaydı. Küçük bir ağacı sürükledi. Direksiyon hâkimiyetimi kaybettim. Boku yedim! "

"Asıl frenlere, motora ve direksiyona bir şey olsaydı boku yemiştik! En azından düldül hâlâ gidebiliyor. Dur bakalım, daha kimler yarış dışı kalacak! Yarışın bitmesine çok var! Bu, Torriani’nin ilk Targo’su. Umarım başarır! "

Clerfayt, teknisyenlerin kesip çıkardıkları metal parçalarına baktı. Yaşlandım, diye düşündü. Ne işim var benim burada? Ama başka hangi işi yapabilirim ki?

"işte orada! " diye bağırdı yöneticisi, yarışı dürbünle izliyordu. "Vay canına bizimki işte orada! Ama asla başaramayacak. Çok geride kaldık. "

"Bizden başka kim var? "

"İşin kötüsü de bu zaten. Bir tek Weber var. Beşinci durumda. "

Torriani önlerinden hızla geçti. El salladı, gözden yitti. Takım yöneticisi Kızılderililer gibi dans etmeye başladı.

"Duval yarış dışı kaldı! Torriani arayı dört dakika kadar kapattı. Dört dakika! Ulu Tanrım, onu koru! "

Sanki dua eder gibiydi. Torriani bir hamle daha yaptı. "Aman Tanrım, inanılır gibi değil! " diye bağırdı yönetici. "Aslanım benim! Neredeyse tur rekoru kıracak! Kutsal Antonius, onu koru! "

Torriani turları dönüp duruyordu. Clerfayt onun sevincini paylaşmak istiyordu, ama keyfinin kaçtığını hissetti. Torriani'yle aralarındaki on altı yıllık yaş farkı kendini belli ediyordu. Gerçi bunun her zaman geçerli olmadığını biliyordu. Carracciola kırık kalça kemiğiyle onulmaz acılar içindeyken kendisinden çok daha genç sürücüleri geride bırakarak yarış kazanmıştı; Nuvolari ve Lang savaştan sonra sanki on yıl daha gençmişçesine yarışmışlardı; ama hepsi de gün gelip bu işi bırakmıştı, kendisinin de çekilme zamanının yaklaştığını biliyordu.

"Valente'nin pistonu hapı yuttu! Monti geride kaldı. Weber üçüncü durumda! " diye bağırdı takım yöneticisi.

"Bir şey olursa Torriani'nin yerine geçebilir misiniz Clerfayt? "

Clerfayt, yöneticinin bakışlarındaki tedirginliği gördü. Henüz soruyorlar, ama çok yakında sormayacaklar bile. "Bırakın o sürdürsün, " dedi. "Gidebildiği kadar gitsin. Daha çok genç, dayanır. "

"Biraz fazla sinirli. "

"Ama çok iyi yarışıyor. "

Takım yöneticisi başını salladı. "Zaten bu omuzla bu dönemeçlere girmek sizin için intihar demek olurdu, " dedi, bunu söylerken içten değildi.

"İntihar demek olmazdı. Yalnızca biraz daha yavaş gitmem gerekirdi. "

"Ulu Tanrım! " diye yine dua etmeye başladı takım yöneticisi. "Torelli'nin frenlerinin başına bir şey gelsin ne olur; yani kaza yapmasın, ama yarışı sürdüremesin yeter. Tanrım sen Weber'le Torriani'yi koru! Bordoni'nin benzin deposunda bir delik açılmasını sağla! " Yarış sırasında kendine özgü bir biçimde dindarlaşıyordu; yaraş bittiği anda ise rahatlıyor, yine küfretmeye başlıyordu.

Yarışın bitimine bir tur kala Torriani'nin arabası deponun önüne geldi. Torriani direksiyonun üstüne kapandı. "Ne oldu? " diye kükredi takım yöneticisi. "Devam edemeyecek misin? Ne oldu? Onu dışarı çıkarın! Clerfayt! Kutsal Isa, aman Tanrım, sıcaktan fenalaştı! İnanılır gibi değil! Hava o kadar sıcak değil ki! Daha ilkbahardayız! Devam edemeyecek misiniz? Araba... "

Teknisyenler çalışmaya başlamışlardı bile. "Clerfayt! " diye yalvardı takım yöneticisi. "Arabayı geri getirin yeter! Weber üçüncü durumda, birkaç dakika kaybetsek de bir şey fark etmez! Ne olursa olsun dördüncü durumda olacaksınız. Girin şu kutuya! Tanrım, ne yarış ama! "

Clerfayt arabaya oturmuştu bile. Torriani yere yığılmıştı. "Arabayı geri getirin yeter! " diye yalvardı takım yöneticisi. "Yalnızca arabayı geri getirin! Bir de dördüncülüğü! Weber üçüncü olacak tabii ki! Ya da ikinci. Ah, bir de Bordoni'nin benzin deposunda minicik bir delik açılsa! Bir de, sana sığınıyorum Kutsal Meryem, diğer rakiplerimizin lastiklerinde biraz hasar meydana gelse! Kutsal İsa... "

Bir tur, diye düşündü Clerfayt. Turu bitirdi. Ağrısı dayanılabilir gibiydi. Toplama kampında çarmıha asılı durmaktan daha az acı veriyordu. Gizli servisin, bir delikanlının dişlerini söktüğünü görmüştüm, arkadaşlarını

ele vermesini istiyorlardı. Ama çocuk konuşmamıştı. Weber önde. Ne yaptığım hiç önemli değil. Hayır önemli! Olup biten önemli! Bu uçak değil ki! Lanet olası gaz pedalına basmalıyım! Korku, yarı yarıya kaza yapmak demektir!

Spikerin mekanik sesi duyuldu: "Clerfayt yine yarışta. Torriani yarıştan çıktı! "

Lillian, arabanın önünden hızla geçtiğini gördü. Clerfayt'ın bandajlı omzunu gördü. Deli bu adam! diye düşündü. Büyümemiş bir çocuk. Bir şeyi önemsemememek başka şey, cesaret başka şey. Yine kaza yapacak! Bu hiçbir şeyi umursamayan sağlıklı insanlar ölüm hakkında ne biliyorlar ki? Oysa dağlarda yaşayanlar alınan her soluk için bir ödül uğruna savaşırcasına savaşıyorlar.

Bir el Lillian'ın eline bir kartvizit bıraktı. Lillian onu yere attı, ayağa kalktı. Gitmek istiyordu. Yüzlerce göz ona bakıyordu. Sanki güneş ışığını yansıtan binlerce boş mercek onu izliyordu. Mercekler onu dikkatle izliyorlardı. Boş gözler, diye düşündü Lillian. Bakan, ama görmeyen gözler. Her zaman böyle değil miydi? Hem de her yerde! Karlar içindeki sanatoryumu düşündü yine. Orada farklıydı. Oradaki gözler baktığını görüyordu.

Tribün merdivenlerinden indi. Burada, bu yabancı insanların arasında ne işim var? diye düşündü, sanki güçlü bir rüzgâr çarpmışçasına birden durdu. Evet, burada ne işim var benim? diye düşündü. Buralara geri dönmeyi istiyordum, ama insan gerçekten geri dönebilir mi? Bütün yüreğimle geri dönmeyi istiyordum; ama şimdi gerçekten buraya ait miyim? Ben de buradaki insanlar gibi mi oldum? Çevresine bakındı. Hayır, diye düşündü, ben buraya ait değilim! İnsan her şeyden habersiz olmanın getirdiği rahatlığa bırakamaz kendini. Hiçbir şey olmamış gibi davranamaz. Kendisinin bildiği, ama ötekilerinin görmezden geldiği karanlık sır peşini bırakmıyordu. Nereye kaçarsa kaçsın onunla birlikte geliyordu. Sanki bir tiyatro oyununun rengârenk dekoru yıkılmış da, ortada çıplak iskeleti kalmış gibiydi. Bu, düş kırıklığı değildi; bir anda her şeyi açık seçik görebilmişti, o kadar; geri döllemiyordu ve kimse ona yardım edemezdi. Ama aynı anda, elinde kalan son fıskiyenin çok yükseğe çıktığını da hissediyordu. Fıskiyenin suyu bir düzine çeşmeye dağılmıyor, tek bir yerde toplanıyordu; sanki bulutlara ve Tanrıya ulaşmak ister gibiydi. Oraya asla

ulaşamayacaktı, ama denemek bile önemli değil miydi; dans eden suyun gene kendi içine dönmesi de doyurucu değil miydi? Kendi içine, diye düşündü Lillian. Bunu başarabilmek için insan ne kadar uzağa ve yükseğe uçmak zorundaydı!

Sanki birden nedeni bilinmeyen bir yük kalkmıştı üstünden. Anlamsız ve eskimiş bir sorumluluk, omuzlarından düşmüş, tribünün tahta merdivenlerinden aşağı yuvarlanmış, Lillian da onun üstünden eski bir giysinin üstünden geçer gibi geçmişti.

Tiyatro oyununun dekorları yıkılmıştı yıkılmasına, ama iskelet yerinde duruyordu; iskeletin çıplaklığından korkmayan, rahatlıkla bu iskeletle ya da bu iskeletin önünde oyununu oynayabilirdi, hem de istediği gibi; korkusunun ya da soğukkanlılığının elverdiği kadar. Yalnızlığını binlerce biçimde dile getirebilirdi, hatta aşk biçiminde bile, oyun sona ermezdi. Yalnızca değişirdi, insan bu oyunun hem tek oyuncusu, hem de tek izleyicisi olurdu.

Alkış sesi bir makineli tüfek atışı gibi çevresini sardı. Sürücüler geri dönüyorlardı. Varış çizgisini küçük, renkli noktalar gibi geçiyorlardı. Lillian, Clerfayt'ın arabasını görene dek merdivenlerde durdu. Sonra yavaş yavaş, kulaklarına çarpan o yabancı alkış sesiyle birlikte, merdivenleri indi; yeni ve değerli bir bilgi edinmenin soğukkanlılığı içindeydi, bu bilgi bir yandan özgürlük, öte yandan da yalnızlıktı; Lillian'ı aşkın sıcaklığı sarmıştı, oysa aşk sözcüğünün içinde terk etmek sözcüğü de vardı, her ikisi de fıskiyelerin oynaştığı bir yaz gecesi gibi karşılıyorlardı Lillian'ı.

Clerfayt yüzündeki kanı silmişti, ama dudaklarındaki hâlâ duruyordu.

"Seni öpemeyeceğim, " dedi. "Korktun mu? "

"Hayır. Ama bir daha yarışlara katılmamalısın. "

"Tabii katılmayacağım, " diye yanıtladı Clerfayt sabırla. Bu tepkiyi biliyordu. "O kadar mı kötüydüm? " diye sordu, yüzünü dikkatle buruşturdu.

"Çok iyiydin, " dedi Torriani, bir sandığın üzerinde ekşi bir yüzle oturuyor, konyak içiyordu.

Lillian ona düşmanca baktı. "Geçti artık, " dedi Clerfayt. "Artık düşünme Lillian. Tehlikeli değildi. Yalnızca öyleymiş gibi gözüküyordu. "

"Bir daha yarışlara katılmamalısın, " diye yineledi Lillian.

"Pekâlâ. Yarın sözleşmemi yırtarız. Tamam mı? " Torriani güldü. "Öbür gün de yapıştırırız. "

Takım yöneticisi Gabrielli yanlarına geldi, teknisyenler arabayı içeri itiyorlardı. Araba yanmış yağ ve benzin kokuyordu. "Bu akşam geliyor musunuz Clerfayt? " diye sordu Gabrielli.

Clerfayt başını salladı. "Ayak altında duruyoruz Lillian, " dedi sonra. "Hadi bu pis ahırdan kaçalım. "

Clerfayt, Lillian’ın yüzünü gördü. Hâlâ çok ciddiydi. "Ne oldu? " diye sordu. "Gerçekten artık yarışmamı istemiyor musun? "

"Evet. "

"Neden? "

Lillian ikircikli kaldı. "Nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum, ama bu, şey gibi, ahlak dışı. "

"Aman Tanrım! " dedi Torriani.

"Sakin ol Alfredo, " diye cevap verdi Clerfayt.

"Kulağa aptalca geliyor, biliyorum, " dedi Lillian. "Aslında demek istediğim de bu değildi zaten. Birkaç dakika önce açık seçik biliyordum; ama artık bilmiyorum. "

Torriani büyük bir yudum aldı konyağından. "Yarışçılar yarıştan sonra, derisini değiştirmiş yengeçler kadar duyarlı olurlar. Bizim için durumu güçleştirmeyin. "

Clerfayt güldü. "İnsan Tanrının sabrını zorlamamalı demek istiyorsun, değil mi Lillian? "

Lillian başıyla onayladı. "Yalnızca yapacak başka bir şey kalmaması durumunda zorlamalı. Edepsizlikten değil yani. "

"Ulu Tanrım! " diye yineledi Torriani. "Edepsizlikmiş! " Kalktı, Gabrielli’nin yanına gitti.

"Saçmalıyorum, " dedi Lillian umarsızca, Clerfayt’a. "Sen bana bakma! "

"Saçmalamıyorsun. Yalnızca şaşırtıyorsun. "

"Neden? "

Clerfayt durdu. "Sana hiç sanatoryuma dönmek isteyip istemediğini soruyor muyum? " dedi sakin bir biçimde.

Lillian ona baktı. O âna kadar Clerfayt’ın hiçbir şey bilmediğini ya da Lillian’ın rahatının yerinde olduğunu düşündüğünü sanıyordu. "Sanatoryuma geri dönmeye ihtiyacım yok, " diye yanıt verdi hızla.

"Biliyorum. Ama sana hiç bunu sordum mu? "

Clerfayt’ın neyi kastettiğini anlamıştı. "Düşüncemi söylememeliydim, öyle mi? "

"Yo, söylemelisin, " dedi Clerfayt. "Hem de her zaman. "

Lillian güldü. "Seni çok seviyorum Clerfayt. Bütün kadınlar yarıştan sonra benim gibi aptal aptal konuşurlar mı? "

"Unutmuşum. Bu giysi Balenciaga’dan mı? "

"Ben de unuttum. "

Clerfayt’ın yanak kemikleri ve omuzu ağrıyordu. "Bu akşam yüzüm portakal peltesi gibi olacak, omuzum da şişecek. Hazır henüz araba kullanabiliyorken Levalli’ye gidelim mi? "

"Takım yöneticisiyle birlikte olman gerekmiyor mu? "

"Hayır. Otelde kutlama yapılacak, o kadar. "

"Sen kutlamalardan hoşlanmıyor musun? "

"Kazanılan her zafer bir kayıptır. Bir zafer daha eksildi demektir, " dedi Clerfayt. Yüzü şişmeye başlamıştı bile.

"Bu akşam yüzüme ıslak kompres yapıp saf mantığın eleştirisi başlıklı bölümü okur musun? "

"Olur, " dedi Lillian. "Bir ara da Venedik’e gitmek istiyorum. "

"Neden? "

"Orada dağ da, otomobil de yok da ondan. "

14

Sicilya’da iki hafta daha kaldılar. Clerfayt omzunu iyileştirdi. Levalli’nin bakımsız bahçesinde, deniz kıyısında zaman geçirdiler. Kaldıkları villa bir kabin gibiydi, deniz ve zaman villanın altından başlangıçsız ve bitimsiz akıp geçiyordu. Clerfayt’ın katılacağı bir sonraki yarışa birkaç hafta vardı.

"Burada mı kalalım, " diye sordu Clerfayt, "geri mi dönelim? "

"Nereye? "

"Paris’e. Ya da herhangi başka bir yere, insanın ait olduğu bir evi yoksa, istediği yere gidebilir. Burada havalar çok ısınacak. "

"İlkbahar geçti mi? "

"Burada, Güneyde evet. Ama Giuseppe’yi alıp ilkbaharın ardına düşebiliriz. Roma’ya daha yeni gelmiştir. "

"Ya orada da geçtiyse? "

Clerfayt güldü. "O zaman, eğer istersen, gittiği yere kadar kovalarız ilkbaharı. Lombardiya'nın göllerinde başlayacak sonra. Ardından İsviçre'ye, Ren Nehri'nden aşağıya kovalarız, ta ki Hollanda'daki lale tarlalarının bütün renklerinde onu görene dek. Zaman bizim için durmuş olur. "

"Bunu daha önce hiç yaptın mı? "

"Evet, yüz yıl önce. Savaştan önce. "

"Bir kadınla mı? "

"Evet, ama farklıydı. "

"Mutlaka hep farklıdır. Aynı kadınla olsa bile. Kıskanmıyorum ki. "

"Oysa ben kıskanmanı isterdim. "

"Eğer şimdiye kadar başından hiçbir şey geçmemiş olsaydı ve yaşamındaki ilk kadının ben olduğumu söyleseydin korkunç olurdu. "

"Sen yaşamımdaki ilk kadınsın. "

"Hayır değilim; ama benim yüzümden bir süre için ötekilerin adını unuttuysan, bu da yeter. "

"Buradan gidelim mi? "

Lillian başını salladı. "Daha değil. Zamanın durduğuna kendimi inandırmak istemiyorum. Zamanı hissetmek ve kendi kendimi aldatmamak istiyorum. Zaman, sanatoryumda geçen kış aylarında duruyordu; ama ben durduğum yerde duramıyordum. Buzdan bir duvarda sürüklenir gibi, zamanın içinde oradan oraya gidip geliyordum. "

"Peki şimdi durduğun yerde durabiliyor musun? "

Lillian onu öptü. "Şimdi daireler çizerek dönüp duruyorum. Bir süredir. Bir dansçı gibi. "

Lillian daha sonra sabırsızlandı, oradan gitmek istedi. Her geçen gün, aylardır Sicilya'da kalıyormuş gibi hissetmeye başlamıştı. Aylardır, diye düşündü, ona aylar gibi gelen günler. Kendine özgü bir zaman duygusu vardı. Günlerin arasında uçurumları andıran geceler vardı, bir de sabahları uyandığında duyduğu yalnızlık. Clerfayt'ın bütün gece yanında kalmasına asla izin vermiyordu. Sabahları uyandığında yanında olmamasına özen gösteriyordu. Clerfayt, Lillian'ın huyunun böyle olduğunu sanıyordu, oysa Lillian, onun öksürüklerini duymasını istemiyordu.

Lillian aktarma yapmak üzere Roma'ya uçtu. Clerfayt, Torriani'yle birlikte arabayı geri götürdü. Paris'te buluşacaklardı. Lillian bir öğleden sonra Roma'daki tarihi kalıntıları gezdi. Ertesi gün Via Veneto'da kafelerden birine oturuyordu. Uçağı akşam kalkacaktı, ama Lillian kararsızdı. Nedensiz bir hüzün, çok tatlı bir duygu kaplamıştı

içini; belki her yaşamın ufkunda başka acılar olmadan, kalan sarı gümüşsü gri bir duygu. Geceyi otelde geçirdi, ancak ertesi sabah uçak şirketinin bürosuna gitti. Vitrinde Venedik'e ilişkin bir ilan gördü; Levalli'nin evinde Clerfayt'a söyledikleri geldi aklına; hiç düşünmeden büroya girdi, biletini Venedik'e değiştirtti. Paris'e dönmeden önce oraya gitmesi gerektiğini düşünüyordu. Bir konuyu açıklığa kavuşturmak istiyordu, bunun ne olduğunu henüz tam olarak bilmiyordu; ama Clerfayt'la buluşmadan önce yapması gerektiğini biliyordu.

"Uçak ne zaman kalkıyor? " diye sordu.

"İki saat sonra. "

Otele döndü, eşyalarını topladı. Clerfayt'ın Paris'e çoktan varmış olduğunu tahmin ediyordu; ama kendisinin bir süre daha Paris'e gelemeyeceğini telefonda mı söylesin yoksa mektupla mı yazsın, onu bilmiyordu. Bunu Venedik'ten de yapabileceğini düşündü. Oysa yapmayacağını çok iyi biliyordu. Birkaç gün yalnız kalmak istiyordu; yalnız olacaktı, kimse ona ulaşamayacak, Paris'e dönmeden önce onu etkileyemeyecekti. Dönmeden önce mi? diye düşündü. Nereye dönmeden önce? Uçup gitmeyi kendi istememiş miydi, ayakları olmayan ve ölene dek uçmak zorunda olan masal kuşları gibi değil miydi? Bunu kendisi istememiş miydi? Ve şimdi de

Clerfayt’ı terk edip etmemek konusunda bir karar vermesi gerekmiyor muydu?

Uçak, pembe renklerle dolu bir akşamüstü Venedik’e indi. Lillian, Otel Danieli’de bir köşe oda buldu. Asansör görevlisi yukarı çıkarken, yaşlı George Sand’la genç Alfred de Musset’nin bu otelde fırtınalı bir aşk yaşadıklarını anlattı.

"Peki sonra ne oldu? Kadını kiminle aldattı? "

"Kimseyle Matmazel. Çaresiz durumdaydı. Madam Sand onu aldattı. " Asansör görevlisi gülümsedi. "Bir Italyan doktorla. Mösyö de Musset bir şairdi. "

Lillian adamın gözlerindeki alayı gördü, dalga geçiyordu. Anlaşılan Sand kendi kendini aldatmış, diye düşündü; biriyle birlikteyken ötekini sevmiş.

Asansör görevlisi kapıyı açtı. "Kadın onu terk etmiş, " diye açıkladı. "Haber bile vermeden çekip gitmiş. "

Aynı benim gibi, diye düşündü Lillian. Acaba ben de mi kendi kendimi kandırıyorum? Odasına girdi, öylece kalakaldı. Odanın içine akşamın, Venedik’e özgü toz pembe ışığı dolmuştu. Pencereye yaklaştı, dışarı baktı. Su mavi ve sakindi; ama bir *vaporetto,* San Zaccaria’ya yaklaştığında, sıra sıra gondollar suyun üzerinde inip çıkıyorlardı. İlk ışıklar yanmıştı; bütün bu pembe ve mavilik içinde belli belirsiz ışıldıyorlardı; sığ yerlerdeki portakal renkli uyarı ışıkları ise San Giorgio Maggiore’nin boynuna asılmış ışıktan zarif bir kolye gibiydiler. Dağlara en uzak şehir burası, diye düşündü Lillian. İnsan daha uzağa kaçamazdı. Burada hiçbir şey insanı ezmiyor, tersine okşuyordu. Ve her şey yabancı ve büyülüydü. Burada beni kimse tanımıyor, diye düşündü. Ve kimse burada olduğumu bilmiyor! Bu bilinmezlik ona tuhaf, fırtınalı bir mutluluk verdi; kısa bir süre için ya da sonsuza dek bir mutluluktan kaçmış olmanın mutluluğuydu bu.

Piazza’yı geçerken mutluluğu arttı. Yeni başlayan bir serüven saklıydı mutluluğunda. Amaçsızca oradan oraya sürüklendi, sonunda Quadri’nin altında bir lokantada karar kıldı, çünkü burası hoşuna gitmişti, küçük yemek salonunun duvarlarında on sekizinci yüzyıla ait duvar resimleri ve altın

renkli aplikler vardı. Karides yedi, hafif bir beyaz şarap içti. Duvarlarda maskeler dans ediyorlardı. Kendini onlar gibi hissetti; kaçıp, görünmeyen bir maskenin ardına saklanmıştı, maskelerin sağladığı sorumsuz bir özgürlük sarhoşluğu içindeydi. Akşamın pembe alacasında binlerce başlangıç onu bekliyordu, aynı bu şehrin maskeleri seven binlerce sokağı gibi. Nereye çıkıyordu bu sokaklar? Bilinmeyen, adı konmamış yeni buluşlara mı; yoksa var olan en değerli şeyi, zamanı, yitirdiğiniz için pişmanlık duyduğunuz çekici, ama yorucu tekrarlara mı? İnsan zamanı öylesine harcamak, diye düşündü Lillian, hiç düşünmeden, her şeye karşın; yoksa masaldaki adam gibi olurdu, altınlarıyla çok şey almak isteyen, ama ne alacağına bir türlü karar veremeyen ve sonunda ölen adam gibi.

"Bu akşam nereye gidebilirim? " diye sordu garsona.

"Bu akşam mı? Tiyatroya gidebilirsiniz Sinyora. "

"Yer var mıdır? "

"Belki. Tiyatroda her zaman yer bulunur. "

"Tiyatroya nasıl gidiliyor? "

Garson yolu tarif etmeye başladı. "Gondolla gidilemez mi? " diye sordu Lillian.

"O da olur. Eskiden hep öyle gidilirdi. Artık pek yapılmıyor. Tiyatronun iki girişi var. O kadar uzak değil. "

Lillian, Palazzo Ducale'de bir gondola bindi. Garson haklıydı, onunkinden başka tek bir gondol daha geliyordu. Amerikalı yaşlıca iki sevgili gondolün içinde flaşla fotoğraf çekiyordu. Lillian'ın gondolünün da fotoğrafını çekti. "Bir kadın Venedik'te yalnız dolaşmamak, " dedi gondolcu Lillian'ın inmesine yardım ederken. "Hele genç bir kadın. Üstelik bir de güzelse asla yalnız dolaşmamak. "

Lillian ona baktı. Yaşlıydı, Lillian'ın derdine çare olmak gibi bir niyeti yoktu. "İnsan burada hiç yalnız kalabilir mi? " dedi Lillian, evlerin damlarının üstüne çöken kırmızı akşama baktı.

"Burada, herhangi başka bir yerde kalabileceğinizden çok daha yalnız kalabilirsiniz Sinyora. Tabii eğer burada doğmadıysanız. "

Lillian tiyatroya girdiğinde oyun başlamak üzereydi. On sekizinci yüzyılda yazılmış bir komedi oynanıyordu. Lillian, sahnenin ve sofitonun ışığıyla belli belirsiz aydınlanan tiyatroyu gözden geçirdi. Dünyanın en güzel tiyatrosuydu, elektrik ışığı buraya girmeden önce aydınlatma için kullanılan mumlar ve resimli balkonlarıyla büyüleyici olmalıydı. Hâlâ da öyleydi.

Lillian sahneye baktı. İtalyanca'yı çok iyi anlamıyordu; kısa bir süre sonra da oyunu dinlemekten vazgeçti. Daha önce Roma'dayken de duyduğu yalnızlık ve hüzün yine sarmıştı içini. Yoksa gondolcu haklı mıydı? Ya da insanın herhangi bir yere gelip anlamadığı bir oyunu izlemesi; tam birşeyler anlamaya başladığı anda da oyunu terk etmek zorunda kalması Lillian'a çok anlamlı geldiği için mi bu duygular yine onu sarmalamıştı? Sahnede olup bitenin ciddi olmadığı belliydi, gülünçlükler, baştan çıkarmalar, aldatmacalar, aptal biriyle biraz da acımasızca alay etmeler; ama Lillian bütün bunların kendisini neden bu denli etkilediğini anlayamıyordu, hıçkırmaya başlamış, mendilini dudaklarına bastırmak zorunda kalmıştı. Ancak bir kez daha hıçkırdığında mendilindeki koyu lekeleri görünce neler olduğunu anladı.

Bir süre hiç kıpırdamadan oturdu, hıçkırığını bastırmaya çalıştı; ama yine kan geldi. Dışarı çıkmak zorundaydı, ama bunu tek başına yapıp yapamayacağını bilmiyordu. Yanındaki adama kendisini dışarı çıkarmasını Fransızca rica etti. Adam kendini oyuna kaptırmıştı, Lillian'ın ne istediğini anlamadı. Lillian bu kez solunda oturan kadına yöneldi. İtalyanca nasıl yardım istendiğini bulmaya çalışıyordu. Ama sözcükler bir türlü aklına gelmiyordu. *"Misericordia, "* diye fısıldadı sonunda.

"Misericordia, per favore'

Kadın ona şaşkınlıkla baktı. *"Are you sick*? "

Lillian başıyla onayladı, mendilini dudaklarına bastırmıştı, eliyle dışarı çıkmak istediğini anlatmaya çalıştı.

"Too many coctails, " dedi sarışın yaşlıca kadın. *"Mario, darling, help the lady to get some fresh air. What a mess!"*

Mario kalktı. Lillian'ın kalkmasına yardımcı oldu. *"Just to the door, "* diye fısıldadı Lillian. Adam Lillian'ın koluna girdi, onu dışarı çıkardı. İzleyiciler şöyle bir baktılar onlara. Tam o anda sahnedeki kurnaz âşık kazandığı zaferi kutluyordu. Mario fuayenin kapısını açtı, Lillian'a döndü. Karşısındaki beyaz giysili kadının yüzü bembeyazdı, ağ-

zından gelen kan parmaklarının arasından göğsüne damlıyordu. *"But, Signora, you are really sick, "* dedi heyecanla. *"Shall I take you to a hospital*? " Lillian başını salladı. "Otel Danieli. Bir araba lütfen, " dedi güçlükle. "Taksi. "

"Ama Sinyora, Venedik'te taksi yok ki! Yalnız gon-dollar var! Ya da motorlu kayıklar. Sizin bir kliniğe gitmeniz gerekiyor. "

"Hayır, hayır! Bir motor. Otele. Orada mutlaka bir doktor vardır. Lütfen, beni yalnızca motora kadar götürün, sizin geri dönmeniz gerekiyor. "

"Ah, " dedi Mario, "Mary oturup beklesin. Zaten tek kelime İtalyanca anlamıyor. Ayrıca oyun da sıkıcı. "

Perdelerin gözalıcı kırmızısının yanında fuayenin solgun kırmızısı. Dekorların beyazı. Kapılar. Basamaklar, rüzgâr; sonra çatal bıçak sesleri, cadde üzerinde kahkahalar içinde bir lokanta. Onun önünden geçtikten sonra karanlık, kötü kokan dar bir kanal, içinden çıkan bir gondol, gondolcu Styx sürücülerine benziyor: "Gondol, Signora, gondol? "

"Evet! Çabuk! Çabuk! Sinyora hasta. "

Gondolcu bakakaldı. "Vuruldu mu? "

"Soru sorma! Devam et! Çabuk! "

Dar kanal. Küçük bir köprü. Evlerin duvarları. Suyun sesi. Kavşaklarda bağıran gondolcuların sesleri. Aşınmış merdivenler; çürümüş kapılar; ıtır çiçekleriyle dolu minicik bahçeler; radyo sesleri gelen, çıplak ampuller

asılmış odalar; asılı çamaşırlar; bir evin kenarından bir ip cambazının ustalığıyla giden bir sıçan; kadınların tiz sesleri; soğan, sarımsak, yağ kokuları, suyun ölü kokusu.

"Az kaldı, " dedi Mario.

Bir kanal daha, biraz daha geniş. Sonra sert dalgalar, Canal Grande'nin genişliği. "Bir motor durdursaydık daha mı iyi olurdu? "

Lillian arkada oturuyordu, düştüğü gibi kalmıştı. "Hayır, " diye fısıldadı. "Devam edelim! Lütfen! "

Oteller; ışıklı teraslar; tıklım tıklım dolu ahlayan oflayan vaporetii; beyaz üniformaların doldurduğu motorlar; insan yaşama savaşı veriyorsa yaşamın bu tatlı kargaşasının ortasında kendini nasıl da yapayalnız hissediyordu; bu kargaşa, içinde soluk bile alınamayan bir gürültüye dönüşüyordu! Suyun üzerinde siyah tabutlar gibi sallanıp duran, duraklarda sıra sıra bekleyen gondollar; metal gagalarıyla Lillian'ı ısıracakmışçasına yanından geçen büyük siyah su akbabalarına benzeyen gondollar; sonra Piazzetta, dumanlı ışıklar, açık bir alan, yıldızlar, gökyüzüyle örtülü aydınlık bir yer; Acı Çekme Köprüsünün altından geçen, turist taşıyan bir gondolda dayanılmaz tatlı bir tenor sesi *Santa Lucia'yı* söylüyor. Ölüm böyle olsaydı, diye düşündü Lil-lian; orada öylece yatarken, başı arkaya düşmüş, suyun şırıltısı kulağının dibinde; önünde biri avaz avaz şarkı söylüyor, tanımadığı bir adam yânında sürekli soruyor: "Nasılsınız? iki dakika daha dayanabilecek misiniz? Neredeyse geldik. " Hayır, bu ölüm değildi, biliyordu. Mario gondoldan inmesine yardım etti. "Parasını ödeyin, " diye fısıldadı Lillian Otel Danieli'nin kanal girişindeki kapıcıya. "Benim adıma. Ve bir doktor çağırın! Hemen. " Mario onu salondan geçirdi. Salon tenhaydı. Bir masada oturan Amerikalılar onlara baktılar. Lillian bir yerlerde tanıdık bir yüz gördü, ama kim olduğunu anımsayamadı.

Genç asansör görevlisi hâlâ çalışıyordu. Lillian güçlükle gülümsedi. "Burası dramatik bir otel, " diye fısıldadı. "Öyle dememiş miydiniz? "

"Konuşmayın, Madam, " dedi Mario. İyi yetiştirilmiş, kadife sesli koruyucu bir melekti. "Doktor birazdan gelir. Doktor Pisani. Çok iyi bir doktordur. Konuşmayın! Buz getirin! " dedi asansör görevlisine.

Lillian bir hafta odasında yattı. Pencereler hep açıktı, hava çok sıcaktı. Clerfayt'a haber vermemişti. Onun kendisini hasta görmesini istemiyordu. Onu yatağının kenarında da görmek istemiyordu. Bu Lillian'ın sorunuydu;

yalnızca onun. Gün boyu yarı uyur yarı uyanık yatıyor, geceyarılarına kadar gondolcuların bağırtılarını, Riva degli Schiavoni'de bağlı duran gondolların birbirine değdikçe çıkardıkları takırtıları dinliyordu. Doktor arasıra geliyordu, sonunda Mario geldi. Durum o kadar tehlikeli değildi, hafif bir kanama geçirmişti, doktor onu anlıyordu; Mario çiçek getirmişti; geçkin hanımlarla yaşamanın güçlüklerini anlattı Lillian'a. Onu anlayan genç ve zengin bir kadın bulmayı çok isterdi. Lillian'ı kastetmiyordu. Lillian'ı bir gün boyunca incelemiş, onu anlamıştı. Onunla bir meslektaşıyla konuşurcasına açık konuşuyordu. "Senin ölümle ilişkin benim evde kalmaktan korkan kadınlarla olan ilişkime benziyor, " dedi, güldü. "Ya da tam tersi, sen de evde kalmaktan korkuyorsun, ama senin jigololuğunu ölüm yapıyor. Aradaki tek fark, ölümün sana sadık oluşu. Oysa sen fırsat buldukça aldatıyorsun onu. "

Lillian onu dinlerken eğleniyordu. "Ölüm hepimizin jigolosu. Bazıları bunu bilmiyor o kadar, " dedi. "Peki sonra ne yapacaksın Mario? Şu geçkin hanımlarından biriyle evlenecek misin? "

Mario başını ciddi ciddi salladı. "Para biriktiriyorum. Yeterince param olunca, birkaç yıl sonra, küçük, zarif bir bar açacağım. Harry'nin Barı gibi. Padua'da çok iyi yemek pişiren bir nişanlım var. Bir fettucini yapar! " Mario parmak uçlarını öptü. "Tanıdıklarınla birlikte gelir misin? "

"Gelirim, " dedi Lillian; Mario'nun onu tatlı yiyecek vaatleriyle avutmaya çalışmasından etkilenmişti; bu, Lillian'ın uzun yaşayacağına inandığını gösteriyordu. Ama kendisi de küçük, özel bir mucizeye gizliden gizliye inanmamış mıydı? Uzak durması söylenen her şeyin kendisine iyi geleceğini düşünmemiş miydi? Romantik bir duygusallıkmış, diye düşündü; herhangi bir ana tanrıçanın beni her türlü umarsız durumdan küçük bir el hareketiyle kurtaracağını beklemek çocuklukmuş. Öğleden sonrasının pespembe ışığında pencerenin önünde duran Mario'nun başını görüyordu; aklına Sicilya'da bir Ingiliz şoförden duydu-

ğu söz geldi: Latin ırkı mizah duygusundan yoksundur. İhtiyaçları yok ki, diye düşündü, yaşamla ilgili sorunlarını böyle çözmekten çoktan vazgeçmişlerdi. Mizah, uygarlaşmış barbarlığın bir sonucuydu; on sekizinci yüzyılda mizahın varlığından söz etmek güçtü, buna karşın başa çıkılamayanı görmezden gelen kibarlıktan söz edilebilirdi. Fransız Devrimi sırasında ölüme mahkûm edilenler olağanüstü bir tavır takınarak giyotine gitmişlerdi; gülmüyorlardı, saraya girer gibiydiler.

Mario, Lillian'a Papa tarafından kutsanmış bir tespihle üzeri resimli, Venedik işi bir mektup kutusu getirdi.

"Benim sana verecek bir şeyim yok Mario, " dedi Lillian.

"Ben de bir şey istemiyorum zaten. Sürekli hediyelerle yaşamak yerine birine hediye verebilmek çok güzel. "

"Böyle yaşamak zorunda mısın? "

"Mesleğim vazgeçilemeyecek kadar kârlı. Ama kolay değil. Başlı başına bir iş. Benden bir şey beklemiyor olman kadar rahatlatıcı ki. "

Lillian'ın, Mario'yla salondan geçerken gördüğü yüz Peystre Vikontuydu. Lillian'ı tanımış, ertesi sabah ona çiçek yollamaya başlamıştı. Lillian sonunda ona telefon ettiğinde "Neden otelde kalıyorsunuz? " diye sordu Lillian'a.

"Otelleri seviyorum. Yoksa beni bir kliniğe mi yatırmayı düşünüyorsunuz? "

"Tabii ki hayır. Klinikler ameliyatlar içindir. Ben de en az sizin kadar oralardan nefret ederim. Ama sakin bir kanalın kıyısında bahçeli bir ev... "

"Burada da mı bir eviniz var? Paris'teki daireniz gibi

mi? "

"Burada ev bulmak o kadar zor değil. "

"Yani bir eviniz var, öyle mi? "

"Evet, " dedi Peystre.

Lillian güldü. "Sizin her yerde bir eviniz var, oysa ben hiçbir yerde evim olsun istemiyorum. Bakalım hangimiz vazgeçeceğiz? Siz en iyisi beni yemeğe götürün. "

"Dışarı çıkmanıza izin var mı? "

"Tam değil. Ama böylesi daha heyecanlı oluyor, yoksa olmuyor mu? "

Heyecanlı oluyor, diye düşündü Lillian, salona indiğinde. Ölümün elinden sık sık kurtulan biri, o denli sık yeniden doğmuş gibi hisseder ki kendisini, hem de her keresinde sonsuz bir minnet duygusuyla, yeter ki yaşam üzerinde hak sahibi olduğu yanılgısından vazgeçmiş olsun.

Lillian şaşkınlıkla olduğu yerde kalakaldı. İşte bu! diye düşündü. İşte sır bu! Bunu bulmak için Venedik'e gelip bu büyülü otelde, kırmızı ve mavinin iç içe olduğu günler mi geçirmem gerekiyordu yani?

"Gülümsüyorsunuz, " dedi Peystre. "Neden? Doktorunuzu aldattığınız için mi? "

"Doktorumu değil. Nereye gidiyoruz? "

"Tavernaya. Buradan gideceğiz. "

Otelin yan girişi. Sallanan gondol. Gondola bindiği anda bir an için kötü bir şeyi hatırladı, ama hemen geçti. Gondol yüzen bir tabut değildi; metal gagasıyla Lillian'ı ısırmak isteyen siyah bir akbaba da değildi artık. Gondol gondoldü; bir kentin bir zamanlar sahip olduğu görkemli bir yaşam sevincinin karanlık bir sembolüydü; öyle ki sahipleri güzelliklerine kapılıp gitmesinler diye bütün gon-dolların siyaha boyanması için bir yasa çıkarmak zorunda kalmışlardı.

"Venedik'i yalnızca penceremden gördüğüm kadarıyla tanıyorum, " dedi Lillian. "Bir de ilk akşam geçirdiğim birkaç saatten. "

"O zaman benden daha iyi tanıyorsunuz demektir. Ben otuz yıldır tanıyorum. "

Kanal. Oteller. Beyaz örtülü masalar ve kadehlerle dolu teraslar. Suyun çırpıntısı. Styx suları gibi dar bir kanal. Bütün bunları nereden biliyorum? diye düşündü Lillian, bir an ürkmüştü. Yoksa şimdi sıra kanarya kafesinin asılı olduğu bir pencerede mi? "

"Taverna nerede? " diye sordu.

"Tiyatronun yanında. "

"Terası var mı? "

"Evet. Daha önce gitmiş miydiniz? "

"Şöyle bir uğramıştım Yemek için değil. Önünden geçmiştim. "

"Nefis bir lokantadır. "

Daha köşeyi dönmeden çatal-bıçak sesleri duyulmaya başlamıştı.

"Gülüyorsunuz" dedi Peystre. "Neden? "

"Bunu bana ikinci kez soruyorsunuz. Açım da ondan. Ve biliyorum ki, bana yiyecek birşeyler getirecekler. "

Onlara lokantanın sahibi servis yaptı. Kızarmış ve haşlanmış taze deniz ürünleri, açık beyaz şarap getirdi. "Burada neden yalnızsınız? " diye sordu Peystre.

"Canım öyle istedi de ondan; ama geri döneceğim. "

"Paris’e mi? "

"Paris’e. "

"Clerfayt’a mı? "

"Demek bunu da biliyorsunuz? Evet, Clerfayt’a. "

"Bunun için henüz erken değil mi? " dedi Peystre dikkatli bir biçimde.

Lillian güldü. "İnatçı birisiniz. Bir öneriniz mi var? "

"Hayır, siz istemiyorsanız. Ama isterseniz, hiçbir koşulum yok. Ama neden en azından bir süre çevreyi gezmek istemiyorsunuz? "

Oyuncak satan bir adam yaklaştı yanlarına. Pelüşten yapılmış iki İskoç Terrier’si çıkardı, kurup masanın üstüne bıraktı. "Artık çevremi gezip görmeye ihtiyacım kalmadı, " dedi Lillian. "Aynı şeyleri yineleyecek zamanım yok. "

Peystre pelüşten yapılmış köpekleri aldı, adama geri verdi. "Her zaman aynı şeylerin yinelendiğinden emin misiniz? "

Lillian neşeyle başını salladı. "Benim için öyle. Ayrıntılardaki ayrımlar önemli değil. Çeşitlemeler beni ilgilendirmiyor. "

"Yalnızca ana kavram mı ilgilendiriyor sizi? "

"Benim işime yaraması ilgilendiriyor. Erkek değişse de fark etmiyor. Siz de bunu demek istiyordunuz öyle değil mi? Çok sıradan tepkiler gösteriyormuşum gibime geliyor. "

Oyuncak satan adam masanın üzerine bir tavuk çiftliği koydu. Lokantanın sahibi geldi, adamı uzaklaştırdı, romda pişmiş şeftali ve espresso servisi yaptı. "Kaçırdığınız birşeyler olduğunu hiç düşünmediniz mi? " diye sordu Peystre.

Lillian ona baktı, bir an sustu. "Ne gibi? " diye sordu sonra.

"Bir serüven. Beklenmedik bir şey. Yeni bir şey. Bilmediğiniz bir şey. "

"Buraya geldiğimde ben de böyle düşünüyordum. New York’u, Yokohama’yı, Tahiti’yi, Apollo’yu, Dionysos’u, Don Juan’ı ve Buda’yı kaçırdığımı düşünüyordum; ama artık durum öyle değil. "

"Ne zamandan beri öyle değil. "

"Birkaç gündür. "

"Neden öyle değil? "

"Çünkü insanın yalnızca kendi kendini kaçırabileceğini öğrendim. "

"Bunu nerede öğrendiniz? "

"Oteldeki penceremde. "

"Şimdi ise üçüncü kez neden gülümsediğinizi soruyorum, " dedi Peystre.

"Çünkü soluk alıyorum. Çünkü buradayım, çünkü akşam oldu ve çünkü saçmalıyoruz. "

"Bunlar saçmalık mı? "

"Her zaman öyle. Burada konyak var mı? "

"Grappa var, eski ve çok iyi, " dedi Peystre. "Size gıpta ediyorum. "

Lillian güldü.

"Değişmişsiniz, " dedi Peystre. "Paris’te olduğunuzdan farklısınız. Neden olduğunu biliyor musunuz? "

Lillian omuzlarını kaldırdı. "Bilmiyorum. Belki de bir yanılgıdan vazgeçtiğim içindir, insanın yaşam üzerinde hak iddia edebileceği yanılgısı ve böylece de insanın yaşamda haksızlıklarla karşılaşabileceği yanılgısını da bir kenara bırakmış oluyorum. "

"Son derece ahlak dışı. "

"Son derece, " diye yineledi Lillian, grappa’sını bitirdi. "Umarım bu görüşe sadık kalabilirim. En azından bir süre için. "

"Anlaşılan çok geç kalmışım, " dedi Peystre. "Birkaç saat ya da birkaç gün. Ne zaman gidiyorsunuz? Yarın mı? "

"Öbür gün. "

"Çok yazık. "

"Yazık, " dedi Lillian, "sanıldığı kadar acıklı bir sözcük değil. "

"Bu da yeni edindiğiniz bilgilerden mi? "

"Bugün edindiklerimden. "

Peystre, Lillian'ın sandalyesini geri çekti. "Umudum yarın edineceğiniz bilgilere kaldı. "

"Umut etmek, " dedi Lillian. "Sanıldığından çok daha acıklı bir sözcük. "

15

Clerfayt onu Paris’te aramış, bulamayınca sanatoryuma dönmüş olabileceğini düşünmüştü. Ancak telefon ettiğinde Lillian’ın sanatoryumda olmadığını öğrendi. Onu Roma’da ve Paris’te aramayı sürdürdü, ama Lillian’dan iz yoktu. Sonunda kendisini terk ettiğini düşündü. Gaston Amca bile keyifsiz keyifsiz yeğeninin nerede olduğunu bilmediğini söylemişti; ayrıca onu hiç ilgilendirmiyordu. Clerfayt, Lillian’ı unutmaya, sanki tutkalla kaplı bir alanda dans etmeye çabalıyormuş gibi yaşamını sürdürmeye çalıştı.

Döndükten bir hafta sonra Lydia Morelli’ye rastladı. "Kırlangıcın uçup gitti mi? " diye sordu Morelli.

"Anlaşılan canını çok sıkmış. Eskiden başka kadınlarla ilgili bir şey sormazdın. "

"Seni terk mi etti? "

"Terk etmek mi! " diye cevap verdi Clerfayt gülümseyerek. "Bu ne kadar demode bir sözcük böyle! "

"Dünyanın en eski sözcüklerinden biridir. " Lydia onu inceliyordu.

"1890 yılından kalma bir karıkoca sahnesi mi oynuyoruz? "

"Sen gerçekten âşık olmuşsun! "

"Ve sen de kıskanıyorsun. "

"Ben kıskanıyorum; ama sen mutsuzsun. Arada fark

var. "

"Gerçekten mi? "

"Evet. Ben kimi kıskandığımı biliyorum, ama sen bilmiyorsun. Bana içecek birşeyler ısmarla. "

Clerfayt onu yemeğe götürdü. Akşam boyunca Lillian konusundaki çaresizliği, terk edeceği yerde terk edilen bir erkeğin ilkel kızgınlığına dönüştü. Lydia bam teline basmıştı.

"Evlenmeliydin, " dedi Lydia sonra.

"Kiminle? "

"Bilmiyorum. Yeterince olgunlaştın. "

"Seninle mi? "

Lydia gülümsedi. "Sana bunu yapamazdım. Senin paran bana yetmez. Parası olan' biriyle evlen. Bir sürü paralı kadın var. Daha ne kadar yarışacağını sanıyorsun? Bu gençlerin işi. " Clerfayt başıyla onayladı. "Bunu biliyorum Lydia. "

"Yüzünü asma öyle. Hepimiz yaşlanıyoruz. İnsan çok geç olmadan birilerine kapaklanmak. "

"Öyle mi dersin? "

"Deli olma. Tabii ki öyle. "

Oysa ben birilerine kapaklanmayı düşünmeyen bir insan tanıyorum, diye düşündü Clerfayt. "Kiminle evlenmem gerektiğini de düşündün mü Lydia? Birdenbire çok düşünceli bir fiısan oldun da. "

Lydia ona dikkatle baktı. "Bunu konuşabiliriz. Sen çok değişmişsin. "

Clerfayt başını salladı, ayağa kalktı. "Hoşça kal Lydia. "

Lydia, Clerfayt’a iyice sokuldu. "Yine geleceksin değil

mi? "

"Birbirimizi ne kadar zamandır tanıyoruz? "

"Dört yıldır. Arada boşluklar oldu. "

"Güve yemiş brokar kumaşı gibi. "

"Asla sorumluluk almayan iki insan gibi; her şeye sahip olan, ama hiçbir şey vermek istemeyen iki insan. "

"İkisi de doğru değil. "

"Uyumlu bir çifttik Clerfayt. "

"Hiçbir yere uyum sağlamayan bütün insanlar gibi

mi? "

"Bunu bilmiyorum. Sana bir sır vereyim mi? "

"Hiçbir şeyin sır olmadığım ve her şeyin sırrının tek bir şeyde olduğunu mu söyleyeceksin? "

"Hayır, bu erkekler için geçerli. Hiçbir şey sandığımız kadar kötü, hiçbir şey sandığımız kadar iyi değil. Hiçbir şey kesin değil. Bu akşam gel. "

Clerfayt, Lydia'ya gitmedi. Hiçbir şeyle ilgilenmiyor, kendini çok kötü hissediyordu. Bu gibi durumlarda her zaman davrandığı gibi davranmıyordu. Yalnızca Lillian'ın değil, kendi içinde de birşeylerin yokluğunu hissediyordu. Farkına bile varmadan Lillian'ın yaşam biçiminden birşeyler kapmıştı. Sabahı olmayan bir yaşam, diye düşündü. Ama insan böyle yaşayamazdı; sabah olmalıydı, en azından Clerfayt için, hem de mesleğine karşın; bir yerlerde bir sabah olmalıydı.

Beni her şeyden uzaklaştırdı, diye düşündü şaşkınlıkla. Birçok konuda kendimi genç hissetmeme, ama öte yandan da aptallaşmama neden oldu. Eskiden Lydia Morelli'ye gider, canımın istediği kadar yanında kalırdım, *basta*-, şimdi bunu yapsam, kötü bir şarap içmiş gibi, daha sonra başağrısı çekerim, aynı liseli bir delikanlı gibi. Lillian'la ev-lenmeliydim, diye düşündü. Çözüm buydu! Lydia tersine inansa da haklıydı. Birden kendini

rahatlamış hissetti ve buna çok şaşırdı. Daha önce evlenmeyi hiç düşünmemişti, şimdi birden çok doğal bir şeymiş gibi geliyordu; daha önce bunu niye düşünmediğini anlayamıyordu. Zaten artık Lillian'sız bir yaşam düşünemiyordu. Bu ne trajik, ne romantik, ne de duygusal bir durumdu; Lillian'sız bir yaşam bir dizi tekdüze yıldan başka bir şey değildi, ışıklar söndükten sonra birbirine benzeyen odalar gibi.

Lillian'ı aramaktan vazgeçti. Anlamsız olduğunu biliyordu; geri gelmiş olsaydı, Clerfayt'ı arardı ya da aramazdı. Lillian'ın çoktan Otel Bisson'a geldiğinden haberi yoktu. Lillian birkaç gün daha yalnız kalmayı yeğlemişti. Sağlıklı görünecek duruma gelene dek Clerfayt'ın onu görmesini istemiyordu. Bol bol uyuyor, dışarı çıkmıyordu. Clerfayt, Otel Ritz'de Lillian'ın bavullarının bekçiliğini yapadursun, Lillian, Sicilya'ya götürdüğü iki el çantasıyla idare ediyordu.

Lillian büyük bir fırtınadan sonra limana dönmüş gibiydi, ama geçen zaman içinde liman değişime uğramıştı. Dekor farklıydı; daha doğrusu aynıydı, ama ışık değişmişti. Şimdi her şey açık seçik ve kesindi; acımasız, ama acısızdı. Fırtına dinmişti. Pespembe aldatmaca da yoktu artık. Kaçış yoktu. Yakınma yoktu. Gürültü giderek diniyordu. O kadar ki yakında kendi yürek atışlarını duyabilecekti. Yalnızca seslenişini değil, yanıtını da duyabilecekti.

İlk olarak Gaston Amcayı aradı. Adam Lillian'ı görünce şaşırmıştı, ama birkaç dakika sonra sevinmiş gibi yaptı. "Şimdi nerede kalıyorsun? " diye sordu.

"Bisson'da. Pahalı bir yer değil Gaston Amca. "

"Paranın akşamdan sabaha çoğaldığını sanıyorsun. Böyle devam edersen, yakında hiçbir şeyin kalmayacak. Böyle harcayacak olursan paranın daha ne kadar yeteceğini biliyor musun? "

"Hayır. Bilmek de istemiyorum. "

Ölmek için acele etmeliyim, diye düşündü Lillian alaylı alaylı.

"Sen her zaman aşırıya kaçmışsındır zaten. Eskiden insanlar sermayelerinin faiziyle yaşarlardı. "

Lillian güldü. "İsviçre sınırındaki Basel’de faiz geliriyle yaşamayanların müsrif sayıldığını duydum. "

"İsviçre! " diye yanıtladı Gaston, Venüs heykelinden söz eder gibiydi. "Paralarının değeri çok yüksek! Şanslı insanlar! " Lillian’a baktı. "Senin için bir odayı boşaltabilirdim. Otel parası cebine kalırdı. "

Lillian çevresine baktı. Küçük küçük ağlar örerek, beni kapana kıstırmaya çalışacak, diye düşündü. Beni gözaltında tutacak. Kendi parasını da elinden alacağımdan korkuyor. Lillian’ın ona gerçeği söylemek hiç aklına gelmemişti. "Senin paranı elinden almaya hiç niyetim yok Gaston Amca, " diye açıkladı.

"Asla alamazsın! Genç Bouileau sık sık seni sordu. "

"O da kim? "

"Bouileau ailesinin oğlu. Çok kibar bir aile. Annesi... "

"Şu tavşan dudaklı herif mi? "

"Tavşan dudaklı mı? Ne kadar kabasın! Eski ailelerde sık rastlanan önemsiz bir şey bu! Ayrıca ameliyat olmuş. Hemen hemen hiç belli olmuyor. Erkekler manken değiller ki! "

Lillian dediğim dedik, ufak tefek adamı inceledi. "Kaç yaşındasın Gaston Amca? "

"Bu da nereden çıktı şimdi? Biliyorsun ya! "

"Ve kaç yaşma kadar yaşayacağını sanıyorsun? "

"Bu çok yakışıksız bir soru. Yaşlı insanlara böyle sorular sorulmaz. Onu ancak Tanrı bilir. "

"Tanrı çok şeyi biliyor. Günün birinde yanıtlaması gereken bir sürü soru olacak, değil mi? Benim de soracaklarım var. "

"Ne? " Gaston’un gözleri faltaşı gibi açılmıştı. "Sen neler diyorsun? "

"Hiç. " Lillian öfkesini bastırmaya çalıştı. Bu huysuz cüce, karşısında sapasağlam duruyordu; bu otuz santimetre koşu şampiyonu yaşlıydı, ama ondan birkaç yıl daha fazla yaşayacaktı; her şeyi biliyor, her konuda bilgiçlik taslıyordu, üstelik Tanrısıyla da senli benliydi.

"Gaston Amca, " dedi, "dünyaya yeniden gelseydin, başka türlü mü yaşardın? "

"Tabii ki. "

"Nasıl peki? " diye sordu Lillian, yanıttan pek umutlu değildi.

"Tabii ki Fransız Frankının değer kaybından etkilenmezdim. Daha 1914'te Amerikan hisseleri alırdım; sonra en geç 1938'de... "

"Çok iyi Gaston Amca, " diye sözünü kesti Lillian. "Anlıyorum. " Öfkesi uçup gitmişti.

"Senin hiçbir şey anladığın yok. Yoksa elindeki üç kuruşu böyle harcamazdın! Tabii baban... "

"Biliyorum Gaston Amca. Har vurup harman savururdu! Ama ondan beterleri de var. "

"Kimmiş o? "

"Yaşamın kendisi. Seni, beni, herkesi bol keseden harcıyor. "

"Saçma! Buna salon bolşevizmi denir! Bırak bu işleri! Yaşam fazlasıyla ciddi bir şey. "

"Evet öyle. İnsan her şeyin bedelini ödemeli. Paramı ver. Sanki senin paranmış gibi davranma. O benim param. "

"Para! Para! Yaşam hakkında bildiğin tek şey bu! "

"Hayır Gaston Amca. Senin bildiğin tek şey bu! "

"Sevinmelisin! Yoksa çoktan dımdızlak kalmıştın. "

Gaston istemeye istemeye bir çek yazdı. "Ya sonra? " diye acı acı sordu, bir yandan da mürekkep kurusun diye kâğıdı havada sallıyordu. "Sonra ne olacak? "

Lillian ona hayranlıkla baktı. Galiba kurutma kâğıdı harcamamak için böyle yapıyor diye düşündü. "Sonra diye bir şey yok, " dedi.

"Bunu herkes söylüyor. Ama ellerinde avuçlarında bir şey kalmayınca gelip sızlanıyorlar; o zaman da biriktirdiğim üç kuruşu... "

Lillian gene öfkelenmişti, hem de çok. Amcasının elinden çeki kaptı. "Bırak sızlanmayı! Git de Amerikan hisseleri al, ey yurtsever! "

Lillian ıslak caddeler boyunca yürüdü. O, Gaston'un evindeyken yağrriur yağmıştı, ama şimdi yine güneş açmış, asfalta ve yolun kenarındaki su birikintilerine yansıyordu. Hatta su birikintilerine gökyüzü yansıyor, diye düşündü; kendini tutamadı gülmeye başladı. Belki de Tanrı, Gaston Amcada bile yansıyordur. Ama neresinde? Gaston'un içinde Tanrıyı bulmak, kanal deliklerine akan pis suda gökyüzünün mavisini ve parıltısını görmekten daha zordu. Tanıdığı birçok insanın içinde bunu bulmak daha da zordu. Hepsi bürolarında, çalışma masalarının başında oturuyorlardı, sanki hepsi çok yaşlıydılar, bu da. onların çözümü olmayan sırrıydı! Sanki hiç ölmeyecekmiş gibi yaşıyorlardı. Ama kahramanca değil, solucanlar gibi yaşıyorlardı. Herkesin gün gelip öleceğini biliyor, bu trajik durumu örtbas etmeye çalışıyor, devekuşu gibi kafalarını kuma gömüyorlardı; yaşamın sonsuzluğuna ilişkin küçük burjuva yanılsamasına kaptırıyorlardı kendilerini. Elleri, ayakları tutmayacak kadar yaşlandıklarında bile birbirlerini aldatmanın yollarını arıyorlar, bir zamanlar onları kendi kendilerinin kölesi yapan şeyi çoğaltmaya çalışıyorlardı: Para ve güç.

Yüz franklık bir banknot aldı, onu inceledi, kaldırıp Seine Nehrine attı. Oldukça sembolik ve çocukça bir başkaldırı eylemiydi, ama bu pek umurunda değildi. Bunu

yapmak iyi gelmişti. Gastón Amcanın çekini atacak değildi nasıl olsa. Yürümeyi sürdürdü, St. Michel Bulvarına geldi. Trafik uğulduyordu. insanlar koşuşuyor, birbirlerini itekliyorlardı, aceleleri vardı; güneş yüzlerce arabanın tepesine vuruyordu. Motorlar gürültüyle çalışıyorlardı; her yerde

olabildiğinde çabuk ulaşılması gereken varış noktaları vardı, bu küçük noktaların her biri bir öncekini öylesine örtüyordu ki, sanki yok olup gidiyordu. Musa’nın İsrail halkıyla birlikte Kızıldeniz’i bir zamanlar ikiye ayırdığı gibi, kırmızı ışıkta karşılıklı duran, titreyen sıcak canavarların arasından karşıya geçti. Sanatoryumda durum farklıydı, diye düşündü, orada sonuncu varış noktası karanlık bir güneş gibi gökyüzünde duruyordu, insan onun altında yaşıyor, onu görmezden geliyor, ama oradan söküp atamıyordu; bu da insanı daha anlayışlı yapıyor, daha da yüreklendiriyordu. Kesileceğini ve bundan kaçamayacağını bilen, bunu anlayışla ve cesaretle kabul eden birine artık kurban denilemezdi. Kasabı az da olsa aldatmış sayılırdı.

Lillian otele geldi. Odası yine birinci kattaydı, çünkü fazla merdiven çıkmaması gerekiyordu. İstiridye satıcısı lokantanın kapısında duruyordu. "Nefis karidesim var, " dedi. "İstiridye mevsimi geçiyor. Eylülde yine bollaşır. O zaman burada olacak mısınız? "

"Mutlaka olacağım, " diye yanıtladı Lillian.

"Karides vereyim mi? Grileri en lezzetlileridir. Pembelerinin görünüşü daha iyidir. Grilerden vereyim mi? "

"Verin. Sepeti sarkıtırım birazdan. Bir de yarım şişe rosé şarap istiyorum, çok soğuk olsun. Şef garson Lucien’e söyleyiverin. "

Lillian merdivenleri ağır ağır çıktı. Sonra sepeti aşağı sarkıttı ve yukarı çekti. Şarabın mantarı çıkarılmıştı, o kadar soğuktu ki şişe buğulanmıştı. Pencerenin iç tarafına oturdu, bacaklarını kendine çekti, çerçeveye yaslandı, şarabı da yanma koydu. Lucien bir kadehle bir peçete de göndermişti. Lillian içmeye ve karideslerin kabuklarını soymaya başladı. Böyle yaşamak hoşuna gidiyordu, gerisini düşünmek istemiyordu. Büyük hesaplaşmayı düşündüğünde, içini bir sıkıntı kaplıyordu. Ama şimdi bunu düşünmek istemiyordu. Şu anda değil. Annesinin büyük bir ameliyattan sonra kanserden ölmesinin bununla bir ilgisi olmalıydı. Her zaman beterin beteri vardı. Gözlerini kısıp güneşe baktı. Işığı hissediyordu. Clerfayt, umutsuz olsa da bir kere daha Bisson’un önünden geçerken Lillian bu durumdaydı.

Clerfayt kapıyı hızla açtı. "Lillian! Neredeydin? " diye bağırdı.

Lillian onu karşıdan karşıya geçerken görmüştü. "Venedik’te Clerfayt. "

"İyi ama neden? "

"Sicilya’dayken bir gün Venedik’e gitmek istediğimi söylemiştim sana. Roma’dayken yine aklıma geldi. "

Clerfayt kapıyı kapattı. "Demek Venedik’teydin! Neden bana telgraf çekmedin? Gelirdim. Ne kadar kaldın orada? "

"Beni sorguluyor musun? "

"Daha değil. Seni her yerde aradım, ama Venedik aklıma gelmedi. Kiminle birlikte gittin? "

"Şimdi bu sorgulama değil mi yani? "

"Özledim seni! Aklıma neler geldi bir bilsen! Bunu anlamıyor musun? "

"Evet, " dedi Lillian. "Karides ister misin? Deniz ve yosun kokuyorlar. "

Clerfayt kâğıt tabakla karidesleri aldı, pencereden dışarı attı. Lillian arkalarından baktı. "Üstü kapalı yeşil bir Citroén’e isabet ettirdin. Bir saniye daha bekleseydin, üstü açık bir Renault’nun içinde oturan şişman sarışın bir hanımefendinin saçlarında olacaklardı şimdi. Bana sepeti verir misin lütfen. Doymadım da. "

Bir an için Clerfayt sepeti de karideslerin arkasından fırlatacakmış gibi geldi. Sonra sepeti Lillian’a verdi. "Söyle, bir şişe de rosé göndersin yukarıya, " dedi Clerfayt. "Pencereden de in ki, seni kollarımın arasına alabileyim. "

Lillian pencere pervazından aşağı kaydı. "Giuseppe’yi getirdin mi? "

"Hayır. Vendöme Meydanında duruyor, çevresinde park etmiş olan bir düzine Bentley ve Rolls-Royce’a aşağılayıcı bakışlarla bakıyor.

"Hadi onu al da Bois’ya gidelim. "

"Olur, Bois'ya gidelim, " dedi Clerfayt, onu öptü. "Ama Giuseppe'yi almaya birlikte gideceğiz; yoksa döndüğümde gitmiş olursun. Artık hiçbir şeyi riske atmam. "

"Beni özledin mi? "

"Zaman zaman, senden nefret etmediğim ya da sapığın tekinin seni öldürmüş olmasından korktuğum zamanlarda. Venedik'te kiminle birlikteydin? "

"Yalnızdım. " ,

Clerfayt ona baktı. "Olabilir. Senin ne yapacağın belli olmaz. Neden bana bir şey söylemedin? "

"Bizim böyle bir alışkanlığımız yok ki. Sen de bazen Roma'ya gidip birkaç hafta sonra dönmüyor musun? Üstelik de sevgilinle birlikte? "

Clerfayt güldü. "Bir gün bunu söyleyeceğini biliyordum. Bu yüzden mi gittin? "

"Tabii ki hayır. "

"Yazık. "

Lillian sepetini çekmek için pencereden sarktı. Clerfayt sabırla bekliyordu. Kapı çalındı. Clerfayt kapıyı açtı, garsonun elinden şarabı aldı, bir kadeh içti, bu arada Lillian istiridye satıcısına birkaç avuç daha karides istediğini söylüyordu. Clerfayt odaya şöyle bir göz gezdirdi. Lillian'ın oraya buraya dağılmış ayakkabılarına; bir sandalyenin üzerinde duran birkaç iç çamaşırına, kapağı aralık dolapta asılı olan giysilerine baktı. Yine burada, diye düşündü; tanımadığı, heyecan verici derin bir rahatlık kapladı içini.

Lillian döndü, sepet elindeydi. "Nefis kokuyorlar! Yine deniz kıyısına gidecek miyiz? "

"Evet. İstersen Monte Carlo'ya gideriz. Bir ara orada bir yarışa katılmak zorundayım. "

"Hemen gidebilir miyiz? "

"Ne zaman istersen. Bugün? Yarın? "

Lillian gülümsedi. "Beni iyi tanıyorsun. Hayır! Eğer bugün ya da yarın gidebiliyorsak, bugün ya da yarın gitmeyelim. " Clerfayt'ın uzattığı kadehi aldı. "Aslında Venedik'te bu kadar uzun kalmak istemiyordum Clerfayt, " dedi. "Yalnızca bir-iki gün için gitmiştim. "

"Peki niye bu kadar uzun kaldın? "

"Pek iyi değildim. "

"Neyin vardı? "

Lillian duraksadı. "Üşüttüm. "

Clerfayt'ın inanmadığını gördü. Sevindi. Onun inanmayışı geçirdiği kanamayı gerçek dışı kılmıştı. Belki de düşündüğünden daha hafif bir kanamaydı. Birdenbire kendini, farkına varmadan yirmi kilo zayıflamış şişman bir kadın gibi hissetti.

Clerfayt'a yaslandı. Adam onu sıkı sıkı tutuyordu. "Peki ne zaman gideceksin yine? " diye sordu.

"Ben gitmiyorum Clerfayt. Yalnızca bazen burada olmuyorum o kadar. "

Nehirden bir römorkör geçiyordu. Güvertede bir kadın alaca bulaca çamaşırlar asıyor, mutfak kapısında bir kız bir çoban köpeğiyle oynuyordu. Kaptanın üstünde bir gömlek vardı, dümendeydi, ıslık çalıyordu.

"Şunu görüyor musun? " diye sordu Lillian. "Buna hep gıpta etmişimdir. Huzurlu bir ev! Tanrının istediği bir şey"

"Senin böyle bir huzurun olsaydı, ilk limanda gizlice inerdin. "

"Ama bu gıpta etmemi engellemiyor. Gidip Giuseppe'yi alalım mı? "

Clerfayt onu dikkatle yukarı kaldırdı. "Şimdi ne Gi-useppe’yi almak ne de Bois’ya gitmek istiyorum. Bu akşam bunları yapmak için bol bol zamanımız olacak. "

16

"Yani kısaca beni hapsetmek istiyorsun, " dedi Lillian ve güldü.

Clerfayt gülmüyordu. "Seni hapsetmek istemiyorum. Seninle evlenmek istiyorum. "

"Neden? "

Lillian yattığı yerden şarap şişesini ışığa tuttu. Pencere, şarabın içinden kan kırmızı görünüyordu. Clerfayt onun elinden şişeyi aldı. "Günün birinde yine iz bırakmadan ortadan kaybolmayasın diye. "

"Bavullarımı Ritz’de bırakmıştım. Evliliğin geri dönmeyi garanti edeceğini mi sanıyorsun? "

"Geri dönmeyi değil. Burada kalmayı. Başka bir açıdan bakalım. Senin çok az paran var. Benden de hiçbir şey almak istemiyorsun. "

"Senin de paran yok ki Clerfayt. "

"İki yarıştan aldığım pay var. Daha önceden elimde olanla bundan sonra alacaklarımı da ekleyelim buna. Bu yıl yetecek kadar paramız var demektir. "

"Güzel, o zaman önümüzdeki yılı bekleyelim. "

"Neden bekleyecekmişiz? "

"Durumun saçmalığını anla diye. Önümüzdeki yıl giysilerimi ve ayakkabılarımı neyle alacaksın? Sözleşmenin bu yılın sonunda biteceğini kendin söylemiştin. "

"Bugün arabaların temsilciliğini teklif ettiler bana. "

Lillian bacağını kaldırdı, çizgilerini incelemeye başladı. Bacaklarım inceliyor, diye düşündü. "Araba mı satacaksın yani? " diye sordu. "Düşünemiyorum bile. "

"Ben de; ama düşünemediğim birçok şeyi daha sonra yaptım. Ya da yapmak istedim. Örneğin, seninle evlenmek istiyorum. "

"Neden her şeyi aynı anda istiyorsun? Saygın bir araba satıcısı olmak ve evlenmek istiyorsun. "

"İkisi de ulusal bir yıkımmış gibi davranıyorsun. "

Lillian yataktan kalktı, sabahlığını aldı. "Arabaları nerede satacaksın? "

Clerfayt ne diyeceğini bilemedi. "Toulouse Bölgesi boşalacakmış. "

"Aman Tanrım! " dedi Lillian. "Ne zaman? "

"Bir-iki ay içinde. Sonbaharda. En geç yıl sonunda. "

Lillian saçını taramaya başladı. "Çok yakında yarış kazanamayacak kadar yaşlanmış olacağım, " dedi Clerfayt yataktan. "Ben Nuvolari ya da Caracciola değilim. Belki bir yerlerde takım yöneticisi olabilirim; ama o zaman da durmadan oradan oraya sürüklenmem gerekecek, tıpkı bizim şişman Cesare gibi; yarışlar Afrika ve Güney Amerika'da yapıldığından bu yana karısını artık kışın bile göremiyor. İstemem, eksik olsun. Ben yaşamımı değiştirmek istiyorum. "

Neden sürekli olarak yaşantılarını değiştirmek isterler, diye düşündü Lillian. Neden bir kadını kazanmalarını sağlayan şeyi değiştirmek isterler. Bu yüzden o kadını yitireceklerini hiç mi akıl edemiyorlar? Hatta Mario bile son gün, jigololuktan vazgeçip benimle birlikte saygın bir yaşam sürmek istediğini söylemişti. Ve beni seven, aynı benim gibi geleceği olmadığı için benim de sevdiğim Clerfayt da şimdi döneklik ediyor, benim de bundan mutluluk duyacağımı sanıyor.

"Bizim gibi insanlar evlenmeli mi evlenmemeli mi diye düşündüğüm olmuştur, " dedi Lillian. "Bilinen nedenlerden hiçbiri akla yakın gelmedi.

Hasta bir satranç oyuncusunun söylediği bir tanesi hariç: Ölüm korkusu başgösterdiği anda insan yanında birisinin olmasını istiyor. Ama o anda artık o kadar yalnız olacaktır ki yatağın çevresinde ordu dolusu arkadaşı duruyor olsa da bir şey değişmeyecektir. Sanatoryumda ölen Camilla Albei, sevgililerinden hiç olmazsa bir tanesinin yanında olmasını istemiş; bunu garantiye almak için de büyük çaba harcayarak aynı anda üç kişiyle ilişkisini sürdürmüş, gün boyu her birinin başucuna gelmesini sağlamıştı. Yalnızca bu nedenle, kendini beğenmiş iğrenç bir herif olan son sevgilisiyle işi iyice aşırıya götürmüştü. Köy yolunda bir arabanın altında kaldı, yarım saat sonra da öldü. O iğrenç herif bile yanında değildi, kimse onun Luft Pastanesinde olduğunu tahmin edememişti, orada oturmuş kaymaklı profiterol yiyormuş. Camilla'nın elini daha önce hiç görmediği bir polis tutmuş; Camilla minnet duygusuyla onu öpmek istemiş, ama ömrü yetmemiş. "

"Lillian, " dedi Clerfayt sakin sakin. "Neden hep kaçak dövüşüyorsun? "

Lillian tarağını bıraktı. "Nedenini anlamıyor musun? Ne oldu Clerfayt? Biz rastlantıyla birbirimize sürüklendik; neden olduğu gibi bırakmıyorsun? "

"Seni elimde tutmak istiyorum. Olabildiğince uzun süre. Ama nasıl? "

"Yok. Böyle yaparak kimseyi tutamazsın elinde. "

"Peki. O zaman şöyle diyelim. Şimdiye kadar yaşadığım gibi yaşamak istemiyorum artık. "

"Emekli mi olmak istiyorsun? "

Clerfayt dağınık yatağa baktı. "Her zaman en iğrenç sözcüğü seçiyorsun. Bırak ben başka sözcüklerle anlatayım. Seni seviyorum, seninle birlikte yaşamak istiyorum. İstersen alay edebilirsin. "

"Böyle bir şeyle asla alay etmem. " Lillian başını kaldırdı. Gözleri yaş içindeydi. "Ah Clerfayt! Ne aptalca şeyler bunlar! "

"Gerçekten de öyle değil mi? " Clerfayt kalktı, Lillian'ın ellerini tuttu. "Oysa başımıza böyle şeylerin gelmeyeceğinden ne kadar emindik. "

"Böyle kalalım! Böyle kalalım! Bozma! "

"Bozacak ne var ki? "

Her şey diye düşündü Lillian. Çimentoyla kaplanmış bile olsalar kelebek kanatları üzerinde Toulouse'da mutlu bir yuva kurulamazdı. Bencillik insanı nasıl kör ediyordu! Herhangi başka bir erkek söz konusu olsaydı, Clerfayt beni hemen anlarda ama kendi söz konusu olunca gözü bir şey görmüyor. "Ben hastayım Clerfayt, " dedi sonunda duraksayarak.

"Al işte, sana yalnız kalmaman için bir neden daha. "

Lillian sustu. Boris, diye düşündü. Boris olsaydı, beni anlardı. Clerfayt birdenbire onun gibi konuşmaya başlamıştı; ama o Boris değildi. "Şimdi gidip Giuseppe'yi alalım mı? " diye sordu Lillian.

"Ben alırım. Burada bekler misin? "

"Olur. "

"Riviera'ya ne zaman gitmek istiyorsun? Hemen mi? "

"Hemen. "

Clerfayt arkasında duruyordu. "Riviera'da sevimsiz küçük bir evim var. "

Lillian aynadan Clerfayt'ın yüzünü ve omuzlarını tutan ellerini görüyordu. "Gerçekten senden beklenmeyen özellikler geliştiriyorsun. "

"Ev tamir edilebilir, " dedi Clerfayt.

"Satamaz mısın? "

"Önce bir gör bakalım. "

"Tamam, " dedi Lillian, birden sabırsızlanmıştı. "Otele gittiğinde bavullarımı buraya gönder. "

"Ben getiririm. "

Clerfayt gitti. Lillian yavaş yavaş inmekte olan akşamı seyrediyordu. Kıyıda balıkçılar oturuyordu. Bir-iki berduş rıhtım duvarının dibinde akşam yemeklerini hazırlıyorlardı. Aşk denen şey ne kadar tuhaf bir çizgide ilerliyor, diye düşündü Lillian. Levalli, gençlik çılgınlığının ardında her zaman ev kadını ağırbaşlılığı; fetih sarhoşluğunun ardında ise her zaman mülkiyet duygusu taşıyan burjuva saklıdır dememiş miydi? Bana göre değil, diye düşündü; peki ama Clerfayt'a ne olmuştu? Yaşama, sanki her an ölebilecekmiş gibi sarıldığı için sevmemiş miydi onu? Toulouse'muş! Gülmeye başladı. Asla hastalığından söz etmek istememişti, çünkü hasta bir insanın sağlıklı biri için itici olduğunu düşünmüştü; şimdi bunun tersinin de olabileceğini görüyordu; sağlıklı bir insan, hasta birinin gözüne kaba görünebiliyordu, tıpkı yoksul düşmüş bir aristokratla sonradan görme bir zengin arasındaki ilişki gibi.

Sanki Clerfayt bugün onu tuhaf bir biçimde terk etmiş, Lillian için ulaşılmaz olan büyük ve geniş tarafa geçmişti. Artık kayıp biri değildi; birdenbire bir geleceği olmuştu. Ben bunun için mi geri döndüm, diye düşündü, sessizce ağladığını şaşkınlık içinde fark etti, ama mutsuz değildi. Yalnızca, her şeyin biraz daha uzun sürmesini dilerdi.

Clerfayt bavullarla geldi. "Eşyaların olmadan bu kadar uzun süre nasıl idare ettin? "

"Yenilerini aldım. Giysileri yenilemek kolay. "

Doğru değildi; ama birdenbire bunun için bir nedeni olduğunu fark etti. Hatta iki nedeni; Venedik'te ölümden kurtuluşunu alt edişini kutlamalıydı, bir de Clerfayt'ın onunla evlenip Toulouse'da yaşamak teklifini protesto etmek için bol bol para harcamalıydı.

"Sana bir-iki giysi hediye etmeme izin verir misin? " diye sordu Clerfayt. "Şu sıralar oldukça zenginim. "

"Çeyiz olarak mı? "

"Tam tersine. Venedik'e gittiğin için. "

"İyi, bir tane hediye edebilirsin. Bu akşam nereye gidiyoruz? Bois’da oturulabiliyor mu? "

"Mantolarımızı alırsak oturabiliriz. Yoksa serin olur. Ama arabayla da geçebiliriz. Orman yemyeşildir, ilkbahar ve mavi egzoz dumanları büyüleyicidir. Akşamları, yan yollarda arabalardan oluşan sürüler görürsün. Aşk pencerelerde bayrak açmış durumdadır. "

Lillian, kan kırmızı saçakları olan siyah giysisini aldı, pencereden sallamaya başladı. "Aşkın şerefine, " dedi. "Tanrısal, dünyasal, küçük, büyük her türlü aşkın şerefine, ama Toulouse’daki aşka değil! Ne zaman gideceksin? "

"Gideceğimi nereden biliyorsun? Yarış takvimini mi takip ediyorsun? "

"Hayır. Ama kimin kimi terk edeceği, asla belli olmaz. "

"Bundan böyle farklı olacak. "

"Yıl sonundan önce değişmez! "

"İnsan daha önce de evlenebilir. "

"Bırak da önce kavuşmamızı ve ayrılmamızı kutlayalım. Nereye gideceksin? "

"Roma’ya. İtalya’da yapılacak olan Bin Mil Yarışına katılacağım. Bir hafta sonra. Sen gelemezsin, Yalnızca yarış ve yarış olacak, başka hiçbir şey yok, insan sonunda yolun ve motorun bir parçası oluyor. "

"Kazanacak mısın? "

"Mille Miglia, İtalyanların sevdiği yarışlardır. Bir keresinde Caracciola kazanmıştı, Mercedes adına yarışıyordu, ama onun dışında hep İtalyanlar kazanır. Torriani’yle ben üçüncü takım olarak yarışacağız. Ne olur ne olmaz diye, sen giyinirken burada kalabilir miyim? "

Lillian başıyla onayladı. "Ne giyeyim? " diye sordu.

"Benim sakladıklarımdan bir tanesini. "

Lillian bavulu açtı. "Bu olur mu? "

"Olur. Bu giysiyi çok iyi biliyorum. "

"Hiç görmedin ki. "

"Senin üzerinde görmedim; ama yine de biliyorum. Birkaç gece odamda asılı durdu. "

Lillian elinde aynayla döndü. "Gerçekten mi? "

"İtiraf etmeliyim, " dedi Clerfayt. "Sen geri gelesin diye büyü yaparcasına giysilerini sağa sola attım. Bunu senden öğrenmiştim. Hem kara büyü, hem de bir avuntuydu. Bir kadın bir erkeği terk edebilir; ama giysilerini asla terk edemez. "

Lillian aynada gözlerini inceledi. "Demek ki benim gölgelerim seninle birlikteydi. "

"Gölgelerin değil, çıkarıp attığın yılan derilerindi onlar. "

"Başka bir kadınla birlikte olduğunu sanmıştım. "

"Denedim. Ama başka kadınlar konusunda bir şey yaptın bana. Senin yanında, Degas'nın kadın dansçılarından biriyle kıyaslanan renkli baskılar gibi kalıyorlar. "

Lillian güldü. "Onun her zaman resimlediği yağ tulumu, çirkin balerinler gibi mi? "

"Hayır. Levalli'nin evindeki çizim gibi. Onu gördün, çekici bir hareket yapan dansçı bir kadındır, ama yüzü belli belirsizdir, herkes onu kendi düşlediği gibi görebilir. "

Lillian rujunu bıraktı. "Bunun için boş yer gerek, öyle değil mi? Her şey resimde gösterilirse, düş gücüne yer kalmaz, bunu mu demek istiyorsun? "

"Evet, " dedi Clerfayt. "İnsan kendi kendini yalnızca kendi düşlerinde yakalayabilir, başkalarının düşlerinde de-

"Kendi kendini yakalayabilir ya da yitirebilir. "

"Her ikisi de. Hani uyanmadan az önce görülen düşte olduğu gibi; sonsuz ve karanlık bir mekânda yuvarlanarak düşersin. Sana da hiç oldu mu? "

"Oldu, " dedi Lillian. "Sanatoryumda hemen hemen her öğleden sonra böyle düşler görürdüm; Timsahın siesta olarak adlandırdığı bu öğle uykularından uçuruma düşen bir taş gibi sıçrayarak uyanırdım. Şarap kaldı mı? "

Clerfayt bir kadeh getirdi. Lillian kolunu onun boynuna doladı. "Tuhaf, " diye mırıldandı Lillian, "ama insan yuvarlanarak düştüğünü aklından çıkarmayacak olursa, hiçbir şey yitirilmiş demek değildir. Yaşam çelişkileri seviyor, insan ayaklarının sağlam bastığını sandığı anda uçurumun tam kenarında duruyor demektir. Ama insan her şeyi yitirdiğini sandığı anda, yaşam ona karşı eli açık davranıyor. Ayrıca bir şey yapmaya gerek yok, yaşam onun peşinden köpek gibi koşuyor. "

Clerfayt onun yanma oturdu. "Bütün bunları nereden biliyorsun? "

"Öylesine konuşuyorum işte. Yarım yamalak gerçekler, her şey gibi. "

"Aşk da öyle mi? "

"Aşkın gerçekle ne ilgisi var? "

"Hiçbir ilgisi yok. Aşk, gerçeğin tam karşıtı. "

"Hayır, " dedi Lillian, ayağa kalktı. "Aşkın karşıtı ölümdür; aşk, Ölümü kısa bir süre için bize unutturan acı bir büyü. Bu yüzden ölüm hakkında birşeyler bilen herkes aşk hakkında da fikir sahibidir. " Lillian giysilerini okşadı. "Bu da yarım yamalak bir gerçek. Ölüm hakkında kim ne biliyor ki? "

"Kimse bir şey bilmiyor; bilinen tek şey yaşamın karşıtı olduğu, aşkın değil; ayrıca bu da kuşkulu. "

Lillian güldü. Clerfayt yine eskisi gibiydi. "Ne istiyorum biliyor musun? " diye sordu Lillian. "On yaşamı birden yaşamak istiyorum. "

Clerfayt, giysisinin ince askılarının üstünden Lillian'ı okşadı. "Neden? Gene de sonuçta tek bir yaşam sürmüş olurdun Lillian, tıpkı, on ayrı rakiple oynayan, ama aslında tek bir oyun oynayan bir satranç oyuncusu gibi, kendi oyununu oynardın. "

"Bunu ben de anladım. "

"Venedik'te mi? "

"Evet, ama senin sandığın biçimde değil. "

Pencere kenarında duruyorlardı. Conciergerie'nin üstüne akşamın solgun kızıllığı düşmüştü. "Yaşamımın altını üstüne getirmek istiyorum, " dedi Lillian. "Şimdi, elli yaşımdan bir günü ya da bir saati yaşamak istiyorum; sonra otuz yaşımdan, sonra seksen yaşımdan; hepsini aynı gün içinde yaşamak istiyorum, canım nasıl çekerse öyle, öyle birbiri ardına, sırasına göre falan değil. " Clerfayt güldü. "Benim için yeterince hızlı değişiyorsun. Nerede yiyelim? "

Merdivenlerden iniyorlardı. Demek istediğimi anlamıyor, diye düşündü Lillian. Kapris yaptığımı sanıyor; asla yaşayamayacağım günlerden birkaçını bana versin diye öbür dünyayı kandırmak istediğimi hissetmiyor. Neyse, hiç olmazsa asla seksen yaşında huysuz bir kocakarı olmayacağım ya da bir erkeğin görmek istemediği ve yıllar sonra karşılaştıklarında korkacağı, giderek yaşlanan bir kadın olmayacağım; sevgilim beni her zaman genç halimle hatırlayacak, böylece benden daha uzun yaşayacak ve yaşlanacak olan kadınlardan daha güçlü olacağım.

"Neye gülüyorsun? " diye sordu Clerfayt merdivenlerde. "Bana mı? " "Kendime, " dedi Lillian. "Ama nedenini sorma; zamanla anlayacaksın nasıl olsa. "

Clerfayt iki saat sonra geri getirdi Lillian'ı. "Bugünlük yeter, " dedi gülümseyerek. "Senin uykuya gereksinmen var. "

Lillian ona şaşkınlıkla baktı. "Uyku mu? "

"Dinlenmelisin. Hasta olduğunu söyledin ya. "

Lillian onun şaka yapıp yapmadığını anlamaya çalışıyordu. "Ciddi misin sen? " diye sordu sonra. "Yorgun gözüktüğümü söyleme bana. "

Gece nöbetçisi yüzünde anlamlı bir sırıtışla çıktı ortaya. "Bu akşam da salam istiyor musunuz? Ya havyar? Patroniçe havyarı dışarıda bıraktı. "

"Bir uyku hapı, " dedi Lillian. "İyi geceler Clerfayt. "

Clerfayt onu tuttu. "Anlaşana Lillian! Aşırıya kaçmanı, bu nedenle de hastalığının ilerlemesini istemiyorum. "

"Sanatoryumdayken bu kadar dikkatli değildin. "

"O zamanlar bir-iki gün sonra gideceğimi ve seni bir daha görmeyeceğimi sanıyordum. "

"Ya şimdi? "

"Şimdi seni istediğim kadar elimde tutabilmek uğruna bir-iki saati feda ediyorum. "

"Çok güzel, " dedi Lillian kızgınlıkla. "İyi geceler Clerfayt. "

Clerfayt ona sert sert baktı. "Yukarı bir şişe Vouvray getirin, " dedi gece nöbetçisine.

"Başüstüne beyefendi. "

"Gel! " Clerfayt Lillian'ın koluna girdi. "Seni yukarı çıkarayım. "

Lillian başını salladı, kolunu çekti. "Böyle bir olayı en son kiminle yaşadım biliyor musun? Boris'le. Ama o senden daha iyiydi. Haklısın Clerfayt. Yatıp uyuman çok iyi fikir; bir sonraki yarışa kadar dinlenmen gerekiyor. "

Clerfayt ona kızgınlıkla baktı. Gece nöbetçisi elinde bir şişe ve iki kadehle geldi. "Şarap kalsın, " dedi Clerfayt.

"Hayır, ben içeceğim. "

Lillian şişeyi kolunun altına sıkıştırdı, kadehlerden birini aldı. "İyi geceler Clerfayt. Bugün düşüşümüzü düşlemeydim, dipsiz bir yere düşüşümüzü, sen iyisi mi Toulo-use düşleri kur! "

Kadehini salladı, merdivenden yukarı çıktı. Lillian gözden kayboluncaya kadar Clerfayt hiç kıpırdamadı. "Konyak ister misiniz beyefendi? " diye sordu gece nöbetçisi. "Duble olsun mu? "

"Alın! " diye yanıt verdi Clerfayt, gece nöbetçisinin eline bir-iki banknot sıkıştırdı.

Clerfayt, Grande-Augustin Rıhtımı boyunca yürüyerek Restaurant Le Perigordine’e geldi. Aydınlatılmış pencerelerin ardında son müşterilerin, lokantanın speliyalitesi olan külde pişmiş mantar yediklerini gördü. Yaşlı bir çift hesap ödüyordu; iki âşık hararetle birbirlerine yalanlar söylüyorlardı. Clerfayt karşıya geçti, sahaflar boyunca yavaş yavaş geri yürüdü. Boris, diye düşündü öfkeyle. Bir bu eksikti! Rüzgâr, Seine’in kokusunu getiriyordu. Birkaç mavna soluk alıp veren karanlığın içinde simsiyah duruyordu. Bir tanesinden hüzünlü bir akordeon sesi geliyordu.

Lillian’ın penceresinde ışık vardı; ama perdeler kapaklıydı. Clerfayt onun gölgesinin gidip geldiğini görüyordu. Pencere açık olduğu halde Lillian dışarı bakmıyordu. Clerfayt yanlış davrandığını biliyordu, ama yapabileceği bir şey yoktu. Ne düşünüyorsa onu söylemişti. Lillian çok yorgun gözükmüştü gözüne; lokantada otururlarken yüzü birdenbire kötüleşmişti. Kaygılanmak suçmuş gibi davranıyor, diye düşündü. Şimdi ne yapacak acaba? Eşyalarını mı toplayacak? Birdenbire Lillian’ın kendisinin hâlâ orada olduğunu bildiği geldi aklına, Giuseppe’nin gittiğini duymamıştı ki. Hızla karşıya geçti, arabasına atladı. Çalıştırdı, gaza bastı, Concorde Meydanına doğru hızla sürdü arabaya

Lillian şarap şişesini dikkatle yatağın yanına, yere koydu. Giuseppe’nin gittiğini duymuştu. Sonra bavuldan bir yağmurluk alıp giydi. Üzerindeki

zarif giysiye pek uymamıştı, ama canı üstünü değiştirmek istemiyordu; yağmurluk giysiyi biraz kapatıyordu nasıl olsa. Yatmak istemiyordu. Sanatoryumda ve geçen şu son hafta içinde yeterince yatmıştı.

Merdivenden indi. Gece nöbetçisi koşarak geldi.

"Taksi ister misiniz Madam? "

"Hayır, istemiyorum. "

Lillian sokağa çıktı, St. Michel Bulvarına kadar başına bir şey gelmeden yürüdü. Ama orada arka arkaya teklifler gelmeye başladı, beyaz, esmer, siyah ve sarı tenliydiler. Sanki bir bataklığa düşmüş ve sivrisineklerin saldırısına uğramıştı. Bir-iki dakika içinde en yalın erotizm hakkında hızlandırılmış bir kurs görmüştü, bir yandan da bir çift sokak köpeği bunu uyguluyorlardı.

Sersemlemiş gibiydi, kafelerden birine oturdu. Fahişeler ona kızgınlıkla bakıyorlardı, burası onların çöplüğüydü, her türlü rekabete karşı dişleriyle, tırnaklarıyla savaşmaya hazırdılar. Lillian'ın oturduğu masa bir anda odak noktası olmuştu; böyle kadınlar bu saatte tek başlarına kafelerde oturmazlardı. Amerikalı kadınlar bile.

Lillian'a yeni teklifler yapılıyordu; biri, ahlaksız fotoğraflar satmak; bir diğeri kendisini korumasını istedi; üçüncüsü arabayla gezintiye çıkarmayı önerdi. Ayrıca ucuz iş gücü de sunuluyordu Lillian'a, genç Zenciler, genç köpekler ve birkaç lezbiyen kadın. Lillian istifini hiç bozmadı, tersine garsonun bahşişini peşin verdi. Garson parayı görünce, çevredeki hareketliliğin dinmesini sağladı. Lillian da böylece Pernod'unu içerek sağı solu seyretmek olanağını buldu.

Yan masada oturan solgun yüzlü sakallı bir adam Lillian'ın resmini yapmaya başladı; bir halı satıcısı Lillian'a yemyeşil bir seccade satmaya çalıştı, ama garson onu uzaklaştırdı; son olarak da kendini parasız bir şair olarak tanıtan genç bir adam yaklaştı yanma. Lillian yalnız olduğu sürece rahat edemeyeceğini anlamıştı. Bu nedenle şairi bir bardak şarap içmek üzere davet etti. Şair şarap yerine yağlı bir ekmek ısmarlamasını rica etti. Lillian ona az pişmiş sığır eti ısmarladı.

Şairin adı Gérard'dı. Yemeğini bitirdikten sonra Lillian'a iki şiirini okudu; ayrıca o anda yazdığı iki şiir daha sundu. Ölüm, ölmek, geçicilik ve yaşamın anlamsızlığı üzerine mersiyelerdi bunlar. Lillian neşelenmişti. Şair zayıf biri olmakla birlikte çok fazla yemek yiyordu. Lillian bir tabak et daha yiyip yiyemeyeceğini sordu. Gérard bunu kolaylıkla yapabileceğini söyledi. Lillian'ın şiir sanatından iyi anladığını da ekledi; kendisinin yaşamasını Lillian'ın anlamsız bulup bulmadığını sordu. İnsan neden yaşıyordu ki? İki tabak sığır eti daha yedi; giderek daha hüzünlü dizeler okumaya başlamıştı. İntihar sorunu üzerine bir tartışmaya girişti. Kendisi intihar etmeye hazırdı, elbette yarın intihar edecekti, bugün değil, bu kadar nefis bir yemekten sonra intihar edilir miydi hiç? Lillian daha da neşelendi; Gérard zayıf olmasına zayıftı ama, elli yıl daha yaşayacak kadar sağlıklı biriydi.

Clerfayt bir süre Ritz Bar'da oturdu. Sonra Lillian'a telefon etmeye karar verdi. Telefona gece nöbetçisi çıktı. "Madam otelde değil, " dedi, Clerfayt'ın sesini tanıyınca.

"Peki nerede? "

"Dışarı çıktı. Yarım saat kadar oldu. "

Clerfayt şöyle bir düşündü; bu kadar kısa bir sürede bavullarını toplamış olamazdı. Her olasılığa karşılık "Bavullarını da aldı mı? " diye sordu.

"Hayır efendim. Üzerinde bir yağmurluk vardı. "

"Peki, sağolun. "

Yağmurluk, diye düşündü Clerfayt. İstasyona gidip bir trene binebilir, benden çok daha iyi olan Boris Vol-kov'una geri dönebilir.

Clerfayt arabaya koştu. Onun yanında kalmalıydım, diye düşündü. Neler oluyor bana? İnsan gerçekten âşık olunca nasıl da beceriksizleşiyor Üstün olmanın cilası nasıl da silinip gidiyordu! İnsan nasıl da yalnızlaşıyor, o güne dek edindiği deneyimler buhar olup nasıl da uçuyordu, insan önünü göremiyordu! Onu yitirmemeliyim! Gece nöbetçisine Lillian'ın ne tarafa doğru gittiğini iyice tarif ettirmişti. "Seine tarafına doğru değil efendim, "

demişti delikanlı Clerfayt'ı sakinleştirmek istercesine. "Sağa doğru gitti. Belki de şöyle bir dolaşmaya çıkmıştır, birazdan döner. "

Clerfayt, St. Michel Bulvarı boyunca arabayı yavaş yavaş sürdü. Lillian, Giuseppe'nin sesini duydu, aynı anda da onu gördü. "Ya ölüm? " diye sordu Gérard'a, Gérard'in önünde şimdi de bir peynir tabağı vardı. "Ya ölüm, yaşamdan daha umarsızsa? "

"Yaşamın, " dedi Gérard lokmasını hüzünlü hüzünlü çiğnerken, "başka bir dünyada işlemiş olduğumuz bir suça karşılık bize verilmiş bir ceza olmadığını kim söyleyebilir? Belki de cehennem, kilisenin ölümden sonra gideceğimizi söylediği yer değil de burasıdır. "

"Kilise cennetten de söz ediyor. "

"Belki de yeryüzündeki zindanda yıllarca kalmaya mahkûm edilmiş düşkün meleklerizdir hepimiz. "

"istersek kısa yoldan gidebiliriz. "

"Kendi isteğiyle ölmek! " Gérard hayranlıkla başını salladı. "Ve biz bundan çekiniyoruz. Oysa kurtuluşumuz orada! Eğer yaşam ateşten olsaydı, ne yapacağımızı bilirdik! Dışarı atlayıverirdik! ironi... "

Giuseppe ikinci kez önlerinden geçti; bu kez Edmond-Rostand Meydanından geliyordu. Sahip olduğumuz tek şey ironi, diye düşündü Lillian; üstelik bazen bu konuşmadaki gibi oldukça çekici de olabiliyor. Lillian, Cler-fayt'ı gördü; caddedeki kalabalığa öylesine dikkatle bakıyordu ki, on adım geride oturan Lillian'ı göremiyordu.

"Eğer istediklerinizi yapabilseydiniz, yaşamdan en büyük beklentiniz ne olurdu? " diye sordu Gérard'a, Lillian.

"Sonsuza dek yerine getirilemeyecek olanı isterdim, " diye yanıtladı şair hemen.

Lillian ona minnetle baktı. "O zaman başka bir şey istemenize gerek yok, " dedi. "Ona zaten sahipsiniz. "

"Sizin gibi bir dinleyicim daha olsa! " dedi Gérard mahzun mahzun ve Lillian'ı portresini bitirerek masaya gelen ressamı kovdu. "Gidin hadi. Anladınız mı? "

"Resmi bana verin, " dedi Clerfayt, düş kırıklığına uğrayan ressama.

Arkadan yürüyerek gelmişti; Gérard'i inceliyordu, onu hiç beğenmemişti. "Gidin buradan, " dedi Gérard, Clerfayt'a. "Meşgul olduğumuzu görmüyor musunuz? Tanrı biliyor ya, zaten yeterince rahatsız edildik. Garson, iki Pernod daha! Bu beyleri de dışarı atın! "

"Üç olsun, " dedi Clerfayt ve masaya oturdu. Ressam çok şey söyleyen bir sessizlik içinde yanında duruyordu. Clerfayt ona parasını verdi. "Burası güzelmiş, " dedi Lillian'a. "Neden buraya sık sık gelmedik ki biz? "

"Peki siz kimsiniz, davetsiz konuk mu? " diye sordu Gérard; Clerfayt'ın Lillian'la tanışmak için bilinen hilelerden birini uygulayan bir asalak olduğundan emin gibi gözüküyordu. "Ben St. Germain-des Prés Akıl Hastanesinin müdürüyüm evladım, bu hanımefendi de bizim hastalarımızdan biri. Bugün izin günüydü. Bir şey mi oldu? Yoksa çok mu geç kaldım? Garson Bey, şu bıçağı buradan alın! Çatalı da! "

Şairin merakı, Gérard'a duyduğu kuşkuya baskın geldi.

"Gerçekten mi? " diye fısıldadı. "Her zaman... ",

"Yüksek sesle konuşabilirsiniz, " diye sözünü kesti Clerfayt. "O, durumundan hoşnut. Hiçbir sorumluluk taşımıyor. Hiçbir yasaya uymak zorunda değil. Birisini öldürecek bile olsa, mahkûm edilmez. " Lillian güldü. "Tam tersi, " dedi Gerard'a. "O benim sorumluluğum altında. Akıl hastanesinden kaçmış. Beni suçlaması tipik bir gösterge-"

Şair deli değildi. Ayrıca Fransız'dı. Şimdi her şeyi anlamıştı, gizemli bir gülümsemeyle kalktı. "Bazıları çok geç kalır, bazıları ise fazlasıyla erken gelir, " dedi. "Doğru zamanda git; Zarathustra'nın bir sözü bu. Yarın, Madam, buraya sizin için bir şiir bırakılmış olacak. "

"Buraya gelmen çok güzel, " dedi Lillian. "Eğer yatıp uyumuş olsaydım, bütün bunları kaçırmış olacaktım. Yeşil ışık ve kanın tatlı başkaldırısı. Ve çamur ve üstündeki kırlangıçlar. "

Clerfayt başıyla onayladı. "Beni affet, ama bazen benim için fazla hızlısın. Başkalarının birkaç yıl içinde yapabileceği şeyleri birkaç saat içinde yapıyorsun, aynı sihirbazların ellerinde bir-iki dakika içinde büyüyüp ve çiçek açan sihirli bitkiler gibi. "

Ve de ölen, diye düşündü Lillian. "Bunu yapmak zorundayım, " dedi Lillian. "Telafi etmem gereken o kadar çok şey var ki. Bu nedenle de her şeye böylesine yüzeysel bakıyorum. Bilgelik için daha sonra yeterince zaman olacak. "

Clerfayt, Lillian'ın elini tuttu ve öptü. "Ben budalanın tekiyim. Her geçen gün biraz daha budalalaşıyorum. Ama buna hiçbir itirazım yok. Hoşuma gidiyor. Sen buradasın ya, yeter. Seni çok seviyorum. "

Birden kafenin önünde büyük bir kavga çıktı. Birkaç saniye içinde polis geldi, iki Cezayirli el kol hareketleriyle birşeyler anlatmaya çalışıyorlar, bir kız söylenip duruyordu. Gazeteci çocuklar koşuşuyor, bağrışıyorlardı.

"Gel, " dedi Lillian. "Odamda şarap var. "

17

"Peki ne zaman gönderirsiniz? " diye sordu Lillian.

Balenciaga'daki satıcı kadın gülümsedi. "Olabildiğince çabuk. "

"Bir hafta sonra mı? "

"İki hafta sonra. Giysilerin işi uzun. Daha kısa sürede bitiremeyiz. Bugün başlayacağız. "

Satıcı kadın ölçüleri aldı. "Biraz zayıflamışsınız Madam. "

"Doğru. Ne yaparsam yapayım, kilo almıyorum. "

"Ne mutlu size! "

"Evet, " dedi Lillian. "Bazı insanlar için gerçekten mutluluk. "

Lillian, Avenue George V'e çıktı. Öğle sonrası, onu altın sarısı renklerle, rüzgârla ve otomobillerle karşıladı. Bir an için durdu, ısmarladığı giysileri düşündü. Aslında yaşamı boyunca yetecek kadar giysisi olduğuna inandığı için başka giysi almak istemiyordu, ama Clerfayt yeni giysiler alması için onu zorlamış, ona bir tane hediye etmek istemişti, sonunda bunu Venedik için kabul etti Lillian; orada geçirdiği kanama kaç gününe ye haftasına mal olmuştu; hüzün, yakınma ve pişmanlıklar içinde gömülüp kalacağına, daha az parayla geçinebileceğini ve böylece fazladan bir giysi alabileceğini kendi kendine söylemek kolayına gidiyordu. Giysiyi büyük bir özenle seçmişti. Önce çarpıcı bir giysi olsun istemişti, ama sonunda şimdiye kadar sahip olduğu en yalın giysiyi aldı. Asıl çarpıcı olan Clerfayt'ın hediye ettiği giysiydi, Toulouse'a karşı bir başkaldırıydı bu.

Bir vitrin camında kendi kendine gülümsedi. İnsan bazı konularda yeterince yüzeysel davranamıyor, diye düşündü. Giysiler, talep edilen her türlü haktan, her türlü merhametten ve anlayıştan, günah çıkaran bütün rahiplerden, her türlü bilgelikten, bütün hain dostlardan ve hatta

insanın sevgilisinden bile daha güçlü bir dayanak oluşturabiliyorlardı. Bu edepsizlik değil, küçük şeylerin ne kadar etkili ve avutucu olduğunu bilmekti, o kadar.

İnsanın bunu bilmesi iyi, diye düşündü Lillian; bildiği tek şey de buydu zaten. Artık kendini haklı çıkarmak için büyük çabalar harcamaya ve başkaldırmaya zamanı kalmamıştı. Şimdiye kadar bir kere başkaldırmıştı, ama artık bundan emin değildi; bundan sonra yapabileceği tek şey yazgısıyla hesaplaşmaktı.

Lillian, kendi kendisini aldattığı ve avuttuğu her şeyin oldukça ucuz hileler olarak adlandırılabileceğini biliyordu; ancak insanoğlunun, varoluşunu katlanabilir kılmak için kullandığı saygın ve büyük hilelerden o kadar uzaktaydı ki, aradaki büyüklük farkı artık onun için önemli değildi. Ayrıca, şu anda küçük hilelere sarılıp onların tadını çıkarmak disiplin, cesaret ve dayanıklılık gerektirmese de, en az büyük adlar taşıyan hilelere sarılıp

onların tadını çıkarmak için gereken çaba kadar çaba gerektiriyordu. Böylece giysiler satın alıyor ve bunu yaparken bir başkasının felsefe yaparken duyacağı avuntuyu duyuyordu; aynı Clerfayt'a ve yaşama karşı duyduğu sevgiyi bilerek birbirine katışı gibi, bu sevgiyi havaya atıyor, yine tutuyor, bu sevgiye inanıyordu, hem de gün gelince bu sevgiyi parçalarına ayırmak zorunda kalacağını bile bile; insan bir balonla uçabilirdi, ta ki balon yere ininceye dek, ama balonla bir ev taşınamazdı. Yere indiğinde de artık bir balon değil, cansız bir kumaş parçası olurdu.

Fouquet'den Champs Elysees'ye sapınca Peystre Vikontuyla karşılaştı. Peystre, Lillian'ı görünce şaşırdı. "Ne kadar mutlu görünüyorsunuz! " dedi. "Aşık mısınız? "

"Evet. Bir giysiye. "

"Ne kadar mantıklı! " dedi Peystre. "içinde korku taşımayan, hiçbir güçlüğü olmayan bir aşk! "

"Demek ki aşk değil. "

"Anlamı olan tek aşkın bir parçası: insanın kendi kendine duyduğu aşkın. "

Liilian güldü. "Sizce bu aşk içinde korku taşımıyor ve hiçbir güçlüğü yok, öyle mi? Siz çelikten ya da süngerden mi yapıldınız? "

"ikisi de değil. Ben on sekizinci yüzyılın gecikmiş bir uzamışıyım, benim gibilerle aynı yazgıyı paylaşıyorum: Yanlış anlaşılmak. Benimle burada terasta bir kahve içer misiniz? Ya da bir kokteyl? "

"Bir kahve içerim. "

Bir masaya oturdular, güneş batmak üzereydi. "Belli saatlerde hemen hemen hep aynı şey oluyor, " dedi Peystre. "Güneşin altında oturmak ya da aşk ya da yaşam üzerine konuşmak; ya da hiçbir şeyden konuşmamak. Örneğin şu saatte. Hâlâ Seine kıyısındaki küçük otelde mi kalıyorsunuz? "

"Sanıyorum öyle. Bazen emin olamıyorum. Sabahları pencereler açıksa, Opéra Meydanının gürültüsünün ortasında uyuyormuşum gibi geliyor.

Geceleriyse bazen Seine’den aşağı sürükleniyormuş gibi hissediyorum; suskun bir kayığın içinde ya da sırt üstü suda, gözlerim ardına kadar açık, bensiz ve tümüyle kendi içimde. "

"Tuhaf düşünceleriniz var. "

"Tersine. Hemen hemen hiç düşüncem yok. Bazen düş görürüm, ama çok değil. "

"Düşlere ihtiyacınız yok mu? "

. '"Hayır, " dedi Lillian. "Gerçekten yok. "

"O zaman birbirimize benziyoruz demektir. Benim de düşlere ihtiyacım yok. "

Garson, Peystre’ye bir sherry, Lillian’a da kahve getirdi. Peystre kahveye ters ters baktı. "Bu yemekten sonra içilir, " dedi. "Bir apéritif içmek istemez miydiniz? "

"Hayır. Saat kaç? "

"Beş, " diye cevap verdi Peystre şaşırarak. "Saatle mi içiyorsunuz? "

"Bugünlük öyle. " Liilian başgarsonu çağırdı. "Bir haber var mı Mösyö Lambert? "

"Tabii ki. Roma radyosunu dinliyorum. Saatlerdir! Bütün İtalya ya radyo başında ya da sokaklarda, " dedi şef garson heyecanla. "Ağır arabalar bir-iki dakika içinde hareket edecekler. Mösyö Clerfayt, Mösyö Torriani’yle birlikte. Ayrılmıyorlar: Clerfayt arabayı kullanıyor; Torriani teknisyen olarak çalışıyor. Bu bir spor araba yarışı. Radyoyu getireyim mi? Burada. "

"Evet, getirin. "

"Clerfayt Roma’da mı? " diye sordu Peystre.

"Hayır. Brescia’da. "

"Yarışlardan hiç anlamam. Bu ne yarışı? "

"Brescia’dan başlayıp bütün İtalya boyunca süren ve yine Brescia’da son bulan Bin Mil Yarışı. "

Şef garson bir el radyosuyla geldi. Yarışlara çok düşkündü, yarışı saatlerdir radyodan izliyordu. "Bir-iki dakika arayla çıkıyorlar, " dedi. "En hızlı arabalar en son çıkacak. Bu bir kronometre yarışı. Milano Radyosunu bulayım. Saat beş, haberler var. "

Radyonun düğmelerini çevirdi. Radyo cızırdamaya başladı. Sonra Milano Radyosunda okunan siyaset haberleri duyuldu; spiker bir an önce spor haberlerine geçmek için hızlı hızlı konuşuyordu. "Şimdi de Brescia’ya bağlanıyoruz, " dedi değişik ve merak yansıtan bir sesle. "Yarışçıların bir kısmı yola çıkarıldı bile. Pazar yeri hıncahınç dolu, sanki kıpırdayacak yer yok. "

Radyo cızırdadı, sustu. Sonra birtakım gürültülerin arasından bir motor sesi açık seçik duyuldu, ses hemen uzaklaştı. "İşte bir tanesi uçuyor, " diye fısıldadı Mösyö Lambert heyecanla. "Herhalde bir Alfa. "

Terasta herkes susmuştu. Meraklılar yaklaşmışlar ya da oturdukları yerden duymaya çalışıyorlardı.

"Kim önde? "

"Bir şey söylemek için daha çok erken, " dedi şef garson bilgiç bilgiç. "Hızlı arabalar daha yeni start alıyorlar. "

"Yarışa kaç tane araba katılıyor? " diye sordu Peystre.

"Yaklaşık beş yüz tane. "

"Aman Tanrım! " dedi biri. "Peki yarışın uzunluğu ne kadar? "

"Bin altı yüz kilometreden fazla efendim. İyi bir ortalamayla on beş ila on altı saat sürecek. Belki de daha kısa. Ama İtalya’da yağmur yağıyor. Brescia’da fırtına var. "

Naklen yayın sona ermişti. Şef garson radyoyu lokantaya geri götürdü. Lillian arkasına yaslandı. Altın renkli, sessiz bir akşamüstüydü; kadehlerde şıkırdayan buzların, ne kadar çok yenip içildiğini gösteren üst üste yığılmış porselen tabakların takırtıları arasında, terastan oldukça açık seçik bir resim gözüküyordu; renksiz bir resimdi bu, suda yüzen bazı yengeçler gibi saydamdı, öyle ki Fouqu-et'nin terasındaki sandalyelerle masalar seçilebiliyordu, gri renkli bir pazar yerinin resmiydi; pazar yeri, soyut bir gürültü içindeydi, oluşan binlerce yankı nedeniyle bu gürültü kendi sesini yitirmişti; bir de, kendini tehlikeye atmaktan başka bir şey istemeyen, peş peşe dizilmiş, farları yanan arabalar görülüyordu belli belirsiz. "Brescia'da yağmur yağıyormuş, " dedi Lillian. "Brescia nerede? "

"Milano'yla Verona arasında bir yerde, " diye yanıtladı Peystre. "Bu akşam benimle birlikte yemek yer misiniz? "

Çelenkler yağmurdan parçalanmışlardı. Bayraklar direklere ıslak ıslak çarpıyorlardı. Fırtına uğulduyordu, sanki yalnızca yeryüzündeki rakiplerle değil, bulutların içinde görünmeyen arabalarını süren rakiplerle de yarışmak gerekiyordu. Yapay ve doğal gök gürültüleri birbirine karışıyordu; bir arabanın kükreyişine yukarısı şimşek ve patırtıyla cevap veriyordu. "Beş dakika kaldı, " dedi Torriani.

Clerfayt direksiyonda oturuyordu. Fazla gergin değildi. Hiç şansı olmadığını biliyordu, ama bir yarış her zaman sürprizlerle doluydu, uzun yarışlarda ise bir sürü rastlantı olurdu.

Lillian'ı ve Targo Florio'yu düşündü. O zamanlar onu unutmuş, ondan nefret etmişti, çünkü yarış sırasında birdenbire Lillian aklına düşmüş ve rahatsız olmuştu. Yarış ondan daha fazla önem, kazanmıştı. Oysa şimdi durum farklıydı. Clerfayt artık Lillian'dan o kadar emin değildi, onu düşünüyordu, ama bütün kabahatin kendisinde olduğunu kendi kendisine söyleyemiyordu. Hâlâ Paris'te olup olmadığını şeytan bilir, diye düşündü. Daha, sabah Lilli-an'la telefonla konuşmuştu; ama bu gürültüde sabah çok uzaklarda kalmıştı. "Lillian'a telgraf çektin mi? "

"Evet, " diye cevap verdi Torriani, "İki dakika kaldı. "

Clerfayt başını salladı. Araba yavaş yavaş Viale Venezia pazar yerinden geçti, stop etti. Artık önlerinde kimse yoktu. Elinde kronometre olan adam şu andan itibaren yarım gün ve yarım gece boyunca onlar için dünyanın en önemli şeyiydi. Öyle olmalı, diye düşündü Clerfayt; ama artık öyle değildi. Lillian’ı çok fazla düşünüyorum. Arabayı Torriani sürmeliydi, ama artık çok geç. "Yirmi saniye, " dedi Torriani.

"Çok şükür! Hadi, lanet olsun! "

Start veren adam elini salladı, araba ok gibi fırladı. Çığlıklar izledi arabayı. "Clerfayt, " diye bağırdı spiker, "Teknisyen Torriani’yle birlikte start aldı. "

Lillian otele geri döndü. Ateşi vardı, ama aldırış etmemeye karar verdi. Sık sık ateşi çıkıyordu zaten, bazen az bazen de çok; bunun ne anlama geldiğini de biliyordu. Aynaya baktı, insan hiç olmazsa akşamları öyle solgun gözükmüyor, diye düşündü; bulduğu hileye güldü: Düşmanı olan ateşi bir akşam arkadaşına dönüştürmüştü, ateş nedeniyle gözleri parlıyor, yüzüne bir heyecan yayılıyordu.

Aynanın önünden ayrılınca, masanın üstündeki iki telgrafı gördü. Clerfayt, diye düşündü, kaygılanmıştı, yürek atışları hızlandı. Bu kadar kısa zamanda ne olmuş olabilirdi ki? Bir süre bekledi, katlanıp yapıştırılmış küçük kâğıtlara baktı. Sonra ilkini dikkatle aldı, açtı. Cler-fayt’tandı. "On beş dakika sonra start alıyoruz. Tufan. Uçup gitme flamingo. "

Kâğıdı yanına bıraktı. Bir süre sonra İkincisini açtı. İlkine göre daha çok korkuyordu; yarış yönetiminden gelmiş olabilirdi, bir kazayı bildiriyor olabilirdi, ama bunu da Clerfayt göndermişti. Bunu neden yapıyor? diye düşündü. Böyle dönemlerde her telgrafın beni korkuttuğunu bilmiyor mu?

Akşam için bir giysi seçmek üzere dolabı açtı. Tam o sırada kapı çalındı. Dışarıda komi duruyordu. "İşte radyo Matmazel. Bununla Roma ve Milano istasyonlarını kolaylıkla dinleyebilirsiniz. "

Radyonun antenini açtı. "Bir telgraf daha geldi. "

Daha kaç tane gönderecek, diye düşündü Lillian. Beni kontrol altında tutmak için yan odaya bir dedektif oturtsaydı daha iyi olurdu. Bir giysi

seçti. Bu, Venedik'te giydiği giysiydi. Temizlenmiş, lekeler yok olmuştu. O günden beri bu giysinin şans getireceğine inanıyordu, onun maskotu olmuştu. Son telgrafı açarken giysiyi elinde sıkı sıkı tutuyordu. Clerfayt'tan gelmiyordu, ama Clerfayt'a iyi şanslar diliyordu. Bu telgraf Lillian'a nasıl ulaşmıştı? Akşamın alacasında telgrafın altındaki imzaya bir kez daha baktı. Hollmann. Telgrafın nereden gönderildiğini anlamaya çalıştı. Bella Vista'daki sanatoryumdan geliyordu.

Kâğıdı dikkatle masaya koydu. Bugün cinlerin günü, diye düşündü, yatağına oturdu; oradaki radyo kutusunun içinde oturan ve odayı motor gürültüsüyle doldurmak için bekleyen Clerfayt; şimdi de suskun cinleri pencerenin önüne sıralayan bu telgraf.

O güne kadar sanatoryumdan aldığı tek haberdi. Kendisi de oraya asla yazmamıştı. Yazmak istememişti. Sanatoryumu tümüyle ardında bırakmak istemişti. Geri dönmeyeceğinden o kadar emindi ki, oradan ayrılmak ölüm gibi bir şeydi.

Uzun süre sessizce oturdu. Sonra radyonun düğmelerini çevirdi; haber saatiydi. Roma bir gürültü seliyle odayı doldurdu; bilindik, bilinmedik yerlerin, şehirlerin adları; Mantua, Ravenna, Bologna, Aquila; saatler, dakikalar; ka-

zanılan dakikalardan, Kutsal Kap'tan söz eder gibi söz eden; su pompalarında oluşan arızalan, sıkışan pistonları, kırılan benzin borularını dünyanın en büyük felaketini betimlercesine anlatan; zamana karşı yapılan yarışı yarı karanlık odanın içine bir fırtına gibi sokan spikerin heyecanlı sesi; saniye saniye yapılan hız; saniye saniye yaşamak yerine on bin tane dönemeci olan ıslak bir yolda bağırıp çağıran insanların önünde, varışa bir-iki yüz metre önce ulaşmak ve oradan hemen ayrılmak için yapılan hız; sanki peşinde atom bombası varmışçasına yapılan hız. Bunu neden anlamıyorum? diye düşündü. Lillian. Bu akşam, bu gece İtalya'nın şoselerini kuşatan milyonlarca insanı sarmalayan duygu neden beni de sarmalamıyor? Oysa benim duygularım daha güçlü olmalıydı. Benim yaşamım da buna benzemiyor mu? Olabildiğince çok şeyi kendine çekmek uğruna yarışır gibi, yabanköpeği yarışlarında sürünün önüne atılan sahte tavşanı kovalarcasına bir hayaletin peşine düşmüyor muyum?

"Floransa, " dedi radyodaki ses zaferle; zamanlamaları, adları, araba markalarını, hız ortalamalarını, en yüksek hızları arka arkaya sıralamaya başladı, sonra gururla ekledi: "Eğer öndeki arabalar böyle gidecek olurlarsa, Brescia'ya ulaştıklarında rekor kıracaklar! "

Lillian şaşırdı. Brescia'ya, diye düşündü. Garajlarıyla, kahvehaneleriyle, dükkânlarıyla o küçük taşra kentine, hareket ettikleri kente. Ölümle oynuyorlar, gece boyunca gürüldüyorlar; sabahın erken saatlerinin korkunç yorgunluğuyla, yüzleri kirden bir maskeyle kaplanmış olarak dönüyorlar, sonra yine yola çıkıyorlardı, sanki dünyanın en önemli işi buydu; her şey hareket ettikleri o küçük taşra kentine geri dönmek için yapılıyordu. Brescia'dan Brescia'ya!

Radyoyu kapattı, pencereye gitti. Brescia'dan Brescia'ya. Anlamsızlığın bundan daha güçlü bir göstergesi olabilir miydi? Yaşam onlara sağlıklı ciğerler ve sağlıklı bir yürek gibi bir mucizeyi; karaciğer ve böbrekler gibi akıl almaz kimya fabrikalarını; bütün yıldız sistemlerinden çok daha fazla hayranlık uyandırıcı olan kafatasının içindeki beyaz, yumuşak kütleyi, bütün bunları tehlikeye atsınlar ve eğer şansları yaver giderse Brescia'ya varsınlar diye mi vermişti? Korkunç bir delilikti bu!

Rıhtım boyunca zincirleme uzayıp giden arabalara baktı. Her biri Brescia'dan Brescia'ya gitmiyor muydu? Toulouse'dan Toulouse'a? Doygunluktan doygunluğa? Aldatmacadan aldatmacaya? Ben de! diye düşündü. Herhalde ben de! Her şeye karşın! Ama benim Brescia'm nerede? Hollmann'ın telgrafına baktı. Onun geldiği yerde Brescia yoktu. Ne Brescia ne de Toulouse vardı. Orada yalnızca sessiz ve acımasız bir kavga vardı, sonsuzluğun sınırında alınacak soluk için verilen kavga. Orada doygunluk ve aldatmaca yoktu. Lillian döndü, bir süre odanın içinde dolaştı durdu. Giysilerine dokundu, birdenbire içlerinden küller dökülüyormuş gibi geldi. Saç fırçalarını, taraklarını aldı, elinde tuttuğunun farkında bile değildi, sonra yine yerine bıraktı. Ben ne yaptım? diye düşündü. Ve ne yapıyorum? Pencerede oluşan bir gölge korkunç bir yanlışlık yaptığını, bunun kaçınılmaz bir yanlışlık olduğunu ve artık geri dönüşünün olmadığını anlatıyordu.

Akşam için giyinmeye başladı. Telgraf hâlâ masanın üstündeydi. Lambanın ışığında bütün öteki odalarda olduğundan daha aydınlık gözüküyordu.

Lillian arasıra ona bakıyordu. Nehrin sesini duyuyor, suyun ve yaprakların kokusunu içine çekiyordu. Acaba şu anda orada, dağlarda ne yapıyorlar? diye düşündü ve ilk kez oraları hatırlamaya başladı. Clerfayt, Floransa'nın karanlık yollarında farlarının aydınlattığı yoldan giderken onlar ne yapıyorlardı? Lillian bir süre daha duraksadı, sonra telefonu aldı, sanatoryumun numarasını yazdırdı.

"Siena geliyor! " diye bağırdı Torriani. "Benzin alınacak. Lastikler değişecek. "

"Ne zaman? "

"Beş dakika sonra. Şu lanet olası yağmur! "

Clerfayt yüzünü astı. "Yalnız değiliz. Ötekiler de geliyor. Dikkat et de depoyu geçmeyelim! "

Evler sıklaşmaya başladı. Karanlığın içinden çıkıp farların ışığına giriyorlardı. Dört bir yanda yağmurluklar giymiş, ellerinde şemsiyeler insanlar duruyordu. Beyaz duvarlar gözüktü; insanlar geri çekildiler; şemsiyeler rüzgârda mantar gibi sallanıyorlardı; araba yalpaladı... "Depo! " diye bağırdı Torriani.

Frenler tuttu, araba sarsıldı, durdu. "Benzin, su, lastikler, hadi! " diye bağırdı Clerfayt, motor durduğu için sesi depoda yankılanmıştı. Motorun sesi Clerfayt'ın kulaklarında uğulduyordu hâlâ.

Biri ona bir bardak limon suyu ve yeni bir gözlük verdi. "Kaçıncı sıradayız? " diye sordu Torriani.

"Harika! On sekizinci sıradasınız. "

"Çok kötü, " dedi Clerfayt. "Ya ötekiler? "

"Weber dördüncü, Marchetti altıncı, Frigerio yedinci. Conti yarış dışı. "

"Birinci sırada kim var? "

"Sacchetti; Lotti'den on dakika ilerde. "

"Ya biz? "

"Arada on dokuz dakika var. Merak etmeyin, Roma'da birinci sırada olan yarışı asla kazanmaz. Herkes bilir bunu! "

Takım yöneticisi Gabrielli ansızın yanlarında belirdi. "Tanrı böyle olmasını istedi! " diye açıkladı. "Kutsal Meryem, Kutsal İsa, bunu sen de biliyorsun! " diye dua etti. "Birinci sırada olduğu için Sacchetti'yi cezalandır! istediğim tek şey benzin pompasında küçük bir kırık! Lotti için de aynısından istiyorum! Kutsal Melekler, koruyun! "

"Siz nereden çıktınız? " diye sordu Clerfayt. "Bizi neden Brescia'da beklemediniz? "

"Hazır! " diye bağırdı teknisyenler.

"Hadi! "

"Durun! Delirdiniz mi? " diye başladı takım yöneticisi. "Ben... " sözcükleri motor gürültüsünün içinde boğuldu gitti. Araba hızla hareket etti, insanlar kenara kaçıştılar; yol şeritleri sonsuz kıvrımlarıyla uzamaya başladı yine. Acaba Lillian şimdi ne yapıyor? diye düşündü Clerfayt. Depoda kendisini bir telgrafın beklediğini ummuştu; neden olduğunu bilmiyordu, ama telgraflar yerlerine zamanında ulaşmayabilirlerdi, belki bir sonraki depoda bir telgraf bulacaktı. Sonra yine gece oldu; ışıklar; motorun çıkardığı ses nedeniyle bağırtılarını duymadığı insanlar sessiz bir filmin oyuncuları gibiydiler; ve yalnızca yol, bütün dünyanın çevresini dönüyormuşçasına uzayıp giden yılan; motor kapağının altında çığlıklar atan şu mistik hayvan.

18

Telefon çok çabuk bağlandı. Lillian saatlerce bekleyeceğini sanmıştı, çünkü Fransa’da telefonların nasıl işlediğini çok iyi biliyordu; ayrıca sanatoryum onun gözünde o kadar uzaktaydı ki, sanki başka bir gezegende bulunuyordu.

"Bella Vista Sanatoryumu. "

Lillian bu sesi tanıyıp tanımadığından emin değildi. Bayan Heger hâlâ orada çalışıyor olabilirdi. "Bay Hollmann lütfen, " dedi Lillian, yürek atışlarının birden hızlandığını hissetti.

"Bir dakika. "

Lillian telefon tellerinden gelen belli belirsiz vınlamayı dinledi. Anlaşılan Hollmann’ı arıyorlardı. Lillian saatine baktı; sanatoryumda akşam yemeği bitmişti. Neden ruh çağırıyormuşum gibi heyecanlıyım? diye düşündü.

"Ben Hollmann. Buyurun? "

Lillian korktu, ses o denli berraktı ki. "Lillian, " diye fısıldadı.

"Kim? "

"Lillian Dunkerque. "

Hollmann bir an sustu. "Lillian, " dedi sonra, kulaklarına inanamamış gibiydi. "Neredesiniz? "

"Paris’te. Clerfayt’a yolladığınız telgraf buraya geldi. Otelinden buraya göndermişler. Yanlışlıkla ben açtım. " "Siz Brescia’da değil misiniz? "

"Hayır, " dedi Lillian, bir an acı duydu. "Brescia’da değilim. "

"Clerfayt mı istemedi? "

"Evet, o istemedi. "

"Ben radyo başındayım! " dedi Hollmann. "Tabii siz de! '

"Evet Hollmann. "

"Çok iyi gidiyor. Yarış hâlâ ortada. Onu tanırım; bekliyor. Ötekilerin arabalarını yıpratmalarını bekliyor. Geceyarısından önce hızlanmayacaktır; belki de biraz daha sonra, yo, yo, bence geceyarısında. Bu, zamana karşı bir yarış, biliyorsunuz. Kaçıncı sırada olduğunu kendisi asla bilemez, insanı yoran da budur zaten; ancak benzin alırken kaçıncı olduğunu öğrenir; ama o anda da zaten biri onu geçer. Bilinmeyene doğru yapılan bir yarıştır bu, beni anlıyor musunuz Lillian? "

"Evet, Hollmann. Bilinmeyene doğru yapılan bir yarış. Siz nasılsınız? "

"iyiyim. Zamanlamalar olağanüstü. Hız ortalamaları yüz yirmi kilometre ve üstü. Bu arada, büyük motorların birçoğu daha yeni uzun düzlüklere çıkıyorlar. Hız ortalamaları Lillian, en yüksek hızlar değil! "

"Evet Hollmann. Demek iyisiniz. "

"Çok iyiyim. Çok daha iyi Lillian. Hangi istasyonu dinliyorsunuz? Roma'yı dinleyin; Roma yarışa Milano'dan daha yakın. "

"Roma'yı dinliyorum. Sizin daha iyi olduğunuza sevindim. "

"Siz nasılsınız Lillian? "

"Çok iyiyim. Ve... "

"Belki de Brescia'ya gitmediğiniz iyi oldu; orada yağmur ve fırtına var, bense dayanamayacak olsam bile orada beklerdim. Siz nasılsınız Lillian? "

Lillian onun ne demek istediğini biliyordu, "iyiyim, " dedi. "Oralarda ne var ne yok? "

"Her zamanki gibi. Geçen bir-iki ay içinde pek fazla şey değişmedi. "

Geçen bir-iki ay içinde, diye düşündü Lillian. Geçen yıllar değil miydi? "Peki, şey nasıl? " Lillian duraksadı, ama birden yalnızca bu nedenle telefon

etmiş olduğunu fark etti, "Boris nasıl? "

"Kim? "

"Boris. "

"Boris Volkov mu? Pek görünmüyor ortalıklarda. Artık sanatoryuma gelmiyor. Herhalde iyidir. "

"Onu hiç gördünüz mü? "

"Tabii gördüm. İki-üç hafta önce. Köpeğiyle dolaşmaya çıkmıştı; şu bildiğiniz çoban köpeğiyle. Konuşmadık. Oralar nasıl? Düşündüğünüz gibi mi? "

"Hemen hemen, " dedi Lillian. "Önemli olan insanın işine yarayıp yaramadığı. Orada kar var mı hâlâ? "

Hollmann güldü. "Eridi. Çiçekler açıyor. Lillian... " sustu, "birkaç hafta sonra buradan çıkacağım. Saçmalamıyorum. Dalai-Lama söyledi. "

Lillian inanmadı. Kendisine de yıllar önce aynı şeyi söylemişlerdi. "Bu harika, " dedi. "O zaman burada görüşürüz. Clerfayt’a söyleyeyim mi? "

"Henüz söylemeseniz daha iyi olur; batıl inançlarım vardır. İşte, son haberleri veriyorlar! Siz de dinlemelisiniz! Hoşça kalın, Lillian! "

"Hoşça kalın Hollmann. "

Boris’le ilgili bir şeyler daha söyleyecekti, ama yapmadı. Siyah almaca baktı bir süre; sonra onu dikkatle yerine koydu; kendini öylece düşüncelerine bıraktı, ta ki ağladığını fark edene dek. Ne kadar aptalım! diye düşündü, ayağa

kalktı, insan her şeyin bedelini ödemek zorundadır. Ben bedel ödediğimi mi sanıyorum acaba?

"Mutluluk sözcüğünün anlamı zamanımızda abartılıyor, " dedi Peystre Vikontu. "Yüzyıllar boyunca mutluluk nedir kimse bilmiyordu. Yaşama

ilişkin bir şey değildi. Çin edebiyatını ya da Hint ve Yunan edebiyatını okuyun. Mutluluk sözcüğünün köklerini içeren heyecan yerine, durağan ve yüce bir yaşam duygusunun peşinde koşmuşlardı. Bu duyguyu yitirdikleri anda da bunalımlar başgöstermiş, aldatmaca heyecanlara kapılmışlar, romantizm ve mutluluğun peşinde aptalca bir arayış başlamıştır. "

"Öteki de zaten geçici olarak bunların yerine konmamış mı? "

"Ama o insana daha yakışır bir şey, " diye yanıt verdi Peystre.

"Biri olmadan diğerinin gerçekleşmesi olanaksız mı? "

Peystre ona düşünceli düşünceli baktı. "Hemen hemen her zaman. Ama öyle sanıyorum ki sizin için durum böyle değil. Bu da beni hayran bırakıyor. Sizde her ikisi de var. insan öyle umarsız olmalı ki, hem buna, hem umarsızlığa ne ad verilirse hiç önemli olmamalı. Bu anarşinin öte yanı, hüzünsüz bir yalnızlık. Bence, sizde hüzün ve başkaldırı birbirini karşılıklı yok etmiş. Bu nedenle de küçük şeyler, büyük şeyler kadar değerli. Ayrıntılar çok önemli. "

"On sekizinci yüzyılın yükselişi, " dedi Lillian yarı alaylı. "Siz son uzantısı değil miydiniz? "

"Son tutkunu. "

"İnsanoğlu o zamanlar mutluluğun üzerinde daha mı çok dururdu? "

"Yalnızca kötü dönemlerde. Gerçi o dönemlerde mutluluğun üzerinde duruldu, heyecanlanıldı; ama... "

"Ta ki giyotin gelene dek. "

"Ta ki giyotin gelene dek ve insanlar mutlu olma haklarının varlığını keşfedene dek, " diye onayladı Peystre. "Giyotin her zaman olacak. "

Lillian içkisini bitirdi. "Bütün bunlar bana yapacağınız teklif için uzun bir girizgâh değil mi? Sizin metresiniz olmamı istiyorsunuz. "

Peystre hiç kıpırdamadı. "Öyle adlandırmak istiyorsunuz, öyle olsun. Benimki bir teklif. İhtiyacınız olan çerçeveyi sağlamayı teklif ediyorum. Daha doğrusu, size uyacağını sandığım çerçeveyi. "

"Sanki bir taşa kaplama yapar gibi. "

"Sanki çok değerli bir taşa kaplama yapar gibi. "

"Salt çaresizlik içinde olan bir taşa mı? " "Tozpembe bir yalnızlık içinde olan bir taşa. Ve de tozpembe bir cesareti olan bir taşa Matmazel, iltifat etmiyorum! Israrcılığımı affedin. Böylesi elmaslar kolay bulunmazlar. " Peystre gülümsedi. "İtalya'daki yarıştan son haberleri dinlemek ister misiniz? "

"Burada, Maksim'de mi? "

"Neden olmasın? Buranın sahibi Albert isterse çok değişik istekleri yerine getirebilir. Sizin için her şeyi seve seve yapacaktır. Albert'in iyi gören gözleri olduğunu biliyorum. "

Orkestra geleneğe uygun olarak "Şen Dul" operetinden melodiler çalmaya başladı. Garsonlar masaları topluyorlardı. Albert onların masasına bir şişe konyak getirtti, şişe ne tozluydu ne de üzerinde Napoleon'un amblemi vardı, elle yazılmış küçük bir etiket yapıştırılmıştı yalnızca.

"Çok iyi gören gözleri olduğunu söylemiştim size, " dedi Peystre. "Bu konyağı tadın, ama tabii alışılmış törenden sonra, yani ısıttıktan, kokusunu içinize çektikten ve bu koku üzerine konuştuktan sonra, izleniyoruz. "

Lillian kadehi aldı; ısıtmadan, kokusunu içine çekmeden bir dikişte içti. Peystre güldü. Albert oturduğu köşeden, onaylayan bir gülümsemeyle düşüncesini iletti. Birkaç dakika sonra bir garson bir şişe Framboise getirdi. Masaya koyduğu küçük kadehlere doldurdu. Yaz başlarında sebze bahçelerinden yükselen bir koku bir anda sardı ortalığı.

"Böğürtlen ruhu, " dedi Peystre. "Daha da nadide! ".

Lillian düşünmeye başladı: Şimdi şu böğürtlen ruhunu, kafasından aşağı döksem, ne yapar acaba? Herhalde bunu da anlayışla karşılayıp şirin bir cümle söyler. Lillian, Peystre'yi hor görmüyor, tersine hafif bir uyku hapı gibi hoş buluyordu, söylediklerini dikkatle dinlemişti. Peystre onun için varoluşun öteki yüzünü simgeliyordu. Peystre yaşam karşısında duyulan korkuyu, estetik kinizmden oluşan bir külte dönüştürerek yüceltmişti; tehlikeli dağ yollarını patikalara dönüştürmeye çalışıyordu. Değişen bir şey yoktu. Bütün bunlara benzer birşeyleri en son ne zaman duymuştu? Tabii ki Sicilya'dayken Levalli'den. Böyle yaşamak için insanın küçük bir yüreği ve parası olması gerekiyordu. insan o zaman Brescia'dan Brescia'ya gitmiyor; Brescia'da kalıyor, kendi kendini de on sekizinci yüzyılın başlarında Versailles'da olduğuna inandırıyordu.

"Gitmeliyim, " dedi Lillian.

"Bunu ne kadar sık söylüyorsunuz, " dedi Peystre. "Sizi karşı konulmaz kılıyor. En sevdiğiniz sözcük bu mu? "

Lillian ona baktı. "Kalmayı ne kadar çok istediğimi bir bilseniz, " dedi sonra yavaş yavaş. "Yalnızca kalmak! Kalmak! Bunun dışındaki her şey yalan ve korkunun karşısında duyulan cesaret. "

Peystre onu oteline bıraktı. Gece nöbetçisi heyecanla geldi. "Bay Clerfayt on ikinci sırada! Rakiplerinden altı tanesini geride bıraktı. Spiker, onun çok iyi bir gece sürücüsü olduğunu söyledi. "

"Öyledir. "

"Kutlamak için bir kadeh şampanya ister misiniz? "

"İnsan asla erken kutlamamak. Yarışçıların batıl inançları vardır. "

Lillian bir süre karanlık, küçük girişte oturdu.

"Böyle giderse, yarın sabah erkenden Brescia'da olur, " dedi gece nöbetçisi.

"Evet öyle, " dedi Lillian, ayağa kalktı. "St. Michel Bulvarında kahve içmeye gidiyorum. "

Orada devamlı müşteri gibi davranıyorlardı Lillian’a. Garson rahatsız edilmemesine dikkat ediyor, Gérard onu bekliyordu, üniversite öğrencilerinden oluşan bir grup onun çevresinde saygıyla toplanıyordu.

Gérard’in her zaman aç olmak gibi iyi bir özelliği vardı; o yemek yerken Lillian da düşünmek için zaman kazanıyordu. Yaşamın akıp gittiği caddeleri seyretmeyi seviyordu. İnsan bu sonsuz akıntıyı izlediğinde herkesin ölümsüz bir ruha sahip olduğuna inanmakta güçlük çekiyordu. Ruhları nereye gidiyordu? Bedenleri gibi parçalanıyor muydu? Yoksa arzularla, neşeyle ve çaresizlikle dolu olan bu akşam saatlerinde görünmeden ortalıkta dolaşıp sessiz bir korku içinde, daha önce oldukları gibi kalabilmek için mi çabalıyorlardı; şu anda binlerce pencerenin ardında oluşturulan diğer ruhlar için gübre olmak mı istemiyorlardı?

Gérard sonunda yemeğini bitirmişti. Son olarak nefis bir Pont-L’Evêque peyniri yemişti. "Kızartılmış hayvan leşi parçalarının ve süt ürünlerinin besin olarak tüketilmesine dayanan bu ham olgu, ruhun şiirsel özelliklerini övgüler düzmek üzere nasıl da harekete geçiriyor! " dedi. "Ne kadar şaşırtıcı ve avutucu bir şey! "

Lillian güldü. "Brescia’dan Brescia’ya, " dedi.

"Bu açık seçik ve yalın cümleyi anlamıyorum; bana oldukça ulaşılmaz gözüküyor. " Gérard kahvesini bitirdi. "Hatta derin bir cümle. Brescia’dan Brescia’ya! Bundan sonraki şiir kitabımın adı bu olacak. Bu gece suskunsunuz. "

"Suskun değilim. Sözcüklerim yok. "

"Brescia’dan Brescia’ya mı? "

"Aşağı yukarı öyle. "

Gérard başını salladı, konyağını kokladı. "Giderek daha iyi olan bir cümle bu. Bir zamanlar maden ocağı kadar derin olan ve belki de hâlâ derinliğini koruyan yavan sözcüklerin içini doldurmaya yarıyor. "

"Bir tane biliyorum, " dedi Lillian. "Her şey aynıdır. "

Gérard bardağını masaya bıraktı. "Düş gücüyle mi, onsuz mu? "

"Olan bütün düş gücüyle. "

Gérard rahatlayarak başıyla onayladı. "Bir an için cesaretinizi yitirdiğinizi ve kahır kadını edebiyatı yaptığınızı sandım. "

"Tam tersine, bu olağanüstü mutluluk verici bir saptama. "

"Ayrıntılar, bütünün aynısıdır; ama bütünün içinde daha fazla birşeyler vardır. Bu şarap şişesi bir Rafael yapıtı kadar çekici; şuradaki çilli kız öğrencilerin her birinin içinde hiç kuşku yok ki bir parça Medea ve Aspasia ruhu var, perspektifi olmayan bir yaşam: Her şey eşit oranda önemli ve eşit oranda önemsizdir; her şey ön planda gözükendir; her şey Tanrıdır. Bunu mu demek istiyorsunuz? " diye sordu Gérard.

Lillian gülümsedi. "Ne kadar da hızlısınız! "

"Fazla hızlı. " Gérard'ın yüzünde acı bir anlatım belirdi. "Bütün bunları yaşayamayacak kadar fazla hızlı. " Büyük bir yudum konyak içti. "Eğer bunları gerçekten yaşamışsanız, " dedi, "kala kala üç şey kalır yapacak. "

"O kadar çok mu? "

"Bir Budist manastıra kapanmak, delirmek ya da ölmek, üstelik kendi elinizle. Sorunları kendi kendine çözme yeteneği, bildiğiniz gibi, bizi hayvanlardan ayıran üç şeyden biridir. "

Lillian diğer ikisinin ne olduğunu sormadı. "Dördüncü bir tane daha var, " dedi. "Bizim mutsuzluğumuzun nedeni şu: Yaşam üzerinde hak iddia edebileceğimizi sanıyoruz. Böyle bir hakkımız yok. İnsan bunu anladığında, gerçekten anladığında, acılar bile tatlı geliyor. "

Gérard iki elini havaya kaldırarak sessizce selam verdi. "Hiçbir beklentisi olmayan bir insan asla düş kırıklığına uğramaz. Küçük bilgeliklerin en sonuncusu da bu! "

"Bu akşamlık en sonuncusu, " diye yanıtladı Lillian, ayağa kalktı. "En güzel bilgelikler geceleri ölür. Ertesi sabah ne çok cesedin süpürüldüğünü bir

bilseniz! Güneş battıktan sonra insanların çok şey konuşmaları ne tuhaf. Gitmek zorundayım. "

"Her zaman bunu söylüyorsunuz; ama sonra yine geliyorsunuz. "

Lillian ona minnetle baktı. "Öyle, değil mi? Ne tuhaf, bunu yalnızca şairler biliyorlar. "

"Aslında onlar da bilmiyorlar, yalnızca umut ediyorlar. "

Lillian, Grande-Augustin Rıhtımı boyunca yürüyerek Voltaire Rıhtımına geldi; oradan geri dönerek rıhtımların arkasındaki küçük sokaklara girdi. Geceleri yalnız başına yürümekten pek korkmuyordu; insanlardan korkmuyordu.

Seine Caddesinde birinin yerde yattığını gördü. Sarhoşun biri olduğunu düşündü, yanından geçti gitti; ama yarı caddede yarı kaldırımda sere serpe yatan kadının durumu onu geri dönmeye zorladı. En azından arabalardan korumak için onu kaldırıma çekmek istemişti.

Kadın ölmüştü. Gözleri açıktı, sokak fenerlerinin loş ışığında öylece Lillian’a bakıyordu. Lillian onu omzundan tutup kaldırınca başı tok bir ses çıkararak kaldırıma çarptı. Lillian sessiz bir çığlık attı, ilk anda ölünün canını yaktığını sanmıştı. Yüzüne baktı; sonsuz bir boşluk içindeydi. Umarsızca çevresine bakındı; ne yapacağını bilmiyordu. Bir-iki pencerede ışık vardı; perdeleri kapalı olan bir pencereden müzik sesi geliyordu. Evlerin arasından gözüken gökyüzü çok yüksekti, tek bir yıldız yoktu. Biri bir yerlerden seslendi. Lillian bir adamın yaklaşmakta olduğunu gördü. Bir an duraksadı; sonra adama hızla yaklaştı. "Gérard! " dedi, şaşırmış ve rahatlamıştı. "Nereden bildiniz? "

"Peşinizden geldim. İlkbahar akşamlarında şairlerin bunu yapmaya haklan vardır. "

Lillian başını salladı. "Orada ölü bir kadın yatıyor! Gelin! "

"Sarhoştur. Sızmıştır. "

"Hayır, ölmüş. İnsanın öldüğü zaman nasıl göründüğünü bilirim. " Gérard'in direndiğini hissetti. "Ne oldu? "

"Bulaşmak istemiyorum, " dedi ölümün şairi.

"Onu orada öyle bırakamayız. "

"Neden olmasın? O bir ölü. Bundan sonrası polisi ilgilendirir. Bu işe karışmak istemiyorum. Siz de karışmamalısınız! Onu bizim öldürdüğümüzü düşüneceklerdir. Gelin! " Lillian'ı kolundan çekti. Lillian yerinden kımıldamadı. Artık hiçbir şey bilmeyen, ama onun bilmediği her şeyi bilen yüze baktı. Ölü tümüyle terk edilmiş görünüyordu. Bir bacağını kareli eteğinin altına çekmişti. Çorapları, kahverengi ayakkabıları, kısa koyu renk saçları, boynunda ince bir kolyesi vardı, ellerini yummuştu.

"Gelin! " diye fısıldadı Gérard. "Başımız derde girer! Polisin şakası yoktur! Herhangi bir yerden telefon edebiliriz. Yapmamız gereken tek şey bu. "

Gérard onu sürükleyerek uzaklaştırdı. O kadar hızlı yürüyordu ki, Lillian ona yetişmekte güçlük çekiyordu. Kıyıya geldiklerinde Gérard'in yüzünün sapsarı olduğunu gördü. "Ölümle karşılaşmak ölüm hakkında konuşmaya benzemiyor değil mi? " dedi acı bir alayla. "Nereden telefon edeceğiz? Kaldığım otelden mi? "

"Gece nöbetçisi duyabilir. "

"Onu bir şey almaya gönderebilirim. "

"Güzel. "

Gece nöbetçisinin ağzı kulaklarındaydı. "Şu anda onuncu sırada, ama... "

Gérard'i gördü, ayıplayıcı bakışlarla sustu. "Clerfayt'ın bir arkadaşı, " dedi Lillian. "Haklısınız, bunu şimdi kutlamalıyız. Bir şişe şarap getirin. Telefon nerede? "

Gece nöbetçisi, masasını gösterdi, ortadan yok oldu.

"Hadi, " dédi Lillian.

Gérard telefon rehberini karıştırmaya başlamıştı bile. "Bu eski bir rehber. "

"Polisin numaraları değişmez. "

Onuncu sırada diye düşündü Lillian. Hâlâ araba sürüyor, Brescia’dan Brescia’ya ve bu arada Gérard’in konuştuğunu duydu. Gece nöbetçisi bir şişe şampanyayla kadehleri getirdi. Mantar, tabanca gibi patladı; gece nöbetçisi sevinçten şişeyi biraz fazla sallamıştı. Gérard korkarak konuşmasını kesti. "Hayır, hayır silah sesi değildi, " dedi sonra, telefonu kapattı.

"Sanırım bir içkiye ihtiyacınız var, " dedi Lillian. "Şu anda bundan başka bir şey gelmedi aklıma; gece nöbetçisi akşamdan beri şişeyi açmayı bekliyordu. Günah işlemiş sayılmam. "

Gérard başını salladı, içkisini hırsla içti. Telefona baktı. Lillian onun, polis nereden telefon edildiğini anlayacak diye korktuğunu gördü. "Birine ateş edildiğini sandılar, " dedi Gérard. "Mantarm sesiydi. Trajik olan neden bu denli komik olabiliyor? "

Lillian kadehini doldurması için şişeyi ona verdi.

"Gitmek zorundayım, " dedi Gérard.

"Bu kez gitmek zorunda olan sizsiniz. İyi geceler Gérard. "

Gérard şişeye baktı. "Eğer istemiyorsanız, bunu götürebilirim. "

"Hayır Gérard. Ya bu ya öteki. "

Gérard’in kapıdan hızla çıkıp gittiğini gördü. Şimdi gece başlıyor, yalnız başınayım, diye düşündü; şişeyi gece nöbetçisine verdi. "İçin bunu. Radyo hâlâ yukarıda mı? "

"Tabii Madam. "

Lillian yukarı çıktı. Radyonun krom parçaları ve camı karanlıkta parlıyordu. Işığı yaktı, bir süre pencerede polis arabası geçecek mi diye bekledi. Hiçbir şey geçmedi. Yavaş yavaş soyundu. Dostlarını, yani giysilerini

çevresine asıp aşmamayı düşündü, ama vazgeçti. Böylesi yardımların zamanı geçti, diye düşündü. O fırsat da kaçtı. Işıklardan birini açık bıraktı ve uyku hapı içti.

Bir yerlerden dışarı ç’ekiliyormuşçasına uyandı. Perdelerin arasından giren güneş gece boyunca yanan ampulü aydınlatıyordu. Telefon çalıyordu. Polis, diye düşündü, telefonu açtı.

Arayan Clerfayt’tı. "Biraz önce Brescia’ya geldik! "

"Evet, Brescia’ya. " Unutulmaya yüz tutmuş bir düşün son kalıntılarını da aklından silip attı. "Başardın ha! "

"Altıncı olarak. " Clerfayt güldü.

"Altıncı olarak mı? Harika bir şey bu. "

"Saçmalık! Yarın dönüyorum. Şimdi uyuyacağım. Torriani burada koltukta uyudu bile. "

"Evet, uyu. Aradığına sevindim. "

"Benimle Riviera’ya gelecek misin? "

"Evet sevgilim. "

"Beni bekle. "

"Olur sevgilim. "

"Ben gelmeden bir yere gitme. "

Nereye gidebilirim ki, diye düşündü. Brescia’ya mı? "Seni bekleyeceğim, " dedi.

Öğle saatlerinde Seine Caddesi boyunca yürüdü. Cadde her zamanki gibiydi. Gazete sütunlarını gözden geçirdi. Hiçbir şey bulamadı. Bir insanın ölmüş olması gazeteye haber bile olmamıştı.

19

"Evi savaştan çok önce satın almıştım, " dedi Clerfayt. "O zamanlar Riviera'nın yarısını yok pahasına alabiliyordun. Bu evde oturmadım hiç, birkaç eşya koydum içine, o kadar. Gördüğün gibi, iğrenç bir mimarisi var, ama şu süs-

ler kırılabilir, eve çağdaş bir görünüm kazandırılıp güzelce döşenebilir. "

"Neden? Burada oturmayı gerçekten istiyor musun? "

"Neden olmasın? "

Lillian loş odada durmuş, karanlık bahçeye bakıyordu, bahçede çakıl taşlarından yapılmış yollar vardı. Buradan deniz gözükmüyordu. "Ama Clerfayt! " dedi gülümseyerek. "Belki altmış beş yaşma geldiğin zaman burada oturabilirsin! Daha önce olmaz. Toulouse'da çok çalışarak geçireceğin bir yaşamdan sonra istersen burada Fransızlara özgü bir emeklilik yaşamı sürebilirsin, pazar günleri akşam yemeğini Hotel de Paris'te yer, kumarhaneye gidersin. "

"Bahçe büyük, ev genişletilebilir, " dedi Clerfayt kendinden emin bir biçimde. "Buna yetecek param var. Mille Miglia oldukça eli açık davrandı. Monaco'daki yarışta da birşeyler kazanmayı umuyorum. Burada oturmak neden olanaksız geliyor sana? Nerede yaşamak istiyorsun? "

"Bilmiyorum Clerfayt. "

"İnsan bunu bilir! En azından aşağı yukarı bilir. "

"Ben bilmiyorum, " dedi Lillian biraz da telaşla. "Hiçbir yerde yaşamak istemiyorum. Herhangi bir yerde yaşamayı istemek, herhangi bir yerde ölmeyi istemek anlamına da geliyor. "

"Kışın burada iklim, Paris'tekinden çok daha iyi. " "Kışın! " dedi Lillian, sanki Sirius, Styx ve sonsuzluktan söz eder gibiydi.

"Kış göz açıp kapayıncaya kadar gelir, inşaatın bitmesini istiyorsak, bir an önce başlamalıyız. "

Lillian yarı karanlık odaya bakındı. Bütün bunları ilk kez konuşmuyorlardı. Buraya hapsolmak istemiyorum, diye düşündü Lillian. "Kışın Toulouse'da çalışmak zorunda değil misin? " diye sordu.

"Çalışırım; ben önce, senin havası iyi gelecek bir yere yerleşmeni istiyorum. "

Bana ne iklimden, diye düşündü Lillian. "En iyi iklim sanatoryumda, " dedi umarsızca. Clerfayt ona baktı. "Oraya geri dönmen mi gerekiyor? " Lillian sustu. "Oraya geri dönmek mi istiyorsun? " diye sordu Clerfayt.

"Buna ne yanıt verilir ki? Burada değil miyim? "

"Bir doktora mı sordun? Burada bir doktorla konuştun mu? "

"Bunu bir doktora sormama gerek yok. "

Clerfayt ona kuşkuyla baktı. "Birlikte bir doktora gideceğiz. Fransa'nın en iyi doktorunu bulacağım ve onunla konuşacağız. "

Lillian yanıt vermedi. Bir bu eksikti, diye düşündü. Clerfayt daha önce de birkaç kez doktora gidip gitmediğini sormuş, ama bu konuda hiç ısrar etmemişti; Lillian'ın gittiğini söylemesi ona yetmişti. Bu kez durum farklıydı. Clerfayt'ın davranışı bu evle, gelecekle, sevgiyle, şefkatle, ölümü daha da güçleştirdikleri için Lillian'ın gözünde geçerliliklerini yitirmiş bütün güzelliklerle örtüşüyordu. Bundan sonraki aşama Clerfayt'ın onu bir hastaneye kapatmak istemesi olacaktı.

Bir kuş pencerenin önünde ötmeye başladı. "Hadi çıkalım buradan, " dedi Clerfayt. "Bu renkli şamdanlarda elektrik ışığının yansıması korkunç gözüküyor, kabul ediyorum. Ama bunların hepsi değiştirilebilir. "

Dışarıda süsler içindeki duvarlara akşam inmişti. Lillian derin bir soluk aldı. Kaçıp kurtulmuş gibi hissediyordu. "Gerçek şu ki, " dedi Clerfayt, "sen benimle birlikte yaşamak istemiyorsun Lillian! Biliyorum. "

"Ben zaten seninle birlikte yaşıyorum, " diye cevap verdi Lillian umutsuzca.

"Ertesi sabah çekip gidecek biri gibi yaşıyorsun benimle. Her an yolculuk halinde olan biri gibi. "

"Senin istediğin de bu değil miydi? "

"Belki, ama artık istemiyorum. Benimle başka türlü yaşamayı düşündün mü hiç? "

"Hayır, " dedi Lillian yavaşça. "Ama herhangi başka biriyle de düşünmedim Clerfayt. "

"Neden? "

Lillian inatla sustu. Bu aptalca soruları neden soruyordu? "Bunu daha önce de konuştuk. Neden yine bu konuyu açıyorsun? " dedi sonunda.

"Bazı şeyler değişebilir. Aşk bu denli hor görülecek bir şey mi? "

Lillian başını salladı. Clerfayt ona baktı. "Yaşamım boyunca kendim için hiçbir şey istemedim Lillian. Ama şimdi istiyorum. Seni istiyorum. "

"Ben zaten şeninim. "

"Tümüyle değil. Yeterince değil. "

Beni zincire vurup hapsetmek istiyor, diye düşündü Lillian, üstelik bundan gurur duyuyor, bunun adına da evlilik, şefkat ve aşk diyor; belki gerçekten de öyledir. Ama gurur duyduğu şeyin beni kendisinden uzaklaştırdığını neden anlamıyor? Bahçesinde çakıl taşlarından yolları olan küçük villaya nefretle baktı. Dağlardan, perdeyi burada kapatmak için mi kaçmıştı? Burada ya da Toulouse'da ya da Brescia'da? Serüven bunun neresindeydi? Clerfayt neredeydi? Onu değiştiren neydi? Neden bütün bunlara gülüp geçmiyorlardı? Yapacak başka neleri vardı ki?

"En azından deneyebiliriz, " dedi Clerfayt. "Olmazsa, evi satarız. "

Deneyecek zamanım yok, diye düşündü Lillian. Huzurlu bir ev yaşantısı için denemeler yapacak zamanım da yok. Beni fazlasıyla üzüyor. Gitmeliyim buradan! Böyle konuşmalar için bile zamanım yok. Orada, sanatoryumda, bunları yaşadım ben, Boris’le; bu yüzden oradan kaçtım.

Lillian birden sakinleşti. Henüz ne yapacağını tam olarak bilmiyordu, ama kaçmak düşüncesi her şeyi katlanabilir kılıyordu. Mutsuz olmaktan korkmuyordu; çok uzun süre mutsuzluk içinde ve mutsuzluk sayesinde yaşamıştı; mutluluktan da korkmuyordu; mutluluğu aradığını sanan birçok insan gibi, sıradanlığın içine hapsolmaktan korkuyordu.

Akşam denizin üzerinde havai fişek gösterisi vardı. Gece berraktı; ufuk çizgisinde denizle gökyüzü birbirine karıştığı için, fişekler sonsuzluğa atılıyormuş ve yeryüzünün öte yanında sınırları olmayan bir mekâna geri düşüyormuş izlenimi uyandırıyordu. Lillian gördüğü son havai fişekleri anımsadı. Kaçmadan önceki son akşam dağ kulübesinde görmüştü onları. Şimdi de kaçmak üzere değil miydi? Yaşamıma ilişkin kararları hep havai fişekler altında veriyorum, diye düşündü. Yoksa o âna kadar olup biten her şey, havai fişekten başka bir şey değil miydi? Solmaya, kül ve toz olmaya yüz tutmuş bir havai fişek. Çevresine bakındı. Daha değil, diye düşündü korkuyla, daha değil! Perde kapanmadan kısa bir süre önce en azından son bir ateş harlamaz mıydı, bu ateşle birlikte de her şey büyük sona doğru yanıp gitmez miydi?

"Daha kumar bile oynamadık, " dedi Clerfayt. "Şimdiye kadar hiç oynadın mı? Kumarhanede demek istiyorum. "

"Hiç oynamadım. "

"O zaman denemelisin. Henüz ellerin temiz demektir, kazanabilirsin. Gidelim mi? Yoksa yorgun musun? Saat iki olmuş. "

"Daha sabahın körü! İnsan hiç yorulur mu? "

Işıl ışıl gecenin içinden ağır ağır geçtiler. "Sonunda hava ısındı, " dedi Lillian.

"Paris’e yaz gelinceye kadar burada kalabiliriz. "

Lillian ona sokuldu. "Neden insanlar sonsuza dek yaşamıyorlar Clerfayt? Neden ölümsüz değiller? "

Clerfayt kolunu onun omzuna doladı. "Evet, neden? Neden yaşlanıyoruz? Neden seksen yaşma gelene ve birdenbire ölene kadar otuz yaşındaymışız gibi yaşayamıyo-ruz? "

Lillian güldü. "Ben daha otuzumda bile değilim. "

"Bu doğru, " dedi Clerfayt, kolunu çekti. "Her keresinde bunu unutuyorum. Son üç ay içinde beş yıl yaşlanmışsın gibime geliyor, öyle çok değiştin ki. Beş yıl güzelleştin. On yıl daha tehlikeli oldun. "

©

Önce büyük salonlarda oynadılar; onlar boşalınca katılım paylarının daha yüksek olduğu küçük salonlara geçtiler. Clerfayt kazanmaya başlamıştı. Önce *Trente et quarante* oynadı, daha sonra da, rulet masasının başına geçti, burada oynanan en yüksek para miktarı ötekilerin hepsinden daha fazlaydı. "Arkamda dur, " dedi Lillian’a, "bana şans getiriyorsun. "

Clerfayt on iki, yirmi iki ve dokuz numaralara oynadı. Giderek para kaybediyordu; sonunda bir kez daha elindeki bütün parayla oynamaya yetecek kadar oyun fişi kaldı elinde. Kırmızıya oynadı. Kırmızı kazandı. Kazandığının yarısını çekti, kalanını kırmızıda bıraktı. Kırmızı yine kazandı. Hepsini kırmızıda bıraktı. Kırmızı iki kez daha kazandı. Clerfayt’ın önünde tepeleme oyun fişi duruyordu. Salondaki diğer oyuncular dikkat kesilmişlerdi. Masa doluydu. Lillian, Fiola’nın da yaklaştığını gördü. Fiola ona gülümsedi ve siyaha oynadı. Kırmızı yine kazandı. Bir sonraki oyunda birçok insan bütün parasını siyaha koydu; masanın çevresi üç sıra oyuncuyla dolmuştu. Hemen hemen herkes Clerfayt’a karşı oynuyordu. Yalnızca, açık mavi tülden bir gece giysisi giymiş olan sıska bir kocakarı onunla birlikte kırmızıya para koymuştu. Salon sessizleşti. Rulet döndü. Kocakarı aksırdı. Kırmızı yine kazandı.

Fiola, Clerfayt’a oyundan çekilmesini işaret etti; serinin artık bitmesi gerekiyordu. Clerfayt başını salladı, bütün parasını yine kırmızıya koydu.

"*Il est fou* dedi Lillian'ın arkasında duran biri.

Kazandığı parayı çekmiş olan kocakarı son anda bütün parasını yine kırmızıya oynadı. Sessizlikte gürültüyle soluk alıp verişi duyuluyordu, sonra o da soluğunu tuttu. [1]

İkinci kez gelen aksırığını bastırmaya çalıştı. Eli, sarı bir pençe gibi yeşil çuhanın üstünde duruyordu. Yanında uğuru olan küçük yeşil bir kaplumbağa vardı.

Kırmızı yine kazandı. Kocakarının aksırığı patladı.

"*Formidable*[1] " dedi Lillian'ın arkasındaki kadın. "Kim bu? "

Kimse numaralara oynamıyordu. Serinin söylentisi her yere yayılmıştı. Büyük oyun fişleri siyahın üzerine is-tiflenmişti. Kırmızı yedi kez gelmişti; artık rengin değişmesi gerekiyordu. Clerfayt tek başına kırmızıya oynamayı sürdürdü. Kocakarı heyecandan son anda kaplumbağasını koydu kırmızıya. Onu parayla değiştirmeye fırsat bile kalmadan salona bir fısıltı yayıldı; kırmızı yine kazanmıştı.

"Madam, kaplumbağanız için para ödeyemeyiz, " dedi krupiye, kocakarının yaşlı ve bilge kaplumbağasını geri itti.

"Ama kazandım! " diye bağırdı ihtiyar.

"Özür dileriz Madam, ama bahse girmediğiniz gibi beyan da etmediniz. "

"Ama bahse girmek istediğimi gördünüz! Bu yeterli değil mi? "

"Top düşmeden önce paranızı koymanız ya da bahsinizi beyan etmeniz gerekiyordu. "

Kocakarı kızgın kızgın çevresine bakındı. *"Faites vos jeux,* "[2] dedi krupiye kayıtsızca.

Clerfayt yine kırmızıya oynadı. Kocakarı hırsla siyaha koydu parasını. Ötekilerin hepsi de siyaha oynadılar. Fiola altı numaraya ve siyaha koydu.

Kırmızı yine kazandı. Clerfayt kazandığı parayı çekti. Krupiyenin önüne bir miktar oyun fişi itti, ayağa kalktı. "Bana gerçekten şans getirdin, " dedi Lillian’a ve rulet topu duruncaya kadar bekledi. Siyah kazandı. "Gördün mü, " dedi. "Bazen insanın altıncı hissi çalışıyor. "

Lillian gülümsedi. Bir de aşkta çalışsa! diye düşündü. [1]

Fiola yanlarına yaklaştı. "Kutlarım. Zamanında bitirmek, yaşamın en büyük sanatıdır. "

Lillian’a döndü. "Sizce de öyle değil mi? "

"Bilmiyorum. Hiç fırsatım olmadı. "

Fiola güldü. "Buna inanamam işte. Sicilya’dan çekip gittiniz, geride kalan herkesin kafası karışmıştı. Roma’ya gelmenizle gitmeniz bir oldu. Duyduğuma göre Venedik’te de sizi bulmak mümkün olamamış. "

Clerfayt’ın şansını kutlamak üzere bara gittiler.

"Sanırım evin inşaatına yetecek kadar para kazandım, " dedi Lillian’a.

"Yarın hepsini kaybedebilirsin. "

"İstediğin bu mu? " "Tabii ki değil. "

"Artık kumar oynamayacağım, " dedi Clerfayt. "Bütün para elimizde kalacak. Bahçeye senin için bir yüzme havuzu da yaptıracağım. "

"Yüzme havuzuna ihtiyacım yok. Yüzmediğimi biliyorsun. "

Clerfayt, Lillian’a bir göz attı. "Biliyorum. Yorgun musun? "

"Hayır. "

"Üst üste dokuz kırmızıdan oluşan bir seri harika bir şey, " dedi Fiola. "Bir keresinde daha uzun bir seri görmüştüm. On iki kez siyah gelmişti. Savaştan önceydi. O zamanlar masalarda ortaya sürülen en büyük para miktarı şimdikinden çok daha yüksekti, *Cercle privede.* Seriyi oynayan

adam kasayı iflas ettirmişti. Sonra on üçe oynamıştı, on iki elde beş kez on üç kazanmıştı. Olay olmuştu, herkes onun oynadığı numaraya oynayınca. Kasayı aynı gece içinde ikinci kez iflas ettirmişti. Bir Rus'tu. Adı neydi bakayım? Volkov gibi bir şeydi. Evet Volkov'du. "

"Volkov mu? " dedi Lillian, kulaklarına inanamıyordu. "Herhalde Boris Volkov değildi? "

"Doğru! Boris Volkov'du adı. Onu tanıyor musunuz? " Lillian başını salladı. Böyle tanımazdım, diye düşündü. Clerfayt'ın kendisini incelediğini fark etti.

"Şimdi ne yaptığım bilmek isterdim doğrusu, " dedi Fiola. "Burada herkesi kendine hayran bırakmıştı. Büyük geleneğe uygun olarak oynayan son kumarbazlardan biriydi. Ayrıca birinci sınıf bir avcıydı. O zamanlar Maria Andersen'le birlikteydi. Belki de duymuşsunuzdur. Gördüğüm en güzel kadınlardan biriydi. Milano'da bir bombardıman sırasında öldü. " Clerfayt'a döndü. "Volkov adını hiç duymadınız mı? "

"Hiç duymadım, " dedi Clerfayt.

"Tuhaf! O zamanlar bir yerlerde bir-iki araba yarışına da katılmıştı. Amatörce tabii. Onun kadar içkiye dayanıklı insanı az gördüm. Herhalde kendi kendini mahvetti gitti; bunu ister gibi bir hali vardı. "

Clerfayt'ın yüzü asılmıştı. Garsona bir şişe daha getirmesini işaret etti. "Bugün yine oynayacak mısınız? " diye sordu Fiola, Clerfayt'a.

"Kesinlikle hayır! "

"Neden? Seriler, seri halinde gelir. Belki bugün on üç kez siyahtan oluşan bir seri daha vardır. "

"Artık oynamamak, " dedi Fiola, Lillian'a. "Bugün olmaz. Bu, dünyanın kendisi kadar eski bir yasadır. "

Lillian, Clerfayt'a baktı. Bu kez şans getirmesi için onu yanma çağırmamıştı ve Lillian bunun nedenini biliyordu. Çocuk gibi, diye düşündü

şefkatle. Kıskançlıktan gözü bir şey görmüyor! Yıkıcı olanın asla bir başkası değil de insanın kendisi olduğunu ne çabuk unuttu?

"Buna karşın siz oynamalısınız, " dedi Fiola. "Buraya ilk kez geliyorsunuz. Bunu benim için yapar mısınız? Gelin! "

Başka bir masaya gittiler. Fiola oynamaya başladı, birkaç dakika sonra Lillian da kumar oynamak üzere jeton aldı. Dikkatli davranarak küçük miktarlarla oynuyordu, para onun için mülkiyet duygusundan daha öte bir anlama geliyordu; yaşamın bir parçasıydı. Gaston Amcanın gönülsüz yardımına asla muhtaç kalmamalıydı.

Lillian hemen kazanmaya başladı. Kaybetmekte olan Fiola "İşte çocuk saflığı, " dedi. "Bu sizin geceniz! Sizinle aynı yere oynamamın bir sakıncası var mı? "

"Pişman olacaksınız. "

"Kumarda olmam. İçinizden nasıl geliyorsa öyle oynayın. "

Lillian bir süre kırmızı ve siyaha koydu, sonra ikinci düzineyi oynadı, son olarak da numaralara oynadı. İki kez sıfırla kazandı. "Hiçlik sizi seviyor, " dedi Fiola gülerek.

Kaplumbağalı kocakarı gözüktü. Kızgın bir yüzle Lillian'ın karşısına oturdu. İki oyun arasında kaplumbağaya birşeyler fısıldıyordu. Parmağında çok güzel elmas bir yüzük vardı. Boynu hayvanın boynu gibi kat kattı, hayvanla benzeşiyorlardı. İkisinin de beyazı gözükmeyen kirpiksiz gözleri vardı.

Lillian şimdi bir siyaha bir on üçe oynuyordu. Bir süre sonra başını kaldırıp bakınca Clerfayt'ın öteki tarafta durduğunu ve kendisini izlediğini gördü. Lillian, Boris Volkov gibi oynamıştı; Clerfayt da bunu fark etmişti. Lillian inatla on üçe oynamayı sürdürdü. Altı elden sonra on üç geldi. "Bu kadarı yeter, " dedi, jetonları çantasına koydu. Ne kadar kazandığını bilmiyordu.

"Gidiyor musunuz? " diye sordu Fiola. "Bu sizin geceniz. Görmüyor musunuz? Bir daha gelmez! "

"Gece bitti. Perdeleri açacak olursak, sabahın solgun ışıkları karşısında hepimiz birer hayalete benzeyeceğiz. İyi geceler Fiola. Siz oynamayı sürdürün! Biri her zaman oynamayı sürdürür. "

Lillian, Clerfayt'la dışarı çıktığında Riviera turistler tarafından keşfedilmeden önceki haline benziyordu. Gökyüzü sarı ve mavi renklerdeydi, güneşin doğuşunu bekliyordu; deniz ufuk çizgisinde beyazlaşmıştı, akvaryum kadar berraktı. Bir-iki balıkçı kayığı sarı ve kırmızı yelkenleriyle açılmışlardı. Hava langust[2] ve deniz kokuyordu.

Lillian kavganın neden başladığını anlayamamıştı. Clerfayt'ın konuştuğunu duyuyordu, ancak bir süre sonra ne dediğini anlamaya başladı. Clerfayt'ın, Volkov'u kıskandığı açıkça belli oluyordu. "Elimden ne gelir ki? " dediğini duydu Clerfayt'ın. "Bir gölgeye karşı savaşmak zorundayım; elimle dokunamadığım birine karşı; burada olmayan, ama böylece daha çok burada olan; burada olmadığı için benden daha güçlü olan; burada olmadığı için hata yapmayan; burada olmadığı için yüceltilen; burada olmayışının korkunç üstünlüğüyle bana karşı binlerce silah doğrultabilen birine karşı; oysa ben buradayım ve sen beni olduğum gibi görüyorsun; şu anda olduğu gibi kendimi kaybettiğimi, belki haksız olduğumu, küçüldüğümü, aptalca davrandığımı görüyorsun; bunun karşısında hiçbir şey yapmadığı ve suskun olduğu için hata yapmasına olanak olmayan o büyük ideal resim duruyor; bir ölünün anısı karşısında nasıl hiçbir şey yapılamazsa, bu resim karşısında da hiçbir şey yapılamıyor! "

Lillian bitkin bir durumda başını geriye yasladı. Clerfayt, yine erkeklere özgü bir biçimde saçmalıyordu. "Doğru değil mi? " diye sordu Clerfayt, direksiyona vurdu. "Doğru mu değil mi söylesene! Benden neden kaçtığını şimdi anlıyorum! Benimle bu yüzden evlenmediğini biliyorum! Geri dönmek istiyorsun! Sorun bu! Geri dönmek istiyorsun! " Lillian başını kaldırdı. Clerfayt neler diyordu böyle? Ona baktı. "Sen neler diyorsun? "

"Doğru değil mi? Şu anda bile bunu düşünmüyor musun? "

"Şu anda yalnızca, en akıllı insanların bile ne kadar aptallaşabileceğim düşünüyorum. Beni zorla kendinden uzaklaştırıyorsun! "

"Ben mi? Ben seni tutabilmek için her şeyi yapıyorum! "

"Beni böyle tutabileceğini mi sanıyorsun? Aman Tanrım! "

Lillian başını yine geri yasladı. "Kıskanacak bir şey yok. Geri dönsem bile Boris beni istemez. "

"Bunun hiç önemi yok. Sen geri dönmek istiyorsun! "

"Beni geri dönmeye zorlama! Tanrım, kör müsün sen? "

"Evet, " dedi Clerfayt, "Herhalde! Herhalde, " diye yineledi şaşkınlıkla. "Ama yapabileceğim bir şey yok. işin içinden çıkamıyorum. "

Hiç konuşmadan Corniche boyunca Antibes yönüne doğru gittiler. Karşılarına bir eşek arabası çıktı. Arabada küçük bir kız çocuğu vardı, şarkı söylüyordu. Lillian ona gıptayla baktı. Daha yıllarca yaşayacak olan kocakarıyı düşündü, güleç yüzlü kıza baktı, sonra kendi durumunu düşündü; birdenbire hiçbir şeyi anlayamadığı o anlardan biri gelmişti yine; böyle anlarda hiçbir hile işe yaramıyor, mutsuzluk onu eziyor; içindeki her şey başkaldırarak çığlık atıyordu: Neden? Neden ben? Bunu hak edecek ne yaptım ben?

Kamaşan gözlerle çevreye baktı. Çiçeklerin keskin kokusu yola kadar ulaşıyordu. "Niye ağlıyorsun? " diye sordu Clerfayt kızgın kızgın. "Ağlaman için hiçbir neden yok. "

"Evet, yok. "

"Beni bir gölgeyle aldatıyorsun, " dedi Clerfayt acıyla. "Bir de tutmuş ağlıyorsun! "

Evet, diye düşündü Lillian, ama o gölgenin adı Boris değil. Adının ne olduğunu ona söyleyeyim mi? Ama o zaman da beni bir hastaneye kapatır, kapının önüne de aşk nöbetçileri diker; böylece buzlu camların ardında dezenfektan kokuları arasında, iyi niyetle ve insan atıklarının iğrenç kokusuyla sarmalanmış olarak ölüme hazırlanmamı sağlamış olur.

Clerfayt'ın yüzüne baktı. Hayır, diye düşündü, bu aşkın hapishanesine girmek istemiyorum, bu hapishaneye karşı hiçbir başkaldırı işe yaramaz, tek

çıkış yolu kaçmak-

tır. Havai fişek gösterisi sona ermişti; küllerinin içinde oyalanmak anlamsızdı.

Araba otelin avlusuna girdi. Mayosunu giymiş bir İngiliz yüzmeye gidiyordu. Clerfayt Lillian'a bakmadan arabadan inmesine yardım etti. "Artık beni daha az göreceksin, " dedi. "Yarın idman başlıyor. "

Abartıyordu; bu, şehir içinde yapılan bir yarıştı, idman yapmak hemen hemen olanaksızdı. Caddeler ancak yarış sırasında trafiğe kapatılabiliyordu; onun dışında sürücüler yarışın yapılacağı yollardan geçip nerede vites değiştireceklerini belleklerine kaydetmekle yetinmek zorundaydılar.

Lillian uzun bir koridora bakarcasına, aralarında daha neler olabileceğini öngörebiliyordu. Bu giderek daralan, çıkışı olmayan bir koridordu. Lillian oradan geçemiyordu. Zamanı bol olanlar bunu yapabilirlerdi, ama Lillian geçemiyordu. Aşkta geri dönüş yoktu; asla baştan başlanamazdı. Olan unutulmuyordu. Clerfayt bir daha asla eskisi gibi olmayacaktı. Başka kadınlarla olabilirdi, ama Lillian'la değil. Aralarında olanlar ise, aynı zaman gibi geri getirilemezdi. Ne birşeyleri feda etmek, ne her şeye hazır olmak, ne de iyi niyet bunu sağlayamazdı; bu acımasız bir yasaydı. Lillian bu yasayı biliyordu; bu nedenle de gitmek istiyordu. Yaşamının kalan bölümü bütün yaşamı demekti; Clerfayt'ın yaşamında ise küçük bir bölümü oluşturuyordu. Bu nedenle söz konusu olan Lillian'dı, Clerfayt değil.

Aradaki ilişki oldukça farklıydı: Her ne kadar kendisi inanmasa da Clerfayt'ın yaşamının bir bölümü olan şey, Lillian'ın yaşamının sonuydu. Lillian bunu feda edemeyeceğin şimdi anlıyordu. Ne pişmanlık, ne de üzüntü duyuyordu, hatta buna zamanı bile yoktu, ama sabahlara özgü bir berraklık duyumsuyordu. Bu berraklıkla, yanlış anlaşmaların getirdiği son bulanıklık da ortadan kalkmıştı. Karar vermenin getirdiği küçük, ama belirgin mutluluğu duyuyordu. Ve -ne tuhaftır- içi yine şefkatle doldu, artık tehlikelerden uzaktı.

"Öne sürdüklerinin hiçbiri doğru değil Clerfayt, " dedi, sesi değişmişti. "Hiçbiri! Doğru değil! Hiçbiri! "

Clerfayt'ın yüzünün aydınlandığını fark etti. "Benimle mi kalıyorsun yani? " dedi. Clerfayt çabuk çabuk.

"Evet, " dedi Lillian. Son günlerin tartışmayla geçmesini istemiyordu.

"Sonunda ne istediğimi anladın. "

"Evet, anladım, " diye yanıtladı Lillian gülümsedi.

"Benimle evlenecek misin? "

Clerfayt, Lillian'ın duraksadığını hissetmedi. "Evet, " dedi Lillian. Artık bu da fark etmiyordu. Clerfayt onun gözünün içine baktı. "Ne zaman? "

"Ne zaman istersen. Sonbaharda. "

Clerfayt bir an sustu. "Nihayet! " dedi sonra. "Nihayet! Asla pişman olmayacaksın Lillian! "

"Biliyorum. "

Clerfayt bir anda değişmişti. "Sen yorgunsun! Ölü gibi yorgun olmalısın! Biz ne yaptık? Uyumaksın Lillian! Hadi, seni yukarı çıkarayım. "

"Ya sen? "

"İngiliz'in arkasından gideceğim, sonra da trafik kalabalıklaşmadan yola bakacağım. Adet yerini bulsun diye, yoksa yolu tanıyorum. "

Clerfayt, Lillian'ın kapısında durdu. "Ne kadar budalayım! Kazandığımın yarısından fazlasını kaybettim! Öfkeden! "

"Ben kazandım. "

Lillian jeton dolu çantayı masanın üstüne attı. "Saymadım. "

"Yarın yine kazanacağız. Benimle doktora gelir misin? "

"Olur. Şimdi uyumalıyım. "

"Akşama kadar uyu. Sonra birşevler yer, yine uyuruz. Seni çok seviyorum! "

"Ben de seni Clerfayt. "

Clerfayt kapıyı özenle kapattı. İlk kez bir hastaya davranır gibi davranıyor, diye düşündü Lillian, bitkin bir durumda yatağın üstüne oturdu.

Pencere açıktı. Clerfayt'ın kumsala indiğini gördü. Yarıştan sonra, diye düşündü. Eşyalarımı toplayacağım, o Roma'ya giderken ben de çekip gideceğim. Birkaç gün daha, diye düşündü. Nereye gideceğini bilmiyordu. Önemli de değildi zaten. Gitmesi gerekiyordu, o kadar.

1

Harika. (Yay.)

' Paranızı koyun. (Yay.)

2

Kabuklulardan makaslan olmaması, duyargalarının daha uzun ve güçlü olmasıyla ıstakozdan ayrılan bir deniz hayvanı. (Çev.)

20

Yarış etabı üç kilometreden biraz uzundu, ama Monte Carlo’nun caddelerinde yapılıyordu; kentin ortasından geçiyor, limanı çepeçevre dolaşıyor, kumarhanelerin bulunduğu tepeyi aşıyor, geri dönüyordu. Birçok yerde sollayacak kadar bile genişlik yoktu, hemen hemen tamamı dönemeçlerden oluşuyordu: Çifte dönemeçler, keskin dönemeçler, sivri dönüşler. Yüz tur atılacaktı, üç kilometreden biraz daha uzun bir etaptı; bu on binlerce kez vites değiştirmek, frene basmak, gaz vermek, vites değiştirmek, yine frene basmak ve gaz vermek anlamına geliyordu.

"Atlı karınca, " dedi Clerfayt gülerek Lillian’a. "Bir çeşit tel cambazlığı. Arabayı hiçbir yerde yarı hızıyla bile süremezsin. Nerede oturacaksın? "

"Tribünde. Sağdan onuncu sırada. "

"Hava sıcak olacak. Şapkanı aldın mı? "

"Aldım. " Lillian elinde tuttuğu küçük hasır şapkayı gösterdi.

"Güzel. Bu akşam deniz kenarındaki Pavillon d’Or’da langust yiyip soğuk beyaz şarap içeceğiz. Yarın bir arkadaşıma gideceğiz; mimardır, evin inşaatı için bir plan yapar bize. Aydınlık olmalı, camları büyük olmalı, içeri bol bol güneş girmeli. "

Takım yöneticisi, Clerfayt’a İtalyanca birşeyler bağırdı.

"Başlıyor, " dedi Clerfayt, beyaz tulumunun yakasını ilikledi. Cebinden bir tahta parçası çıkardı, arabaya ve eline vurdu.

"Hazır mı? " diye bağırdı takım yöneticisi.

"Hazır. "

Lillian, Clerfayt’ı öptü; körinançların gerektirdiği ritüeli yerine getirdi. Arabaya ve hafifçe Clerfayt’ın yarış giysisine tükürdü; tersi olsun diye bir küfür mırıldandı; sonra iki parmağını açarak elini yola ve öteki

arabalara doğru kaldırdı, kem gözlere karşı yapılan bir işaretti bu. İtalyan teknisyenler, önlerinden geçen Lillian'a suskun bir hayranlıkla baktılar. Lillian, takım yöneticisinin dua ettiğini duyuyordu: "Kutsal İsa ve sen Kutsal Meryem, Acıların Anası; Clerfayt ve Frigerio'ya yardım et ve... "

Lillian kapıya gelince döndü. Marchetti'nin karısı ve iki sürücü şimdiden ellerinde kronometreler ve kâğıtlarla yerlerini almışlardı. Onu terk etmemeliydim, diye düşündü ve elini kaldırdı. Clerfayt güldü, selam verdi. Çok genç görünüyordu. "Ve siz, bütün Kutsal Ruhlar, rakiplerimizin lastiklerini bizimkilerden iki kat daha çabuk yakın! " diye dua etti takım yöneticisi, sonra da bağırdı: "Start için hazır! İşi olmayan dışarı! "

Yirmi araba start aldı. Clerfayt ilk turda sekizinci sıradaydı; iyi yer tutamamış, çıkışta bir an yavaş kalmıştı. Atak yapacağından emin olduğu Micotti'nin arkasına yapıştı. Frigerio, Monti ve Sacchetti önlerindeydi; Marchetti başta götürüyordu yarışı.

Dördüncü turda Micotti, kumarhanelere çıkan düz yolda motoruna yüklendi, Sacchetti'yi geçti. Clerfayt onun arka tekerleklerine yapışmıştı, o da motoruna yüklendi, tünele girmeden az bir zaman önce Sacchetti'yi geride bıraktı. Tünelden çıktıklarında Micotti'nin arabasından dumanlar çıktığını ve yavaşladığını gördü. Onu geçip Monti'nin peşine düştü. Uç tur sonra, keskin dönemece

gelindiğinde onu yakaladı, bir Terrier gibi arka tekerleklerine yapıştı.

ikinci bir arabanın Micotti'nin arabasının yanına, hangara çekildiğini görünce yirmi iki tur ve on yedi rakip kaldı, diye düşündü. Takım yöneticisi ona bir süre için atak yapmamasını işaret etti, anlaşılan birbirlerinden hiç hoşlanmayan Frigerio ve Marchetti takım disiplini içinde yarışacaklarına kendi aralarında çekişmeye başlamışlardı: Takım yöneticisi de önde giden arabaların başına bir iş gelmesi olasılığına karşı Clerfayt ve Meyer III'ü yedekte tutuyordu.

Lillian, araba sürüsünün iki dakikadan az bir süre içinde tribünlerin önünden geçip gittiğini görüyordu. Arabalar geliyorlar, Lillian başını bir an için başka bir tarafa çevirmeye fırsat bile bulamadan, yine gelmiş oluyorlardı, pistteki yerleşimlerinde küçük farklar ortaya çıkıyordu, ama

sanki oradan hiç gitmemiş gibiydiler. Sanki yalnızca bir Camera Magica'nın cam levhası sağa sola, ileri geri itiliyordu. Yüz tane turu nasıl sayabiliyorlar? diye düşündü Lillian. Sonra dualar eden, küfürler savuran ter içindeki takım yöneticisi geldi aklına; yarışçılara tabela ve bayrak tutuyor, onları gizli bir kodlamaya göre sallıyor ve değiştiriyordu.

Lillian kırk turdan sonra gitmek istedi. O anda, tam o anda yarış bitmeden önce çekip gitmesi gerekiyormuş gibi gelmişti ona. Altmış kez daha aynı şeyi izlemek, sanatoryumdan ayrılmadan önce zamanın geçmek bilmediği saatleri anımsatmıştı. Çantasında Zürih'e bir bilet vardı. Sabah Clerfayt yarış etabını bir kez daha gözden geçirmeye gittiğinde almıştı bileti. Bir sonraki gün içindi. Clerfayt o gün Roma'ya gidecekti. İki gün kalıp dönmeyi düşünüyordu. Uçak seferleri sabah saatlerinde yapılıyordu; tren ise akşamları vardı. Hırsız gibi, diye düşündü Lillian, bir hain gibi sürünerek kaçıyorum. Tıpkı sanatoryumda Boris'ten kaçmak istediğim gibi. Gerçi sonra Boris'le yüz yüze gelmek zorunda kalmıştı, ama hiçbir şey değişmemişti. Sü-

rekli yanlış sözcükler söylenmiş, yalanlar uydurulmuştu, çünkü gerçek işe yaramayan bir zulümdü; sonu hep acı ve çaresizlikle bitiyor, insanın elinden başka bir şey gelmiyor, anımsanan son şey kavga, yanlış anlaşma ve nefret oluyordu. Çantasında biletini aradı. Bir an onu kaybettiğini sandı. Bu an kararını güçlendirdi. Güneşin altında üşüyordu. Ateşim var, diye düşündü; çevresindeki insanların bağırdıklarını duydu. İnsanların üst üste durduğu aşağıdaki mavi, oyuncak limandan geçiyordu araba sürüsü; küçük oyuncak arabalardan biri kenara yaklaşıp bir başkasının yanından hızla geçti gitti. "Clerfayt! " diye sevinçle bağırdı Lillian'ın yanındaki şişman kadın ve elindeki broşürle keten elbisesinin altındaki dolgun bacaklarına vurdu. *"The son of a gun madé it.* "[1]

Clerfayt bir saat sonra ikinci sıraya yerleşmeyi başarmıştı. Şimdi soğukkanlı ve acımasız bir biçimde Marchetti'yi kovalıyordu. Henüz geçmek istemiyordu onu -altmışıncı tura kadar zamanı vardı, hatta doksanıncı tura kadar-istediği tek şey Marchetti sinirleninceye kadar onun peşinden ayrılmamaktı; bir-iki metre arkasında, hep aynı uzaklığı koruyarak gidiyordu. Bir kez daha motorunu zorlamayı göze almak istemiyordu; bunu Marchetti'ye yaptırmak niyetindeydi; Marchetti daha önce bir kez motoruna

yüklenmiş, ama bir şey olmamıştı; ama Clerfayt bu yolla bir şey elde edemediği için Marchetti’nin huzursuzlandığını hissediyordu. Marchetti şimdi yolu ve dönemeçleri kapatmaya başladı; Clerfayt’ın geçmesine izin vermek istemiyordu. Clerfayt bir-iki kez onu geçecekmiş gibi manevra yaptı; böylece Marchetti’nin kendi kendisiyle ilgileneceğine dikkatinin Clerfayt’ın üzerinde yoğunlaşmasını ve dağılmasını sağladı.

Ötekilere tur bindirmişlerdi, hatta bazı sürücülerden birkaç tur öndeydiler. Takım yöneticisi ter içindeydi, tabela ve bayrakları sallayıp duruyordu. Clerfayt’a atak yapmamasını işaret etti. Marchetti ve Frigerio’nun kendi aralarında kapışmaları yetip de artmıştı; Frigerio’nun lastiği patlamıştı, şu anda Clerfayt’ın ve beş başka arabanın hemen hemen bir dakika gerisindeydi. Clerfayt’ın arkasında ise Monti vardı, ama henüz tekerlerine yapışmamıştı. Keskin dönemeçte Monti’yi ekebilirdi, çünkü dönemeci ondan daha hızlı alıyordu.

Yine hangarların önünden geçiyorlardı. Clerfayt, takım yöneticisinin bütün azizleri yardıma çağırdığını; Marchetti’nin arkasına yapışmaması için Clerfayt’a yumruklarını salladığını gördü. Marchetti ona, Clerfayt’ı geride tutması için öfkeli bir işaret yapmıştı. Clerfayt başıyla onayladı; bir araba boyu geride kaldı, daha fazla değil. Takım yöneticisi olsa da olmasa da bu yarışı kazanmak istiyordu. Birincilik ödülünü almayı amaçlamış, bunun yanı sıra kendi kendisiyle iddiaya girmişti. Bu paraya ihtiyacım var, diye düşündü. Gelecek. Ev. Lillian’la birlikte yaşamak. Startta kötü bir çıkış yapmış olması duraksamasına neden olmuştu, ama kazanacağını biliyordu, çok sakindi; konsantrasyon ve gerginlik arasındaki tuhaf denge, insanın başına hiçbir şey gelmeyeceğine inanmasını sağlıyordu. Bu, her türlü kararsızlığı, duraksamayı ve belirsizliği ortadan kaldıran bir tür berraklıktı. Eskiden sık sık böyle hissederdi, ama son yıllarda bu duyguyu unutmuştu. İnsanın kendini tümüyle mutlu hissettiği ender anlardan biriydi.

Dönemeçten sonra Marchetti’nin arabasının birdenbire dans etmeye başladığını, sağa sola savrulduğunu ve parçalanan metalin çıkardığı sesle birlikte patladığını gördü. Caddeye yayılan yağ akıntısını gördü; yağın üzerinde sarhoş gibi yalpalayarak çarpışan öteki iki arabayı gördü; sanki yavaşlatılmış bir film izler gibi Marchetti’nin arabasının takla attığını, Marchetti’nin havaya fırladığını ve düştüğünü gördü, bütün gücüyle yolda

arabasını aradan geçirebileceği bir delik aradı, ama bulamadı; yol devleşti ve aynı anda da katlanıp küçüldü; Clerfayt'ın içinde korku yoktu; yalnızca yandan ve dik açıyla bir yere çarpmamaya çabalıyordu; son anda direksiyonu bırakması gerektiğini akıl etti, ama kolları o kadar hızlı harekete geçemediler; her şey havalanmıştı bile; birdenbire ağırlığını hissetmediğini fark etti; ardından göğsüne ve yüzüne çarpan darbeyi hissetti; paramparça olmuş dünya dört bir yandan üstüne üstüne geliyordu; bir an etap gözlemcisinin dehşetler içindeki beyaz kafasını gördü; sonra arkadan çok güçlü bir yumruk yedi; artık yalnızca karanlık bir uyuşukluk hissediyordu, bir süre sonra o da bitti.

Ona çarpan araba o kargaşada yolu aralamıştı, böylece arkadan gelenler dümdüz geçip gidiyorlardı. Birbiri ardına geçiyorlardı, bazıları savruluyor, kayıyordu; araba enkazlarının o kadar yakınından geçiyorlardı ki, metaller birbirine sürtünüyor; kaza yapan arabalar inlercesine sesler çıkarıyorlardı. Etap gözlemcisi elinde bir kürekle kum torbalarının üzerine tırmandı, yola yayılan yağın üzerine kum atmaya başladı; bir motor uğultusu yaklaştığında yol kenarına kaçıyordu; sağlık görevlileri sedyelerle geldiler; Marchetti'yi kenara çektiler, yukarı kaldırdılar, kum barikatlarının üzerinden orada bekleyenlere ilettiler; bir-iki görevli sürücüleri uyarmak için tehlike işaretleri koydu, ama sürücüler turu dönmüşlerdi bile, hepsi de kaza yerinden bir kez geçmişlerdi, şimdi yine geliyorlardı; bazıları şöyle bir bakıp geçiyor, ötekiler gözlerini yoldan hiç ayırmıyorlardı.

Clerfayt'ın arabası ötekilere çarpmış, Monti de gelip arkadan ona bindirmişti. Monti'nin yarası ağır değildi. Topallıyordu. Clerfayt, havaya fırlayıp kum torbalarına çarpan arabanın içinde asılı kalmıştı. Yüzünü çarpmıştı, direksiyon göğüs kafesine girmişti. Ağzından kan geliyordu, bilincini yitirmişti, insanlar, bir parça kanlı ete üşüşen sinekler gibi yolun kenarında toplanmışlar, Clerfayt'ı dışarı çıkarmaya çalışan sağlık görevlilerini ve teknisyenleri izliyorlardı. Önde bir araba yanıyordu, insanlar enkazı kenara çekmiş, yangını söndürmeye çalışıyorlardı. Benzin deposu açıldığı için bir patlama söz konusu değildi, ama benzin yanıyordu ve sıcaklık dayanılmaz olmuştu; yangın her an çevreye yayılabilirdi. İki dakikada bir arabalar kaza yerinden geçiyorlardı. Motorların uğultusu bir anda kapkaranlık bir requiem gibi şehrin üzerinde asılı kaldı; arabalar kan içindeki Clerfayt'ın yanından geçerken bu uğultu kulakları sağır eden bir

ağıta dönüşüyordu; bu aydınlık akşamüstü saatlerinde sönmeye yüz tutan yangının solgun ışığı Clerfayt'ın üzerine vuruyordu; yamyassı olan arabasının içinde bir direkte asılı kalırcasına asılı kalmıştı. Yarış devam ediyordu, iptal edilmemişti.

Lillian önce anlamadı. Hoparlörden gelen ses yankılandığı için pek anlaşılmıyordu. Spiker heyecandan mikrofona fazla yaklaşmıştı. Bir arabadan akan yağ nedeniyle yoldan çıkan, birbirinin içine giren arabalarla ilgili birşeyler söyleniyordu. Sonra araba sürücüsünün tribünlere yaklaştığını gördü. Kötü bir şey olmamıştır, diye düşündü, yoksa yarış sürmezdi. Clerfayt'ın numarasını görmeye çalıştı. Göremedi, ama çoktan geçip gitmiş olabilirdi, çünkü daha önce pek öyle dikkatli bakmamıştı. Şimdi hoparlörden anlaşılır bir biçimde Quai de Plaisance'da bir kaza olduğu bildiriliyordu; birkaç araba çarpışmıştı, yatalı vardı, ölü yoktu, konuyla ilgili haber geldikçe iletilecekti. Klasman şöyleydi: Frigerio on beş saniye öndeydi, Conti, Duval, Meyer III.

Lillian heyecanla dinliyordu Clerfayt'ın adı geçmemişti; oysa ikinci sıradaydı. Clerfayt'tan haber yok, diye düşündü; arabaların yaklaştıklarını duydu, on iki numarayı, on iki numaralı kırmızı arabayı görebilmek için öne eğildi.

Clerfayt gelmedi; Lillian'ın içinde giderek büyüyen dehşetin sessizliği, spikerin sesiyle bozuldu: "Clerfayt yaralılar arasında; hastaneye götürülüyor. Bilincini yitirmiş durumda. Monti dizinden ve ayağından yaralı, Marchetti... "

Lillian'ın içinden bir ses, olamaz, dedi. Bu oyuncak yarışta, oyuncak bir limanı ve renkli oyuncak manzarası olan bu oyuncak kentte olamaz! Bir yanlışlık olmalı.

Onun arabası birazdan bir yerlerden çıkıp gelecektir, aynı Targo Florio'da olduğu gibi; belki biraz gecikmiş olarak, ezilmiş büzülmüş olarak, ama sağlam olarak! Ama bunları aklından geçirirken, umudunun daha tam yeşermeden nasıl sararıp solduğunu hissediyordu; bilincini yitirmiş, diye düşündü; bu sözcüğe takılıp kaldı, ne demekti bu?

Her anlama gelebilirdi! Ne yaptığını bilmeden tribünlerden ayrıldığını fark etti. Hangara doğru gidiyordu; belki de Clerfayt'ı oraya götürmüşlerdi. Targo Florio'da olduğu gibi omzundan ya da kolundan yaralanmış durumda bir sedyede yatıyor ve şanssızlığına gülüyor olmalıydı.

"Onu hastaneye götürdüler, " dedi takım yöneticisi, terliyordu. "Kutsal Meryem, Kutsal İsa, neden biz! Neden rakiplerimizden biri değil ya da... ne? Bir dakika! " Sinyal vermek üzere koşarak gitti. Arabalar hızla geçtiler, yakından daha büyük ve daha tehlikeli gözüküyorlardı; gürültüleri her yeri dolduruyordu. "Ne oldu? " diye bağırdı Lillian. "Lanet olası yarışınızın canı cehenneme, bana ne olduğunu söyleyin! "

Lillian çevresine bakındı. Kimse ona bakmıyordu. Teknisyenler yedek parçalarla, lastiklerle ilgileniyorlar, başlarını kaldırmamaya özen gösteriyorlardı. Kime yaklaşsa, sanki vebalıymış gibi ondan kaçıyordu.

Sonunda takım yöneticisi geri geldi. "Yarışın canının cehenneme gitmesinin Clerfayt'a bir yararı yok, " dedi kısık bir sesle. "Kendisi de bunu istemezdi zaten. O isterdi

ki... "

Lillian sözünü kesti. "Nerede o? Araba yarışçılarının onurları hakkında vaaz dinlemek istemiyorum! "

"Hastanede. Onu hemen hastaneye götürdüler. "

"Neden kimse yardımcı olmak için onunla gitmedi? Örneğin siz? Siz neden buradasınız? "

Takım yöneticisi hiçbir şey anlamamıştı. "Ona nasıl yardımcı olabilirim ki? Ya da buradaki herhangi biri. Bu doktorların işi. "

Lillian yutkundu. "Ona ne oldu? " diye sordu yavaşça.

"Bilmiyorum. Onu görmedim. Hepimiz buradaydık. Burada kalmak zorundaydık. "

"Evet, " dedi Lillian, "ki yarış devam edebilsin. "

"Bu işler böyledir, " diye yanıtladı takım yöneticisi. "Bizler yalnızca emir kuluyuz. "

Bir teknisyen aceleyle geldi. Arabaların homurtusu yaklaşmaktaydı. "Sinyora... " takım yöneticisi ellerini açtı, yola baktı. "Ben... "

"Öldü mü? " diye sordu Lillian.

"Hayır, hayır! Bilincini yitirdi... ne yazık ki ben, Sinyorina... " Takım yöneticisi bir sandığın içinden bir tabela kaptı, işaret vermek için dışarı fırladı. Lillian onun bağırdığını duydu: "Madonna, Madonna, neden yaptın bunu bana, lanet olası yağ, lanet olası, yere batası yağ! " Tabelayı herhangi birine tuttu, el salladı, eli havada öylece durdu, oysa araba sürüsü çoktan geçip gitmişti, ama takım yöneticisi gözlerini yola dikmiş duruyor, geri gelmek istemiyordu.

Lillian yavaş yavaş yürümeye başladı. "Yarıştan sonra geliriz Sinyora, " diye fısıldadı teknisyenlerden biri. "Yarış biter bitmez! "

Lillian hastaneye giderken, arabaların gürültüsü siyah bir örtü gibi kentin üzerini kaplamıştı. Bayraklarla, renkli kurdelelerle süslenmiş bir at arabası bulabilmişti, atın başında hasır bir şapka vardı. "Yol oldukça uzun sürer Matmazel! " dedi arabacı. "Dolaşarak gitmek zorundayız. Yollar trafiğe kapalı. Yarış nedeniyle, anlarsınız. "

Lillian başıyla onayladı. Yüreği acı dolu oturuyordu arabanın içinde; acı değil de, acısı uyuşturucularla hafifletilmiş, ağır bir işkence çekiyor gibiydi. Kendinde değildi, yalnızca kulakları motorları duyuyor, gözleri arabaları görüyordu; açık seçik ve dayanılmaz bir biçimde. Arabacı terliyor, Lillian'a çevre güzelliklerini göstermek istiyordu. Lillian duymuyordu bile; duyduğu tek şey motorların sesiydi. Biri arabayı durdurup onunla konuşmak istedi. Adamın ne dediğini anlamadı ve arabayı durdurdu. Cler-fayt'tan bir haber geldiğini sanmıştı. Beyaz takım elbise giymiş ince siyah bıyıklı bir Italyan olan adam onu akşam yemeğine davet etti. "Ne? " diye sordu Lillian. "Başka? " Adam gülümsedi. "Başka şeyler de olabilir. Bu size bağlı. "

Lillian yanıt vermedi. Artık adamı görmüyordu bile. Clerfayt'la ilgili bir şey bilmiyordu. "Devam edin! " dedi arabacıya. "Daha hızlı! "

"Bu beylerin hepsi de beş parasızdır, " diye açıkladı arabacı. "Onu reddetmekle iyi ettiniz. Belki de yemeği siz ödemek zorunda kalırdınız, kimbilir. Yaşlı beyler daha güvenilir oluyorlar. "

"Daha hızlı! " dedi Lillian.

"Başüstüne! "

Hastaneye gelmeleri sanki yıllar sürdü. Lillian bu arada belki tutar diye bir sürü yemin etmişti. Çekip gitmeyecek, Clerfayt'la evlenecekti, yeter ki Clerfayt ölmesindi! Başka hiçbir şey düşünmeden sürekli yemin ediyordu.

"Bay Clerfayt ameliyatta, " dedi danışmadaki hemşire.

"Nasıl yaralandığını söyleyebilir misiniz bana? "

"Üzgünüm Madam. Siz eşi misiniz? "

"Hayır. "

"Akrabası mısınız? "

"Ne ilgisi var şimdi? "

"Hiçbir ilgisi yok Matmazel. Ameliyattan sonra ancak en yakın akrabaları çok kısa bir süre için içeri alınıyor. "

Lillian hemşireye baktı. Acaba Clerfayt'la nişanlı olduğunu mu söylemeliydi? Ne kadar saçma bir şeydi! "Ameliyat mı olacak? " diye sordu.

"Öyle görünüyor; yoksa ameliyathanede olmazdı. "

İşte bana katlanamayanlardan bir tanesi daha, diye düşündü Lillian şaşkınlıkla. Hemşireler konusunda yeterince deneyimi vardı. "Bekleyebilir miyim? " diye sordu.

Hemşire bir sıra gösterdi. "Bekleme salonunuz yok mu? " diye sordu Lillian. Hemşire bir kapıyı işaret etti. Lillian bir odaya girdi, odadaki

bitkilerin yaprakları boyunla rım bükmüştü; sağda solda dergiler duruyordu; tavandan sarkan sinek kâğıdının çevresinde sinekler vızıldıyordu. Motorların gürültüsü buradan da duyuluyordu; uzaktan gelen davul sesine benziyordu; ama duyuluyordu.

Zaman, sineklerin üstünde işkence çekerek yavaş yavaş öldükleri sinek kâğıdı gibi yapış yapış olmuştu. Lillian okunmaktan yıpranmış dergilere baktı, birini açtı, yine kapattı, bir başkasını okumaya çalıştı, ama yapamadı; ayağa kalktı, pencerenin yanına gitti; yine yerine oturdu. Odanın içinde korkunun kokusu duyuluyordu; her yere yayılmış olan korkunun. Pencereyi açmaya çalıştı, ama motorların gürültüsü olduğu gibi içeri dolunca yine kapattı. Bir süre sonra içeri çocuklu bir kadın girdi. Çocuk bağırmaya başladı, kadın bluzunu açtı, çocuğu emzirmeye başladı. Çocuk şapırdatarak sütünü emdi ve uyudu. Kadın Lillian'a mahcup mahcup gülümsedi, bluzunu ilikledi.

Bir-iki dakika sonra hemşire kapıyı açtı. Lillian ayağa kalktı, ama hemşire ona bakmadı bile; çocuklu kadına kendisiyle gelmesini işaret etti. Lillian yine oturdu. Birdenbire kulak kabarttı. Bir şey değişmişti. Ensesinde hissediyordu. Gergin bir şey gevşemişti. Bir süre sonra ortalığın sessizleştiğini fark etti. Motorların gürültüsü kesilmişti. Yarış bitmişti.

On beş dakika sonra, takım yöneticisiyle iki teknisyenin üstü açık bir arabayla geldiklerini gördü. Danışmadaki hemşire onları bekleme salonuna getirdi. Sıkıntılıydılar. "Bir şey öğrenebildiniz mi? " diye sordu Lillian.

Takım yöneticisi, daha genç olan teknisyeni gösterdi. "Götürürlerken o oradaymış. "

"Ağzından kan geliyordu, " dedi teknisyen.

"Ağzından mı? "

"Evet. Kanama geçiriyordu. "

Lillian adama baktı. Bu ne kadar korkunç bir yanlışlıktı. Kanama geçirmesi gereken Lillian'dı, Clerfayt değil. "Neden kanama geçiriyordu? " diye

sordu.

"Göğsü direksiyonda sıkışmıştı, " dedi teknisyen.

Lillian başını yavaş yavaş salladı. "Hayır, " dedi. "Hayır! "

Takım yöneticisi kapıya doğru gitti. "Ben doktoru bulmaya çalışayım. "

Lillian onun hemşireyle yüksek sesle konuştuğunu duydu. Sesler kesildi, yine korkunç bir sessizlik çökmüştü, her iki teknisyen gürültülü gürültülü soluk alıp veriyorlar, sinekler vızıldıyorlardı.

Takım yöneticisi geri döndü. Kapıda durdu. Gözleri, güneşten yanmış yüzünde bembeyaz gözüküyordu. Konuşmadan önce dudaklarını birkaç kez oynattı. "Clerfayt öldü, " dedi sonra.

Teknisyenler ona bakakaldılar. "Onu ameliyat ettiler mi? " dedi genç olanı. "Mutlaka yanlış ameliyat yapmışlardır. "

"Onu ameliyat etmemişler. Daha önce ölmüş. "

Üçü de Lillian’a baktı. Lillian hiç kıpırdamıyordu. "Nerede o? " diye sordu sonunda.

"Hazırlıyorlar. "

Güçlükle "Onu gördünüz mü? " diye sordu Lillian.

Takım yöneticisi başıyla onayladı.

"Nerede o? "

"Onu şimdi görmeseniz daha iyi olur, " diye cevap verdi adam. "Yarın görebilirsiniz. "

"Kim dedi bunu? " diye sordu Lillian, sesinde en küçük bir duygu kırıntısı bile yoktu. "Kim dedi bunu? " diye tekrar etti.

"Doktor. Tanınmaz durumda. Yarın gelmeniz daha iyi. Sizi otele bırakabiliriz. "

Lillian olduğu yerde kaldı. "Neden tanınmaz durumda? "

Takım yöneticisi bir süre sustu. "Yüzü, " dedi sonra. "Çok şiddetli çarpmış. Direksiyon göğüs kafesini ezmiş. Hiçbir şey hissetmemiştir, " dedi doktor. "Bir anda olup bitmiş. Ânında bilincini yitirmiş. Bir daha da uyanmamış. Sanıyor musunuz ki, " dedi biraz daha yüksek bir sesle, "bizim de içimiz yanmıyor? Onu sizden daha önce tanıyorduk! "

"Evet, " diye cevap verdi Lillian. "Onu benden daha önce tanıyordunuz. "

"Öyle demek istemedim. Biri öldüğü zaman hep böyle olur: Birdenbire yok olur. Artık konuşmaz. Biraz önce buradayken, birdenbire yok olur. Bunu kavrayabilen var mı? Yani demek istiyorum ki, biz de aynı durumdayız. Burada böyle duruyor ve kavrayamıyoruz. Anlıyor musunuz? "

"Evet, anlıyorum. "

"O zaman bizimle gelin, " dedi takım yöneticisi. "Sizi otele bırakalım. Bugünlük bu kadar yeter. Onu yarın görebilirsiniz. "

"Peki otelde ne yapacağım? " diye sordu Lillian.

Adam omuzlarını kaldırdı. "Bir doktor çağırın. Size bir iğne yapsın. Yarma kadar sizi uyutacak güçlü bir iğne. Hadi gelin! Burada yapabileceğiniz bir şey yok artık! O öldü. Hiçbirimizin yapabileceği bir şey yok artık. Biri öl düyse, bitti gitti demektir; yapacak bir şey yoktur artık. " Lillian’a bir adım yaklaştı ve elini kolunun üstüne koydu. "Hadi gelin! Biliyorum. *Porca Miseria,* ilk kez gelmiyor başıma! Ama lanet olsun, her zaman ilk kez oluyormuş gibi oluyor! "

21

Lillian derin uykusundan uyandı. Bir an kafasını toplayamadı, ama sonra derin bir acı kapladı içini; yatağın içinde hızla doğrulup oturdu, çevresine

bakındı. Buraya nasıl gelmişti? Yavaş yavaş hatırlamaya başladı; o ölümcül akşamüstünü; küçük kentin içinde oradan oraya koşuşturmayı; akşam saatlerini; hastaneyi, Clerfayt'ın onarılmış, yabancı yüzünü; biraz yan duran başını; biri dua ediyormuş gibi üst üste duran ellerini; Lillian'ın yanında duran doktoru; bütün bunlar gerçek değildi, bütün bunlar doğru değildi; hastane yatağında yatması gereken Clerfayt değil, kendisiydi; yalnızca kendisi, o değil; korkunç bir yanlışlık olmuştu; biri korkunç bir şaka yapmıştı.

Lillian kalktı, perdeleri açtı. Odaya güneş doldu. Masmavi gökyüzü, ışıkta parlayan palmiye ağaçları, otelin bahçesindeki rengârenk çiçekler, Clerfayt'ın ölümünü daha da anlamsızlaştırıyordu. Ben, diye düşündü Lillian, ölen ben olmalıydım, ölüm benim yazgımdı, onun değil! Tuhaf bir biçimde kendisini bir hain gibi hissediyordu; geride kalan biri; yanlışlıkla yaşayan fazlalık biri; onun yerine bir başkası öldürülmüştü; cinayetin gri gölgesi peşinde dolaşıyordu; tıpkı kenara kaçabileceği halde aşırı yorgunluktan bir insanı ezen bir araba sürücüsü gibi hissediyordu kendini.

Telefon çaldı. Lillian ürktü, almacı kaldırdı. Nice'teki bir cenaze şirketinin temsilcisi uygun fiyatlarla bir tabut, bir mezar sağlayabileceğini, saygın bir cenaze töreni düzenleyebileceğim söylüyordu. Ülkesine nakledilmesi söz konusu olursa çinko tabutları da vardı.

Lillian telefonu kapattı. Ne yapacağını bilmiyordu Clerfayt'ın ülkesi neresiydi? Doğduğu yer mi? Alsace-Lorraine'de bir yer mi? Neresi olduğunu bilmiyordu. Telefon yine çaldı. Bu kez hastaneden arıyorlardı. Cesedi ne yapacaklarını soruyorlardı. Hazırlıkların yapılması gerekiyordu. En geç öğleden sonraya kadar. Bir tabut ısmarlanması gerekiyordu.

Lillian saate baktı. Öğle olmuştu. Giyindi. Hırsla, ölüm törenine aykırı bir giysi giydi. Siyah giysiler almalıydım, diye düşündü. Çelenk satan bir şirketten aradılar. Bir başkası, kilisedeki katafalkta yer ayırtmak için Clerfayt'ın dinini öğrenmek istedi. Yoksa merhum inançsız mıydı?

Lillian hâlâ uyku ilacının etkisi altındaydı. Söylenenleri anlamakta güçlük çekiyordu. Otel görevlisinden yardım istemek için aşağı indi. Lacivert takım elbise giymiş bir adam Lillian'ı görünce ayağa kalktı. Lillian başını çevirdi; görev gereği olan başsağlığı dileklerine katlanamı-yordu.

"Bir tabut ısmarlayın, " diye fısıldadı görevliye. "Ne gerekiyorsa yapın. "

Görevli, yetkili makamlara haber vermek gerektiğini söyledi. Lillian otopsi yapılmasını istiyor muydu? Bazen ölüm nedenini saptamak için gerekebiliyordu. Neden? Yasal nedenlerle. Araba şirketi, yarışın düzenleyicisini sorumlu tutabilirdi. O zaman sigorta ödenmesi gerekebilirdi; başka güçlükler de çıkabilirdi; en iyisi, kendini her şeye hazırlamaktı.

Anlaşılan ölmek kolaydı da, ölü olmak zordu. Acaba Lillian, Clerfayt'ın buradaki mezarlığa gömülmesini ister miydi? "İntihar edenlerin mezarlığına mı? " diye sordu Lillian. "Hayır! "

Görevli hoşgörüyle gülümsedi. İntihar edenlerin mezarlığı Monte Carlo'da söylenegelen bir efsaneydi. Burada yaşayanların gömüldüğü doğru dürüst güzel bir mezarlık vardı. Clerfayt'ın kimliği Lillian'da mıydı?

"Kimlik mi? Kimliği ne yapsın artık? "

Otel görevlisi bunu da hoşgörüyle karşıladı. Tabii ki kimlik gerekiyordu. Belki de odasındaydı, eğer yoksa çıkartılması gerekiyordu. Görevli, ayrıca polisle de bağlantı kuracaktı.

"Polisle mi? "

Kaza durumunda hemen polise haber vermek gerekiyordu. Gerçi şirket ve yarış komitesi bunu mutlaka yapmıştı, ama polisin de cesedin gömülmesine izin vermesi gerekiyordu. Bütün bunlar yalnızca formaliteydi, ama yine de yapılması gerekiyordu. Otel görevlisi ilgilenecekti.

Lillian başıyla onayladı. Birden otelden çıkıp gitmek istedi. Bayılmaktan korkuyordu. Bir gün önce yediği öğle yemeğinden bu yana hiçbir şey yemediğini hatırladı; ama otelin lokantasına girmek istemiyordu. Hızla dışarı çıktı, Café de Paris'ye gitti. Ismarladığı kahveyi içmeden uzun bir süre oturdu. Önünden arabalar geçiyor, kumarhanenin önünde duruyorlardı; kent turu yapan minibüsler geliyor, rehberlerinin çevresinde toplaşan turistler oyun salonlarını geziyorlardı. Lillian, bir adam masasına oturunca korktu. Kahvesini içip bitirdi, kalktı. Ne yapacağını bilmiyordu. Kendi

kendini, sabahki kaza olmasaydı da yalnız başına kalacağına inandırmaya çalışıyordu, ya Paris’te ya da İsviçre yolunda olacaktı. Hiçbir şeyin yararı yoktu; yanında yere açılmış bir çukur vardı; dibi olmayan bir uçurumdu ve görmezden gelinemiyordu. Clerfayt ölmüştü; bu, artık birlikte olmayışlarından farklı bir şeydi.

Denizi görebileceği bir sıra aradı. Çok daha acil işler yapmak zorunda olduğunu hissediyordu; ama bir türlü karar veremiyordu. Ben değil de, Clerfayt! diye düşünüyordu sürekli olarak; çıldırmak işten değildi. Ölmesi gereken kendisiydi, Clerfayt değil. Bu çok korkunç bir ironiydi!

Otele döndü, kimseyle konuşmadan odasına girdi. Kapıda durdu. Yüzüne ölü hava çarpmıştı; odadaki her şey Clerfayt’la birlikte ölüp gitmiş gibiydi.

Otel görevlisinin Clerfayt’ın kimliğini istediğini hatırladı. Kimliğin nerede olduğunu bilmiyor, Clerfayt’ın odacına girmeye ürküyordu. Sanatoryumda edindiği deneyimlerden biliyordu ki ölen birinin geride kalan eşyalarını görmek, ölünün kendisini görmekten daha zordu. Anahtar kapıdaydı, Lillian oda hizmetçisinin temizlik yaptığını düşündü. Bu, odaya tek başına girmekten daha iyiydi. Kapıyı açtı.

Gri bir kostüm giymiş zayıf bir kadın yazı masasında oturuyordu. "Ne istemiştiniz? "

Lillian yanlış odaya girdiğini sandı. Sonra Clerfayt’ın paltosunu gördü. "Siz kimsiniz? " diye sordu.

"Sanırım bunu benim size sormam gerekirdi, " diye yanıt verdi kadın sertçe. "Ben Clerfayt’ın kızkardeşiyim. Ya siz ne istiyorsunuz? Kimsiniz? "

Lillian sustu. Clerfayt bir zamanlar, bir yerlerde nefret ettiği ve kendisinden nefret eden bir kızkardeşi olduğundan söz etmişti. Yıllardır ondan haber alamadığını anlatmıştı. Bu o kadın olmalıydı. Clerfayt’a hiç benzemiyordu. "Buraya geldiğinizi bilmiyordum, " dedi Lillian. "Ama geldiğinize göre benim burada işim kalmadı demektir. "

"Kuşkusuz öyle, " diye yanıt verdi kadın buz gibi bir sesle. "Bana kardeşimin burada biriyle yaşadığını söylediler. Bu kadın siz misiniz? "

"Bu da artık sizi ilgilendirmez, " dedi Lillian ve arkasını döndü.

Lillian odadan çıktı, kendi odasına gitti. Eşyalarını toplamaya başladı, ama hemen vazgeçti. Clerfayt burada olduğu sürece gidemem, dedi içinden bir ses. Gömülünceye kadar kalmalıyım.

Bir kez daha hastaneye gitti; danışmadaki hemşire Clerfayt'ı artık göremeyeceğini, aile bireylerinden birinin isteğiyle otopsi yapıldığını açıkladı. Ondan sonra ceset çinko bir tabuta konacak ve nakledilecekti.

Hastanenin önünde takım yöneticisiyle karşılaştı. "Bu akşam gidiyoruz, " dedi adam. "Uzun dişli canavarı gördünüz mü? Kız kardeşini? Onu parçalattırdı. Şirkete ve takım yönetimine ihmal nedeniyle zarar-ziyan davası açacak. Polise de gitti. Bizim müdürü tanırsınız. Ona da gitti. Müdürün kimseden korkusu yoktur, ama kadın yarım saat sonra odasından çıktığında müdürün yüzü sapsarıydı. Kadın kendisine ömür boyu aylık bağlanmasını istemiş. Clerfayt'tan başka kendisine bakacak kimsesi olmadığını söylemiş. Hepimiz gidiyoruz. Siz de gidin! Geçti artık. "

"Evet, " diye karşılık verdi Lillian. "Geçti. "

Lillian caddelerde amaçsızca yürüdü, bir yerlerde oturup birşeyler içti, akşam otele geri döndü.

Çok yorgundu. Doktor ona bir uyku ilacı bırakmıştı. İlacı içmesine gerek kalmadı; hemen uykuya daldı.

Telefon sesiyle uyandı. Arayan Clerfayt'ın kızkardeşiydi. Emredercesine hemen Lillian'la görüşmesi gerektiğini söyledi. Lillian derhal odasına gelmeliydi.

"Söyleyeceğiniz bir şey varsa telefonda söyleyin, " dedi Lillian.

"Telefonda olmaz. "

"O zaman saat on ikide otelin lobisinde buluşalım. "

"Geç olur. "

"Benim için geç değil, " dedi Lillian, telefonu kapattı. Saate baktı. Ona geliyordu. On dört saat uyumuştu, ama hâlâ kendine gelememişti. Banyoya girdi, biri kapıyı çal-masaydı, banyo yaparken uyuyakalacaktı. Bornozunu giydi. Daha kapıyı açmasına fırsat bile kalmadan Clerfayt'ın kızkardeşi odaya daldı; Lillian onu durduramamıştı.

"Siz Bayan Dunkerque misiniz? " diye sordu gri kostümlü kadın.

"Benimle saat on ikide otelin lobisinde görüşebilirsiniz, " diye cevap verdi Lillian. "Burada değil. "

"Ne fark eder? Ben şu anda buradayım. Ben... "

"Ben istemediğim halde buradasınız, " diye sözünü kesti Lillian. "Burası benim odam. Bana yardım etmeleri için müdüriyeti aramamı ister misiniz? "

"Saat on ikiye kadar bekleyemem. Trenim daha önce kalkıyor. Kardeşimin naaşının, siz benimle konuşmaya zaman ayırıncaya kadar sıcak peronda beklemesini mi istiyorsunuz? "

Lillian kadının boynunda bir zincirin ucuna takılı olan küçük siyah haç'a baktı. Bu kadın istediğini elde etmek için her şeyi yapar diye düşündü. "Burada, " diye sürdürdü konuşmasını kadın. "Kardeşimin evrakının arasında bir kâğıdın kopyasını buldum, bunun aslı sizde olsa gerek. Riviera'da bir evin sizin üstünüze yapılmasına ilişkin bir kâğıt bu. "

"Benim üstüme mi? "

"Haberiniz yok mu? "

Lillian kadının kemikli elinde duran kâğıda baktı, kadın parmağında iki alyans taşıyordu. Demek ki dul, şaşmamalı. "Şu kâğıdı gösterin bana, " dedi Lillian. Kadın duraksadı. "Ne olduğunu bilmiyor musunuz? "

Lillian cevap vermedi. Banyoda suyun hâlâ aktığını duydu, musluğu kapatmaya gitti. "Benimle acil olarak konuşmak istediğiniz konu bu muydu? " diye sordu geri geldiğinde.

"Ailemizin böyle bir şeyi doğal olarak, kabul etmeyeceğini söyleyecektim size. Buna itiraz edeceğiz. "

"Edin. Şimdi lütfen yalnız bırakın beni. "

Kadın kıpırdamadı. "Kardeşimin büyük bir olasılıkla etki altında kalarak yaptığı bu vasiyeti kabul etmediğinizi açıklarsanız hem nezaket göstermiş, hem de işleri kolaylaştırmış olursunuz. "

Lillian kadına baktı. "Siz böyle bir açıklama düzenlemişsinizdir bile. "

"Düzenledim. İmzalamanız yeterli. İşte! En azından buna anlayış gösterdiğinize sevindim. "

Lillian açıklama metnini aldı, okumadan yırttı. "Şimdi gidin. Bu kadarı yeter. "

Kadın soğukkanlılığını korudu. Lillian’a sert sert baktı. "Bu vasiyetten haberiniz olmadığını söylemiştiniz. O zaman sizin elinizde herhangi bir kâğıt da yok, öyle değil mi? "

Lillian gidip kapıyı açtı. "Bunu siz bulun. "

"Bulacağım. Yasalar bizden yana. İnsanın yakın akrabaları başka, nereden çıktığı belli olmayan serüvenci, miras meraklısı bir kadın başka... "

Masadaki çanağın içinde Clerfayt’ın iki gün önce getirdiği menekşeler duruyordu. Lillian ne yaptığının farkında bile olmadan çanağı aldı, kadının kafasından aşağı boşalttı. İstediği tek bir şey vardı: Bu dayanılmaz sert sesin susması. Çiçekler zaten solmuşlardı, kadın bataklıktan çıkmış gibi oldu, saçları ve omuzları solmuş çiçeklerle doluydu.

Gözlerindeki suyu sildi. "Bunu ödeyeceksiniz! " diye tısladı.

"Biliyorum, " diye yanıtladı Lillian. "Kuaförünüzün faturasını bana gönderin, tabii giysinizin, hatta ayakkabı-

nızın, iç çamaşırınızın, bundan sonraki yaşamınızın ve çelikten ruhunuzun faturasını da gönderin! Ve şimdi gidin artık! "

Kadın gitti. Lillian. hâlâ elinde tuttuğu cam çanağa baktı. Böyle davranabileceğini bilmezdi. Tanrıya şükür, çanağı kafasına atmadım, diye düşündü; birden gülmeye başladı, gülmesini durduramıyordu; sonra ağlamaya başladı, sonunda çözülmüştü.

Otel görevlisi onu lobide durdurdu. "Büyük şanssızlık, Madam. "

"Bu kez ne oldu? "

"Bir tabutla bir mezar ısmarlamamı istemiştiniz. Bay Clerfayt'ın kız kardeşi gelir gelmez otomobil şirketinin hesabına bir tabut ısmarlamış ve getirtmiş. Şimdi sizin ısmarladığınız elimizde kaldı. "

"İade edemez misiniz? "

"Nice'teki şirketin temsilcisi tabutun özel olarak yapıldığını söyledi. Hatırınız için geri alırmış, ama düşük fiyata. "

Lillian adama çaresizce baktı. Ortaya tuhaf bir durum çıkmıştı; Clerfayt'ın kızkardeşi ondan arta kalan parçaları bir tabutun içinde aile mezarlığına kaçırırken; Lillian da boş bir tabutla dağlardaki herhangi bir sanatoryuma gidiyor olacaktı.

"Hanımefendiye, Bay Clerfayt için ısmarladığınız tabutu almasını önerdim, " dedi otel görevlisi, "istemedi. Hanımefendi çok katı bir insan. Otel masraflarını da şirket adına fatura ettirdi. Tam pansiyon tabii, dün akşam da iki şişe Château Lafite 1929. En iyi şarabımız. Tabut şirketinin temsilcisi tabutu yarı fiyatına alacak. "

"İyi, " diye yanıt verdi Lillian. "Benim hesabımı da çıkarın. Bu akşam gidiyorum. "

"Başüstüne. Bir de şu mezar yeri sorunu var. Artık ona ihtiyacınız yok, ama ben parasını ödedim. Bu konuda bugün bir şey yapmak çok zor. Bugün cumartesi. Pazartesinden önce büroda kimseyi bulamayız. "

"Burada cumartesi ve pazar günleri kimse ölmez mi? "

"Tabii ölür. Ama mezar yerleri pazartesi günü satın alınır. "

"Onu da hesabıma ekleyin. "

"Yani mezar yerini iade etmeyecek misiniz? " diye sordu otel görevlisi.

"Bilmiyorum; artık bunu konuşmak istemiyorum. Yaptığınız ödemeleri yazın. Hepsini yazın! Ama ben artık bunları duymak istemiyorum! Hiçbirini! Anlamıyor musunuz? "

"Başüstüne Madam. "

Lillian odasına döndü. Telefon çaldı. Açmadı. Kalan eşyalarını topladı. Çantasında Zürih biletini buldu. Tarihine baktı. Tren o akşam hareket ediyordu.

Telefon yine çaldı. Telefonun zili kesildiğinde telaşlı bir korku sardı Lillian'ı. Sanki ölen yalnızca Clerfayt değildi; sanki bildiği tanıdığı her şey ölmüştü. Boris de öldü, diye düşündü. Kimbilir ona ne olmuştu? Belki de çoktan ölmüştü de, kimse Lillian'ın adresini bilmediği için ya da ona söylemek istemediği için haberi olmamıştı.

Telefona sarıldı, ama vazgeçti. Onu arayamazdı. Şimdi değil. Lillian'ı anlamayacaktı. Clerfayt öldüğü için kendisini aradığını sanacaktı. Clerfayt'ı terk etmek istediğine asla inanmayacaktı. Lillian da zaten bunu ona asla söylemeyecekti. *

Akşam karanlığı çökene dek odada sessizce oturdu. Pencereler açıktı. Ağaçların hışırtısını duyuyordu, dedikodu yapan kötü niyetli komşuların sesleri gibi bir sesti bu. Otel görevlisi, Clerfayt'ın kızkardeşinin öğle saatlerinde gittiğini söylemişti; Lillan'ın da gitme zamanı gelmişti.

Ayağa kalktı, ama duraksadı. Boris'in hayatta olup olmadığını öğrenmeden gidemeyecekti. Doğrudan onu aramasına gerek yoktu. Evi arayabilir, başka bir isim kullanarak Boris'i isteyebilirdi; eğer kız Boris'i çağırmaya giderse onun yaşadığını anlayacak, Boris telefona gelmeden kapatacaktı.

Numarayı çevirdi. Santral memuresinin telefonu açması uzun sürdü. Karşı tarafa cevap vermiyordu. Bir kez daha arayın, acil olsun, dedi ve beklemeye başladı.

Bahçedeki çakıllı yolda yürüyenlerin ayak seslerini duyuyordu. Clerfayt'ın bahçesini anımsadı, içi şefkatle doldu. Clerfayt, haberi bile olmadan evi onun üstüne yapmıştı. Ama evi istemiyordu. Ev öylece boş durmalı ve duvar süslemeleriyle birlikte aşınıp gitmeliydi; tabii eğer Clerfayt'ın kızkardeşi tek yanlı adaletin verdiği çifte güçle donanmış olarak eve el koymazsa.

Telefon çaldı. Lillian santral memuresinin Fransızca konuşan heyecanlı sesini duydu. Öngördüğü her şeyi unuttu. "Boris! " diye bağırdı. "Boris sen misin? "

"Kimsiniz? " dedi bir kadın sesi.

Lillian bir saniye durdu, sonra adını söyledi. İki saat sonra Riviera'yı terk edecek, kimse nereye gittiğini bilmeyecekti; Boris'le bir kez daha konuşmamak komik olurdu.

"Kimsiniz? " diye tekrarladı ses.

Lillian adını bir kez daha söyledi.

"Kim? "

"Lillian Dunkerque. "

"Bay Volkov burada değil, " diye yanıt verdi hattaki cızırtıların arasından.

"Siz kimsiniz? Bayan Escher? "

"Hayır. Bayan Bliss. Bayan Escher artık burada değil. Bay Volkov da artık burada değil. Üzgünüm. "

"Bir dakika! " diye bağırdı Lillian. "Nerede peki? "

Telefondaki gürültü arttı, "... çıktı, " sözcüğünü duyabildi Lillian.

"Nerede? " diye bağırdı.

"Bay Volkov yolculuğa çıktı. "

"Yolculuğa mı çıktı? Nereye? "

"Bunu söyleyemem. "

Lillian soluğunu tuttu. "Ona bir şey mi oldu? " diye sordu sonra.

"Bilmiyorum Madam. Yolculuğa çıktı. Size başka bir şey söyleyemem. Üzgünüm. "

Hat kesilmişti. Heyecanlı Fransız santral memureleri birşeyler konuşup duruyorlardı. Lillian telefonu kapattı. 'Yolculuğa çıktı', dağlarda konuşulan dilde bu kodun ne anlama geldiğini biliyordu. Biri öldüğü zaman böyle söyleniyordu. Başka bir anlamı olamazdı; yoksa nereye gitmiş olabilirdi ki? Yaşlı kâhya kadın bile artık orada değildi.

Bir süre öylece oturdu. Sonunda kalktı, aşağı indi. Hesabı ödedi, biletini çantasına koydu. "Eşyalarımı istasyona gönderin, " dedi.

"Şimdiden mi? " diye sordu otel görevlisi şaşırarak. "İki saatiniz var. Daha çok erken. "

"Şimdiden, " dedi Lillian. "Erken değil. "

1

Yine becerdi. Anasının gözü! (Çev.)

22

Küçük istasyonun önünde bir bankta’ oturuyordu. Akşamın ilk ışıkları yanmıştı, istasyon binasının çıplak soğukluğu daha da ortaya çıkmıştı. Güneşten yanmış turistler gürültüyle önünden geçtiler, Marsilya trenine gidiyorlardı.

Yanma bir Amerikalı oturdu, Avrupa’da şöyle doğru dürüst bir biftek yiyemediği, hatta kabul edilebilir bir hamburger bile bulamadığı konusunda bir monoloğa başladı. Sosisi Wisconsin’de bile daha iyi yapıyorlardı.

Lillian hiçbir şey düşünmeden oturuyordu; üzüntü mü, boşluk mu, yoksa teslimiyet mi olduğunu bilmediği bir bitkinlik içindeydi.

Bir köpek gördü, öylesine bakıyordu. Hayvan meydanda daire çizerek koştu, bir-iki kadını kokladı durdu, sonra kadınların üstüne atladı. Amerikalı adam ayağa fırladı. "Köpek kuduz, " diye bağırdı. "Polis! Vurun onu! "

Çoban köpeği Amerikalının önünden geçerek Lillian’ın üstüne atladı. Neredeyse Lillian’ı banktan düşürecekti, ellerini yalıyor, yüzünü yalamaya çalışıyor, inliyor, ağlıyordu, öyle havlıyordu ki, insanlar şaşkınlıkla başlarına toplanmışlardı. "Wolf, " dedi Lillian, gözlerine inanamı-yordu. "Wolf! Nereden çıktın sen? "

Köpek, Lillian’ı bıraktı, hemen kenara çekilen meraklılara doğru atıldı. Hızla yanlarına yaklaşmakta olan bir adama doğru koştu, sonra yine Lillian’ın yanma geldi.

Lillian ayağa kalkmıştı. "Boris! " dedi.

"Sonunda seni bulduk, " dedi Volkov. "Otel görevlisi senin çoktan istasyona gittiğini söyledi. Anlaşılan tam zamanında gelmişiz. Kimbilir, seni sonra nerelerde aramak zorunda kalacaktık. "

"Yaşıyorsun! " diye fısıldadı Lillian. "Seni aradım. Biri yolculuğa çıktığını söyledi. Sandım ki... "

"Bayan Bliss’tir. Yeni kâhya. Bayan Escher yeniden evlendi. " Volkov köpeği tuttu. "Olanları gazetede okudum, bu nedenle geldim. Hangi otelde kaldığını bilmiyordum, yoksa telefon ederdim. "

"Yaşıyorsun, " dedi Lillian yine.

"Sen de yaşıyorsun Duşa! Gerisi hiç önemli değil. "

Lillian ona baktı. Ne demek istediğini hemen anlamıştı; geri kalan her şey, yaralanmış gurur, hastalıklı bencillik, elde kalan bu son avutucu gerçek karşısında silinip gitmişti: Sevdiği insan ölmemişti, yaşıyordu, soluk alıp veriyordu; duyguları ya da olup bitenler hiç önemli değildi. Boris zayıflıktan ya da merhametten gelmemişti; şimşek etkisi yapan bu son gerçek nedeniyle gelmişti; elde kalan tek gerçek; her şeyi silip atan ve insanın hemen hemen her zaman çok geç farkına vardığı gerçek.

"Evet, Boris, " dedi Lillian. "Gerisi hiç önemli değil. "

Boris bavullara baktı. "Trenin ne zaman kalkıyor? "

"Bir saat sonra. Bırak gitsin. "

"Nereye gidiyorsun? "

"Herhangi bir yere. Zürih’e. Fark etmez, Boris. "

"Hadi gidelim buradan. Başka bir otele taşın. Anti-bes’te bir oda ayırttım. Hotel du Cap’ta. Bir oda daha ayırtabiliriz. Bavulları oraya gönderteyim mi? "

Lillian başını salladı. "Bırak burada kalsınlar, " dedi ani bir kararla. "Tren bir saat sonra kalkıyor; binip gidelim. Burada kalmak istemiyorum. Ayrıca senin geri dönmen gerekiyor. "

"Gerekmiyor, " dedi Volkov.

Lillian ona baktı, "iyileştin mi? "

"Hayır. Ama geri dönmem gerekmiyor. İstediğin yere gelebilirim. İstediğin süre. "

"Ama... "

"Seni ta o zaman anlamıştım, " dedi Volkov. "Aman Tanrım Duşa, gitmek istediğini o kadar iyi anlamıştım ki. "

"O zaman neden benimle birlikte gelmedin? "

Volkov sustu. Lillian o zaman söylediklerini hatırlatmak istemiyordu. "Benimle birlikte gider miydin? " diye sordu sonunda.

"Hayır Boris, " diye yanıt verdi Lillian. "Doğru. O zaman gitmezdim. "

"Hastalığı yanında götürmek istemiyordun. Ondan kaçmak istiyordun. "

"Artık hatırlamıyorum. Belki de öyleydi. Çok zaman oldu. "

"Gerçekten bugün gitmek istiyor musun? "

"Evet. "

"Yatak ayırttın mı? "

"Evet. "

"Galiba birşeyler yemen gerekiyor senin. Şu karşıdaki kahvehaneye gidelim. Bu arada ben de bilet bulmaya çalışayım. "

Karşıya geçtiler. Boris, Lillian için yumurta, jambon ve kahve ısmarladı. "Ben istasyona gidiyorum, " dedi. "Burada kal. Bir yere kaçma. "

"Artık kaçmam. Neden herkes kaçacağımı sanıyor? "

Boris gülümsedi. "İnsanın bunu düşünmesi o kadar da kötü bir şey değil. Ötekinin kalmasını istiyor demektir. "

Lillian ona baktı. Lillian’ın dudakları titriyordu. "Ağlamak istemiyorum, " dedi.

Boris masanın yanında duruyordu. "Bitkinsin o kadar. Birşeyler ye. Eminim bugün hiçbir şey yememişsindir. "

Lillian başını salladı. "O kadar kötü mü görünüyorum? "

"Hayır Duşa. Yorgun gözüksen bile, birkaç saat uyursan hiçbir şeyin kalmaz. Bir şey mi unuttun? "

"Evet, " dedi Lillian. "O kadar çok şey unuttum ki. Bazı şeyleri de unutmadım. " Yemek yemeye başladı, birdenbire yemeği kesip aynasını çıkardı. Kendini dikkatle inceledi, yüzüne, gözlerine, mor halkalara baktı. Nice’teki doktor ne demişti? Böyle yaşamayı sürdürürseniz yaz gelmeden, belki de daha önce. Yaz; buraya yaz gelmişti bile, ama dağlara daha geç gelirdi. Yüzünü bir kez daha inceledi, sonra pudrasını ve rujunu çıkardı.

Volkov geri geldi. "Bilet buldum. Tren dolu değilmiş. "

"Yatak buldun mu? "

"Daha değil. Ama belki boş bir tane bulurum. Gerek de yok zaten; buraya gelirken yol boyunca uyudum. " Lillian’ın yanında kalan köpeği okşadı. "Sen şimdilik yük vagonuna bineceksin, Wolf, ama seni sonra gizlice dışarı çıkartırız."

"Onu kompartımanıma alabilirim. "

Boris başıyla onayladı. "Fransa’daki biletçiler anlayışlıdır. Zürih’te ne yapacağımızı düşünürüz. "

"Geri dönmek istiyorum, " dedi Lillian.

"Dönmek mi? Nereye? " diye sordu Volkov dikkatli bir biçimde.

Lillian sustu. "Zaten dönüş yolundaydım, " dedi sonra. "inanmak zorunda değilsin. "

"Neden inanmayayım? "

"Neden inanasın ki? "

"Bir zamanlar ben de aynı senin yaptığını yapmıştım Duşa. Yıllar önce. Sonra ben de geri döndüm. "

Lillian bir dilim ekmeği ufalıyordu. "Birinin anlatmasının hiç faydası yok, değil mi? "

"Hiç yok. İnsan kendi anlamalı. Yoksa insan her zaman en önemli şeyi kaçırdığını sanıyor. Zürih'ten sonra nereye gideceğine karar verdin mi? "

"Herhangi bir sanatoryuma. Bella Vista'ya almazlar beni. "

"Tabii ki alırlar. Ama geri dönmek istediğinden emin misin? Şu anda bitkinsin, dinlenmeye ihtiyacın var. Fikrini değiştirebilirsin. "

"Dönmek istiyorum. "

"Clerfayt yüzünden mi? "

"Clerfayt'ın bununla hiç ilgisi yok. Daha önce de dönmeyi düşünüyordum. "

"Neden? "

"Bir sürü nedeni var. Ama şu anda anımsamıyorum. Öyle doğru nedenlerdi ki, unuttum onları. "

"Eğer buralarda kalmak istersen, yalnız olmazsın. Ben de kalabilirim. "

Lillian başını salladı. "Hayır Boris. Bu kadarı yeter. Geri dönmek istiyorum. Ama belki de sen kalmak istersin. Uzun zamandır güneyde değilsin. "

Volkov gülümsedi. "Buraları biliyorum. "

Lillian başıyla onayladı. "Duydum. Artık ben de biliyorum. "

Zürih’te Volkov sanatoryuma telefon etti. "Hâlâ yaşıyor mu? " diye sordu Dalai-Lama ters ters. "Pekâlâ, gelsin bakalım. "

Lillian bir hafta daha Zürih’te Otel Dolder’de kaldı. Hemen hemen sürekli yatıyordu. Birdenbire kendini çok yorgun hissetmişti. Her akşam ateşi çıkıyordu, hem de çok yüksekti. Volkov, Lillian’ı muayene etmiş olan doktora gitti. "Çoktan hastaneye yatması gerekirdi, " dedi Profesör. "Onu burada bırakın. "

"Burada kalmak istemiyor. Dağlara gitmek istiyor. "

Doktor omuzlarını kaldırdı. "Nasıl isterseniz. Ama bir ambulansla götürün. "

Volkov söz verdi. Ambulansla götürmeyeceğini biliyordu. Bir hastaya fazla özen göstermenin de onu ölmesine neden olabileceğini bilecek kadar dikkate alıyordu yaşamı. Lillian’a ölmek üzere olan bir insan gibi davranmak, otomobille yolculuğu göze almaktan daha tehlikeliydi. Boris geri geldiğinde Lillian onu neşeyle karşıladı. Hastalığı ağırlaştığından bu yana daha da neşeli olmuştu; sanki Clerfayt’ın ölümü nedeniyle duyduğu suçluluğu böyle ödüyordu. İnsan kendisinin fazla yaşamayacağını biliyorsa diye düşünüyordu biraz da alayla, başkaları için duyduğu acıya daha kolay katlanabiliyor. Clerfayt’ın ölümünden beri hastalığını rakip olarak görmekten bile vazgeçmişti. İster hasta ister sağlıklı olsun, ölümden kimse kaçamıyordu, bu eşitsizlikti.

"Zavallı Boris! " dedi. "Doktor ne dedi sana? Yolculuğa dayanamaz mı dedi? "

"Böyle bir şey söylemedi. "

"Dayanacağım. Tersini iddia ettiği için bile olsa dayanacağım. Üstelik daha da yaşayacağım. "

Volkov ona şaşkınlıkla baktı. "Bu doğru Duşa. Bunu ben de hissediyorum. "

"Güzel. O zaman bana bir votka ver. "

Boris’e kadehini uzattı. "Bizler sahtekârız, " dedi Lillian bir süre sonra. "Küçük hileler yapıyoruz! Ama başka ne yapabiliriz ki? İnsan korkuyorsa, bundan da yararlanmasını bilmelidir. Bu bir havai fişek ya da ikiyüzlülük ya da eriyip giden bilgece bir söz olabilir. "

Çok sıcak bir günde dağa çıktılar. Geçidin ortasındaki keskin dönemeçlerden birinde karşılarına bir araba çıktı, araba yol vermek için kenara çekildi. "Hollmann! " diye bağırdı Lillian. "Bu Hollmann! "

Öteki arabadaki adam döndü baktı. "Lillian! Boris! Ama... "

Arkasında duran küçük Fiat’ın içindeki Italyan kornaya bastı, kendini araba yarışçısı Nuvolari sanıyordu. "Arabayı park edeceğim, " diye bağırdı Hollmann. "Bekleyin beni! "

Arabayı biraz ileri sürdü, İtalyan’ın geçmesini sağladıktan sonra yürüyerek yanlarına geldi. "Ne oldu Hollmann? " diye sordu Lillian. "Nereye gidiyorsunuz? "

"Size iyileştiğimi söylemiştim. "

"Ya araba? "

"Ödünç aldım. Trenle gitmek çok aptalca geldi. Üstelik yeniden işe alınmışken. "

"İş mi? Ne işi? "

"Bizim eski şirket. Dün aradılar beni. Birine ihtiyaçları varmış. "

Hollmann bir an sustu. Sonra saçını eliyle geriye itti. "Torriani zaten onlarla çalışıyor; şimdi beni denemek istiyorlar. Eğer her şey yolunda giderse, hemen küçük yarışlara katılmaya başlayacağım. Sonra da büyüklerine. Bana şans dileyin. Sizi gördüğüme sevindim Lillian. "

Yüksekteki dönemeçlerden birinden Hollmann’ın mavi bir böcek gibi aşağı inişini gördüler; Clerfayt’ın yerini almaya gidiyordu. Clerfayt da başka birinin yerini almıştı; bir başkası da Hollmann’ın yerini alacaktı.

Lillian altı hafta sonra, sıcak bir yaz günü öğleyin öldü, çok sessiz bir gündü, her şey soluğunu tutmuş gibiydi. Şaşırtıcı bir biçimde çabuk ve yalnız öldü. Boris kısa bir süre için köye gitmişti. Geri döndüğünde onu yatağında ölü buldu. Lillian'ın yüzü altüst olmuştu: bir kanama sırasında boğulmuş, elleri boynuna yakın bir yerde kasılmış kalmıştı; ama kısa bir süre sonra yüzü düzeldi. Boris'in uzun zamandır görmediği kadar güzelleşmişti. Boris onun mutlu olduğunu düşündü, bir insanın olabileceği kadar mutlu...

SON

Erich Maria Remarque

TANRININ GÖZDESİ YOK

CAN

Erich Maria Remarque, ülkemizde de bütün dünyada olduğu gibi, en çok *Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok* adlı romanıyla tanınan bir Alman yazarı. Öteki romanlarında olduğu gibi *Tanrının Gözdesi Yok* da trajik bir izlek üzerine kurulmuş; hayatı ve ölümü sorguluyor. Her yarışta ölümle yüz yüze gelmesi ve savaş anıları yüzünden hayallere sığınan otomobil yarışçısı Clerfayt'la, yaşamının geriye kalan kısa bölümünü bir sanatoryumda geçirmek zorunda olan genç ve güzel Lillian arasında doğup gelişen trajik bir aşk öyküsü anlatıyor *Remarque*. Sanatoryumdan ayrılmakla hayatını daha da kısaltacağını bilmek Lillian'ı durdurmaz, yine de ayrılır oradan. Ölüme bunca yakın yaşayan bu iki insan bir kez daha denerler aşkı yaşamayı. Her ikisi de her günün son günleri olabileceğini bilerek zamana karşı yarışırlar. Ama son, onları beklenmedik bir anda yakalar. *Tanrının Gözdesi Yok*, Sidney Pollack yönetiminde 'Bobby Deerfeld' adıyla filme de çekilmiş, başrolünde Al Pacino oynamıştı.

Kapaktaki resim: CHERIE BENDER

ISBN 975-510-429-1
9789755104294

KDV İÇİNDEDİR